DN.

HVBERTI GIPHANII, IVRECONSVLTI EMINENTISSIMI, SACRÆ CÆSAREÆ

Maiest. à consiliis Imperii aulicis, quondam in celebri Vniuersitate Ingolstadiensi Iuris Cæsarei Professoris Nobilissimi,

DE RENVNCIATIONIBVS

Tractatus absolutissimus, & à multis in foro versantibus diu multumq; desideratissimus.

ACCESSERVNT SELECTISSIMA ILLVSTRIVM ALIquot Academiarum, necnon aliorum insignium Iureconsultorum Germaniæ, in hac Renunciationum materia ad instantiam partium litigantium reddita Responsa, singulari studio & judicio collecta, & in communem Practicantium vsum publici Iuris facta, quorum argumenta & seriem pagina sexta indicat.

FRANCOFVRTI
Ex officina Nicolai Hoffmanni, sumptibus Ionæ Rohdii.
ANNO M. DC. VIII.

Ad Lectorem.

QVam utilis & frequens sit in hodierno foro Renunciationum materia, nemo, vel mediocriter in praxi versatus, est q ignoret. Vnde videmus plurimos fere quotidie ad Illustriores Germaniæ Academias, tanquam ad Oraculũ Delphicum recurrere, qui inde in causis grauißimis, ex renunciationibus filiarum resultantibus, responsa & Juris informationes sollicite petãt: Prout in alma Vniuersitate Ingolstadiensi sæpißime quoq; contigit. Hac ratione tandem motus nobiliß. & eminentißimus I C. Dn. Hubertus Giphanius, Academiæ Ingolstadiensis Antecessor Primarius, quo consulentiũ voto eo promptius satisfieri poßit, de Renunciationibus solennem & integrum Tractatũ, ex variis & optimis Interpretum Commentariis summo cum iudicio collegit. Et quemadmodum, vt notum est, de multis aliis difficillimis Iuris nostri articulis scripsit præmeditatißime, ita & inprimis hoc præsens argu-

 mentum

mentum Renunciationum, antehac à nemine vnquam peculiari tractatu explicatum plene & accurate, singulari studio elaborauit. Exordii quidem seu prooemii loco difficiliorum aliquot textuum iuris, ad hanc materiam pertinentium, explicationem præmisit, & tractatũ hunc solennem, Iustinianea obseruata methodo, in tres partes principales distinxit. In prima parte tractat de personis, quæ renunciare poßint, quæ nõ. In secunda parte aggreditur caput grauißimum de Re*bus, proponendo varias in praxi quotidie occurrentes, & præsertim suo tempore inclyto collegio iuridico in facto propositas quæstiones. In vltima parte huius Nobilißimi Tractatus scribit Author noster de Actionibus & Exceptionibus, an & quatenus his renunciari liceat. Vbi in fine nonnulla de vi, effectu, & interpretatione* Renun*ciationum, in praxi notatu dignißima videre licet.*

In vberiorẽ autẽ perinsignis huius argumenti intellectũ, non abs re visum fuit adiungere selectissima illustrium aliquot Academiarũ Germaniæ in hac Renunciationum materia reddita Respõsa. Vnde

sa. Vnde beneuolus Lector, vel ex ipso Authoris nostri longè celeberrimi Tractatu elaboratissimo, vel ex adiunctis præstantissimis præstantissimorum consiliis cuiuscunq; dubii in hac illustri materia occurrentis resolutionem in terminis, quod aiunt, terminantibus, facili labore inuenire poterit. Vale & hisce lucubrationibus amice fruere Lector beneuole.

ELENCHVS CONSILIORVM IN HOC OPVSCVLO CONTENTORVM.

Consilium Primum

IVridicæ Facultatis Ingolstadiensis, in quo casus controuersus discutitur, quatenus filiæ ad bona renunciata regressum habeant.

Consilium II.

Illustris Academiæ Tubingensis, in causa Schenkenberg contra Landau. Quot,& quibus modis renunciationes filiarum rescindi possint, & debeant.

Consilium III.

Collegij Iuridici Lipsensis, in quo accurate disputatur de Interpretatione Renunciationis, si in pactis dotalibus conuentum fuerit,filiam hereditati sororum ante matrimonium decedentium renunciare debere, atque hæc deinceps generaliter renunciauerit; vtrum hereditatem sororum post matrimonium defunctarum petere possit?

Consilium IV.

In illustri causa scriptum à Collegio Iuridico celeberrimæ Academiæ Rostochiensis, de Renunciatione super re feudali.

Consilium V.

Facultatis Iuridicæ Wittebergensis, in quo Renunciationum materia prolixè & eleganter tractatur. An filiæ cogantur

gantur ſtare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ?

Conſilium VI.

Vniuerſitatis Ingolſtadienſis, vtrum Renunciatio propter enormem læſionem reſcindi poſſit.

Conſilium VII.

In cauſa ardua Illuſtres Perſonas concernente. Vtrum beneficio l. ſi vnquam. C. de Reuoc. donat. renunciari poſſit, Anonymi cuiuſdam Iureconſulti Germani.

Conſilium VIII.

Matthiæ Laymanni Iureconſulti clariſſimi, Reip. Auguſtanæ Conſiliarij, & Aduocati, vtrum filia renũcians faciat partem, licet non admittatur ad partem, cum annexa ſententia definitiua 16. Martij Anno 1586. In Camera Imperiali deſuper lata.

Conſilium IX.

Martini Pegij IC. Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Saliſburgenſis Conſiliarij laudatiſſimi, de Renunciatione cum pacto reſeruatorio.

Conſilium X.

Iuridicæ Facultatis Tubingenſis, de intellectu clauſulæ reſeruatoriæ, renunciatione annexæ.

DN.

DN.
HVBERTI GIPHANII,
IC. EMINENTISSIMI, ET SACRÆ CÆS. MAIEST. A CONSILIIS AVLICIS Imperialibus, quondam in Vniuersitate Ingolstadiensi Iuris Cæsarei Professoris Primarij,

DE RENVNCIATIONIBVS TRACTATVS ABSOLVTISSIMVS.

QVANDOQVIDEM de hac Renunciationum materia nullus in Iure ciuili extet Titulus, & qui extat *lib. 1. Decretalium*, non est generalis, sed specialis de Renunciatione officij & beneficij Ecclesiastici. Sub titulo autem *de pactis*. & sub Tit. *de Transact.* quædam sunt Leges de hoc argumento: Proinde rectè, & ordine facturus mihi videor, si ad hos titulos hoc Argumentum de Renunciationibus plenè & accurate explicem. Sunt verò huius Argumenti Leges sub Tit. *de pact. in Codic. l. 1 l. postquam liti 4. l. 16. cum proponas, l. 24. si actionem, & l. penul.* Et sub Tit. Codicis *de transact. l. 6. cum mota, l. 12. præses*, sunt & aliquæ leges, in Pandectis, sub Tit. *de pact. in l. 37. & l. 46.* Nam Renunciatio, siue remissio, est pacti quædam species *dict. l. 37. de pact.* Nos omissis aliis videamus breuiter, de his legibus, quæ sub Tit. Codicis. *de pact.* ad hoc Argumentum pertinent.

Ad

Ad l. 1. C. de pact.

HAnc legem summatim tantum explicabimus, eo quod plenissime à nobis sit explicata in Commentario ad leges Codicis difficiliores & celebriores. Est autem hæc lex de pacto, quo renunciatur, siue remittitur Fideicommissum, *vt est l. 16. cum proponas. C. h. t. & l. 11. de fideicommisso. C. de tran sact.* Sed hæ duæ leges sunt de fideicommisso reciproco. Illa vero lex prima non est de mutuo, siue reciproco. Ita namque hic ponenda est species facti, vt vnus frater liberos habeat, alter non habeat. Pater horum duorum filiorum, Testamento facto, vtrumq; filium heredē instituit, sed eum, qui liberos non habebat, iussit fratri liberos habēti suam portionē restituere, si sine liberis decederet. Mortuo patre, inter hos fratres de Fideicommisso cōtentio intercessit hæc. Alter renunciabat Fideicommissum, accepto in præsentia sextante hereditatis. Post hanc Renunciationem is, qui renunciauit, liberos quoq; suscepit, qui liberi, patre suo mortuo, conantur renunciationem siue conuentionem à patre suo cum patruo factam rescindere, quęritur an possint? Respondetur non posse. Ratio dubitandi est, quia hæc Renunciatio videatur esse iniqua, & contra ęquitatem naturalem, eo quod per eam nepos, hoc est Filinus, qui Imperatorem consuluit, priuatur hereditate debita sibi iure naturæ, & contra ipsam quoque aui voluntatem, qua cautum fuit, vt eius duo filij æqualiter succederent, si vterq; moreretur relictis liberis. Ratio autem decidendi est incertitudo conditionis. Cum hæc cōuentio fieret, alter tantum frater habebat liberos, & incertum erat an & alter esset habiturus, atq; ita incertum erat, an conditio Fideicommissi esset extitura nec ne. Ob hanc incertitudinem conuentio hæc & facta est, & æqua censetur, vt scilicet pro incerto maiori certum aliquid, licet minus, capiatur. Qua conuentione vtriq; fratrum fuit consultum, tam ei qui iussus

est restituere, qui iam potest de reliquo statuere pro suo arbitrio, quam alteri, qui pro incerto toto accepit partem certam. Quare hic Filius iunior Imperatorem cõsuluit, & improbe petiit, conuentionem à patre suo factam rescindi, cum tamen ea conuentio duo commoda patri eius attulerit, *1. securitatem cum fratre, & concordiam. l. 11. C. de Transact.* 2. Certum aliquid, puta 4. vncias pro incerto. Possent tamen aduersus hanc legem quędam obiici, primo quod conuentio de hereditate viuentis non valet. Sed hic nõ de viuentis sed de mortui hereditate Renunciatio facta est. Secundo, quod hæc conuentio est de re futura. Remittitur enim Fideicommissum, sed conditionale hoc ęst datum, si sine liberis frater alter decesserit. Ius autem futurum non videtur posse remitti? Resp. Sed de eo remitti benè potest, *fac. l. qui superstitis. de acquir. hered. l. 45. si ita scriptum. §. 1. de legat 2.* Tertio quod hæc conuentio videatur esse facta de re aliena, & illud Fideicommissum potius relictum fratris liberis. Sed dicendum, fratris liberis nihil videri relictum. Quia, vt vulgo dicimus, positus in conditione non censetur esse positus in dispositione, siue conditio non disponit *l. 1 §. item si ita. ad l. Falcid.* Verum tamen est, quod dicitur *l. Lucius 85. in fin. de heredib. instituend.* Testatorem Fideicommissario præferre liberos, sed ex eo non sequitur liberis aliquid relictum. Atque hæc breuiter *de leg. 1.* vbi de Fideicommisso non reciproco,

Ad l. 16. cum proponas. C. de pact.

IN hac lege agitur de Fideicommisso reciproco, de quo *l. 11. C. de Transact.* Nam in his legibus testator siue pater duos filios ita scripsit heredes, *in l. quidem cum proponas 16.* Ita duo mei filij ęqualiter heredes mihi sunto, sed volo, vt eorum, qui prius mortuus fuerit, alteri suam portionem restituat. *in l. 11. C. d. tit.* Ita duo filij mei ex æquis partibus heredes sunto, sed volo,

volo, vt si alter vestrum sine liberis decesserit, suam portionem superstiti fratri restituat. Mortuo patre, fratres inter se transigunt de hereditate paterna. Quæritur, an ea conuentio valeat? Respondetur in vtraque lege valere, & ratio adiicitur *in d. l. 11.* tum quia hæc conuentio parit concordiam inter fratres, & votum captandæ mortis tollit, tum quia neuter circumuentum, aut læsum se dicere potest. Est enim reciprocum, & vicissim datum Fideicommissum. Quare hæc conuentio rescindi non potest ne à minore quidem facta, per restitutionem in integrum. Quia ea non datur minori, nisi læso, *l. 11. §. sciendum. de minor.* At in hac specie neuter fuit læsus; quod minor frater maiori non plus dat, quam ab eo accipit. Vterque enim spem tantum fideicommissi remittit, & remittit vterque alteri, vnde nulla læsio (neque fraude aduersarij, hoc est, fratris, neque reipsa, hoc est, damno accepto) allegari potest.

Ad l. 4. postquam liti. C. de pact.

HÆc lex est de renunciatione litis motæ de prædio. Sententia hæc est, eum qui liti dominij, siue rei Vindicationis semel renunciauit, non posse eam postea instaurare. Quia exceptione pacti, siue doli mali repelletur ob renunciationem. Idem locum habet in actione Tutelæ *l. 4. C. de Transact.* in petitione hereditatis, ex causa inofficiosi *l. 6. d. tit. l. 12. C. de Transact.* Litis autem verbum non de instantia, siue exercitatione iudicij, vt Bart. Gl. aliique *in c. 1. §. 1. verb. Litis. de Procurat. in 6.* sed de ipsa causa, & iure intelligendum, neque aliter in iure accipi solet, quam de ipso iure, & actione, *l. litis. de V. S.* Quare non rectè Decius concludit, ex hac lege eum, qui liti renunciat, instantiæ tantum renunciare videri, vt recte Alciatus monuit. Ait enim Imperator, hac renunciatione causam ipsam finiri. Quæritur, an possit & nudæ instantiæ renunciari? Plerique, vt Bart. & alij negant

gant hoc iure posse. Alciatus *l. & post edictum §. 1. de Indic.* rectè dicit, quod errent. Quæritur etiam, an, quia in hac lege dicitur liti iam motæ, possit etiam renunciari liti mouendæ, hoc est, an ante litem contestatam, vel etiam nondum denunciatam facta renunciatio valeat? Respondent pleriq; non valere, absente aduersario valere se præsente factam, quia inquiunt iuri futuro non possit renunciari. Sed hoc intelligendum de instantia potius, quam de causa, hoc est de actione. Nam & actio potest iam competere, licet Iudicio nondum instituto, siue nondum cœpta instantia, ideo potius hæc vera dicitur esse ratio, cur absente parte non possit renunciari. Quia ea speciem facti contineat, quod vtriusq; consensum requirit. Quæritur amplius, an & expressus consensus requiratur. Quid enim si præsenti litem renunciet actor, sed tacenti, & non expressè acceptanti? De hac quæstione duo æmuli certarunt, Iason & Decius. Hic enim negat; ille ait expressum consensum requiri. Sed Decij opinio est recepta. Quisq; enim censetur consentire in suam vtilitatem, etiam tacitè, si est præsens. An saltem apud acta licet absente reo facta ab actore litis renunciatio valeat, prosit ne reo & noceat ne actori. Hugo Donellus negat valere. Quia nec confessio quidem valet facta, licet apud acta, à reo, absente actore. *l. certum, §. si quis absente. de confess.* Pleriq; tamẽ Interpp. aiunt valere, nec obstare argumentum, à confessione, ad renunciationem. Quia confessio inducit siue confirmat obligationem, & actionem: Renunciatio tollit, hoc autem est fauorabilius, quam illud *l. Arrianus. de oblig.* Puto tamen Donelli sententiam esse veriorem, quia actorum præsentia non inducit consensum etiam tacitum partis. Licet non ignorem magnam esse vim actorum, qua de re *l. siue apud acta in fine. C. de Transact.*

Ad L. pen. C. de Pact.

HÆc lex eſt de renunciatione exceptionis, vt *l. 4. de Renunciatione litis ſeu actionis*, & eſt de exceptione nō qualibet, ſed fori, de qua *l. 2. de Iudic.* Sententia legis eſt, Renunciationem exceptionis fori ſiue pacti, quo quis exceptione ſe non vſurum promiſit, in Inſtrumento ſcribendo, & contrahendo valere. Idq; non tantum ipſos cōtrahentes ſiue paciſcentes, ſed etiam Iudices ſeruare debere, niſi litem ſuam facere velint Ratio huius l. redditur ab Imp. tum, quia pacta ſint ſeruanda, tum quia vetus ſit regula poſſe quemq; his, quæ pro ſe ſunt introducta, renunciare. *l. ſi Iudex 41. de Minor.* Hoc priuilegium fori ſc. introductum eſt pro militibus, Clericis, Legaris & Studioſis *l. 2. de Iudic. Auth. habita. C. ne filius pro patre.* Sed obicii poteſt *l. ſi conuenerit. l. 18. de Iuriſd.* Reſpondeo caſus & conuentiones vtriuſq; legis eſſe diſſimiles. In hac lege vnus renunciauit præſcriptioni fori ſpecialiter. In *d. l. 18.* nulla eſt renunciatio facta, ſed tantum nuda conuentio de alio iudice adeundo. Proinde poteſt ante aditionem mutare voluntatem, ibi conuentum erat vt Iudex fieret, qui non erat, hic vt non eſſet, qui erat, quod non eſt tam graue, Gl. *Ibid.* Plane ſi aditus ſit Iudex alius mutare amplius voluntatem non licet. In hac *l. penult.* in ipſo contractu conuenit de omittenda præſcriptione fori & adeundo Iudice, incompetenti, & proinde cogi poteſt is qui conuenit. Naſcitur enim actio ex pacto in continenti adiecto contractui bonæ fidei, ſtricti vero Iudicii exceptio *l. bonæ fidei. ff. de Pact. l. lecta de reb. credit.* Itaq; qui remiſit hanc exceptionem in contractu bonæ fidei, cogi poteſt actione ex pacto, qui remiſit eandē in contractu ſtricto, ſi cōuētus corā incōpetēti reuocet domū, repelletur ex pacto replicatione pacti. Secūdo videtur obſtare *c. ſi diligenti. extra. de foro competent.* quo improbatur pactū clerici vt conuincantur coram Iudice laico, etiam iuratum. Ratio, quia hoc pa-

ctum sit contra canones & ius publicum. Pacta autem contra ius publicum improbantur, vt *hac l. penult. l. 38. de Pact.* Sed hæc ratio nō probatur Cuiacio, tum quia iure ciuili valet hoc clerici pactum, *d. l. pen. & l. si quis. C. de Episc. & cler.* tum quia hoc pactum est contra priuatum alicuius commodum, siue priuilegium fori, non contra Reipub. vtilitatem. Nec ante dictum capitul. fuit vetitum aut legibus aut canonibus. Nam *c. 41. 42. q. 2.* non agitur de pacto, sed in cap. 41. tantum vetatur ne clericum trahat clericus ad iudicem laicum. *d. c. 42.* ne clericus appellet à iudice Ecclesiastico ad laicū, nō vetatur, ne pacto de mutando iudice stet, vel ne paciscatur. Nec obstat, quod *in c. si dil:genti.* dicitur hoc pactū derogare sacro clericorum ordini vniuerso. Non enim vniuersitati, sed vni tantum, à quo fuit interpositum, nocet. Non enim eadem est ratio singulorum, quæ est vniuersitatis. *l. 2. l. 7. sicut. §. 2. Quod cuiq; vniuersit. nom. l. 20. de reb. dub.* Alio tamen iure vtimur propter auctoritatem summi Pontificis Innocentii Tertii, qui auctor fuit *d. c. si dil:genti.* Excipiuntur tamen præsertim in Galliis casus aliquot, quibus clericus coram laico conueniri possit. Sed ea tractatio de foro competenti ad iurisd. & iudicia pertinet. Illud non omittendum, quod etiam ab Imp. Friderico. I. hoc pactū clerici est improbatum & prohibitum. Obiici varia etiam solent, non tamen aduersus hoc pactum de foro, de quo nos agimus, sed aduersus rationem legis, vbi quiuis fauori suo potest renunciare, vt *infra* dicam.

His legibus explicatis accedamus ad ipsum argumentum, de Renunciationibus, quod his capitibus continetur, Et 1. de verbo, natura, siue definitione, ac diuisione. 2. de Personis. 3. de rebus, causis, & negotiis. Postremo de effectu, vi & potestate.

De

De verbo, natura & modo Renunciationis, vt & de definitione, & diuisione.

RENunciationis verbum habet varias notiones, ſed in hoc argumento eſt repudiatio ſiue remiſſio quædã, vt cum latine renunciare amicitiam, hoſpitium, hereditatem, dicitur, pro eo, quod nolle vti amplius amicitia, hoſpitio &c. nolle hereditatem habere. Voluntas enim hic ſpectatur inprimis. Eoq; pertinet *l. 3. de Reg. iur.* Eius eſt nolle, qui poteſt & velle, cuius regulæ vſus ad renunciationem & repudiationem pertinet, nempe ad repudiationem hereditatis, & aditionem. *l. 3. & 4. de acquir. hered.* Eſt & non abſimilis regul. *in l. 174. §. 1. de Reg. iur.* Quod quis habere non poteſt, id repudiare non poteſt. V. G. ſi ſeruus ſub conditione heres ſit inſtitutus, poteſt pendente conditione petere bonorum poſſeſſionem. Ergo poteſt eam quoque repudiare, *l. ſi ſeruus. de bonor. poſſeſſ. ſecund. Tabel.* & contra hereditas nondum delata vt adiri non poteſt, ita nec repudiari poteſt. *l. delata de verb. ſignif.* qualis eſt hereditas ſub conditione relicta. *l. heredes. §. ſub conditione. de legat 2. l. is qui heres. §. cæterum. & l. ſi is ad quem. de acquir. hered.* Sic & pupillus vt adire ſic repudiare non poteſt. *l. pupillorum. C. de acquir. hered.* Sed hæc ad perſonas potius & ad repudiationem, quam ad renunciationem pertinere videntur. Quæ verba & actus inter ſe differunt. Nam ea quæ nondum ſunt noſtra renunciantur, & ea quæ noſtra ſunt repudiantur, ſiue renunciantur futura, repudiantur præſentia *l. 1. C. de pact.* Verbi gratia hereditas nondum delata vt conditionalis, itemq; legatum, aut fideicommiſſum aliaq; iura ſperata & futura renunciari poſſunt, repudiari non poſſunt, qua de re plenius *infra c. 3.* Dicas ne repudiari quidẽ poſſe quæſitã ſemel hereditatẽ vel bonorũ poſſeſſionẽ, qa ꝗ

qui-

acquiſitum eſt repudiari non poteſt. *l. 1. §. decretalis 4. ſucceſſ. Edict. l. Pomponius. de Negot. geſt.* Reſpondetur verum quidem id eſſe, hereditatem ſemel quæſitam repudiari non poſſe, ſemel enim heres ſemper eſt heres, ſed tamen delatam repudiari non poſſe, licet nondum adita. Interdũ tamen hæc duo verba confunduntur & nonnunquã etiã refutandi verbo vtuntur ſcriptores, maxime in Feudis. Ibi Feudi refutatio pro renunciatione eſt frequens, Germanic. Verzeihen. Eſt igitur hæc Renunciatio quædam refutatio & repudiatio iuris alicuius, ad quam voluntas eſt neceſſaria, vt & in pacto, ſiue conuentione. Eſt namq; renunciatio velut ſpecies pacti *l. 4. C. de Pact.* Et proinde de his Renunciationibus & remiſſionibus agitur *ſub tit. de Pact. & Transact.* In eo tamen differt renunciatio à pacto, quod pactum requirat duorum vel plurium conſenſum, & voluntatem, vt & contractus. *l. 1. §. 1. de pact.* Renũciatio vnius conſenſu fieri poteſt vt & pollicitatio *l. 3. de pollicitat. Ita Dd. ad l. 1. & 4. C. de Pact.* Renunciatio enim fit, etiam altero ignorante, & inuito interdum, vt cum renunciatur amicitia, ſocietas, Sponſalia, Matrimonium, vbi proprie dicitur Renunciatio, quia conditiones vxoriæ; hoc eſt ſponſalia, & nuptiæ plerunque per nuncium repudiari ſolent: Sponſalia quidẽ his verbis, conditione tua non vtor: nuptiæ vero, res tuas tibi habeto, claues mihi reddito *l. 2. de Repud.* Sed in hoc noſtro tractatu Renunciatio plerunq; factum continet, vel enim fit altero præſente, vt in pactis dotalibus, vt beneficiis fideiuſſoriis, & tutoriis &c. Vel abſente quidem altero, ſed tacite conſentiente, & alterius renunciationem ratum habente, vt pote in vtilitatem abſentis factam. *l. 4. D. de Pact.* Et plerunq; fit renunciatio, nudo conſenſu & iurato *c. quamuis, extra. de Pact.* Quæ ita differunt, vt iurata valeat. Iniurata & nuda non item. *l. pactum dotale. C. de pact. conuent.* Sed hic oritur quæſtio an pro renunciatione habeatur promiſſio de renunciando.

ando, vt in pactis dotalibus fieri ſolet, ſi aſcriptum eſt, vt ſponſa renunciet bonis paternis, poſtea fit, vt omittatur renunciatio, hic quæritur, An illa ſcriptura, & nuda promiſſio vim habeat renunciationis, qua poſſit ſponſa excludi, de qua quæſt. Nicol. Boer. *deciſ. 3.* Ioh. Fichard. *conſil. 90. lib. 2.* Id. Fich. *conſil. 52. incip. Nobilis olim lib. 1.* Tiraquel. *de Retract. lib.* 4. Couar. *in c. quamuis. n. 3. init. tert. part.* Angelus. *in terminis in conſil. 199.* quem alleg. Mynſingerus *conſil. 50. nu. 30. cum ſeqq. cent. 1.* Weſenb. *conſil. 11. ſub. n. 28.* nouiſſime videatur Nicol. Euerhard. iunior *conſil. 6. vol. 1. per tot.* Et certum eſt nudam de renunciando promiſſionem non haberi pro renunciatione, quemadmodum aliud promittere ſe venditurum, aliud vendere, aliud promittere ſtipulanti ſe ſponſurum, aliud ſpondere, aliud renunciare, aliud facere pactum de renunciando, & multa tractentur, quæ non perficiantur. *l. ſi fideiuſſor §. meminiſſe. de legat.* 1. *l. ſi quis §. vlt. de verb. oblig.* Qua diſtinctione putant quidam defendi poſſe vulgarem Sponſaliorum per verba de præſenti & futuro diuiſionem, vt per verba de præſenti matrimonium, per verba de futuro non item contineatur. Atq; ita in grauiſſima cauſa pro ſponſa eſſe iudicatum teſtatur Boer. *deciſ. 3.* Sed de iurata promiſſione, quam pleriq; pro renunciatione habent, dubitari poteſt. Nam licet magna vis ſit iuriſiurandi, maxime iure canonico, non videtur tamen hoc poſſe, vt idem ſit promiſſio, & præſtatio, idem dabo, & do tibi mutuum, renunciabo & renuncio. Affert quidem Couar. leges quaſdam, & argumentum ex vulgari axiomate, ambages & circuitus eſſe vitandos, ſed vt & leges ad rem facerent, vt non faciunt, & axioma verum eſſet, vt non eſt, qua de re alias, valerent illa non minus pro ſimplice, quam pro iurata promiſſione. Ad modum quoq; renunciationis pertinet, quod Renunciatio interdum fit ſpecialiter, & de vno tantum iure, aut beneficio, interdum generaliter, & de omni iure, & beneficio. Quemadmodum &

pactū aliud est generale, aliud speciale *l.25.in fin.de pact.* Quæ differentia diligenter obseruanda: est n. maximi momenti, vt *infra* dicetur. Ad modū quoq; pertinet, quod Renunciatio fiat interdū tacite, licet plerunq; expresse, & verbis nuncupata *l.3.& 4.de Pact.* Huc quoq; pertinet, quod vt pacta & contractus, ita Renunciatio fieri possit, non modo pure, sed etiam in diē, & sub conditione, vt in pactis dotalibus filię bonis paternis renunciant, quantū extabit aliquis ex familia masculi. Ex his natura, siue essentia Renūciationis intelligi facile potest, eaq; paucis verbis definiri, videlicet quod Renūciatio sit voluntaria rei aut iuris sui repudiatio siue remissio. Alieni namq; iuris improba & inutilis est renunciatio. Vt & conuētio, quæ alteri parti neq; prodesse, neq; nocere solet. *l.praescriptio 10. §. vlt. de Pact.* Iuris nomine generaliter accepto, intelligitur & hereditas, & dominiū, & seruitus, & vsusfructus, & Emphyteusis, & Feudū, & pignus, & obligatio, & actio, aliaq; iuris commoda, & beneficia, vt & exceptio, & intelligitur ius non modo præsens, sed etiā futurū, de quo tamen, vt de omni iure quoq; infra peculiari capite de Rebus tractabitur. Affert & Hostiensis definitionem, *in sum. tit. de Renunciat. lib.1. Decretal.* etiamque Baldus, sed eodē fere recidunt. Diuisiones autem renūciationis ex modo fere sumuntur. Prima sit ista, vt alia renunciatio sit generalis, alia sepecialis, Ea n. dicitur generalis, quando quis omni iuri, omni exceptioni, omnī priuilegio, omnibus actionibus renunciat Specialis vero, quando quis huic vel illi iuri, vt hereditatis, seruitutis, pascēdi, vel altius non tollendi renunciat. Etsi aūt sæpe specialia generalibus sunt potiora, & efficaciora, vt videre est *l.1.C. de seru.p gn. dat. l.licet.in quib.caus.pign.tacit.* & ibi Accurs. plerunq; tamen generalis orationis, atque scripturæ eadē vis est in genere, q̄ est specialis in specie. Sed hęc generalitas intelligi & restringi debet primū, vt in iis tantum habeat locū, de q̄bus actum & cogitatum, non vero in iis, de quibus non fuit cogitatum, *l.9.§.1.de Transact 2.* non habet locum in his, quæ renuncians ignorauerit. Nemo n. ea concedit quæ nescit *l. in lege de cō-*

trah.empt.l.nemo 118.& ibi Deci⁹ *de Reg.iur. l. tres fratres. de pact.* vbi diuisio inter fratres facta generaliter, non tamē locū habet in bonis, q̄ vnus fratrum subtraxerat, & ab aliis ignorabatur. 3. In iis tantū locum habet hæc generalitas, q̄ & specialiter sint licita. Quod n. specialiter non licet oppignorare, aut renunciare, nō continebitur hypotheca vel renunciatione generali. *ar. l. cum quid. de Reb. Cred.* 4. Generalis renunciatio intra fines cōtractus, vel negotii de quo fuit interposita, coerceri & restringi debet. *l. vlt. C. ad S.C. Velleian.* vbi & Baldus plenius hoc explicat. Sunt aūt quædā nominatim & specialiter factę renūciationes infirmæ & inutiles, partim ratione modi, partim ratione personæ, & rei. Verbi gratia si vi coactus quis renūciat iuri suo, si renūciat hereditati viuentis certe & his casibus, quibus specialis non valet, nec generalis quidem valebit quoad illa specialia. Cæteroquin generalis Renunciatio omnia complectitur, qua de re copiose Tiraquell. *ad l. si vnquam. num. 12. & 16.* maxime si generalis hæc renunciatio facta fuerit, vel apud acta, vel in contractu & conuentione, vel si iurata fuit propter auctoritatē & iusiurandi, & actorū, siue Iudicis, & pacti, siue fidei ab ipso renūciante interpositæ. *l. cū Aquiliana de Transact. l. si quis domū. §. Iulianus Locati. l. 9. C. de pign. act.* Nec interest, vtrū generalis cum speciali interuenerit Sæpe n. solēt cōtrahentes post generalē renunciationē adiicere specialē, seu singularē enumerationē rerū renunciatarū. Castr. *ad l. 4. Sed et si §. quæsitū, n. 6. si quis cautionib. in iudicio.* Plane q̄dā sunt casus, quibus mandatū, ita & renunciatio generalis nō sufficit sed necessaria ē specialis, quos ibi Castr. cōmēmorat, sed cōfuse, hoc ē, nō distinguens mādatū, aliaq; à Renunciatione. Mādato igit͛ aliisq; omissis videamus breuiter de Renunciatione, cuius est casus specialis. *d. §. quæsitū.* Vbi Renunciatio omniū exceptionū ob desertū vadimoniū īprobat͛ & requirit͛ specialis certe ex mēte Iustiniani & Triboniani poti⁹ q̄ Vlpiāi, q illū §. misere cōtorsit, & mutauit.

Non enim dubiũ eſt quin Vlpianus Attilicini ſententiã putantis eam conuentionem ſiue renunciationẽ nõ valere, reprehenderit. Sic n. ait, Ego vero puto conuentionẽ iſtã valere. Tribonianus autẽ verba Vlpiani ita interpolauit: ſed ego puto conuentionem iſtam ita valere, ſi ſpecialiter cauſæ exceptionum ſunt expreſſæ, quibus à promiſſore ſponte renunciatum eſt; quæ interpolatio quandam velut repugnantiam inducit, & abſurditatem. Nam quæſtio d. ∬. hæc eſt, an generalis exceptionum Renunciatio de ſiſtendo valeat? Reſpondet Tribonianus valere, ſi ſpecialiter ſit renunciatũ. Similis perplexitas reperitur & in aliis legib. *l.3. C. de Pignor.* vbi quęritur, an hęc conuentio, vt creditor hypothecatæ domus, poſſeſſionem ipſe occupare poſſit, propria auctoritate, valeat, & an ſi repellatur, vel ſaltem prohibeatur, nihilominus ingrediens vim nõ facere videatur? Reſcripſit Imperator valere, & poſſe creditorẽ eã legem exercere, hoc eſt ſua ſponte ingredi poſſe poſſeſſionem, nec vllã vim facere. Ita reſcripſerat Imp. Seuerus, ſed Tribonianus ita mutauit, hũc creditorem ſi ſecutus eam conuentionem ingrediatur, vel prohibitus, vel ſaltẽ monitus ne ingrediatur, non videri quidẽ vim facere, nempe propter conuentionẽ, ſed tamen non debere eum ingredi, ſine auctoritate Præſidis. Quæſtio igitur iã hæc eſt, an poſſit ex conuentione ingrędi propria auctoritate? Et reſcripſerat Imp. *in d. l. 3.* poſſe. Sic enim verba legis ſe habent: *Creditores, qui non reddita ſibi pecunia, conuentionis legem ingreſſi poſſeſſionem exercent, vim quidem facere non videntur, attamen auctoritate Præſidis poſſeſſionem adipiſci debent.* Vult igitur Iuſtinianus, creditorem non ingredi debere propria auctoritate, licet eum liberet à remediis & pœnis de vi. Sed Seuerus Imp. voluit poſſe eum propria auctoritate ingredi. Quæ Seueri ſententia adhuc ſeruatur in foro. Eodem pertinet *l. pen. C. de pignor. act.* vbi Tribonianus, in hac ipſa re, hoc eſt de ingrediendo verba Imp. Diocletiani interpolauit. Ita enim Imperator:

tor: *Nec creditor inquit citra conuentionem, debiti causa, res debitoris arbitrio suo auferre potest.* Sed Tribonianus ita, nec creditor citra conuentionẽ vel præsidalem iussionem debiti causa res debitoris arbitrio suo auferre potest, indicans sine iussu præsidis nõ posse creditorem suo arbitrio pignus auferre. Ratio excepti casus, de quo modo diximus, varia redditur ab Interpretibus. Sed hæc ferè obtinuit, quod hæc promissio de sistendo est cautio, siue promissio prætoria, quæ cautiones interpretationem recipiunt ex mente Prætoris *l. in conuentionibus 42. de verb. oblig.* Non patitur autẽ prętor, neq; vult quemquam sub generali, & obscuro verborum complexu decipi. Atq; ita hac quoq; in re differentiam faciunt inter iudicia, & contractus, vt in his renunciatio generalis valeat, in illis non valeat, sed necessaria sit specialis, quæ differentia nullo iure aut ratione nititur. Ratio autem casus excepti, *in d. §. quæsitum*, est in voluntate, & ingenio Iustiniani, qui amat specialia, & maximè in hoc casu, hac fortasse de causa, quod videatur inhumanum aliquem excludi siue non excusari impedimentis licet iustissimis, vt morbi tempestatis, &c.

Secundus casus exceptus est in legitima, ex l. si quando, §. & generaliter. *C. de inoff. Testam. verb. nisi hoc specialiter.* Vbi renunciatio supplementi legitimæ non conceditur, nisi specialiter facta, de qua plenius Ant. Gabriel de legitima in conclusionibus *concl. 8.* & Mascard. *de probat. verb. Renunciatio generalis n. 23.* qui multos alios Dd. congerunt.

Tertius casus exceptus in dote ponitur, hoc est, vt filia non possit doti renunciare, nisi specialiter, latiss. Decian. *consil. 305. per tot.* Quia inquiunt dos in locum legitimæ succedit, quod tamen refutauimus, in tractatu nostro de Iure dotium, nec verum puto hunc casum exceptum, cuius in iure nulla sit mentio.

Quartò excipitur & Feudum, vbi & generalis renunciatio bonorum non nocet quoad Feudum. Mascard. *dicto loco n. 13.*

con.13. Decianus *d.consl.395.* Quæ exceptio licet non extet in iure, ratione tamē nititur. Quia omnis Renunciatio sit coarctanda, & strictè interpretanda. Bonorum autem nomine, & hereditatis paternæ, maternæ, fraternæ, &c. feuda ꝓpriè & strictè nō continentur. Non enim ea tam beneficio patris, quam senioris deuoluūtur. Et proinde Feuda nec in petitionem hereditatis deueniunt, nisi sint feuda impropria, & ad naturam allodialium redacta, vt in Gallia: hoc enim casu, quia inter feuda, & allodialia, nulla ferè est differentia, videtur generali renunciatione bonorum, etiam feuda contineri.

Excipitur quinto, *ar. l. 2. C. de Rescind. vendit.* læsio enormis, tam ex emptione, quam transactione, & diuisione. Tiraq. *l. si vnquam in præfat. n. 127.* Sed hæc quoq; exceptio mihi à iure aliena videtur. Nam q omni beneficio renunciat, certè & beneficio restitutionis, siue actioni renunciare censendus est. *l. regula. §. vlt. de iur. & fact. ignor.* Quare mulier, quæ renunciat omni beneficio iuris, & fideiussor, qui beneficiis fideiussoriis generaliter renunciat, non videtur posse, neque mulier, ad Velleiani, neq; fideiussor, ad Hadriani beneficium redire, neq; in iure textus est, vt non possit Velleiano renunciari, aut beneficiis fideiussoriis, nisi specialiter. Quamuis de beneficiis fideiussorum disputet Thoming. *in suis decisionib.* an illis generaliter renunciari possit, & rectè concludit generalem sufficere. *decis. 3. n. 3. & seqq. cum alleg ibid.* latè Decius *ad l. vlt. de Reb. credit. ar. l. si duo. §. 1. de administrat. Tutor.* Romanus quidem excipit vnū ex his beneficiis fideiussoriis, videlicet cessionis, siue cedendarū actionum, sed eum diligenter refutat Decius *consil. 27.* Atq; hæc de prima Renunciationis diuisione, in generalē, & specialem sufficiant, de qua copiose Tyraq. Mascard. Thoming. *locis allegatis.* & Decianus *consil. 39.* Hic tantum leuiter addendum, Interpp. nonnullos ex bimembri trimembrem facere diuisionem, 1. generalem

lem (quam Bald. generalissimam) 2. specialem (quam idem generalem) & 3. singularem, (quam idem specialem vocat) Bart. Bald. & alij *ad sæpè d. §. quæsitum.* Thoming. prolixè *dicto loco.* Et huius trimembris diuisionis vsus, & effectus non contemnendus apud eos reperitur. Specialis enim, siue generalis renunciatio semper valet; generalis plerumque. Generalissima raro, vtpote minus incerta, & obscura, verbi gratia, si fideiussor dicat, renuncio omni priuilegio, renuncio remediis siue beneficiis fideiussoriis, & renuncio vel beneficio cessionis, vel excussionis. Et in ipsis Doctorum scriptis hæc discrimina obseruare non est inutile. Interdum enim Interpp. generalem Renunciationem negant recipiendam; interdum aiunt. Sed hic intelligenda est illa media, Romanus *consil. 269. tom. 2. & consil. 472. numer. 2.* Hyppolit. de Marsil. *ad Tit. Digestorum. de Fideiussoribus. num 29.* Verba generalissima, propter obscuritatem, & incertitudinem, parum aut nihil operari solent. *arg. l. quo mutuum 56. §. salarium. Mandati. l. salarium 16. Cod. eod. tit.* Iason. *l. 1. num. 12. Si quis in ius vocatus, &c.* Bart. Castr. *d. §. quæsitum.* Excipitur hic casus quando generalissimam præcedit specialis enumeratio, vtpote si fideiussor renunciet beneficio diuisionis, cessionis, omnique iuris remedio: hoc enim casu hæc renunciatio licet generalissima est efficax. Accurs. *d. §. quæsitum. vers. specialiter. Ibid.* Alexand. *num. 10. ibid.* Clausula enim licet valdè generalis, hic tamen quodammodo specialis, ob specialem præcedentem enumerationem, vt ait Cynus. *leg. 1. C. Commod.* Iason *d. §. quæsitum. num. 15. argum. c. sedis. 15. extr. de Rescript. & c. 4. qui ad agendum de Procurator. in 6.* Dicet aliquis, si generalissima non valet, ob incertitudinem, & obscuritatem. Ergo, nec valebit generalis, quia & ea incertitudinem contineat. *argum. l. 54. Quæro locati. l. 3. de Reb. dub. leg. obligatione de Pignor. dicta leg. quinquagesima quarta. de iur. fisci.* Sed dicendum, non eam esse obscuritatem mediæ, quæ est extremæ,

vt inter

vt inter hæc tria Triticum Bauaricum, & triticum Bauaricum optimum medium non tam est incertũ, quam prius extremum, neq; tam certum, quam posterius. Ita & Dialectici genera interiecta (subalrerna) nunc vocant species, nunc genera, dissimili tamen respectu, & comparatione, eodem modo Dd. renunciationem mediam, respectu generalissimæ, vocant specialem, sed respectu specialissimæ generalem. Rursus dicet aliquis, ne generalem quidem admittendam propter ignorantiam. Sępè enim fit, vt qui renunciet, minor verbi gratia competentibus sibi beneficiis, aut mulier, ignorent quæ sibi competant. Ignoratis autem renunciare nemo videtur *l. 9. qui cum tutorib. §. vlt. de Transact. l. mater 19. de inoff. testam.* & supra explicatum, vt transactionem, ita & Renunciationem, quæ duo remedia inter se sunt cognata, non produci ad ignorata *l. 5. cum Aquiliana de Transact.* Respondeo Iuris ignorantiam non excusare, nisi eos, quibus permissum est iura ignorare, vt mulieribus, minoribus, militibus, proinde receptum est, vt hæ personæ prius edoceantur, & certiorentur. Iohan. Ronchegall. *l. 3. §. vbi duo n. 112. de duob. reis.* Accurs. *l. vl. §. vlt. verb. non vsuram. ad S. C. Velleian.* Altera Renunciationis diuisio est, vel expressa, vel tacita, exemplo pacti taciti. *ar. l. 3. & 4. de pact.* Sic renunciationis tacitæ sunt casus nonnulli *in c. cum inter. de elect. c. ex literis. de Transact. c. quoad consultationem. de sentent. & re iudic.* Vbi tacite quis renunciat electioni, beneficio, appellationi, *in l. 31. si filius de Minor.* ibi tacitè maior renunciat restitutioni in integrum iam inchoatæ accipiendo legatum ex testamento patris, *vt in l. 6. §. vlt. & l. seq. de bonis libert.* vbi tacitè patronus renunciat bonorum possessioni, contra Tabulas liberti. Sic & querelæ renunciatur tacite legatum accipiendo *l. 10. §. 1. & l. 12. de inoffic. testam. l. parentib. C. eod.* Sic etiam est casus *in l. 70. eod.* Ex quibus intelligitur posse quem iuri suo tacite quoque renunciare. Quod & de matrimonio videtur receptum *l. vlt. de diuort.* Quæ tamen tacita

renun-

renunciatio matrimonij, in casu *d.l. tantum.* inter patronum, & libertam scilicet permittitur, inter alios enim repudium est necessarium *l. nullum. de diu rt.* Tertia Renunciationis diuisio est, qua vel est simplex & nuda, vel est non nuda, siue causatiua, causam & Synallagma continens. Nuda dicitur, qua quis per se, & sine alio tractatu, vel contractu vtitur, vt si quis vltro desistat à lite, si debitum, vel obligationem remittat. Non nuda, siue causaria est ea, quæ in aliis conuentionibus, & tractatibus, siue contractibus, interuenire solet. Cuius generis Renunciatio est ea, quæ moribus nostris celebratur inter pacta dotalia, qua sc. filiæ successionibus, aut feudis renunciant. Cuius diuisionis vis & effectus non est exiguus, ex Interpretum opinione. Videatur Bald. *consil. 96. lib. 4.* Castrens. *consil. 310.* Matth. de Afflict. *decis. 161.* Maranta *disput. 10. n. 6. & 7.* Verbi gratia, si duas quis habeat sorores, quarum altera renunciet hereditati fraternæ, siquidem simpliciter non excludetur, si solenniter excludetur, Marant. *d. loco.* Afflict. *d. decis. 161.* Afferunt & hunc eius diuisionis effectum, quod solenni, & nō nuda renunciatione futurum quoq; ius remitti possit: Simplici, & nuda non posse. Marant. *ib. n. 6. & 7.* Sed de eo nos *infra capit. de rebus.* Hæc autem diuisio Renunciationis, vt alia sit nuda, alia causaria, siue non nuda, non videtur à iure prorsus aliena, in quo & conuentiones ita diuiduntur *l. 7. de pact.* Ita vt renunciatio videatur nunc esse pactum, nunc contractum. Quemadmodum & pollicitatio plerumq; neq; est pactum, neq; contractus. *l. 3. in princ. de pollicitat.* Pactum enim non est, nisi duorum, vel plurium, pollicitatio plerumq; est vnius tantum, vt & sæpè renunciatio, vt supra dictum, sed interdum pollicitatio definit, & vergit in contractum. *l. vlt. de Act. & oblig.* interdum in pactum nudum. *l. dotale 15. de fund. dotali. l. qui negotia Mandati.*

D Cap.

Cap. I.

De Personis.

HOc caput paucis verbis continetur, & intelligi ferè potest ex argumento *de pact. & Transact.* In pactis autem & contractibus caput de personis ferè est bimembre, qui sc. pacisci vel contrahere possint, qui non, & an alteri quis pacisci aut stipulari possit, vbi de procuratore, tutore, curatore, parentibus, liberis, dominis, seruis, &c. Quod ad prius membrũ, Qui possint renũciare, id ex contrario colligitur. Quo in numero est furiosus. *l. pen. C. de curat. fur. vel prodigi*, cui non absimilis est infans, atq; adeo pupillus, qui rem suã paciscendo meliorem quidem facere potest, deteriorẽ verò, quod fit renunciando, non potest. Quare pupillus neq; vt transigere, ita & renunciare non potest. Imo ne minor quidẽ, vel transigere, vel renunciare potest. *l. 33. si minor. de Minorib. l. 9. in fin. de Transact.* Quia vtraq;, & transactio & renunciatio, videtur alienationem continere, quæ minoribus maximè curatorem habentibus non permittitur. *l. 3. C. de in integr. restitut.* Idemq; in prodigo perspicuũ est, eum renunciare non posse, de muliere, & rustico dubitatur, sed mihi videtur certi iuris esse hos posse iuri suo renunciare. De mulieribus est *l. vlt. ad SC. Velleian.* Rusticorum & agricolarum fit mentio *l. vlt. C. de testam.* Sed de renunciationibus nulla lex extat, ideo imputet sibi qui volens renunciat, cum possit non renunciare. Ex definitione, qua dictum fuit eam esse iuris sui quandam remissionem, intelligitur quemq; suum duntaxat ius, non verò alienum renunciare posse, siue eum tantum cuius interest, adeo, vt ne pater q̃dẽ ius filij renunciare possit, & Procurator Domini. Quia renunciatio sit quædã donatio, q̃ nõ continetur ne generali quidẽ mandato, quo, licet generali, administratio tantũ data est. Aliud est autẽ administrare, aliud donare,

l. 4. C. de

l.4 C.de Transact.l.vlt.de Reb.eor.qui sub tutel.l.vlt.de Curat.furios. Multo autem minus filius iura patris renunciare potest: aut seruus Domini, quorum conditio per seruos, aut liberos melior fieri potest, deterior non potest. *l. melior. de Reg. iur.* Sed hoc ad alterum de personis membrum pertinet. Prius enim est, qui possint renunciare, qui non, alterum quibus prosit, vel noceat renunciatio. Quod item exemplo pacti explicandum. Nam vt in pacto & contractu nota est regula: *Pactum cum alio factū alij nec nocere, nec prodesse debet.l.26.ante omnia. de pact.* Ita & hic de renunciatione dicendum, etiam nec prodesse, nec nocere aliis, quam inter quos sit facta, sed hic heredum est habenda ratio, quibus & nocent & prosunt pacta defuncti, cum eadem sit persona, maximè si pacta sint in rem, *l.& heredi 21. de pact.* Idem & de renunciatione dicendum, vt & heredi prosit, & noceat, modo sit res ea & ius, quod sit hereditarium. Nam alioquin, si est res non hereditaria sed alio iure, vt familiæ, vel agnationis, competens, vt est feudum agnaticum, eius renunciatio à defuncto facta, eius licet heredi agnato non nocet. Quod idem & in pactis, & Transactionibus ius est, vt sc. transactionibus feuda siue ius in iis iam agnatis quæsitum, non possit illis adimi. Ex quibus intelligitur renunciationis, conuentionis, atque transactionis magna cognatio, maximè si renunciatio non sit simplex. Nam renunciatio, vt supra dictum, vel est simplex, vel fit inter duos consentientes, quo casu est species conuentionis, sed transactio, & conuentio etiam semper fit inter duos.*l.1.§.1.de pact.* Transactio fit, dato, vel retento aliquo. *l.Transactiones. C. de Transact.* Renunciatio fit sæpè nullo vel dato, vel retento. Transactio deniq; fit ob controuersiã, aut motã, aut mouendã.*l.1.de Transact.* Sed renunciatio fit sine controuersia, vt & pactum, & proinde vt pactũ donationis speciẽ continet, cum contra Transactio non fit donatio, sed compensatio quædã, quo modo pactũ à Transactione distinguitur. *l.1.de Transact.*

modo verba ita distinguantur vt monet text. *in l. 9. in ædibus. de donat. l. 52. si quis vxori, §. si seruus. de furt. l. 3. C. de repud. hered.*

Cap. II.
De Rebus.

HOc caput est grauissimum & vtilissimum, in quo explicandum, quæ iura renunciari possint, q̃ non, de quo extat Alberici Tractatus *de Renunciationibus.* Qua de re Interpp. veteres *ad l. 1. & l. pen. C. de pact.* Et Vitalis de Campan. prolixi sui tractatus de clausulis partem dimidiam cõsumpsit in hoc capite. Idem caput tractatur ab Angelo *ad tit. Institut. de Exceptionibus.* Et à Bertachino *in suo reper. orio.* Nos nũc in hoc perutili & præclaro capite ordinem tenebimus, vt prius communia, posterius propria iura examinentur, & in propriis ordinem Institutionum sequemur.

Quod ad communia & generalia attinet, duo potissimum sunt hic tractanda. 1. An possit omni quisiuri suo renunciare. Alterum an etiam iuri futuro? De hoc dictum supra nonnihil *ad l. 1. C. de pact.* de illo ad *l. pen. C. eod.* qua de re prolixè disputat Hippolit. de Marsil. *de Fideiussorib. num. 34.* Roland. à Valle *consi. 13. num. 6. & seqq. vol. 1. & consil. 17. num. 10. cum seq. vol. 4.* Idem *Tract. de lucro dotis quæst. 42. num. 10.* Göddæus *l. 3. num. 29. cum seqq. de verb. signif.* Quod ad prius attinet, regula dicitur esse vetus *d. l. pen.* Omnes licentiam habere his, quæ pro se sunt introducta, renunciare, quæ & aliis textib. confirmatur, vt & supra monuimus. *l. si iudex. de Minorib. & Ratione.* Quia inuito non datur beneficium. Obseruandum autem, quod in regula expressum est, in his quæ pro se introducta sunt, *d. ctis ll.* Nam quæ pro aliis introducta sunt, siue priuatis, siue pro ipsa Repub. nemo alius renunciare potest. Pro priuatis quidẽ, quia alij neq; prodest, neq; nocet pactum alterius. *l. 27. si vnus. §. ante omnia. de pact.* Multo autem minus pro Repub. *l. 37. Imperator, eod. tit.* Ius n. publicum

priua-

priuatorum pactis mutari non poteſt, verbi gratia iusiurandum calumniæ Iuſtinianum, ſiue iudiciale renunciari non poteſt. Quia in Reipub. vtilitatem inductum eſt, *l. 2. C. de iureiur. propter calum.* Sic toti ordini iudiciario non poteſt renunciari, quia propter vtilitatem publicam legibus & moribus eſt conſtitutum. *l. prolatam. C. de ſentent.* Interdum tamẽ renunciatio, & pactum valet, de ordine Iudiciario, de quo infra. Excipiuntur quoq; caſus aliquot, in quibus ne ſuo quidem iuri renunciare quis poteſt, vt alimentis legatis, de quibus transactio eſt vetita. *l. 8. cum hi. d. Transact.* Vt in dote, ne ea reddatur, longiore die, notum eſt ex *l. 1. §. 2. C. de rei vxor. act.* hodie dotem immobilem ſtatim, mobilem poſt annum reſtituendam. Huic iuri mulier renunciare non poteſt, & conuentio, vt dos immobilis non reddatur, ſtatim poſt ſolutum matrimonium, ſed aliquot poſt menſib. non valet. *l. d. die. l. Attilicinus. de pact. dotal. b.* Ratio eſt, quia & Reipub. interſit mulieres eſſe dotatas *l. 1. ſolut. matrim.* & proinde hæc conuentio, qua dotis cauſa fit deterior, quaſi contra Reip. vtilitatem facta, non videtur valere, vt in beneficio, quod maritus habet, de dote conuentus, ne condemnetur vltra id quod facere poteſt, huic beneficio licet ſuo, & priuato, facta renunciatio non valet. Quia talis pactio ſit contra bonos mores & contra reuerentiam ab vxore debitam marito. *l. alia §. 3. ſolut matr.* Pacta vero contra bonos mores facta improbantur *l. 7. §. ait Prætor. de Pactis*, vt in alienatione prædiorum minoris, quæ vetita eſt, ſiue decreto, ex oratione Seueri. *l. 1. & tot. tit. ff. & C. de prædiis Minor.* cui orationi Minor renunciare non poteſt, quia faceret expreſſe contra ius publicum, quo nominatim interdicta eſt hæc alienatio, licet hoc ius ad priuatum potius minoris commodum, quam publicum pertineat. Vt enim Prætor ipſe contra expreſſas leges, & ius publicum nihil facere poteſt, verbi gratia dare bonorum poſſeſſionem, cui lex vel conſtitutio aliqua prohibet, *l. 7. non eſt*

ambigendum. §. Vbicunq. de bonor. possess. Ita & multo minus paciscendo, vel renunciando, contra expressas leges, facere quis potest, ne testando quidem. *l. nemo potest. de legat. 1. l. contra. de Pact. l. codicillis. §. vlt. de leg. 2.* Quodsi renunciatio contra leges, aut ius ciuile facta non valet, multo minus valebit contra ius naturale. *l. nec si valens. C. de liberal. caus. l. iura sanguinis. de Pact.* Dictum est, iuris & commodi sui renunciationem valere, alieni non valere, quidsi commune sit commodum mihi cum alio? Hoc casu non male Interpp. adhibent hanc distinctionem, vt si ius & beneficium illud sit indiuiduum, valeat renunciatio, pro parte renunciantis. *d. l. Iurisgentium 7. §. si paciscar. & d. l. 27. §. pactus. vers. Itē ne expediat. & l. vl. de pact. l. post mortem, § fin. de bon. poss. contr. tabul.* Si vero sit indiuiduum, non valere ne quidem pro parte renunciantis, *l. cum venire. & d. l. Attilicinus, & d. l. de die. de pact. dotal. l. quos prohibet de postulando. l. filius fam. §. similes. de Procur.* Ratio distinctionis est hæc, quia sæpe per alium habere, aut retinere quid possumus, quod per nos ipsos non possumus.

Quod attinet ad alteram quęstionem de iure futuro, vt de legato, de Fideicommisso, de hereditate obuentura, vel sperata, exposita sunt nonnulla initio huius tractatus. *ad l. 1. C. de pact.* Vbi de spe fideicōmissi renunciatio siue conuentio facta valet. Bart. multarum auctor distinctionū, quas omnes ex libris Bartoli excerptas quidā Anonymus in vnum volumen coniecit, de hac quoq; renūciatione iuris futuri tri membrē distinctionē facit. Vel n. ius est in re inqt, & in spe, vel est in spe tantū, non vero in re: vel deniq; est, nec spe, nec re, hoc ē, vel ē iā certū, vel speratū, vel neutrū. Quod ad primū ius attinet, sic subdiuidit, vt vel lege, & iure, vel facto obuenerit, & illud quidem, quod iure, & lege obuenit, vt legatum, hereditas, &c. nuda posse renunciatione amitti. Affert *l. vlt. C. de repud. hered.* sed de repudiatione ille text. loquitur non de renunciatione, quas inter differentiæ quædam supra sunt

expo-

expositæ,& in his ista potissimum, quod repudiantur præsentia tantum, renunciantur futura *l. si ita scriptum. de legat. 2.* Est enim repudiatio eius, quod iam quis habet, abdicatio, nec temere debet quod de præsenti sit porrigi ad futurum, videatur Hyppol. Riminald. *consil. 72. n. 112 lib. 1.* Grauet. *consil. 11. n. 5.* Menoch *consil. 371. lib. 4.* Bursat. *consil. 347. n. 17. & seqq. lib. 4.* Euerh. *in loco à generalitate in Topic. legal. n. 10.* Vnius enim iuris abdicatio nõ producit ad aliud *l. si domus.* & ibi. Bartol. *de seruit. rust. præd. l. si mihi. eod.* Si autem facto nostro ius competat, iam rursus distinguit inter ius rei, & personæ. Illud posse tolli renunciatione vt possessionem, sed excipit dominium. *l. si quis, §. differentia. de acquir. possess.* Vbi inter possessionem, & dominium hæc affertur differentia, quod possessio nuda voluntate nolentis possidere amittitur, dominium non amittitur. Ratio differentiæ, quia dominium est iuris. Possessio facti, & proinde in ea multum potest animus & voluntas, quare si quis dicat se nolle esse dominũ, nihilominus manet dominus. Necesse enim est vt ad voluntatem accedat & factum aliquod, si dominus esse desinat, vei bi gratia, vt rem abiiciat, vel pro derelicta habeat. *l. 1. Pro derelicto.* Sed possessio, quam Bart. inter iura rei numerat, est illa quidem rerum, (Personę enim liberę non possidentur, vt neq; sunt in dominio. *l. 1. §. 1. de Rei vendic.*) Sed tamen proprie non est ius rei vel in rem siue reale, vt ille loquitur, quia iura in rem pariunt actionem in rem. *§. 1. & aliquot seqq. Instit. de Actionib.* possessio parit actionem in personam siue Interdict. *l. 1. §. vlt. de interdict.* Ius igitur, quod facto nostro quæritur, à Bart. dicitur renunciari posse, si est ius rei, si vero est ius personæ, vt agnatio, vt filiatio, non potest renunciari simpliciter, sed pacto inquit potest. *ar. l. fideiussores. de pact. l. stipulatio §. alteri. de verb. oblig.* Sed neque hoc verum videtur Ius enim agnationis pacto renunciari non potest. *l. 34. ius agnationis. de pact.*

de pact. Cur ita: Quia hæc personarum iura, vt acquiruntur, ita amittuntur, legibus, ac iure, non vero priuatis pactionibus, vt matrimonio, vt capitis diminutione maiore. Sed videtur Bart. & Angel. qui eadem vtitur distinctione *ad l. 1. C. eo.* Iuris personalis nomine intelligere actionem vel exceptionem, per alterum alteri quæsitam. De his enim agitur *in d. l. Fideiussores. & d. §. alteri,* de quibus nos infra, vbi de renunciatione eorum, quæ ad iudicia pertinent, in quibus est & actio & exceptio. Atq; hæc de iure certo, siue de primo distinctionis membro.

Quod ad alterum, vt est de iure sperato, consentiunt posse relinqui, sed non renunciatione simplici, verum pacto. Dictũ est enim supra de renunciationũ diuisionibus, differre renunciationem ab ea, quæ fit pacto. Hac ius speratum igitur, vt fideicõmissum, remitti, & tolli posse aio. *l. 1. C. de Pact.* Illo non posse, nisi aduersario præsente quis simpliciter renunciet iuri sperato. Hæc enim licet simplex renunciatio valet ob præsentiam aduersarii, qui tacite censetur renuncianti consentire. *ar. l. 40. tale pactum. de pact.* simplicem vero iuris sperati renunciationem factam in iudicio volunt habere vim pacti, propter iudicii auctoritatem *arg. l. 1. C. de curat. bon. dand.* Breuiter de altero membro ita subdistinguunt, vt pacto remitti possit, simpliciter autem, vel parte præsente, vel absente. Et si absente vel in iudicio, vel extra iudicium, & hoc solo casu non valere *d. l. si ita, §. si sub conditione. de legat. 2.* Tertium membrum de iure nec spe, nec re, ita distinguunt, vt in futurum quidem facta renunciatio valeat. *ar. l. si rem meam. de verb. oblig.* in præsens autem tempus non valeat. *ar. l. 4. C. de postlim. reuersis.* Sed hæc distinctio mihi aliena videtur, & *d. l. si rem meam,* non de renunciatione sed de stipulatione agit, quæ scilicet stipulatio rei propriæ in futurum, id est, in casum quo non sit mea, valere dicitur. Quare concludendum potius iuris futuri, cuius nulla neq; res, neq; spes est, renunciatio-

nem

nem fieri non poſſe. *l. ſi ita ſcript. d.* §. Quin etiam putat Hotoman *conſil. 70. n. 14.* nulli iuri futuro poſſe renunciari, ſed confundit repudiationem cum renunciatione: concedo tamen iuris futuri, nulla re vel ſpe noſtri, renunciationem non valere, *vt dictum.* Sed quod aliquatenus eſt noſtrum, vt legatum, aut fideicommiſſum ſub conditione poſſe remitti, *l. & heredi §. filiofam. & ſeq. l. 46 pactum. de pact. l. 1. C. eo. l. 11. C. de Transact.* Atq; hæc de vtroq; articulo, an omni iuri, & an iuri futuro renunciari poſſit ſint dicta.

Adfert & Hoſtienſis aliam & multiplicem diſtinctionem. *in ſumma tit. de renunc. lib. 1. Decretal.* qui ius diſtinguit in publicum, diuinum & humanum, & ſingulas eius ſpecies ſubdiuidit. Quæ tamen diſtinctio non tam renunciationi, quam pacto, & conuentioni videtur accommodatior.

Adfertur & alia diſtinctio iuris à Vitale de Campan. *Tract. Clauſular. tit. Quibus iurib. poſſit renunciari.* Sed tanta eſt varietas capitum, vix vt poſſint ad certa diſtinctionum capita reuocari. Sic & alii ius vel legem vetantem diſtinguunt à iubente, vel permittente, & plerią; conſentiunt vetanti ſiue prohibitiuo iuri non poſſe renunciari. Verbi gratia, lex vetat, fideiuſſorem dotis dare. *C. ne fideiuſſores dotium dentur.* Huic igitur legi non poteſt renunciari, hoc eſt maritus fideiuſſorem pro dote dare non poteſt, licet renunciet huic tit. ſiue legi fideiuſſionem prohibenti. Idem de iudice poteſt dici, ne quis in ſua cauſa Iudex ſit, item ne de ſtatu defunctorum poſt quinquennium quæratur. His igitur legibus vetantibus renunciari non poteſt, inquit Accurſ. *l. 1. C. ne fideiuſſ. dot.* Bart. Bald. aliiq; *l. 1. C. de pact.* Ei quoque iuri, quod certa ſolennia præſcribit, renunciari non poteſt. Bart. *l. 6. de his. de Transact.* Alexand. *in l. ius publicum. de Pact.* Adferunt & ius negatiuum, ius arctatiuum, ſiue conſtrictiuum, quæ ad prohibitionem referri poſſunt. Bart. *in d. l.* Tutius

de pact. Cur ita? Quia hæc personarum iura, vt acquiruntur, ita amittuntur, legibus, ac iure, non vero priuatis pactionibus, vt matrimonio, vt capitis diminutione maiore. Sed videtur Bart. & Angel. qui eadem vtitur distinctione *ad l. 1. C. eo.* Iuris personalis nomine intelligere actionem vel exceptionem, per alterum alteri quæsitam. De his enim agitur *in d. l. Fideiussores. & d. §. alteri,* de quibus nos infra, vbi de renunciatione eorum, quæ ad iudicia pertinent, in quibus est & actio & exceptio. Atq; hæc de iure certo, siue de primo distinctionis membro.

Quod ad alterum, vt est de iure sperato, consentiunt posse relinqui, sed non renunciatione simplici, verum pacto. Dictũ est enim supra de renunciationũ diuisionibus, differre renunciationem ab ea, quæ fit pacto. Hac ius speratum igitur, vt fideicõmissum, remitti, & tolli posse aio. *l. 1. C. de Pact.* Illo non posse, nisi aduersario præsente quis simpliciter renunciet iuri sperato. Hæc enim licet simplex renunciatio valet ob præsentiam aduersarii, qui tacite censetur renuncianti consentire. *ar. l. 40. tale pactum. de pact.* simplicem vero iuris sperati renunciationem factam in iudicio volunt habere vim pacti, propter iudicii auctoritatem *arg. l. 1. C. de curat. bon. dand.* Breuiter de altero membro ita subdistinguunt, vt pacto remitti possit, simpliciter autem, vel parte præsente, vel absente. Et si absente vel in iudicio, vel extra iudicium, & hoc solo casu non valere *d. l. si ita. §. si sub conditione. de legat. 3.* Tertium membrum de iure nec spe, nec re, ita distinguunt, vt in futurum quidem facta renunciatio valeat *ar. l. si rem meam. de verb. oblig.* in præsens autem tempus non valeat. *ar. l. 4. C. de postlim. reuersis.* Sed hæc distinctio mihi aliena videtur, & *d. l. si rem meam,* non de renunciatione sed de stipulatione agit, quæ scilicet stipulatio rei propriæ in futurum, id est, in casum quo non sit mea, valere dicitur. Quare concludendum potius iuris futuri, cuius nulla neq; res, neq; spes est, renunciationem

nem

nem fieri non posse. *l. si ita script. d.* §. Quin etiam putat Hotoman *consil. 70. n. 14.* nulli iuri futuro posse renunciari, sed confundit repudiationem cum renunciatione: concedo tamen iuris futuri, nulla re vel spe nostri, renunciationem non valere, *vt dictum.* Sed quod aliquatenus est nostrum, vt legatum, aut fideicommissum sub conditione posse remitti, *l. & heredi §. filiosfam. & seq. l. 46 pactum. de pact. l. 1. C. eo. l. 11. C. de Transact.* Atq; hæc de vtroq; articulo, an omni iuri, & an iuri futuro renunciari possit sint dicta.

Adfert & Hostiensis aliam & multiplicem distinction. *in summa tit. de renunc. lib. 1. Decretal.* qui ius distinguit in publicum, diuinum & humanum, & singulas eius species subdiuidit. Quæ tamen distinctio non tam renunciationi, quam pacto, & conuentioni videtur accommodatior.

Adfertur & alia distinctio iuris à Vitale de Campan. *Tract. Clausular. tit. Quibus iurib. possit renunciari.* Sed tanta est varietas capitum, vix vt possint ad certa distinctionum capita reuocari. Sic & alii ius vel legem vetantem distinguunt à iubente, vel permittente, & pleriq; consentiunt vetanti siue prohibitiuo iuri non posse renunciari. Verbi gratia, lex vetat, fideiussorem dotis dare. *C. ne fideiussores dotium dentur.* Huic igitur legi non potest renunciari, hoc est maritus fideiussorem pro dote dare non potest, licet renunciet huic tit. siue legi fideiussionem prohibenti. Idem de iudice potest dici, ne quis in sua causa Iudex sit, item ne de statu defunctorum post quinquennium quæratur. His igitur legibus vetantibus renunciari non potest, inquit Accurs. *l. 1. C. ne fideiuss. dot.* Bart. Bald. aliiq; *l. 1. C. de pact.* Ei quoque iuri, quod certa solennia præscribit, renunciari non potest. Bart. *l. 6. de his. de Transact.* Alexand. *in l. ius publicum. de Pact.* Adferunt & ius negatiuum, ius arctatiuum, siue constrictiuum, quæ ad prohibitionem referri possunt. Bart. *in d. l.* Tutius

autem est venire ad specialia & periculosum est, hæc ita generaliter definire, præsertim, cum ius nostrum propter varietatem circumstantiarum in singularibus maxime versetur.

Nunc generaliter singula iura Personarum tractemus. Primum igitur, an libertas & seruitus, quæ sunt iura personæ, an renunciari possint, videndum. Et libertas quidem nuda renũciatione amitti nõ potest, vt nec seruitus: certis enim modis acquiruntur & amittuntur. Quæritur de iure Patronatus, quod est personæ, vel rei. Rei voco, quod in Ecclesiam, vel ædem sacram conditor eius habet, de quo *tit. 9. Decret.* De veteri iure Bald. scribit, non posse remitti. *Auth. sed hodie. C. de iure an. aureor.* quia non sit in bonis nostris. Mihi tamen ex parte id remitti posse videtur, totum non item. Sunt enim huius iuris duo capita. Vnum in successione, alterum in obsequio liberti. Et operas quidem renunciari posse, successionem non item. Quia iure ciuili renunciatio contra bonos mores, qualis est hereditatis, non valet. *l. pen. C. de pact.* Sic quæritur, an possint Domini renunciare angariis? Hoc ius angariarum, siue potius eius vtilitas potest remitti, per Bart. *l. si non sortem. §. habitus. de condit. institut.* Patriæ potestati non potest renunciari, multo minus renunciari potest iuri filii, vel parentis, & proinde neq; obsequio, quod parentibus iure naturali debetur. Vtrum autem matrimonio contrahendo renunciari possit, dubium est. Videtur non posse, ne pact. quod non valet libertas matrimonii impediatur. *l. 19. si stipulatio. l. 134. de verb. oblig. l. 2. C. de inutil. stipul. l. 14. ab initio. C. de nupt.* Quibus ex legibus intelligitur, matrimonii contrahendi & dissoluendi liberam esse facultatem, nec posse eam in necessitatem conferri. Receptum tamen est, vt quis possit voto facto cœlibam vitam, omisso matrimonio, amplecti, cuius vitæ vt sanctioris

plura

plura quoque in iure ſunt commoda & priuilegia, *ſub tit. C. de Epiſc. & Cler.* Huc pertinet, & de dote, cuius nomine mariti in bona vxor tacitam hypothecam habet, an ei hypothecæ ipſa renũciare poſſit? Videtur quod non, quia cauſam dotis non liceat facere deteriorem, neque pacto, neque alio modo. *tot. tit. de pact. dotal.* Præſtat autem habere hypothecam, quam non habere. *l. plus cautionis. de Reg. iur.* tum quia remittens hypothecam marito vxor videtur donare. Eſt enim ſpecies quædam donationis renunciatio, vt ſupra dictum fuit, vbi de definitione. Donationes autem inter coniuges ſunt prohibitæ.

Hæc tamen renunciatio hypothecæ remiſſa eſt per text. *l. 11. C. ad SC. Velleian. & Auth. Si qua mulier. eod. l. iubemus. eo.* Late Matth. Cuno de Pact. *cap. 6. num. 80. cum mult. ſeqq.* Ratio huius iuris eſt, quia renunciatio ſiue remiſſio non eſt proprie donatio, maxime hypothecæ, quod eſt ius quoddam rei, non res ipſa, & eſt ius rei leuiſſimum. Excipit tamen Bart. tres caſus. 1. Si maritus non ſit ſoluendo, & præterea alios duos recenſet, *ad l. mediam. §. 1. ſolut. matr.* quem alii ſequuntur. Sed hæ illorum exceptiones ſunt commentitiæ, & proinde non recipiendæ: ſtandum enim Regulæ, donec exceptio probetur. Eas autem exceptiones illi nullas probant, nec lege, nec ratione. Cæterum ſi metu hæc renunciatio ab vxore facta ſit, non valet, vt recte Accurſ. & Bart. *l. 1. §. oneranda. Quar. rer. act. non detur.*

Quod attinet ad tutelas, quæ & ipſæ inter iura Perſonarum numerantur, olim renunciatio tutelę erat recepta, & ceſſitius tutor dicebatur. Vlp. *lib. reg. tit. 13. de tutel.* Quo iure hodie non vtimur, excuſatio tantum certis de cauſis permiſſa eſt, renunciatio non item. Quæritur autem an poſſit tutori pupillus remittere actionem tutelæ? Qua

dere infra capite de iudiciis & Actionib. Illud adiiciendum, quod paulo ante dictum, renunciationem hypothecæ metu factam non valere, porrigendum etiam ad dolum, vt non valeat quoq;, si dolo mariti circumscripta, siue ad renunciandũ inducta fuerit vxor. Quo tamen casu vxori contra maritum non actio doli propter reuerentiam, sed in factũ temperata dari solet. *arg. l. non debet. ff. de dolo malo. l. 2. C. Rer. amotar. l. 27. si seruus. §. si cum maritus. ad l. Aquil.* Videatur de hac Renunciatione hypothecæ *l. si pignus de his qua in fraud. cred. l. 1. §. & cum. C. de Rei vx. act.* Cuiac. *conf. 18.* de qua & hoc notandum, restituta vxori hypotheca in casu metus, vel doli, restitui quoq; ei actionem hypothecariã, sed vtilem. *§. rursus. de inst. Action. l. si fideiussor de Dolo. l. mora. §. vlt. de vsur.*

De Rebus.

SEquitur Caput de renunciationibus ad res pertinentibus, quod quia latissime patet, in aliquot membra partiemur. Huc enim pertinẽt & bona siue res Ecclesiarũ, Feuda, Emphyteusis, Seruitutes, pignora, aliaq; iura in rem, & deniq; donationes, hereditates, & contractus. Notum est vel ex ipso ordine Instit. *Quib. de acquirend. rer. dominio. à tit. 1. lib. 2. vsq; ad tit. de oblig.* hoc caput esse bimembre, dominium sc. continens & obligationem. Quod igitur attinet ad res ipsas, earumq; dominium & iura, videamus breuiter de singulis. Sunt autem hæ res, vel Ecclesiasticæ, vel ciuiles. Ecclesiasticas voco beneficia, & præbendas, cum quibus coniuncta sunt & ipsa officia Ecclesiastica, vt Episcopatus, aliæq; Prælaturæ &c. De his autem & officiis & beneficiis Ecclesiasticis, siue de eorum renunciatione, est tit. *de renunciat. lib. 1. Decret. tit. 9.* Et de officiis quidem maior erat dubitatio, an renunciari possint, adeo vt de officio, aut dignitate sũmi Pontificis,

ficis, an renunciari, & cedi ea possit, opus fuerit constitutione Cœlestini, qui voluit tandem posse Pontificem abdicare Pontificatu, eiq; renunciare. *c. admonet. d. tit. de renunciat.* Dubitandi de eo potissimum hæc erat ratio, quod renunciatio horum officiorum Ecclesiasticorum non possit fieri, nisi maiori, quem Pontifex nullum habet in rebus Ecclesiasticis. Ita Dd. *ad c. 1. d. tit.* Quod attinet ad alios Episcopos, his non licet abdicare, siue officio suo renunciare, nisi permittente Pontifice, eiq; iusta renunciationis causa prius exposita. Causæ autem aliquot afferuntur, vt crimen homicidij, simonia, vt ætas, & corporis imbecillitas, alięq; nonnullę, de quib. Hostiens. *in summa d. tit. de Renunciat. Cap. cui Renunciatio fieri debeat. in fin. & in ipso c. nisi d. tit.* Vbi sex causæ afferuntur his vulgatis versiculis.

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis,
Quem male plebs odit, dans scandula cedere possit.

Eadem ferè & aliorum est ratio officiorum, vt Abbatiæ, Parochiæ. Quod ad ipsa beneficia, & præbendas Ecclesiasticas attinet, cum ea officiis sint coniuncta, atq; , vt vulgo dicitur, propter officium detur beneficium, idem ferè in vtrisq; ius esse videtur, licet minora beneficia facilius renunciari possint, & quidem illi plerumq; à quo sunt profecta. *c. admonet. c. Abbas 18. quæst. 2.* Maiora enim ipsi Pontifici sunt renuncianda, vt latius Hostiens. *tit. de Translat. §. cuius Auctor.* De his beneficiorum Ecclesiasticorum renunciatione prolixe tractat Bertachin. *in Repertorio Basileæ edito pag. 139. & seqq.*

Huc pertinet ius Patronatus Ecclesiastici, de quo non est dubium, quin ei possit renunciari. Nam & hic valet Reg. *suo quemq; iuri renunciare posse. l. si quis in conscribendo de pact.* Nam & donari id alteri potest. *c. ex insinuatione. de iur. Patron. c. vn. eo. tit. in 6.* Nec solum expresse potest Patronus ius suum cedere, sed etiam tacite, vt videre est *c. nobis extr. d. tit.* & plene Pa-

normit.*c.cum accessis de constitut.* Atq; hæc breuiter de Renunciat. ad iura rerum Ecclesiasticarum pertinente.

Nunc de ciuilibus videamus. Inter omnia iura rerum optimum est dominium, cui nō potest nude renunciari, nuda inquam voluntate, aut verbis, sed re id amittitur, hoc est, si Dominus dicat, vel etiam secū in animo cogitet, nolle se amplius esse Dominū, nihilominus manet Dominus. Sed si rem abiiciat, abiectam pro derelicta habeat, amissum est dominium, hoc est, quod re, hoc est, facto, puta abiectione, amitti dominiū diximus, non nudo consensu, voluntate, aut verbis. *l.2.& l.5.§.1.Pro derelicto.* eaque in re, vt supra dictum, possessio differt à dominio, quod possessio nuda voluntate amittatur, dominium non item *l. Dominium.§.different.de acq.possess.* Ratio differentiæ est, quia possessio facti, dominium est iuris, & ciuile quiddam. Quærunt Interpp. an tempore videatur Dominus dominio renunciare, ideóq; de possessione disputant, quam putant decennio amitti. Sed hæc eorum opinio iuri nostro non est consentanea, pertinet autē hæc tractatio ad disputat. de dominio & possessione. Videatur Alex. *consil. 94.lib.1.* Accurs. *ad l.si id quod, & ad l.si de eo.§.si forte.* vbi & Bart. *de acq. possess.* qui putant omnes tempore amitti possessionem, *arg. l.37.furtum.§.fundum de vsur.* Hinc iuri in rem optimo, hoc est dominio, affinia sunt, bonæ fidei possessio, vsusfructus, emphyteusis, & feudum, quæ Barbari vocant vtilia dominia. Nos quasi dominia appellemus, maximè bonæ fidei possessionem, emphyteusin, & feudum. Ex quibus actiones in rem sed vtiles nascuntur. Vt igitur dominio, ita & quasi dominio, nempe bonæ fidei possessioni, & Emphyteusi renunciari potest. Sed vt de dominio iam dictū reipsa & facto, non verò nuda voluntate, & consensu, de bonæ fidei possessione, hoc est, eo iure in rē quod habet bonæ fidei possessor, vt emptor fundi à nō Domino, quem putabat esse Dominum empti, quodque parit possessori, si possessione exciderit,

erit, ad fundum recuperandum, actionem vtilem in rem, uta Publicianam. De eius igitur iuris siue quasi dominij renunciatione, quam solam hic consideramus, loci in iure non cilè reperiuntur, neq; etiam apud Interpp. sed de Emphyteuseos renunciatione, possessioni illi simillimæ prolixè disputat Aurelius Corbuleus *de iure Emphyteut. cap. 8.* Cessio dicitur hæc renunciatio, vt fit in rebus incorporalibus. *§. finitur ist. de Vsufr.* Distinguunt autem Interpp. & Emphyteuseos, t & feudi renunciationem faciunt aliam realem, aliam ersonalem, exemplo pacti, quod in iure ita diuiditur, vt aud sit in rem, aliud in personam conceptum. *l. & heredi 21. de act.* Vt si duo sint fratres, & consortes & communē habeant mphyteusin, siquidem alter simpliciter, & omnino cedat ao iure, eiq; renunciet omnimodo in rem: Si verò fratri tanum, in personā dicetur facta renunciatio, siue psonalis, quas ter species magna est differentia, in effectu, scilicet, quod acta in rē renunciatione ius ipsum vt Emphyteusis ad Dominum redeat, siue adquiratur Domino, facta autē in persoam ius adquiratur cōsorti, eoq; postea extincto redeat non d Dominum, sed ad renunciantem. Ita de feudo distinguiur *sub tit. 49. de eo qui fin. fecit agn. lib. 2. Feud.* Idemq; ius à feuo ad Emphyteusin porrigitur, vt ius simillimum. Tiraquell. *e Retract. §. 34. gl. 1.* Eadem distinctio confirmatur *arg. l. iubemus, C. ad SC. Velleian.* Vbi item renunciatio contemplatione nius facta, porrigitur ad alium. Et ita concludunt omnes feè Interpp. secuti Bart. *ad l. qui Romæ 122. §. qui fratres. quæst. 10. e verb. obligat.* Corbulus *d. loco. num. 8. & num. 11. cum seqq.* Ex uibus & hoc notandum: Quod etiam generalis renunciaio non complectatur ius & causam, de nouo postea superuenientem. *arg. l. Paula §. 1. de legat. 3.* Ibi Accurs. Idemque *ad l. dem in duobus, & ad l. 27. si vnus. §. ante omnia. de pact. c. 1. tit. 49. ib. 2. Feud.* Afflict. *ad d. c. 1.* Nam & qui omni iuri suo renunciat, quod & habet, & habere potest, tantum de præsenti iure intelli-

intelligitur, nõ de eo quod ex noua causa postea superuenit. *arg.c.cum inter. extr. de Renunc.* Prolixe Ripa *ad l.1.num. 26. C.de pact.* Corbulus *d c.8.n.18. & seqq.* Quin etiam si iurato quis renunciet Emphyteusi nihilominus ex iure nouo, & posterius superueniente, ad eam rursus admittetur, quia & iusiurandum non debeat latius porrigi, quam negotium cui est adhibitum, cuius & conditiones sequi solet, *c.quemadmodum.de iureiur.l.vlt.C.de non num pecun.* qua de re idem Bart.plenè ad §. *qui fratres q.6.* Notandum autem iure ciuili, nõ posse Emphyteusin renunciari inuito domino. *l.g. 2. C.de iur. Emphyteut. à contrario sc.sensu l.3. C.de fund.patrim.* Sed moribꝰ contra multis in locis est receptum, vt inuito etiã domino facta Emphyteuseos renunciatio valeat, vt de Gallia testatur Tiraq. *in tr.de Retract. §.34.Gl.1.in princ.* Aliis vero in locis, in quib. ius viget ciuile, Emphyteuseos renunciatio facienda est ipsi Domino & in eius manibus Bald. *ad l.cum vsufructuarius de vsufr.* & plenius Durand.ad Specul. *lib.2.tit.de Locato.§.nunc aliqua.nu.154.* alioquin inutilis est hæc renunciatio, adeo vt ne confirmari quidem postea, vel rata haberi possit, à Domino facta, eo absente. *ar.cap.ratum.de Reg.iur.& c.1.tit.29.lib.2.Feud* Corbul. *d.loco n. 3.& 5.cum seqq.* Putant autem Glossographi, Emphyteuseos renunciationem in rem, licet absente & ignorante domino, factam valere, si Notarius præsens fuerit, & eorum nomine, quorum interest, quiq; ius in Emphyteusi habent, stipulatus à renunciante fuerit. Durand. *d.loco.* Sed hoc dogma iuri non est consentaneum, quo non licet alteri stipulari, ne per Notarium quidem. Qua de re Donell. *ad §.alteri l.38.stipulatio ista. de verb. oblig.* Et hæc de Emphyteusi, cui vt dictum renunciari potest.

Nunc de feudo, de quo est d. Titulus. *49. lib. 2. Feud. & Tit. de Vasall.qui contr. Constit. Lothar.* Ex quibus intelligitur feudo posse renunciare vasallum, etiam inuito Domino. *d. tit qui contr.constit.* Hac igitur in re, vt & in aliis quibusdam, de quib.

quib. Hotoman. *in disput. de feud. c. 18.* differt feudum ab Emphyteusi, Glossa tamen *c. 1. de Capitan. qui curiam.* Distinguit operam, siue seruitium, quod seniori præstat vasallus, vt incerto quidem renunciari possit, certo non possit, quæ illius opinio à plerisque aliis est recepta, etiam à Molynæo *ad consuetud. Parisiens. tit. 1. §. 1. gl 5. num. 3.* Sed nostri Feudistæ, vt Zasius, Baro à Tantenberg, Sonsbekius, Mynsing. *centur. 5. obseruat. 65.* Borchold. *de Feud. c. 8. num. 35. & 85.* sine distinctione renunciationem feudi probant, eoque iure vtimur. Videatur etiam Schrader. *de Feud. par. 7. cap. 2. numero 72.* Guid. Pancirolus *consil. 1. num. 43. cum aliquot seqq. lib. 1.* Obseruandum autem in renunciatione Feudi, vt ea fiat domino, siue seniori, à vasallo, agnatos nullos habente. *§. 1. tit. 9. lib. 2. Feud.* vt & Emphyteusis Domino ab Emphyteuta, *l. 71. si domus. §. vl.* & vsusfructus proprietario, siue Domino, à fructuario, renunciari, siue remitti, accedi potest & debet, *l. 66. si vsusfructus de iure dot.* Nam si extraneo sine consensu senioris cedatur feudum à vasallo, committitur, siue amittitur, vt & Emphyteusis *d. l. 2. C. de iure Emphyteut.* Non tamen, vt Dd. Accursiani putant, vsusfructus: eo enim alij, hoc est, extraneo cesso, nihil agitur. *§. finitur. de vsufr.* Ab eo autem qui agnatos habet vasallo, feudum agnato proximo, aut eius consensu etiam remotiori renunciatur, *d. tit. 9. §. 1. tit. 39. lib. 2. Feud.* Si filios habet, iis feudum cedere debet. *c. 1. de vasall. decrep. lib. 2.* Obseruanda quoque hic est distinctio feudi veteris, & noui, & vetus agnato, nouum seniori sit renunciandum. Sed in liberis ea distinctione non vtimur. Hotoman. *consil. 4.* Quæritur an renunciatio feudi facta seniori à vasallo noceat aut liberis, aut agnatis? Respondeo non nocere, eam tamen seniori prodesse quandiu viuat renunciator, *c. 1. de alienat. Feudi.* Quæritur an qui hereditati paternæ, vel agnaticæ renunciauit, feudo quoque videatur renunciasse? Dicendum non censeri. *§. in generali. Si*

de Feudo controuers. Quæritur an renunciari possit speratum feudum? Dicendum posse. *§. vlt. tit. 29. lib. 2. & tit. 49.* Vt & hereditas delata, & sperata repudiari potest. *leg. 13. de acquir. hered.* Denique feudum potest, vel totum renunciari, vel ex parte, *d. tit. 9. §. 1. lib. 2.* Vocant Feudistæ hanc feudi renunciationem cessionem, Barbari refutationem. De seruitute, vt de pignore, certum est hæc duo iura renunciari posse. De remissione seruitutum prædiorum videatur *l. 20. & 31. de seruitut. vrb. l. 20. & 24. de seruitut. rustic.* Et hæc renunciatio non modo expresse, sed etiam tacite fieri potest. *l. 3. de pact. d. l. 8. Quem. seruit. amit.* Huc posset reuocari renunciatio hypothecæ, quam vxor pro securitate dotis habet in bonis mariti tacitam, sed de eo dictum priori capite. Vtrum alimentis possit renunciari quæritur. Qua de re Vital. *d. tract. cap. An iuri alimentorum possit, &c. fol 613. edit. Venetæ.* Distinguendum inter præterita & futura, vt de illis quemadmodum transigi, ita & renunciari possit. *l. de alimentis. C. de Transact.* futuris autem siquidem ex contractu debitis possit, sin verò ex testamento non possit, ne quidem iureiurando interposito. *l. 8. cum tit. de Transact.* Quia alimenta negare non necare, & proinde hoc iusiurandum vt contra ius naturæ non est obligatorium. rectè Bald. *ad l pactum. C. de collat.* Sed hæc de alimentis disputatio ad ius personarum potius pertinet. Est & hereditas ius rei, & proinde actionem quoque in rem, petitionem sc. hereditatis parit, licet mixta potius dicatur. *l. 7. de hered. petit* Sed de hereditate nos infra, vbi de renunciatione successionis. Videamus igitur hoc loco de donatione, in qua aliquot occurrunt renunciationes.

Et 1. quæritur, an insinuationi donationis possit renunciari, siue legibus insinuationem iubentibus. *leg. 25. donatio. l. 27. lata. l. sancimus 9. & l. 30. & Nouel. 162. C. de donat.* De qua quæ-

quæstione prolixè multi Interpp. disputant, videatur Vitalis *pag. 586.* & Guid. Pap. *decis. 50.* Et plerique Dd. negant his legibus renunciari posse. Quia contra ius publicum pacta non valeant, multoque minus renunciationes. *l. ius publicum. de pact.* Sed omnis difficultas est, an insinuatio renunciationis, quæ vt modo dictum non valet iniurata siue simplex, an saltem iurata valeat? Qua de re in vtramque partem Ioh. Andr. ad Speculat. *lib. 1. de Instrum. edit. §. non verò. in fin.* & Guido. *d. decis.* Et sunt, qui eam quoque negant valere, vt Bald. *ad leg. illud. C. de SS. Eccles.* Castrens. *consil. 91. vers. nec habet obstare. lib. 1.* Argumenta horum quædam affert Vitalis, & Iohan. Andr. Sed ea, vt leuiora, prætermitto. Dicendum igitur, iure quidem ciuili ne iuratam quidem valere. Quia iusiurandum eo iure contra leges interpositum est nullius momenti. *leg. non dubium. in fin. Cod. de legibus*, sed iure Pontificio valere. Quia hoc iuramentum non vergit ad interitum salutis æternæ, & proinde seruandum. *c. cum contingat. extr. de iureiur.* Bart. aliter respondet, adhibita distinct. *ad leg. si quis pro eo. de fideiussor.* hac videlicet, vt legibus quidem ad rem directis licet prohibentibus possit renunciari iurato, ad personam vero directis non possit. Verbi gratia, legibus, quibus prohibetur vxor fideiussorem dotis suæ nomine petere à marito, vel maritus eum dare, non potest inquit Bart. ne iurato quidem renunciari, quia ad personam sunt directæ, ne mulier petat, ne maritus det fideiussorem. Sed lex Iulia de fundo dotali non alienando in rem concepta videtur. Ideoque ei iurato potest renunciari, idemque dicit de insinuatione. Sed hæc Bart. distinctio à plerisque Dd. aliis repudiatur, qui rectius ius Cæsareum distinguunt à Pontificio. Guid. Pap. *decis. 250.* & Vital. *d. loc.* Innumerabiles congerit Tiraq. *ad l. si vnquam. in præfat. n. 159. C. de reuoc. donat.*

Secundo quæritur de reuocatione donationis, quæ solet reuocari, vel rescindi, maximè ob crimen ingrati. *l. vlt. C. de reuoc donat.* an & huic possit renunciari? Est enim controuersa inter Dd. hæc quæstio. Nam hæ renunciationes ad delinquendum fenestram aperire videntur ob crimen ingrati, eaque de re vetus Interpres Cuneus negat illam valere. Sed obtinuit sententia contraria.

Nec obstat argumentum Cunei. Quia crimen ingrati non est delictum ciuile, sed morale, & proinde extra pœnam ciuilem. Est inquit Seneca *lib. 3. de beneficio.* crimen ingrati, quod legibus non punitur, sed tale, vt periurium, & mendacium Deo relinquitur vindicandum. Afferunt Interpp. & aliam reuocandæ donationis causam, videlicet Liberorum, vt ita dicam, superuenientiam, *ex l. si vnquam. Cod. eod.* Nota est enim eorum communis opinio, eademque in foro recepta, donationem inter viuos totam reuocari posse, ob causam liberorum, *dict. leg.* Quam illi ita accipiunt, & quamuis de libertis loquatur, latius interpretantur de omnibus, quæ opinio iam pridem à multis viris doctis, & à nobis iure meritoque est reprehensa, vt supra ostensum, donationem non nisi ex causa ingrati reuocari posse. Præterea donatio facta liberto à patrono aliis duabus de causis rescinditur, videlicet negligentia obsequij, quod libertus debet patronis. *leg. 1. Cod. eod.* & procreatio liberorum, siue ob liberos post donationem in libertum procreatos à Patrono *d. l. 8.* Multa namque Patronis in libertos, quæ non in alios permittuntur. *l. 17. C. de legat. l. 4. C. de admin. Tutor. l. 3. C. si aduers. libert. l. 73. Titio. §. 2. de condit. & demonstr.* Differentiæ ratio inter ingenuum & libertum est perspicua, summum sc. libertatis, quod patronus dedit liberto, beneficium, quæ est res inæstimabilis *l. libertas. de Reg. iur. l. 1. Si à parent. quis manumiss.* Cuiacius tamen ferè vnus ex omnibus recentioribus probat Glossæ opinionem, *lib. obseruat. 20. cap. quinto.*

Et hoc

Et hoc amplius, quod Gl. nunquã voluit, putat non modo eam *l. 8.* quæ est de libertis, sed etiam de obsequiis *l. 1.* generaliter accipiendam, quod mihi valde alienum videtur, cum *in l. 1.* obsequiorum fiat mentio, quæ non debent ingenui, sed liberti tantum, *tit. ff. & C. de obseq. parent. & patro.* Sed omissa hac disputatione de causis reuocandæ donationis, videamus de illa, quæ nostri est instituti, videlicet de renunciatione eius *l. 8.* an possit ei donator renunciare, de qua quæst. Vitalis *pag. 610* & prolixe Tiraq. *d. præfat. n. 87. vsq. ad n. 175.* qui & alios acre disputantes innumerabiles profert. Sunt autem Interpretum dissentientes sententiæ. Alii enim negant posse donatorem huic legi renunciare, alii aiunt. Negantium autem argumenta duo fere sunt, 1. quod in hac lege versetur commodum, & fauor liberorum, alterius autem commodo & fauori nemo renunciare potest. *l. si Iudex, de Minor. etiam supra explicat.* Id enim adeo verum est, vt non possit quis illius, qui ab ipso causam habeat, iuri & commodo renuntiare. *l. quod de bonis. §. vlt. ad l. Falcid. l. 2. & l. pen. C. vt in poss. legat.* atque adeo iuris alieni renunciatio ne iurata quidem valet, & recte Panor. *ad c. si diligenti. de foro comput.* Sed huic argumento ita satis facit Tiraquall. quod ratio, & causa huius *l. si vnquam. 8.* non tam sit fauor liberorum, quam voluntas veri similis & præsumpta donatoris ipsius, quem præsumimus non donaturum fuisse, si de liberis cogitasset, quæ causa huius legis ab omnibus fere Interpp. prædicatur. Nos veram huius leg. causam diximus esse, ius patroni in libertum, coniunctum cum donatoris præsumpta voluntate. Non debet autem liberorum fauor hac in leg. considerari, idq; ex eo intelligi potest, quod pater potest bona sua donare alii, liberis etiam in uitis, & iam natis. Quibus tamen datum est remedium simile querelæ, qua rescinduntur inofficiosa testamenta, vt & inofficiosæ donationes, sed ex parte tantum. *tot. tit. C. de Inoffic. donat.* Quare si iam natis, multo

magis nondum natis præiudicare donando poteſt. Alterum argumentum eſt à remedio illo reuocandæ donationis inofficioſæ, cui pater donator renunciare non poteſt, ne iurato quidē: ergo nec huic legi poterit. Illud n. beneficiũ liberorum cauſa eſt inductum. Bart. *in l. Titia. §. Imperator. de legat. 2.* Nam notum eſt, iusiurandum vnius non poſſe nocere alteri, ne patris quidem liberis ſuis. *l. ſed etſi. §. fin. de iureiur.* Sed huic quoq; argumēto facile ſatisfieri poteſt, hac ſc. ratione. Quia alia eſt ratio, & cauſa illius, quam huius beneficii: cauſa enim huius ipſa probabilis voluntas, & mens teſtatoris, ſiue vt dictum ius Patroni hac voluntate coniunctum. Illius cauſa eſt merus liberorum fauor, ne illi ob inofficioſas parentum donationes egeant, eſtque illud non ex voluntate, ſed potius contra voluntatem Imperatoris, vtpote quæ reſcindatur ſaltem ex parte. Quæ differentia vtriusq; beneficii ſic quoq; confirmari poteſt, quod illi non niſi poſt mortem donatoris, huic ſtatim natis iam liberis, viuoque adhuc donatore, ſit locus, ex hoc inquam intelligitur illud niti fauore liberorum. Cui & hoc accedit quod etiamſi liberi poſt donationem nati eam ipſi velint approbare, poſſe eam nihilominus pater beneficio huius legis reuocare, plane ſi pater eam viuus non reuocet, liberi eo mortuo, qui ante eam approbarunt, non videntur amplius improbare, & reuocare poſſe, licet viuo patre nihil tam iuris in eius rebus habuerint, *ar. l. rem alienam. de pignor. & l. qui balneum. §. Titia. Qui pot. in pign. l. ſi quis. de Action. in rem. l. pen. de fund. dotal.* Aientium autem argumenta ſunt hæc 1. Commune & generale poſſe quem ſuo iuri licite renunciare. Alterum eſt quia tacite poſſit huic legi renunciari. Nam inter omnes conſtat, huic reuocationi donationis ex beneficio huius l. non eſſe locum, ſi donator vel tacite cogitarit de liberis, & de iis cogitans nihilominus donauerit. Rationem autem huius rei, cur ob hanc cogitationem, vel tacitam non ſit locus huic legi,

afferunt

afferunt iſtam, quia à contrario, cur huic legi ſit locus, hæc ſit ratio, quia non cogitarit de liberis, quos ſi cogitaſſet ſe habiturum, non donaſſet. Hanc rationem afferunt, quæ tamen non eſt ſola, aut ſolida ſed adiungendum eſt ius patroni in libertum. Sed ex illorum opinione & hypotheſi iam diſputamus, poſito ſc. hanc legem ſiue eius ſententiam etiam extra libertos eſſe veram, puta vt ob liberos donatio ſemel perfecta reuocari poſſit. Huius igitur illorum communis opinionis ratio cum ſit iſta, quia donator non cogitarit de liberis: Ex contrario igitur, ſi cogitarit, ceſſabit beneficium. Qua de re late Tiraq. *d. loc. n. 63. cum mult. ſeqq.* Nunc ad alterum eorum, qui aiunt, huic legi poſſe renunciari. Si tacite inquiunt poteſt. Ergo & expreſſe. Quia plerunque maior vis eſt expreſſi, quam taciti. *l. expreſſa. de Reg. iur.* Adhæc ſi pater non poſſet renunciare huic legi, hoc eſt reuocationi, ob liberos, ſequeretur, quod pater ſua bona non poſſet, licet ſine dolo, omnia alienare, eo caſu quo filius alienationem à patre bona fide factā poſtea natus reuocare vellet. Argumento *l. non vſq. adeo. ſi quis à par. manu. l. ſi quis totas, C. de in off. donat.* Socin. *lib. 2. conſil. 263.* Videatur Mozzius *de contract. tit. de donat. ſub Rubr. Quomodo annulletur donat. num. 75.* Fachin. *Controu. lib. 3. cap. 84.* fallit tamen ſi renunciatio ſit dolo facta, hoc eſt ſi ad eam dolo inductus ſit pater. Dolus enim facit, vt non adſit conſenſus verus. *l. eleganter. in princ. de Dolo malo.* Tiraq. *d. loc. n. 97.* Secunda exceptio eſt in renunciatione facta à muliere, eo tamen caſu, quo certiorata non fuerit de beneficio huius leg. Tiraq. *ad num. 98. vſq. ad num. 103.* Tertia exceptio eſt in liberis ex alia, hoc eſt poſt donationē & renunciationem factam ducta, poſtea natis. Videtur enim donator de præſenti tantum vxore, & non de altera poſt præſentis mortem ducenda, liberiſq; ex ea procreandis cogitare. Tiraq; *num. 103.* Quid autem ſi nullam tum vxorem habeat donator? Eo certe caſu dubitari vix poteſt, quin

de

de omnibus liberis renunciatio sit accipienda, siue ex prima, siue ex secunda vxore nascituris, Tiraq. *n. 109.* Iason prolixe *lib. 1. consil. 115. lib. 2. & consil. 230. consil. 171. lib. 4.* Quibus in locis hanc except. reprehendit, hac igitur exceptione circũscripta, vt falsa, eius in locum sit hæc Tertia, quæ est vulgo quarta, si donator fuerit senior, eiusq; vxor, si vterque coniux diu in matrimonio sine liberis permanserint, aut etiam susceptí iam pridem sint mortui. Hoc enim casu, quia nulla amplius cogitatio iusta liberorum esse potest, nec renunciatio eo casu locum habere debet, ad exemplum Transactionis ad non cogitata. Tiraq. *n. 111. & n. 112.* Quæritur autem, cum omnis Renunciatio vel sit generalis, vel specialis, vtra hic sit necessaria? de qua pleniss. Tiraq. *n. 115. & seqq.* Mihi videt̃ sufficere generalis, quamuis vulgo contrariũ vsu sit receptum, sed iuri, vt & illi qui specialẽ requirunt nonnulli fatentur, minus consentaneum. Et qui generalem negant sufficere his fere vtuntur argumentis. *1.* Quia vt Transact. non porrigitur ad non cogitata *l. cum Aquilian. de Transact. l. vlt. §. idem quæsiit. de condict. indeb.* Ita & de renunciatione dicendum videtur, eam non pertinere ad non cogitata. *c. cum inter. extra de Renun.* Omnis enim renunciatio voluntatem requirit, quæ esse nõ potest de rebus, quas ignoramus quasq; nõ cogitamus *ar. l. qui Roma. §. vlt. ibid.* Bart. aliiq; *de V. O.* & hac de re renũciationem non complecti. Qui autem renunciat generaliter omni sc. Iuris auxilio, non videtur de liberis cogitasse. Et quãuis ambigant Interpp. an qui donat omnia bona, censetur in dubio etiam de liberis cogitasse: Pleriq; tamen Bartol. suum *ad l. Titia. §. Imp. ver. quid si in dubio de legat. 2.* secuti, existimant in dubio donatorem non videri cogitasse de liberis, alioquin enim vix vnquam esset locus beneficio legis, si semper in dubio de liberis videretur cogitasse. Ob hanc enim vel tacitam cogitationem aiunt illi cessare beneficium huius legis, Tiraq. *in præfat. n. 76. & seqq.* Sed huic argumento

quoq;

quoq; satisfieri potest hac ratione, quod oratione illa generali, de omni iuris auxilio, huius quoq; leg. beneficium contineatur. Nulla est enim ratio exceptionis, cur cũ alia his verbis generalibus beneficia continentur, istud vnum huius legis excipiatur, & sibi imputet donator, qui tam generalibus vsus sit verbis. Quæ generaliter prolata, generaliter sunt accipienda, ne sint illusoria *l. regula. §. vlt. de iur. & fact. ignor.* Quantũ enim Oratio definita, seu specialis valet in sua causa & specie, tantum valet infinita, & generalissima in genere, siue in omni causa & casu. *l. Gallus. §. instituens. de liber. & posthum. l. si chorus. de legat. 3.* adeo vt in rebus odiosis (quarum in numero renunciationes habentur) id, quod modo dictum de orat. generali, locum habeat *l. cũ lege. de his qui Testam. facere. l. filium habeo. ad S C. Maced.* Quare Bald. *consil. 156. lib. 4. & ad l. pactum. quæst. 17. C. de donat.* monet eos, qui suo iuri renunciare velint, ne verbis vtantur generalibus, alioquin eos sibi imputare debere. Idemq; repetit ad *l. tres fratres. de pact.* Nec ad rem facit quod dictum, renunciationem ad non cogitata non esse producendam. Nam qui generali vtitur oratione, saltem in genere de omnibus beneficiis cogitasse censeri debet. *ar. l. qui iure. de Testam. milit.* Nec quod dictum, in dubio non videri donatorem cogitasse de liberis, id enim, vt concedatur tacite, recipi tamen non potest in expressa oratione, eaq; generali & infinita. Afferunt vlterius, ꝙ beneficiũ, ex quadã cõmiseratione & benignitate concessum, nõ possit ei adimi, ne seipse quidem eo priuare, nisi verbis plane specialibus, ipsumq id beneficium exprimentibus. *l. 1. in fin. & Auth. Qua in prouincia. C. vbi de criminib. agi.* Huius autem legis beneficium, ex quadam benignit. te & commiseratione contra ius strictum, donatori, ne liberi eius egeant, est cõcessum. Resp. sed & prius negandum, iuris auxilia omnia ex benignitate quadam requirere specialem renunciationem, & posterius nempe in hoc beneficio esse quid singulare, cum

nitetur potissimũ donatoris voluntate tacita, qui nõ donasset, si de liberis cogitasset, cum omnia beneficia ex quadam benignitate, nõ ex stricto iure emanare soleant. Et hac ratione satisfieri quoq; poterit eorum argumento, de singulari fauore siue de beneficio, ob singularẽ fauorẽ concesso, cui non nisi specialiter possit renunciari Bald. *l. 1. si quis in ius vocat*. Nã id Baldo temere concedendũ nõ est, & aliis quoq; in beneficiis est fauor, & imputet sibi, vt ante diximus, qui tã generaliter locutus sit. Ex his illorũ argumentis, q̃d contra sit statuẽdũ, facile intelligitur. Adiiciunt hoc: quia hæ renũciationes leuiter plerunq; à Notariis fieri solent, ideoq; parui põderis habeant, qua de re copiose Tiraq. *d. præfat. n. 126. vsq; ad n. 132.* Idẽq; & alii Interpp. sępe inculcãt. Gail. *lib. 2. obs. 77. n. 5.* & verũ est. Sed hæc Notariorũ facilitas, & cõsuetudo facit quidẽ, vt in has renunciationes sit inquirendũ, non vero, vt sint nullæ aut nõ valeant, eas valere tamẽ perspicuũ est *ex l. pen. C. simul. Tutel.* Verũ hæc sentẽtia, qua dictũ sufficere generalẽ Renũciationẽ reuocãdę donationis ob liberos ex hac l. etsi iuri videt cõsẽtanea, ex iis q̃ adhuc sũt explicata, eadẽq; & Interpp. qbusdã pbatur, vt vidẹre ẽ apud Tiraq. *n. 116. & seqq.* Aliorũ tamẽ opinio specialẽ renũciationẽ hoc casu reqrentiũ, vsu ẽ recepta, qui tamẽ vno casu dubitãt, an sc. generalis saltẽ iurata sufficiat, q̃ nõnulli affirmant, quia generalis si ẽ iurata, vim habeat specialis iniuratę, tũ q̃a generalis renũciatio sed iurata plerumq; sufficiat, vt in renunciatione hereditatis, q̃ non valet iniurata, sed iurata, licet generalis, *l. pen. & ibi Dd. C. de pact. c. quãuis de pact. in 6.* Tiraq. prolixe *d. præfat. nu. 142. & seqq.* Pleriq; tamẽ in hoc nostro casu de renũciat. reuocandę donationis ob liberos ne iuratã quidẽ sufficere volũt, tũ quia iusiurandũ nõ augeat obligationẽ, sed sequat potius actũ, vbi adhibetur *ar. l. Titius in fin. ad SC. Tertull. & l. vlt.* vbi Pet. Bald. & Castr. *C. de nõ nu. pec.* tũ quia iusiurãdũ nõ suppleat consensum cõtrahenţiũ *d. l. vn.* Videret aũt supplere, si ob iusiurandũ donator cẽseretur cõsensisse plane in renũciationẽ etiã superuenientibus liberis, q̃ tamẽ casum liberorũ donator alioquin

nõ cogitarit. Et hæc de renunciatione *d. l. si vnquã.* sufficiãt. Sequitur nunc Renũciatio successionis, de qua ꝓlixe admodũ Geor. Natta, & nouissime Ioh. Dauth *in repert. super c. quãuis. de pact. in 6.* Huius Renunciationis vsus, quia quotidianus, & frequẽtissimus, maxime in pactis dotalibus, plenius ea erit explicanda. Extant de ea innumerabilia nterpretũ Respõsa, disputationes, & decisiones, & nuper editus libellus Henri. Breulæi. In iure nostro fit mentio hui⁹ renũciat. *l. vlt. de suis & legit. l. 3. C. de collat. l. 35. si quãdo. §. illud. C. de inoff. testam.* Bald. *d. c. quãuis & in l. 1. & l. 16. C. de pact. l. 11. de Fideicõmisso. C. de transact.* Nos in tãta & quæstionũ, & opinionũ varietate, si nihil aliud saltem adhibebimus ordinem aliquem. Et principio hæc sit Reg. Renunciationem hereditatis, siue successionis nõ valere. *d. l. vlt. de suis & legit. d. l. 3. C. de collat.* ne quidem in pactis dotalib⁹, quorũ alioqn magnus est fauor, magna firmitas & effectus *dictis legib.* & omnes Interpp. *ad l. vlt. de pact. & ad l. stipulatio isto modo. de verb. oblig.* Ratio hui⁹ Regulæ est *in d. l. vlt.* Quia ius publicum, vt est hereditas. *l. 3. Qui testam. facere,* priuatorum cõuentionibus, siue renunciationib⁹ tolli nõ potest. *l. ius publicũ. de pact.* tum quia id ꝙ nõ est renunciari nõ possit, qua de re supra plenius. Nõ est autem viuentis hereditas *l. 94. qui superstitis. de acquir. hered. l. 1. de hered. vel act. vẽd.* Exceptiones hui⁹ Regulæ tradunt Dd. *in c. quãuis,* nempe si Renunciatio sit iurata. Quia iurisiurãdi ex iure Põtificio vis & potestas hæc est, vt ea cõfirmentur etiã alioquin infirma, & nulla. *c. cũ contingat de iureiur.* licet iure ciuili ei⁹ nõ hęc sit potestas, imo iusiurãdũ contra ll. & actui legib. inutili adiectum ipsum quoq; est inutile, ac nullius momenti. *l. nõ dubiũ. C. de legibus. & l. huiusmodi. de legat. 1.* Sed moribus dictum capitulum quãuis est receptũ; intelligẽdum autẽ iusiurandum, recte & rite interpositum, nõ dolo, nõ metu. Quin etiã alias exceptiones ad d. c. afferũt, vt si enormissima sit læsio vel damnum. Nã hoc casu putant, nõ obstante iureiurãdo, renunciationẽ rescindi posse, ob ętatẽ, & ignorantiã, de quib⁹ omnib. infra.

Altera exceptio est à moribus, quibus renunciatio hereditatis est probata, & recepta. Quibus tantũ tribuunt Glossographi, vt ipsi quoq; iuri eos præferant, & ius putent cõsuetudine abrogari posse, contra *l. 2. C. quæ sit longa consuetudo.* Iason & alii *in l. pactũ. C. de collat.* Moribus aũt hæ renũciationes, maxime à fœminis factæ in pactis dotalibus, inter familias Principũ, Comitũ, & hodie etiã fere Nobiliũ in Germania, teste Ioh. Fichard *conj. 52. lib. 1.* & in Italia Marant. *quæst. 10.* & in Gallia Papone *lib. 16. Arrestor. tit. 4.*

Tertia exceptio affertur, si ea quæ renunciauit in locũ successionis acceperit dotẽ iustam, siue congruam. Iustã aũt vocant quæ æquat portionẽ legitimã, & de hac except. Bart. & alii *l. vlt. C. de pact.* Couar. aliiq; *d. c. quãuis.* Maranta. *d. quæst. 10. n. 21. & seq.* Qui tamẽ & distinguit inter dotẽ à patre, & dotem ab extraneo datã renuncianti fœminæ, videlicet, vt data à patre semper ac in dubio censeatur iusta propter amorẽ patris erga liberos, quẽ nõ est verisimile filiã fraudare voluisse. Sed in extraneo qa amor ille cessat omnino requiritur, vt cõstet dotẽ esse tantã, quanta est legitima. Quęritur aũt hoc loco; Quia bona patris post dotẽ constitutã possunt augeri & minui, sitne tẽpus dotis & renũciationis, an tẽpus mortis paternæ spectãdũ? Nã videt tẽmpus mortis. Quia dos à Dd. cedat in locũ legitimę, in qua huius quantitas spectat tempore mortis, eo q legitima est portio hereditatis, q̃ nulla ẽ viuentis, & pinde multi putant, posse filiã accepta licet dote iusta, tempore renunciationis, nihilominus ob aucta bona paterna petere supplementum. Sed aliorum opinio obtinuit, vt spectetur non mortis, sed dotis tempus. Quorum hoc est argumẽtũ. Quia de bonis postea deminutis dos antea filię data non potest diminui. E. nõ augebit. *ar. l. hac ratione.* vbi Castr. *C. ad l. Falcid. & l. de fideicõmisso. C. de transact.* Et in hanc sententiam scribit Boer. *decis. 603.* & Papo. *d. lib. 16.* Sed hæc si ad normã iuris exigantur, aliud esset respõdendũ. Nã in iure hæc exceptio

ceptio de dote ē ignota. Deinde nō est cōcedendū vt Glossę iactant, dotem succedere in locum legitimæ. Tertio illa Marantæ distinct. inter dotem à patre, & dotem ab extraneo datam est illa quidem probabilis, si vera essent duo priora, prout latius explicauimus in Tractatu nosto de iure dotiū. Quæritur vlterius, an si filia quæ iurato renunciet hereditati paternæ, si nullam à patre dotem acceperit, an nihilominus ob iusiurandum ea renunciatio sustineatur? Videtur non sustineri, nisi dote accepta. *d.c. quamuis. & d.l.3. pactum.* In vtraq; autem lege, & Cæsaris & Pontificis, fit mentio dotis. Et sane probabilis hæc videtur opinio, eo quod iura noua & veterib. contraria strictè sint interpretanda. Accedit, quod alioquin, si neq; dotem neq; hereditatem haberet filia, videatur ea renunciatio periniqua, vt qua ab omnib. bonis patriis filia excludatur. Et hęc opin. est multorum Interpp. qui negant hoc casu valere renunciationem, licet iuratam. Anchor. Salycet. & Dec. Sed aliorum opinio obtinuit, valere sc. renunciationem, etiam nulla dote recepta. Quia ratio *d. c.* est, quod seruandum sit omne iuramentum, quod sine periculo salutis æternæ seruari potest, rectè tamen & benignè Couar. *d.c.p.3. §. 2.n.6. in fin.* putat, posse absolutionem ab hoc iureiurando peti, nisi filia ex bonis maternis sit prædiues, eo namque casu ne absolutio quidem erit concedenda. Quæritur quoque, an hæc renunciatio filiæ valeat, non modo nubentis, sed etiam monasterium ingredientis, de qua quæst. cum alij tum prolixè Couar. *d. loc. §. 2.* & breuiter Andr. Fachin. Collega noster clariss. affert argumenta in vtramq; partem. *lib. 5. Controu. iur. cap. 22.* Præcipuum est fauor religionis. Sed eo non obstante rectè illi, quæ & vulgaris Interpp. est opinio, decidunt hoc quoq; casu valere renunciationem, eo quod ratio *d. c.* tam in monasterium ingrediente, quam in nubente filia locum habeat. Quarta exceptio ob consensum patris constituitur ab Interpp. *ex l. vlt. in fin. C. de pact.* Eius leg. argumento plerique

Interpp. putant filiam rectè bonis patriis licet superstitis renunciare, sed præsentis, & consentientis. Quę tamen vulgaris Interpp. opinio reprehenditur ab Iasone. *d. l. vlt. n. 13.* confirmat autē ab Roderico Zoaresio. *ad l. quoniā in priorib. limit. 5. C. de inoff. test.* & à Couar. *d. c. p. 3. n. 7.* Mihi autē Iasonis sentētia firmissima videt. *l. vlt. de suis & legit. d. l. 3. C. de col.* In quib. legib. perspicue filię renunciatio bonorū patris, licet præsentis & consentientis, & filiā dotantis negatur valere. Consensus igitur patris renunciationē filię non confirmat. *d. l. vlt. C. de pact.* longè alia est species. Agitur namq; in ea nō de renunciat. (q̄ p est odiosa, ꝑpterea q, liberos hereditate parentū illis à natura debita priuat,) sed de diuisione hereditatis speratę à paciscentibus. Nec quicq̄ afferunt, qui Iasonē reprehendunt, præsertim ad id q, nos attulimus *ex a. l. vl. & d. l. 3.* Hoc igitur constituto, consensum patris nō valere ad renunciationem hanc cōfirmandam, facile est respondere ad quæstiones aliquot Interpp. vt an renunciatio patre absente valeat, puta facta fratri? Nā si consensus parentis, q est, vt vulgo putant, necessarius, & ꝑpter illū valet renunciatio, perspicuum est, hoc casu eā non valere, si verò consensus renunciationē non confirmat, vt modo demōstratū est, sequitur eā multo minus valere, iure inq̄ ciuili, vt an si pater cōsensit semel renuncianti, possit eū consensum postea reuocare, eoq; reuocato filia patri nō obstante sua renunciatione succedere nihilominus? Et certū est posse. *d. l. vlt.* ita Bald. *ad c. ad nostrā. de iureiur.* Alios cōmemorat Couar. *d. loc.* Sunt tamen q putant, nō posse patrem hunc consensum renunciationi semel datū postea reuocare, eo q, hęc reuocatio noceat aliis, vt fratrib. filię renunciantis, quib. hęc renunciatio ꝑfutura esset, consensu non reuocato. Non potest autē ius vel vtilitas alteri quęsita per alterum minui vel adimi. Sed facilè respondetur, nihil tunc q̄situm, sed spem tantum fratrib. factam, nec potest pater suo consensu sibi adimere, vel pręcidere libertatem testandi. Est enim eius

volun-

voluntas ambulatoria vſq; ad mortẽ. vnde proponitur, ſi diuiſerint fratres hereditat. paternam, interpoſito iureiurando, eamq; diuiſionẽ pater approbauerit, an poſſit pater conſenſum ſuũ reuocando hanc diuiſionem reſcindere? Hęſitat Couar. *d.loc.n.8.* ſed eo labitur vt putet nõ poſſe, eamq; diuiſionẽ valere. Sed mirũ eſt eũ hic hęſitare, cu iuriſiurandi q̃ ſit poteſtas nõ ignoret, nec debeat pater ſua inconſtantia liberos in periuriũ inducere. Cęteroquin ſine iureiurando certũ eſt *ex d.l.vlt.* poſſe patrẽ cõſenſum ſuũ tã in diuiſione, de qua *d.l.* q̃ in renunciatione reuocare. Atq; hæc de quarta except. Interpp. ob conſenſum, ad quẽ pertinet illa quæſtio; An ſi ſoror in gratiã fratrum renunciet patre conſentiente, poſſit eo caſu, etiã cum incõmodo fratrum, conſenſum ſuũ reuocare? Sed iã ex priorib. intelligitur poſſe, licet dubitet Couar. neq; intereſt reuocatio ſit facta tacite an expreſſe in gratiam fratrum. Nã & alię conuentiones ſimiles reuocari poſſunt. Qua de re Couar. *lib.1.Reſol.cap.14.* Bart. *l.qui Romæ.* §. *Flauius.de verb. oblig.* Hoc igitur primum ſit membrum de renunciat. ſucceſſionis, vtrum ſc. valeat nec ne. Alterum membr. eſt de modo, ſeu forma huius renunciationis. Nam fit vel ſimpliciter, vel fit in ſpeciem pacti, vel deniq; fit iurato. Sed hæc diſtinct. eſt, non ſucceſſionis propria, ſed communis aliarum quoque renunciationum, vt & illa in ſpecialem, & generalem, cuius & hic eſt vſus maxime propter portionem legitimam, de qua mox. Sed propriæ huius hereditariæ renunciationis ſunt quædam formulæ. Nam interdum filia renunciat tantum bonis paternis, aut maternis, interdum fraternis, interdum omni commodo, & lucro à patre. Quę formulę propter effectum iuris diligenter ſunt conſiderandæ. Tertium huius renunciat. hereditariæ membrum eſt de iure, effectu & interpretat. De quo iure & effectu licet infra certum erit caput, idque commune, proprie tamen hic quædam de iſta renunciat. breuiter exponere, non erit alienum. Et primo hæc renun-

renunciat. Si est de hereditate viuentis, plane est odiosa, vt iure prohibita *d.l.vlt.de suis & legit.* Ea autem, quę sunt odiosa, interpretando non sunt amplianda, sed coangustanda. *l.19. cum quidam.de liber.& posth.* & proinde facta hæc renunciatio vni personæ, vel de vna re produci non debet ad aliam. Verbi gratia, Renunciatio facta paternæ hereditati, vni fratri, à sorore, non prodest aliis fratribus. Aliud esset, si omnino siue omnibus facta esset renunciatio. Huius rei exempl. extat *lib. 2.feud.tit.49.cap.1.* Et si renunciatio sit facta in genere familiæ, vt plerumq; fit, cum filia renunciat hereditati paternæ, fratribus superstitibus. Hæc enim renunciatio fratribus his, viuo patre, & sorore, quæ renunciauerat, superstite, præmortuis, non prodest renunciantis sororibus, sed ipsa cum illis in patris postea mortui hereditate succedit, non obstante prius facta in gratiam fratrum & familiæ renunciatione, licet iurata. Quia & pactum, & iusiurandum effectum suum consequuntur, si res in eodem statu manserit, & vt vulgo loquuntur, rebus sic stantibus, de qua clausula prolixe Tiraq *d.l* Marant. *ib. nu.15.* qui & alios adducit, vt si mater in pactis dotalibus, vt fit, renunciarit hereditati paternæ in gratiam fratrum, omnibus his mortuis, ab vltimi fratris hereditate non excluditur, & si qua renunciarit bonis paternis, maternis, fratrum, & sororum, eademq; moriatur ante fratrem relicta filia, si postea frater moriatur relictis fratribus aliis, sed nullis liberis, eius fratris mortui hereditas videtur pertinere non modo ad fratres superstites, sed etiam sororis renunciantis relictam filiam, vt sc. ea cum suis auunculis concurrat in hereditate fratris mortui, qui est casus insignis apud Marant. *d. disput.10.* Nec obstat, quod hæc filia sororis sit heres suæ matris, & proinde factum defunctæ matris, hoc est, renunciationem eius præstare debere, neque contra eam venire debeat, *l. ex qua persona. de R I.l.cum à matre.C.de Rei vi. dic.* Nam hæc filia sororis ad hereditatē auunculi iure suo & proprio,

non verò matris venire videtur, non vt heres matris, sed vt filia sororis, præsertim cum ea fraterna hereditas sorori nunquam fuerit delata, vtputa mortuę ante hunc fratrem, cuius de hereditate agitur. Est tamen controuersus hic casus, vt videre est *d. disp. in princ.* Et apud Vital. Tract. *de claus ul. cap 1. de claus ul. renunciat. success. futuræ. nu. 10.* Sed hic grauis est quæstio, An renunciatio à filia, siue sorore facta, in gratiam fratrum, & familiæ conseruandæ, si fratres relinquant liberos masculos, & hi rursus alios: qui tandem omnes sine stirpe mascula deficiant, an inquam hoc casu ex sorore ea q̄ renunciauerit procreati nepotes, aut neptes, ad successionē nepotum sine masculis mortuarum, nō obstante illa renunciatione, peruenire possint? Sed hæc infra vbi de effectu. Restat illa quæstio, An possit renunciari hereditati ex testamento? Respondemus posse, sed Bald. negat ne iuratam quidem valere. *ad l. vlt. C. de pact.* Quia inquit hęc renunciatio auferet liberam testamenti factionem. Quod est cōtra bonos mores. *l. stipulatio. de V. O.* contra quos iusiurandum non est obligatorium. *c. non est obligatorium, de R. I. in 6.* Sed hæc Baldi opinio recte repudiatur ab aliis. Potest enim alios heredes pater instituere, licet vnam filiam ob renunciationem non possit.

Quod diximus renunciatione hereditatis non contineri Testamentariam, explicatur à Dd. *l. stipulatio. de V. O.* Marant *d. disp. n. 39.* Couar. *d. lo. p. 3. n. 8.* & Vital. *d. loc.* Sic renunciatio paternæ hereditatis non continet auitam, adeo vt, si filia renunciarit hereditati paternæ, ipsaq; etiam patre superstite moriatur relictis liberis, hi liberi ad hereditatē auitā videantur admittendi, non obstante materna renunciatione, tum quia, vt dictum, renunciationes vt odiosæ nō sunt extendendæ & adiuuandæ. *d. l. 19. cum quidam. de iniust. rup.* Tum quia hi liberi auo succedunt iure proprio; hoc est, vt eius nepotes & proximè ab intestato heredes, nō verò vt heredes matris, cui hereditas ista nunq̄ fuerat delata, vtpote ante patrē mortuę.

H *l. qui*

l. qui superstitis. de acq. hered. Quomodo & IC. distinguit *in l. 6. si quis filio. §. planè. de iniust. rupt.* Alioquin si iure materno liberi auitam hereditatem peterent, excluderent, ob eā renunciat. *l. cum à matre 14. C. de Rei Vend.* & hęc plerisq; Interpp. probantur, teste Couar. *d. §. 2. n. 4.* Grauet. *cons. 703. lib. 4.* Quamuis & in alia multi sint sententia, vt videre est apud Benedict. *c. Raynutius. vers. habens filias. n. 121. extr. de test.* Qui putant nō improbabiliter, dote accepta, vt plerumq; fit, patriis bonis renunciantem dotem, eam capere, veluti partem, seu locum partis hereditarię. Quod etsi planè negari nō potest, dotē filię dari à patre, eamq; sæpè magnam, vt ea dote ipsa cōtenta renunciet hereditati patrię, negandū tamen ipsius hereditatis partem, siue ꝑ parte habendā esse hanc dotem. Dos enim à bonis patris separatur statim etiam non viuentis, & transit ad filiam, eiusq; fit patrimonium, quæ & causa est, cur olim dos non imputaretur in legitimam. *l. pater filium. ad l. Falcid. l. filium de collat. bon. l. quoniam. C. de inoff. test.* Sed quod modo dictum renunciatione hereditatis paternæ non contineri auitam, potest ad prius quoq; membrum reuocari de personis, an renuntiatio matris noceat liberis.

Tertio renunciatione hereditatis non continentur lucra nuptialia liberis ob secundas parentum nuptias competentia. *ex l. hac edictali. C. de secund. nup. ar. l. qui cum tutorib. de administr. Tutor.* Ratio est. Quia hæc commoda, siue lucra, non hereditario iure, sed ex speciali lege competunt, & debentur, eoq; nomine actione personali, nempe condict. ex l. liberi ea petere possunt, cuius iuris est & quarta Pij arrogato debita, non vt hereditatis pars, sed vt beneficium legis, hoc est, Imp. Pij, eaq; re & ipsa personali act. petitur nō reali, puta petitione hereditatis *l. 16. quod si. §. idem scribit. de petit. hered. l. 6. de bonor. possess. l. 1. §. hac actio. 16. Si quid in fraud. Patron.* Est autē hic non omittendum de Renunciationibus liberorū, quæ sæpè Parentibus ad secunda vota conuolantibus fieri solent. Boër.

decis.

decis.185. n.23.&seq. scribit, posse quidē filiam in his quoq; lucris renunciare. Nam suum quisq; ius remittere potest. *l.pen. C.de pact.* Sed vt modo dictū hereditatis renunciatione illa lucra nō continētur, quęritur an saltē generali renunciatione contineantur? Verbi gratia, si renunciet omne ius sibi cōpetens, filia) & dicendū contineri. Qua de re supra plenius. Vbi de generali renunciatione dictū, eaq; de re nō male Interp. monent, ne qs generaliter, & effuso sermone temere renunciet iuri suo, vel liberet debitorē, aut tutorē suū. Quod dictū de cōmodis nuptialibus, idē de feudalib. bonis dici potest, ea quoq; hereditatis renunciatione nō cōtineri. Quia & feuda nō tā iure hereditario, q̄ iure agnatico & familiæ ad nos pertineāt, siue deuoluantur. Et pinde nec in hereditatis petitionē venire dicuntur. *arg.c.1. tit.de success.feud.lib.2.* Recte tamen distinguit, posse feuda, quorū alia iure familiæ, alia iure sanguinis, q̄ vix distinguas ab allodialib. vt hæc & renunciatione, & petitione hereditatis quoq; cōtineantur: illa non item.

De legitima grauior est disputatio, an & ea hereditatis renunciatione cōtineatur, quemadmodum ei possit renunciari, de qua vnus affertur locus *l.5. si generali. er. C. de inoff. test.* Cuius hæc est sententia, donationem inter viuos quidē filio factam, vel etiam mortis causa à patre, imputari filio in legitimā. Sed si ea donatio non expleat legitimā, posse filium q. deest, hoc est supplementum petere, etiamsi donatum illud, vel legatū à patre, simpliciter acceperit: nō posse autē si specialiter professus fuerit, eo se legato vel donato cōtentum fore, nec vllum amplius supplemētum petiturum. Hæc est eius §. perspicua sententia, nempe supplementum legitimæ non posse peti, si ei specialiter fuerit renunciatum, alioquin posse. Ant.Gab.Rom. *communiū concl.lib.6. tit.de leg. concl.8.n.1.* Michaël Grassus *commun.opin.§.legitima. q.3.n.9.cū duob.seq.* Mynſ. *cent.1.obs.36.* Nunc videndum, an q ex eo §. amplius colligunt Dd. sit verum, nempe ipsi legitimæ non posse renunciari, nisi

nominatim, & specialiter. Ex hoc enim & illud pendet, primo, cur legitimæ renunciari non possit, nulla videtur esse ratio, nulla certè lex extat. Cur autem possit, ratio hæc est, tum quia hereditati toti, cuius hodie *(ex Nouel. 115. §. aliud.)* pars est hæc portio legitimaria, renunciari potest, vt inter oēs constat, tum quia querelæ potest, de qua mox, cuius excludendæ causa inducta est hęc portio, tū deniq; suum quisq; ius remittere potest. Sed hæc cum distinctione legum & morum sunt accipienda. Legibus. n. & iure non potest renunciari hereditati viuente patre. *d. l. vlt. de suis & legit.* Ita etiā nec parti & portioni hereditatis, legitimæ sc. Morib. autē hereditati potest renunciari, præsertim in pactis dotalibus. Deinde q, putant pleriq; Interpp. vt videre est apud Tiraq. *d. l. si vnquam. in præfat. n. 144.* & apud clariss. collegam nostrum D. Fachin. *3. Cont. 25.* generali hereditatis renunciatione non contineri legitimā licet iuratam: Mihi non videtur satis iuri consentaneū, oēs consentiunt eam non contineri in iurata, adducti *d. §. & generaliter.* In quo tamē, vt modo dictū, neq; de hereditatis, neq; de legitimæ, sed de supplemēti tantū renunciatione agit, cum vnus ille accepto vel legato, vel donat. potuisset videri accipiēdo testamentū parentis, in quo vel exheredatus vel præteritus esset, tacite approbare, atq; defuncti iudiciū agnoscere, & pinde tā à querela quam à legitima excludēdus. *l. nihil interest. 12. de inoff.* Ideoq; scopus est eius §. vt in eo supplemēti renunciatio specialis sit necessaria, ne videatur simpliciter accipiendo seipsum excludere. Ex eo autē ni fallor perperā concludunt legitimæ non posse renunciari nisi specialiter: aut generali hereditatis renunciatione nō contineri legitimā. Claudius Cifletius *lib. singulari de legit. cap. 16.* de iuratæ hereditatis renunciatione, an legitimā contineat, vt facta post mortē patris cōtineat, ante nō contineat. Sed iā non est quæstio de hereditate, an eius valeat renūciatio, verū posito, eā valere, an cōtineat legitimā? Eius tamē hoc est argumētū.

quia

quia iusiurandum, cum sit accessio quædam, vt pignus, & fideiussor, videatur non porrigendum vlterius, quam ipsa principalis renunciatio, quæ inquit ille ad successionem futuram, siue nondum competentem non pertineat. *d. l. vlt. C. de pact.* nisi adsit patris consensus. *d. l.* Quem consensum multi quoq; Interpp. in iurata renunciatione futuræ successionis requirunt, adeo, vt sine eo putent non valere eam renunciationem licet iuratam. Bald. *consil. 147. lib. 1.* Aliud videre est apud Couar. *loco alleg.* Sed huic eius argumento facile satis fieri potest ex c. quamuis eius. Nam *in d. c.* valet futuræ hereditatis renunciatio, ob iusiurandum, & proinde argumentum de accessione ex iure ciuili sumptum valet quidem eo iure, sed non ex dicto c. idq; ratio eius c. conuincit, quæ est, vt omnino seruetur iusiurandum, quod non vergat in dispendium salutis æternæ. *c. cum contingat. de iureiur.* Ex quibus intelligitur, generali renunciatione hereditatis contineri etiam legitimam, hac ratione. Quia legitima pars sit hereditatis ab intestato, *l. 8. §. si quis mortuus. de inoff. testam. l. cum quæritur, 6. C. eo.* (Atq; adeo hodie testamento est relinquenda. *Nouel. 115. §. aliud.*) In toto autem pars continetur, *c. in toto. de R. I. in 6.* Ergo in renunciatione successionis totius conti- -tur etiam hæc pars, nempe legitima. Nec distinguendum, q. -d factitant Dd. inter iuratam & iniuratam, si moribus hæc renunciatio hereditatis etiam sine iureiurando, vt multis in locis assolet, recepta sit. Multæ sunt aliæ de iurata renunciatione & de legitima, atque adeo omnino de hereditatis renunciatione quæstiones, quas videre licet apud Couar. *d. c. quamuis. p. 3.* Marant. *quæst. 10. per tot.* Papon. *lib. 6. Arrestorum. tit. 4.* aliisq; in Doctorum consiliis, & decisionibus, & Guid. Pap. Boerii Roland. à Vall. &c. Quibus fere ex iis, quæ diximus, satisfieri potest, vt an renunciatio hereditatis patris, eo absente facta à filio, sed pro absente patre stipulante Notario, valeat? Aiunt valere, & recte, sed non ea ra-

tione (quia Notarius adsit & absenti stipuletur. Id enim à iure est alienum, vt bene Cuiac. *lib. 4. obser. cap. 31.* quamuis aliud Accursianis Dd. videatur, quorum opinionem diligenter tueri conatur Couar. *lib. 1. var. Resolut. cap. 14*) Sed ideo, quia renunciatio non semper fit per pactum : potest enim vt pollicitatio ab vno fieri, cum pactum semper sit duorum. *l. 1. de pact.* & dictum est supra de renunciationis definitione, ac natura, & proinde eius vel præsentia vel consensus, cuius hereditati renunciatur, non est necessaria. Quæritur, an quia d. c. quamuis de filia tantum agit possit porrigi ad filium, & an possit porrigi ad filiam, nulla dote accepta? Plerique aiunt porrigendum in vtroque casu, vt iusiurandum conseruetur, non vergens in dispendium æternæ salutis. Mihi aliorum opinio benignior videtur, præsertim de dote. Sed quid si filia alioqui sit diues? Respondeo, quid si non sit diues. Sed hoc capitulum quia iuri Cæsareo expresse contrarium, *l. pactum dotal. C. de collat. l. 15. C. de pact.* videtur strictius accipiendum & intra suos fines coercendum. *l. ius singulare. de R. I.* Quod vero contra rationem iuris receptum est, non est producendum ad consequentias, inquit Bald. *d. l.*

Quæritur etiam, an post renunciationem filiæ, bonis paternis auctis, ipsa quoq; augmentum aliquod possit petere? Respondeo non posse. Quia vis renunciationis etiam in futurum valeat, prout etiam in collegio nostro Iuridico ad eiusmodi casum propositum respondimus. Atq; hæc de legitima, an generali renunciatione comprehendatur.

De fideicommisso grauis est quæstio, An & illud renũciatione generali comprehendatur? Loquimur autem de fideicommisso vniuersali. Nam de singulari certum est, non contineri. Tractant hanc quæst. *Dd. ad l. qui Romæ. §. vlt. de verb. oblig.* Hotoman. *consil. 14. per tot.* Menoch. *præsumpt. lib. 3. præsumpt. 115.* Peregrin. *de Fideicommiss. art. 52. per tot.* Controuersa

videtur

videtur hæc quæstio partim *ex d. §. vlt.* partim *ex l. 96. si Titius. de legat. 3.* In illa lege IC. innuere videtur, fideicommissum generali renunciatione contineri, in hac l. non. Nec obstat *d. §. vlt.* Quia & diuisio inter fratres facta, qua quis renunciat omni postea iuri, etiam ad fideicommissum porrigitur. Nam vt recte, & Accurs. ibi alia & speciali id de causa fit, nempe, quia diuisiones & renunciationes fratrum inter se de hereditate ad diluendas lites pertinent, ideoque valde sunt fauorabiles, ac proinde lata interpretatione producendæ. Minus obstat *l. 1. C. de pact. & l. 11. de Transact. in C.* vbi dicitur, posse renunciari fideicommisso, quemadmodum alias potest fideicõmissarius heredi fiduciario, hoc est hereditatẽ alicui restituere rogato, spem hanc suam cedere & renunciare. *l. cogi. §. sicut verbis. & §. si seruum. ad SC. Trebell.* vt & alia iura sperata cedi possunt interdum. *l. spem. C. de donat. & l. nec emptor. de contrah. empt.* Carol. Ruin. *consil. 18. n. 15. lib. 1.* Non obstant dictæ leges, quibus hoc tantũ dicitur, fideicommisso, siue iuri fideicommissi sperato posse renunciari. Nam nostra quæstio non est de fideicõmissi renunciatione specialiter facta, sed est de generali renunciatione hereditatis, an & ea tacite contineatur fideicommissum? Alios auctores de hac quæst. disputantes recenset Fachin. *lib. 5. controuers. iur. cap. 20.*

Superest vna grauis quæstio de hereditatis renunciatione, cum exceptione facta, an ea exceptio per testamentum remoueri possit? Exceptionem voco, quam vulgo reseruationem casus successorii, Germanice des Anfalls. Finge, filia accepta dote renunciat hereditati paternæ cum hac exceptione, vt si fratres sui sine masculis decedant, integrum sibi sit ius successionis, si quando casus euenerit. Mortuo patre fratres, qui erant duo, moriuntur sine masculis, sed posterior frater, testamento facto instituit aut filiam suam, aut alium quempiã heredẽ. Quęritur, An filia illa, quę renũciauit, quæ casum

casum sibi excepit, possit ob hanc exceptionem ad patria bona habere regressum, non obstante fratris illo testamento. Quod idem quæri potest non tantum de filia, sed ipsa mortua de eius liberis, An num ob exceptionem eam regressus illis detur ad bona illa auita, vel proauita? De qua quæst. in vtramq; partem exstant Interpp. disputationes, vt videre est apud Castr. *lib. 1. consil. 213.* Albert. Brun. *in Tract. de statut. fœmin. excludent. art. 10.* Zasium *consil. 1. lib. 2.* Hieron. Schurff. *consil. 7. lib 1.* Menoch. *consil. 569. lib 6.* Bursat. *cons. 264. per tot. lib. 3.* Qui & alios adducunt, eaq; quæstio in foro est frequens. Videtur autem hęc exceptio per Testamentum excludi. Quia alioquin homini sanæ mentis de bonis suis testandi libera facultas adimeretur. Bona autem à patre, quibus filia renunciauit, semel ad fratres delata, & illis acquisita, non iam videntur amplius esse paterna, vel hereditaria, sed fratrum propria, atq; patrimonialia. *l. sed etsi plures. §. filio. de vulg. substit. l. vt in fine. C. de inoff. Testam. §. 1. in fin. Quib. ex caus. manumittere.* Ex quibus locis aliisq; definiunt Interpp. Accursiani, & Bart. *ad l. eius. verb. hereditatis. De Rebus cred.* hereditatem semel aditam, non esse amplius hereditatem, sed patrimonium heredis, siue cum eo confundi, licet interdum etiam post aditionem dicatur hereditas, sed tamen improprie, *vt in l. vl. §. sin autem. C. de bon. quæ liber.* sc. relatione facta in præteritum. Sed hæc ratio licet Schurffium mouerit *consi. 96.* & Zas. *d. lo.* item Marant. *d. q. 10. nu. 11.* Aliorum tamen sententia mihi probabilior videtur. Pleniss. Brunus *d. art. 10. maxime quæst 4. & 5.* Cuius sententiæ argumentum grauissimum hoc est, quod hæc exceptio de casu, & regressu ipsi renunciationi annexa fuerit, & proinde bona illa cum hoc onere ad quemcunq; deuoluta transeant. Nec obstat quod de libertate testandi allatum est. Ea namq; libertas ad nostra duntaxat bona pertinet, nec produci debet ad ius alteri exceptione quæsitum, siue reseruatum. Alia in vtramq; partem

tem

tem argumenta, quæ nos breuitatis causa omittimus, & alioquin non ita videntur grauia, videre est apud Brun. aliosque modo expositos Doctores. Cogimur enim digitum tantum ad fontem intendere, non omnia enucleare.

Diximus supra initio capitis de Rebus, caput illud esse bimembre. Vnum scilicet membrum ad ipsa iura rerum, alterum ad obligationes & contractus pertinere. Exposito igitur priore membro, siue de Renunciationibus, q̃ ad iura rerũ spectant, videamus de iis, quæ ad obligationẽ & contractus pertinent. Et primũ de his, qui re cõtrahuntur, vt de mutuo, & de indebito. Notum est exceptionis non numeratæ pecuniæ vsum esse potissimũ in mutuo, siue pecunia credita, quæ interdum caueri solet, & non numerari, eaq; dicitur pecunia cauta, siue non numerata. *vt tot. Tit. C. de non num. pecun.* vt & dos interdum dicitur cauta. *tit. C. de d te cauta.* Vt igitur marito, cui non data est dos, sed cauta tantum & promissa, datur exceptio non numeratæ dotis, ita & in pecunia credita debitori datur exceptio non numeratæ pecuniæ. *l. aduersus. C. d. tit.* Hinc iam quæri solet, an huic exceptioni debitor renunciare possit? In qua quæst. variant Interpp. Sed aientium opinio obtinuit à Bart. potissimum profecta, siue potius ab ipso Accursio, posse sc. huic exceptioni debitorem renunciare. *l. 3. si ex cautione.* & ib. Bart. *C. eo.* De hac quæst. plene Vital. *d. tract. cap. an exceptioni non numeratæ pecuniæ renunciari possit.* Qui & eo propendet vt putet non posse renũciari. Duaren. quoq; *ad tit. C. de non num. pecun.* putat eam renunciationem non valere, tum quia hæc renunciatio ad delinquendũ inuitare videatur. Creditor enim vincet facile se numerasse, licet non numerarit, si non possit conuinci vel repelli exceptione, tum quia hæc renunciatio æquitati naturali contraria videatur, vt debitor soluat quod non accepit, eaque re creditor locupletetur cum alterius iactura, contra æquitatem naturalem. Sed Accursii & Bart. opinio vsu

est recepta, quod suis quisque exceptionibus, & beneficiis sibi competentibus renunciare possit. *l. Sed etsi quis. §. quaesitum. si quis cautionib.* quod & plenius supra explicatum *ad l. si 1. C. de pact.*

Ad mutuum pertinet SC. Macedonianum, quo prohibetur mutuum filiofam. *l. 1. & tot. Tit. ad SC. Maced.* Et ex eo datur exceptio patri, ipsiq; filio, etiam post solutam patriam potestatē, contra creditorem; *l. 1. l. 9. cū trib. seqq. eod.* Huic igitur exceptioni an filiusfam. possit renunciare, quaestionis est: de ea Accurs. alijq; *ad l. tamen eo.* Sichar *ad Rubr. C. eo.* Anto. Gomes. *var. Resolut. tom. 2. cap. 4. n. 2.* Zasius *lib. 2. sing. Resp. cap. 38.* & ante eos Vitalis. *cap. de renunciat. beneficii Macedoniani. d. tr.* Et constat inter omnes soluta patria potestate posse ei renunciari. *l. sed & Iulian. §. vlt. eo.* Sed an possit accipiendo mutuū, hoc est dū adhuc est filiusfam. controuersum nuper esse coepit. Plerique n. putant non posse. Sed Zasius, licet inq̄t tot⁹ orbis cōtra dicat, putat posse. *d. c. 38.* Cuius hae sunt rationes. 1. Quia ex omni cōtractu filiusfam. obligatur, quēadmodū & pacisci recte potest. Ergo inquit ille, & haec eius pactio siue conuentio valebit *l. filiusfam. 39. de obl. & act.* 2. Quia haec exceptio SC. Macedoniani similis videtur exceptioni SC. Velleiani. *d. l. 11. tamen eo.* At mulier Velleiano potest renunciare. E. & Macedoniano filiusfam 3. Quia in vno casu (c. quia plerique. de Immuntiat. Ecclesi. teste ibid. Innocent.) Filius fam. cogitur renunciare siue non vti eius exceptione. Si igitur potest, imo cogitur in vno, cur non possit & in alio? Sed hae rationes etsi non parum me mouent, malim tamen vulgarem Dd. sententiā sequi. Quia sic alioquin eluderetur vis & effectus eius SC. Facilime enim Adolescens egens pecunia eius potiundae exceptioni renunciaret, quod SC. inductum est, nō modo, vt damna adolescentum, & parentum eorum vitentur, sed etiam vt creditorum, siue foene-

fœneratorum fraudes coerceantur. *l. 1. in princ. eo.* Atque ita hoc SC. non ad priuatam tantum, sed etiam ad publicam vtilitatem pertinet. Ideoq; etiam non potest à priuato renunciari. *l. ius publicum. de pact.*

Nec obstat, quod filiusfam. obligetur ex omnibus causis. Excipitur enim mutua pecunia ob SC. Macedon. *l. 2. §. 1. de pollicitat. 2.* Quod exceptio Macedoniani SC. similis dicitur exceptioni Velleiani *arg. d. l. tamen.* est quidem in illa l. similis, in aliis plerisq; dissimilis. *l. qui exceptionem. 40. de condict. indeb.* Quas dissimilitudines diligenter congessit Hoto. *in comment. ad Pandectas. tit. de SC. Velleian.* Tertio quod in quodam casu non possit vti filius fam. exceptione. Nam ex eo non sequitur, quod aliis quoque in casibus ea vti non possit. Hæ igitur duæ renunciationes sunt ad mutuum pertinentes. Vna exceptionis non numeratæ pecuniæ: altera SC. Macedonian. & de hac Interpp. quos modo adduximus, vt & de illa non pauci, quibus accedat Couar. *lib. 3. var. resolut. cap. 4. n. 3.* vbi disputat, an exceptionis non numeratæ pecuniæ renunciatio valeat, non modo post contractum, sed etiam in ipso contractu factam. Nam de illa, quæ aliquo post contractum interuallo fit, constat inter omnes fere Interpp. eam valere. Petr. Cyn. Bart. Bald. Salyc. *d. l. si ex cautione. C. de non num. pecun.* eamq; esse communem Dd. opinionem ait Alex. *consil. 15. num. 3. lib. 1.* quamuis alii dissentiant. Bald. Iohan Faber. aliiq; nonnulli, quorum opinionem receptam scribit Iohan. Immola. *cap. si cautio. num. 6. de fid. instrum.* Illud tamen conceditur debitori in foro, vt possit, non obstante renunciat. si velit, probare pecuniam sibi non esse numeratam, sed probare intra biennium, Azo. Accurs. & alii, *d. l. si ex caut.* Hoc vbique receptum dicit Alberic. *d. l.*

Solennis quoq; & vsitata est renunciatio in contractu indebiti. Quia debitor solet renunciare condictioni indebiti & actioni in factum, de qua renunciat. Bart. Fulgos. Castrens. aliiq; *ad l. vlt. §. idē quæsiit. de condict. indeb.* Iason. *in l. 1. in prin. d. tit.* Et quidem inter omnes constat posse renunciari condictioni pecuniæ solutæ indebitæ, sed non constat siue controuersū est, an possit simpliciter renunciari condictioni indebiti, & cōdictioni sine causa. Pleriq; negant posse. *ar. d. §. idē quæsiit.* & ib. Bart. concludit, renunciatione cōdictionē indebiti nō īpediri. Sed aliorū videt. pbabilior opinio, vt Fulgosii, Alexandri, q̄ & Couarruuiæ probari videt. *d. n. 8.* Nec obstat *d. §. idem quæsiit.* in quo de generali renunciatione agi videtur. Quęstio autem est de speciali, an eius condictionis renunciatio nominatim facta valeat? Et arbitramur valere. Videatur Iason. *d. loc.* disputans in vtramq; partem, & Fulgos. *d. §. idem quæsiit.*

Nunc ad contractus, qui verbis fiunt, progrediamur, vt est stipulatio, quæ fideiussione constitui solet, non nudo pacto, *§. pen. Instit. de Fideiuss. l. blanditus. 12. C. eo.* Licet moribus hodie vsus stipulationum exoletus, aliud sit receptum. Ad fideiussiones igitur quædam renunciationes pertinent, ex quibus nonnullæ sunt communes omnium fideiussorum, nempe ob eorum communia beneficia, vt Epistolæ D. Adriani, cessionis, &c. Sed de iis quia supra explicatum, vbi de Renunciationis diuisione in generalem & specialem, breuitatis causa hic ea omittimus. Quibus tamen adiiciantur hæ auctoritates, vt Modest. Pistor. *consil. 35. quæst. 5. lib. 1. & consil. 1. quæst. 3. lib. 2.* Matth. Coler. *Tract. de Processib. Execut. par. 1. cap. 10. n. 381.* Daniel Mullerus *lib. 1. semestr. cap. 16.* Decian. *consil. 19. nu. 59. lib. 2.* Mascard. *de probat. conclus. 564. lib. 3.* Hipp. de Marsil. *de fideiussorib. num. 7.* Vital. *d. loc.* Rubic. an possit renunciari epistolæ D. Adriani. Thoming. *decis. 47. per tot.*

Proprie-

Proprie autem & specialis renunciatio fideiussoria ad mulieres pertinet, quas constat ex fideiussione & intercessione non obligari. Cæterum an exceptioni SC. Velleian. renunciari possit, controuersum est. De hac quæst. etsi nonnihil supra expositum, plenius tamen iam videamus, de qua Interpp. plerique *ad l. vlt. §. vlt. ad SC. Vell.* Bald. Salyc. aliique *ad l. 1. & 3. C. eod.* copiosè Vital. *d. tract. fol. 540.* Sichard. Rubr. *C. ad SC. Vell.* Conan. *lib. 6. commentar. cap. 9.* Gail. *2. obseru. 77.* Padilla Hispanus *ad l. vlt. C. de iur. & fact. ignor.* Tessaur. *decis. 222.* Adeo autē controuersa est hæc quæst. vt earum sit in numero, quæ Cæsarea decisione indigent, teste Tessauro *d. decis. n. 2. in fin.* Accursius, cuius magna est auctoritas, & Bartoli, cuius non minor apud Glossographos, inter se dissentiunt, & vtriusque sectam multi, vt fit sequuntur. Ille putat posse, hic non posse. Ita & Recentiores dissentiunt. Hot. *commentar. ad Tit. de SC. Vell.* ait posse. Duar. & Conan. negāt posse, vt & Gail. *d. obs. n. 3.* saltem sine certioratione, sed hæc alia est quæstio. Quod autem ad priorem attinet, mihi probabilior videtur Accursij opinio. *arg. l. 2. C. quando mul. tutel. offic.* Vbi si mater tutelam liberorum gerere velit, cogitur Velleiano renunciare. Potest igitur fieri renunciatio, sed in eo casu cogitur propter fauorem pupillorum: secundo ex *Nouel. 118. §. 4.* Vbi item mentio est huius renunciationis: tertio ex *d. l. vlt. §. vlt.* Vbi in casu *d. §.* cogitur mulier renunciare exceptioni huius SC. Sic enim ait Pomponius cauere debebit mulier exceptione se non vsuram. Sed respondet Duaren. & pleriq; Interpp. ibi de iudicio agi, quod & verum est, licet Hoto. *d. loc.* id cauilletur. Eius namque §. hæc est species. Quædam mulier pro aliquo intercesserat debitore. Ex hac intercess. ipsa inuita habet except. SC. Pro eo se rursus mulier offert parata iudicium accipere, creditor autem à muliere sibi metuens ob Senatusconsultum petit ab ea, vt renunciet, siue vt promittat se non vsuram exceptione SC. eoque facto se cum ea litiga-

turum. Respondit IC. hoc casu cogi mulierem id promittere, alioquin non cogi creditorem cum ea litigare, sed ad debitorem suum iturum posse Ex quo §. Dd. colligunt renunciationem SC. valere ob iudicium, & quia sit facta in iudicio. Sed neutrum colligi potest. Neque enim dicitur illa renunciatio siue promissio, cautio facta in iudicio, vt rectè Hotom. hic, neque dicitur ob iudicium valere renunciationem, quasi alioquin non valeret, sed hoc dicitur, eo casu cogi mulierem renunciare, idque ob iudicium, ne sit elusorium. Ex eo igitur colligitur posse mulierem renunciare, cum cogatur in isto casu iudicij vt & in casu tutelæ, *de quo supra.* Denique hoc probatur ex generali regula Suo quemque iuri ac beneficio renunciare posse *l. pen. Cod. de pact.* Hæc autem exceptio mulierum fauore est inducta. Videtur & huc nonnonnihil facere *l. 8. §. si mulier. & l. 31. Paulus. ad SC. Macedonian.*

Nec obstant quæ contra afferuntur. 1. Quod beneficiis ob fragilitatem non liceat renunciare, vt restitutioni in integrum. Hæc enim regula iure non probatur. 2. quod mulier eadem facilitate, qua intercedit, renunciare solet, aut potest *argum. l. 19. doli. ver. diuersum & seq. de Nouat.* Atque ita prouisio SC. fiat inanis his renunciationibus. Imputet enim sibi mulier, quæ cum potest nolit vti beneficiis iuris. *argum. l. si minor. de Minor.* Et hæc Accursij opinio Bartolo, licet aduersario, vsu est recepta etiam in Germania nostra, teste Gailio. *ibidem.* Quamuis eam improbent Sichard. Wesembec. &c. Et Tessaur. scribat in Senatu Pedemontano plerumque contra Accurs. iudicari. Sed pro eo iudicatur in curiis Galliæ, teste Papone, *lib. 12. tit. 5. Arrest.* Porro quæritur an valeat sine admonitione? Accurs. negat, *d. loc.* idque plerisque probari testatur Padilla *d. loc.* Gail. *ibid. num. 3.* cum mulier ius censeatur ignorare. Ignorato autem iuri non renunciatur, quia abest consensus *l. mater. de inoff. testam.*

Sed

Sed videndum, ne hæc opinio iuri non satis sit consentanea, quo non licet mulieribus ius ignorare. Quod tamen illi contradicunt, sine lege. Idemque de minoribus & Rusticis. Cessante igitur hac ratione efficitur admonitione non esse opus, atque ita in Parlamento Parisiensi iudicatum scribit Papo. *dict. loc.* Vbi tamen hoc adiicit, vt saltem mentio Senatusconsulti in contrahendo fiat. Sed in iure nostro hoc nusquam legitur. Moribus tamen & hæc de admonitionis necessitate opinio recepta est, excepto casu tutelæ, quo & ipsi negant admonitionem esse necessariam, exceptis & aliis casibus quibus cogitur renunciare, teste Bald. *ad l. vlt. Si quis in ius vocat.* & Tessaur. *dict. decis. num. 9.* Gail. *num. 2.* Dicunt etiam in renunciatione iurata admonitionem non esse necessariam. Iusiurandum enim supplet, aut vim habet certiorationis. Sed quæritur an quocunque in casu necessaria est admonitio, excipiatur iurata renunciatio? Qua de re supra nonnihil. Nam plerique iuratam excipiunt non modo in hoc Velleiani beneficio, sed etiam in alio quolibet. *argum. Auth. Sacramenta. C. si aduers. vendit.* Gail. *2. obseruat. 77. in fin.* vbi multos adducit Tessaur. *num 3. & vlt.* vbi adfert *c. ex rescripto. de iureiur.* Et ita iudicari solitum in suo senatu scribit. Mihi tamen scrupulus hæret, an sc. iurisiurandi hæc quoque sit vis, vt tollat admonitionem siue certiorationem, eo quod nec admonitio succurrat ignorantiæ. *l. si pupilli. §. id quod palam. de institor. act.* Non videtur autem iurisiurandi hæc esse vis, vt inducat consensum, qui contrarius est errori, & ignorantiæ, vbi nullus est. Iusiurandum enim & veritatem, & consensum requirit, *c. vlt. 22. q. 5. c. animaduertendum. 22. q 2.* Ias. *ad l. si conuenerit. n. 17. de iurisd.* Valet igitur Velleiani renunciatio, sed admonitæ. Vtrum autem Renunciatio mulieris iurata *d. Auth. si qua. C. ad SC. Vell.* etiam valeat, si ex ea grauissimè lædatur? Respondeo non valere. Nam quamuis iusiurandum sit seruandum, excipitur tamē grauissima siue enor-

ue enormis lęsio, quia ea dolo comparatur, vt pleriq; putant. *ar. l. si superstite. C de dol. ma.* Nec interest reipsa, hoc est, læsione, siue damno, an proposito fiat dolus. Vtroq; enim casu, & actionem de dolo competere. *ar. d. l.* & iusiurandum non valere, aut certe vim non habere, aiunt Accurs. *ad l. si cum aliter. de V. O.* & alij, quos Tessaur. *d. loc.* adducit. Gail. *2. obs. 77. in fin.* Quamuis multi contra sentiant, ob enormem lęsionem non cessare vim iurisiurandi, quæ opinio & Tessauro probabilior videtur. *d. loc. num. 22. & seq.* vt & mihi, quia hoc iusiurandum possit seruari sine detrimento salutis æternæ, nec verum est quod ex *d. l. si superstite.* concluditur vulgo, vt alias plenius explicauimus. Videatur de hac quæstione nouiss. Ant. Quetta *consil. 35. cas. 36. cas. 38. & consil. 88.* Atq; hæc de SC. Macedon. & Velleian. sint satis, itéq; de admonitione siue certioratione, de qua & supra ferè initio huius Tractat. vbi & dictum, admonitionem hanc siue certioratione generaliter esse necessariā, hoc est, in omni causa siue iure aut beneficio, teste Ioh. Andr. *d. c. quamuis. de pact.* Sed hoc intelligendum de his, quibus ius ignorare pmittitur, vt hi soli de suo iure, quod ignorent, sint certiorandi, qui sunt quatuor fere: Milites, Minores 25. annis, Rustici, Mulieres. Sed his duobus nō nisi in damno. *l. error. de iur. & fact. ignor. l. quæuis. & l. vlt. C. eod. l. 2. in fin. de iur. fisci.* Illis etiam in lucro. *l. ait prætor. §. hodie. de Minor. l. regula. §. si filius. de iur. & fact. ign.* Et ita accipiendum, quod paulo ante diximus, & in quibusdam Dd. reprehendimus, q sine distinctione damni & lucri permittunt rusticis & mulieribus ius ignorare. Atque hæc hactenus de renunciationibus ad contractus, qui re fiunt, vt est Mutuum.

De contractibus, qui consensu fiunt, & de emptione, quæ rescindi solet venditore læso, vltra dimidium iusti precij. *l. 2. & l. 8. Cod. de rescind. vendit.* Quæritur ergo an huic possit renunciari? Couar. *l. 2. var. Resolut. cap. 4. per tot.* Rebuff. *ad Constit. Regum Franciæ. Tract. de Resciss. contract. artic. 1. Gl. 15. n. 21.*

Miror

iror à Pinello, cuius extat volumen *in d.l. 2.* planè hoc præ-rmiſſum. Et conſtat inter oẽs venditorem poſſe renuncia-. Sed de modo eſt controuerſia, hoc eſt, an ſpecialis, an vero fficiat generalis Renunciatio? Pleriq; tamen non ſufficere eneralẽ aiunt, quos congerit Tiraq. *d.l. ſi vnquã. in præf. n. 127.* *de reuoc. donat.* Fachin. *2. controuerſ. iuris. cap. 20. verſ. ſexta & po-rema controuerſia eſt de renunciatione, an tollat. act. ex. d. l. 2. vſque d fin. capit.* Eam ſententiam confirmant arg. *l. vlt. §. idem quæ-it. de condict. indeb.* quem inquit Couar. loco citato eſſe inſi-gnem textum huic opinioni, vt ille communi confirmandæ. Sed ex iis, quæ de eo §. ſupra ſunt expoſita, conſtat eum §. ni-hil ad rem facere. Nec vlla lex alia profertur, nec ratio opi-nionis. Quare cum hæc ſit regula, renunciationem genera-lem valere niſi in caſibus exceptis, quos inter non reperitur hic caſus, & beneficium *d. l. 2.* conſequitur generali renun-ciatione hunc quoque caſum contineri. Regulæ enim ſtan-dum, quamdiu exceptio non probetur. Decius *ad Rubr. l. defi-nitio. de R. I.* Quæ ſententia eo quoq; argumento confirmari poteſt, quod hæc Renunciatio ſit fauorabilis, quia confirmat contractum. Præterea huius l. beneficium eſt nouum, (licet Cuiac. putet contrarium) & proinde ſtrictè interpretan-dum, vt pleræq; nouæ leges maximè reſciſſoriæ.

Diximus renunciationem huius legis valere, niſi facta ſit generaliter, quę eſt Interpretum exceptio, ſed falſa, vt iam dictum. Altera exceptio, ſi læſio dimidium iuſti precij longè excedat, Couar. *d. loc. n. 5.* q alios Auctores adducit, eam pro-bant hac ratione. Quia tanta læſio dolũ contineat *art. qui ſu-perſtite.* Sed vt ſupra dictum, id in ea lege nõ dicitur & proin-de hęc quoq; exceptio cum ſua ratione cedit. Quidã & ter-tiam adferunt, vt Calcanęus *conſ. 25. n. 27.* quam exceptionem ipſe Couar. rectè improbat, eo breuitatis cauſa me remitto: cum nulla idonea ratio à Calcanæo afferri poſſit, cur renun-ciatio *d. l. 2.* ex interuallo valeat, in ipſo contractu non valeat.

Ad emptionem quoq; pertinet Edictũ ædilitium, quo inducta est actio redhibitoria, itemq; Edictum *de Euict.* Potest igitur Emptor actionem redhibitoriam remittere, vt si nominatim venditor modum aliquem excipiat, de quo nolit teneri. *l.14. quæritur. §. si venditor. de ædilit. edict.* Sic & in euictionibus quia in iis necessaria est denũciatio. *l. emptor. C. de euict.* potest eam emptor renunciare, quia & ipsam euictionẽ potest venditori remittere, siue cum eo pacisci, ne de euictione teneatur. *l. 11. ex empto. §. vlt. de act. empt.* & contra potest venditor emptori concedere, vt contra se agat, etiam ante rem ablatam tantum sc. conuentus, quod alioquin sine hac venditoris concessione, siue pacto non posset emptor *l. qui rem. C. de euict. l. non tamen. ff. eod.*

De locatione notum est, mercedem, quam colonus, vel inquilinus, hoc est, conductor præstat, certis ex causis remitti. *l. 9. si merces locati. l. licet. C. eod.* Sed hæc remissio cessat interdum siue ex quibusdam causis, vt ex pacto, seu renunciatione. Quæ renunciatio remissionis valet *d. l. 9. si quis.* §. *2. Iulianus locati* & copiose Bossius *in tract. de remiss. mercedis. num. 56.* Est autem satis controuersa hæc quæst. quæ & à Bossio, & à Mozzio *tit. de locat. cap. de accidentalib. locat. numer. 52. & aliquot seqq.* tractatur. An scilicet renunciatio hæc remissionis, non obstante quolibet casu, tam late sit interpretanda, vt planè inusitatum & inauditum contineat? Bursatus *consil. 81. lib. 1.* Laurent. Kirchou. *com. opin. centur. 1. conclus. 27.* Vulgo negant continere. Bart. *l. opus locati. & l. sed etsi. §. quæsitum. Si quis cautionibus.* eaque tandem Glossographorum communis est opinio, teste Francisc. Turzano *commun. opin. 143. Nisi*, inquit Fran. Marcus, *renunciatio sit iurata. decis. 208. part. 2.* Sed non probatur mihi hæc opinio. quia hęc Interpp. opinio de casu insolito non extat in iure, tum quia omnes casus fortuiti sint insoliti, licet ex aliis alij rarius contingant.

Supereſt

Supereſt Emphyteuſis, de qua iam ante dictum. Verigratia, an colonus agrum, quem in emphyteuſin accepit, eſerere Domino inuito poſſit? quod & de fundo quæri ſo-t, vt an emphyteuſis renunciatio facta Titio, hoc eſt, cer-: perſonæ, ea perſona extincta, redeat emphyteuſis ad eum, ui ceſſerat Titio, hoc eſt, renunciatorem, an verò ad Dominum? Videatur Menoch. *de præſumptionib. præſump. 115.* Et otinuit vulgo, ad renunciantem ſiue Emphyteutam redi-. Item non poſſe deſeri. Qua de re Tiraq. *de retract. §. 34. Gl. nu. 2.* Nunc vlterius quæritur, an, quia Domino certis de uſis committitur emphyteuſis, poſſit ille huic iuri renunare, ſiue an valeat pactum inter Dominum & Emphyteu-m, ſi is triennium ceſſet ſoluere canonem, de eo nihilo agis expellendo? Et reſpondent Interpp. *l. 2. C. de iur. emphyt.* poſſe. De pacto id expreſſum eſt, ne Emphyteuta ob nõ lutum canonem expellatur, eamq; conuentionem valere, e pactum eſſe ſeruandum. *d. l. 2. in princ.* Sed eadem eſt & renciationis ratio, quæ aut pacto fieri ſolet, aut per ſe, & vl-). Ratio autem, cur hęc cõuentio valeat, eſt, quia hoc comſum eſt receptum in vtilitatem Domini. Poteſt autẽ quiſe ſuo commodo renũciare. Nec obſtat, quod hæc renun-tio videatur Emphyteutam ad delinquendum inuitare, ę conuentiones non valent, *l. illud. 5. de pact. dotal.* Nam neq; lictum eſt, non ſoluere penſionem. Eodem pertinet, an re-iendo poſt cõmiſſum Canon. Dominus cenſeatur tacite miſſo renunciaſſe? Fach. *1. cont. cap. 2 lt. per tot.* Prior quæſtio de expreſſa hęc eſt de tacita commiſſi renunciatione. De: vt ſolet Bart. diſtinguit: alij ſimpliciter & indiſtinctè ne-it. Benignior tamẽ aientiũ videt opinio, & Accurſij quem riq; ſequuntur, veteres pręſertim Gloſſographi, vt Specu-Angel. & alij, quorum hæc eſt ratio, quia commiſſo nõ ſit us, niſi volente Domino vti eo. Non videtur autem velti eo, qui poſt commiſſum rurſus Canonem recipit ab

Emphyteuta. *ar. l. post diem, & l. commissoria. C. de pact. l. vectigalia. §. vlt. de publ. l. rescriptum. 20. §. si de pacto. de pact. l. 4. §. Labeo. de doli mali except.*

Cap. III.

De Actionibus, & Exceptionibus.

EXpositis renunciationibus ad personas & Res pertinentibus superest, vt quæ ad Actiones pertinent explicemus. Quia verò actionum est vsus in iudiciis, vt patet ex definitione actionis, operæ pretium erit, & alias renunciationes, ad iudicia, & iudiciorum similia iuris remedia, pertinentes breuiter explicare, vt sunt exceptionum renunciationes. Nam & his tantum vtimur in iudicio, quia exceptio nihil aliud est, quam actionis exclusio. *l. 2. de except.* Cuius generis est in ius vocatio, litis contestatio, iusiurandum calumniæ, probatio, cessio bonorum, vt est appellatio, restitutio in integrum, &c. Quod igitur attinet ad actiones, de his quia iam supra explicatum initio huius Tractatus *ad l. 4. postquam liti.* ad quam hic locus de renunciatione litis & actionis ab Interpretibus tractari solet (Ioh. Bolognet. *in d. l. 4. Cæsar Contardus repetit. l. diffamari cap. 3. num. 95. cum trib. seqq. C. de ingen. manum.* Peck. *de iure sistendi cap. 48.* Iohan. Baptista Asinius *in praxi iudiciorum. §. 32. cap. 2. ampliat. 2.* Tiraq. *ad l. si vnquam. C. de reuoc. donat. verb. donat. largitus.*) Ideo non est opus ea denuo hic inculcare. Est tamen hoc non omittendum, hæc differre, *liti, & actioni renunciare.* Huic enim renunciari potest, nulla dum lite mota, *l. 61. §. si seruus. de furt. & l. 13. post decisionem. C. eod.* vt cum actio liberalis causæ remittitur. *l. 17. si te. Cod. de ingen. manumiss.* Quamuis de lite agi videatur, cum actione tutelæ renunciat adolescens, quod putat non posse adolescentem. Baldus *Auth. Sacramenta. vers. & ex hoc*

hoc apparet, C. si aduers. vendit. Cui non assentior. Sed restituetur in integrum adolescens captus hac renunciatione, si postulet, qua de re infra. Sed renũciatio litis proprie est de lite, & controuersia iam mota, *vt in d. l. 4. C. de pact. l. si intra. C. de in integr. restitut. l. 11. filia. C. ad l. Cornel. de falsis. l. vi destitisse. de Minorib.* Quæritur, an renunciatio litis pro donatione habeatur? Dicendum in dubio non haberi, quia nemo suum iactare præsumatur. *l. cum de indebito. de Probat.* nisi actor cum sciret sibi ius esse, bonamq; se causam habere, nihilominus destiterit, & liti renunciarit, in gratiam rei. *arg. l. 1. §. quod si in lite. Si quid in fraud. patron.* prolixe Tiraq. *Ibid. n. 205. & seqq.* Sed an qui renunciauit liti, censeatur omni renunciasse? Et distinguunt actionem in rem à personali, vt in illa renunciator omni modo excludatur: in hac non omnio. Alciat. *in l. 4. C. de pact.* Sed hæc quæstio mihi inepta dicitur. Qui enim liti cœptæ renunciat sine dubio eam tantum intelligit, vt si renunciat rei vendicationi, siue liti ex ea cœptæ, non debet intelligi renunciasse hypothecariæ, vel alii in rem actioni. Quod item & in act. personali, vt commodati, siue liti ex ea institutæ si renunciat, non censebitur alii in personam, vt condictioni certi, ex mutuo renunciasse, nisi si omnibus actionibus renunciet, quæ renunciatio hunc habet effectum, vt renuncians plane excludatur. Sed hoc vix contingere solet. Ad effectum quoq; harum renunciationum & hæc pertinet quæstio; An hac renunciatione non modo lis desinat, qui est verus huius renunciationis effectus, sed etiam an præter interitum litis & actionis ius aliud ei cuius in commodum facta est quæratur, vt actio vel obligatio, vel dominium? Dicendum non quæri, vt & recte Interpp. *l. naturaliter §. nihil commune. de acquir. possess. arg. l. si pro fundo. C. de transact.* Afferunt illi *& l. si te C. de ingen. manumiss.* quæ tamen ad rem non facit, vt recte Tiraquel. *d. n. 205.* Affert ille aliam puta *l. 8. C. de his quib. vt indign.* Sed nec ea multum facit. Ratio est, quia renuncia-

nunciatio est quasi pactum. Atqui pacta de vna re facta non porriguntur ad aliam, *l. 27. §. ante omnia. de pact.* Et pactis neque dominium quæritur neq; obligatio, vel actio. *l. 20. traditionibus. C. de pact. & l. 7. §. sed cum nulla. eod.*

Nunc de Exceptionibus. Controuersum est an generalis omnium exceptionum renunciatio valeat? Sed verius est valere, tam peremptorialium, quam dilatoriarum. *arg. l. peremptorias. C. sentent. rescindi non posse. l. destitisse. de iudic.* Quia suo quisque iuri potest renunciare. Excipiuntur tamen exceptiones nondum competentes, sed futuræ. His enim facta Renunciatio non valet. Videatur Baldus ad peculat. *lib. 2. tit. de Renunciat. vers. Quod si quis.* 2. Excipiuntur aliquæ exceptiones, quibus renunciari non potest, vt est exceptio excommunicationis, simulationis, siue simulati & vsurarii contractus. Bart *l. nemo 11. de legat. 1.* Cæpolla *de simulatis contractib. præsump. 7. & vlt.* Ioh. Andr. ad Specul. *d. tit. vt exceptio feriarum diuinarum c. vlt. extra. de feriis. l. 1. ff. eod.* Excipitur & exceptio, seu præscriptio fori, quoad clericos. Excipiuntur denique delicta siue crimina. Quæritur an renunciatio exceptionis doli non sit tam efficax, vt etiam excludat restitutionem ob grauissimam læsionem? De hac quæst. plene Corneus *consil. 214. l. b. 3.* Ipsi enormi læsioni posse renunciari, fatetur Bart. *l. si quis cum aliter. de V. O.* & Corneus *d. consil.* licet enormis lęsionis renunciatio non contineat maximam siue enormissimam, vt *ib.* loquitur Corneus.

Nunc de ipso iudicio, & primo, quia Iudicia cessant in feriis, potest tamen his renunciari, sed factis in vtilitatem priuatorum, vt messium, vindemiarum, quibus ex voluntate partium potest exerceri iudicium, vt & supra Bart. Iason *ad l. 1. num. 29. de Feriis.* Huc pertinet & renunciatio exceptionum fori, de qua supra. Tertio iusiurandum calumniæ non potest renunciari. *l. 2. §. sed quia. C. de iuram. propter calumn.*

calumn. Quarto litis conteſtatio non poteſt remitti, quia per eam Iudex cauſam cognoſcit. *l. 14. rem non nouam. §. patroni. C. de iudic. l. 1. C. de litis conteſt.* Quare vt iudicium ſine cauſæ cognitione non, ita & ſine litis conteſtatione eſſe non poteſt. Quinto de probationibus quærunt, an illis poſſit renunciari? Reſpondent Gloſſographi poſſe in iudicio, extra iudicium non poſſe. Bar. Bald. aliique *in Auth. iubemus. C. de iudic.* Quæ diſtinctio mihi plane falſa eſſe videtur, niſi intelligatur de renunciatione allegationum, de qua eſt d. Auth. Alioquin abſurdum eſſet renunciare probationibus, quæ ad cognitionem cauſæ iudici ſunt maxime neceſſariæ. Non enim partibus, ſed ipſi iudici probandum eſt, *l. 3. de teſtib.* Plane, quod eſt ſextum, allegationibus renunciari poteſt, atque adeo cogi poſſunt litigatores iis renunciare, quæ renunciationum allegatio in iudiciis fieri ſolet, cum in cauſa concluditur, zu recht ſtellen/ vel ſubmittitur. De hac renunciat. eſt d. Auth. *ex nouell. 115.* Iudicii pars eſt non minima executio, quæ fit interdum vendendis bonis debitoris condemnati, vel carcere eius, qui non eſt ſoluendo.

Sed aduerſus carcerem eſt commune beneficium ceſſionis, omnibus competens, niſi ei renunciarint. Quamuis plerique diſtinguant, vt ceſſionis cum duo ſint effectus, vnus ad euitandum carcerem, alter competentiæ, vt vocant, huic quidem competentiæ beneficio poſſit renunciari, illi vero carceris euitandi non poſſit, quia carcer ſit ſpecies ſeruitutis. Atqui hæc diſtinctio non eſt recipienda nec in foro vſitata. Guid. Pap. *deciſ. 211.* Capell. Tholoſ. *deciſ. 61.* Couar. *lib. 2. var. Reſolut. cap. 1.* Vaſquius. *de ſucceſſ. creation. §. 29. num. 17.* Iohan. Guterius *tract. de iuratis contractib. cap. 18.* Beatus de inope debitore creditoribus addicendo *cap. 16. per tot.*

Atq;

Atq; hæc de communi beneficio contra executionem. Proprium clerici habent. Odoardus; *extra. de solut.* Cuius beneficio clericus, si non soluat, licet laicus possit, non potest excommunicari. Huic autem beneficio clericus renunciare non potest, atq; adeo ne coniiciatur in carcerem. Canonistæ enim eius c. beneficium, quod est de excommunicatione, producunt etiam ad carcerem, imo vt non cogantur cedere bonis. Eoque pertinet *c. peruenit. de Fideiussor.* idque argumento militis, quasi clerici sint milites cœlestes. Miles namque armatus à Iudice condemnatus non cogitur soluere, nisi quatenus facere potest. *l. 6. de re iudic.* Huic igitur beneficio plerique negant posse clericum renunciare, vt neque beneficio fori, de quo est *c. vlt. de foro compet.* & dictum de eo supra. Ratio est, quia clericis hæc beneficia sunt concessa non vt singulis, sed vt vniuersis, totique ordini. Vnde cum in ordinis vniuersi præiudicium foret, renunciare non possunt? Suo enim quisque iuri non alieno, & præsertim publici collegii renunciare potest Accurs. *l. inuitus. §. 1. de R. I.* Bart. aliique Dd. *l. pen. C. de pact.* Eadem ratione inducti Hispani (apud quos nemo vir nobilis ob æs alienum in carcerē coniici potest) Iureconsulti quidam putant, huic Nobilitatis ordini concesso priuilegio singulos renunciare non posse, vt apud Guterium videre est. *d. Tract. cap. 16. n. 37. cum mult. seqq.* nisi iurata sit renunciatio. Sed alii etiam iniuratam valere contendunt. Couar. *d. c. quamuis. par. 2. n. 5.* Vasq. *d. loc.* dubitat. §. *22. n. 60. cum mult. seqq.*

Nunc de publicis Iudiciis, in quibus hoc singulare est, quod neque Exceptionibus, neque aliis defensionibus; vt appellationi, reus renunciare potest. De appellatione sumpto argumento *l. Non tantū. de appellat.* Accurs. *l. pact. de pact.* vbi & alii. Bart. quoque & Angelus. de exceptionibus, aliisq; defensionib⁹ prolixe Vitalis *pag. 550. edit. Venet.* qui ita distinguit, vel, inquit, constat reum habere defensiones, vel non constat

ſtat. Si conſtat, non poteſt renunciare, ſi conſtat non habere, poteſt. Si deniq; dubium eſt, etiam poteſt, ſed ita vt pœnitere poſſit, & renunciationem reuocare. Accurſ. *ad l. 1. de Furt. l. 1. § ſi quis vltro de pœnis. & d. l. nõ tantum. de Appellat.* Mihi humanius videtur, vt omni caſu, vel nulla ſit renunciatio, vel ſine effectu, hoc eſt, vt eam reuocare liceat reo, præſertim cũ de ſanguine & vita hominis agitur, cuius ſeruãdæ cauſa multa alioquin prohibita conceduntur. Dd. *in l. transigere. C. de Transact.* Quare & recte concedunt Interpretes accuſatum feriis pro ſe facientibus non poſſe renunciare: contra ſe poſſe. Quia omnis ratio expediendæ ſalutis honeſta cenſetur.

Huc pertinet, quod de appellatione quæritur, cui poteſt renunciari in cauſis ciuilibus, non vero in criminalibus. Ratio differentiæ eſt *in l. vlt. §. vlt. C. de appellat. l. 1. §. ſi quis. ff. quib. apell. non liceat.* Accurſ. Angel. & alii gloſſographi *ad d. l. pactum.* Ioh. Paponius *de arreſtis lib. 14. tit. 5.* Marant. *par. 6. tit. de appellat. num. 330. & duob. ſeqq. in ſuo ſpeculo aureo.*

Poſtremo *de reſtit. in integr.* conuenit inter Dd. minorem ei non poſſe renunciare, tum quia minor ad renunciandum eadem facilitate, qua ad contrahendum induci poſſit, tum quia non minus in renunciando quam in contrahendo lædi poteſt *arg. l. ait Prætor. §. reſtitutus. l. interdum eſt minor.* Accurſ. & alii. *l. ſi Iudex. eod. l. 6. C. de in integr. reſtit.* Vital. *d. tract. pag. 57.* Quibus non aſſentior, d. l. ſi Iudex & rationes in contrarium hoc ſuadent tantum, vt contra ſuam renunciat. nihilominus poſſit minor in integrũ reſtitui, vt captus. *l. 1. de minor.*

Caput Vltimum.

De vi, & effectu, atq; Interpretatione Renunciationum.

EXplicatis cauſis, in quibus renunciationes verſantur, reliquum eſt de earum vi explicemus. Ad vim earum per-

tinet. Primo renunciatione tolli ius non ipso iure, sed ope exceptionis, instar pacti, cui persimilis est renunciatio. De pactis notum est. *l. si vnus. §. pactus. l. 7. §. sed cum nulla. de pact.* De Renunciatione est *l. 3. C. de repud. hered. l. quaritur. 14. §. pen. de adilit. edict.* Alex. *in l. Pomponius. de Negot. gest.* Bart. *l. 1. C. de pact.*

Secundo ad effectum renunciationis pertinet causarum explicatio, ex quibus renunciationes rescindi possunt, quarum fere quatuor afferuntur. 1. Ætas vt docet Pistor. *consil. 42. lib. 1.* 2. Est ignorantia, in adolescentib. militibus, mulierib. rusticis. De rustico tamen non extat in iure, sed de rusticitate, quæ de homine plane imperito accipienda, Pistor. *d. lo.* 3. Grauissima læsio Mynsing. *centur. 5. obseru. 59.* Hotom. *consil. 7. num. 8.* Sed mihi hæc causa rescindendæ renunciationis non placet, vt supra dictum. Neque etiam transactio ex hac causa enormis læsionis rescinditur. *l. Lucius. §. vlt. ad SC. Trebell.* 4. Donatio inofficiosa, verbi gratia an donationi inofficiosæ à patre factæ renunciatio à filio facta rescindi possit. *l. 1. de Minor.*

Puto non posse, & proinde hanc non esse causam infirmandæ renunciationis: imputet enim sibi filius, qui cum possit inofficiosam patris donationem actione rescindere *tit. C. de inoff. donat.* huic suæ actioni sponte renunciarit, maxime, cum hæc renunciatio sit fauorabilis, quia rescissio donationis est odiosa. Nam & querelæ inofficiosi testamenti non est dubium, quin filius renunciare possit, vt & iuri nullum dicendi testamentum. *l. filio. de iniust. rupt.*

Deueniendo ad posterius membrum huius vltimi capitis, de interpretatione Renunciationum, paucis nos expediemus. Dictum est sub initio huius nostri tractatus de

Perso-

Personis, quibus renunciatio prosit, vel non, quod idem & de pactis tractatur à I C. *in l. rescriptum. 10. §. vlt. & seqq. de pact.* Nota autem est regula in pactis; *Ea ab vno facta alteri neque prodesse, neq; nocere.* Cuius tamen regulæ aliquot sunt exceptiones, maxime quia pactum aliud in rem concipitur, aliud in personam. *ante allegatis legib.* Ad eundem modum & de renunciat. regula constitui potest, *Eam ab vno factam nec prodesse, nec nocere alteri. l. iubemus. C. ad Velleian. §. vlt. tit. 49. & tit. 26. lib. 2. feudor.* Sic filia, quæ, vt sæpe fieri solet, renunciauit bonis maternis, patre ad secunda vota transeunte, idq; in fauorem patris, an hæc renunciatio patri eiusq; omnibus liberis tam ex secundo, quam ex primo matrimonio, an vero patri & liberis tantum ex primo, hoc est fratribus filiæ renunciantis prosit? Magna quidem est controuersia, quam Boerius *decis. 184.* hydram vocat, de qua copiose Alex. *toto consil. 49. lib. 7.* Castrens. *consil. 152.* Quibus in locis ea quæst. in vtramque partem agitatur. Mihi vero eorum sententia verior videtur, qui hanc renunciationem reliquis liberis prodesse omnibus, non tantũ prioris, sed etiã secundi matrimonii opinãtur. *ar. l. si actio. C. de pactis.* Et hac ratione. Quia omnes eiusdẽ sunt patris, cui facta est renunciatio, liberi. Nec obstat, quod ex hac opinione sequatur inæqualitas inter liberos prioris, & secundi matrimonii. Nam filia suorum bonorum maternorum Domina potest ea patri donare vel cui velit fratri, reliquis omnibus exclusis. *l. in re mãdata. C. Mandat.* Quare cum in casu proposito patri ea bona renunciarit filia, non est, quod eius fratres germani de inæqualitate contendant, siue conquerantur. Summa de Personis hæc est, renunciationem vnius non prodesse vel nocere alteri, nisi heredi, ad exemplum aliorum contractuum.

Quod ad res attinet. Regula est, renunciationem causæ vnius non porrigi ad alteram, vt iuris præsentis renunciatio non extenditur ad futurum, sic renunciatio

hypothecæ, in vna re, non extenditur ad hypothecam in alia re. Bart. aliiq; *in l. iubemus C. ad SC. Velleian.* Tiraq. *d. loc. n. 394.* Matth. de Afflict. *decis. 350* Benintendus *decis. 74.*

Coronidis loco tandem & hoc obseruandum est, de generali renunciatione, eam non porrigendam ad ius postea quæsitum. *l. paulo. §. 1. de legat. 3.* Corbulus *l. qui Rom. §. duo fratres. n. 18.* Iason. *n. 10. ibid. de verb. oblig.* Neque ad id, quod ex noua causa adiicitur. *arg. c. cum inter. extra de Renunciat.* Semper enim Renũciatio iuris intelligenda ex causa præsenti, rebus sc. ita stantibus. Ias. *in l. qui cum Tutoribus. de Transact.* Illud certum etiam est, renunciationes iuris illicitas, vt hereditatis, strictissime interpretandas esse, quamuis ex moribus nostris sunt receptæ. *l. quod vero. ff. de legib.*

FINIS.

SE-

SEQVVNTVR SELECTISSIMA ILLVSTRIVM ALIQVOT ACADEMIARVM GERMANIÆ, in hac Renunciationum Materia reddita responsa.

CONSILIVM I.

VNIVERSITATIS INGOLSTADIENSIS.

Jn quo casus controuersus discutitur, quatenus filiæ ad bona renunciata regressum habeant.

CASVS.

E. à V. quinq; habuit liberos, nempe Wilhelmum, Christophorum, Margaretham, Appoloniam, & Kunigundam. De quibus Margaretham nuptui dedit B. G. cum dote mille quingentorum florenorum: ea tamen lege in pactis dotalibus adiecta, vt dicta Margaretha renunciet hereditati paternæ, maternæ, fraternæ in hæc formalia verba, quæ sequuntur. Vnd hierauff soll sich die gemelte Margaretha/mit Verwilligung vnd Gunst deß gedachten B. G. jhres ehelichen Gemahels zu K. vor dem Landgericht gnugsamlich verzeihen alles vnd jeglichs jres Vätterlichen/Mütterlichen/vnd Brüderlichen Erbs/vnd Guts. Es währe dann sach / daß der vielgenannt E. von V. vnnd alle seine Mannliche Leibs Erben / alle ohne Eheliche Mannliche Leibs Erben abgangen/vnd nicht eheliche Mannliche Leibs Erben hinder jnen verlassen. So soll der vielgenannten Margreten von V.

vnd jhren Erben/obgemelte Verzig keinen Schaden fügen/noch bringen/was sie zu Vätterlichem/Mütterlichem/vnd Brüderlichem Gut Gerechtigkeit hat oder haben mag / in gleicher Weiß/ als ob sie gar vnd gantz nichts verzigen were/noch Verzig gethan hette/ohn alle Gefährde. Quam renunciationē Margaretha actualiter, & medio iuramento in deputato iudicio præstitit. Mortuus est deinde E. pater, relictis post se quinq; liberis. Et filij eius masculi hereditatē adiuerunt, ac quiete possederūt. Postea ꝓfectus est Christophorus in militiam, in eaq; occubuit, cuius portio quoq; ad fratrē supstitē Wilhelmū rediit, ꝙ eā in 35. annū pacificè tenuit, ac possedit. Et cū cęteris duabus sororibus earumq; Maritis, de vniuerso iure ad hereditatē paternā, maternā, fraternā, illis cōpetente, data certa quantitate pecuniæ, & recepta earundē Renunciatione, composuit atq; transegit. Succedente tempore & superstite adhuc Wilhelmo decessit etiā Margaretha q̄ in suprascriptū modū renunciauit, relicta filia Anna nomine, nupta I. ab H. & hęc in pręsenti causa fuit Actrix. Tandē moritur & ipse Wilhelmus, condito testamento. in quo filiā suā Mariā vniuersalē scripsit heredē, ex quo testamēto dicta Maria hereditatē paternam adiuit, & debita patris cœpit dissoluere. Verum postea venit dicta Anna filia Margarethę renunciatę, & à Maria filia Wilhelmi petiit portionē competentē ex hereditate auita, quasi per mortem VVilhelmi auunculi sui exciterit casus reseruationis memoratæ, in quē apertus sit ei regressus ad bona Aui. Sed m. Maria conuenta hoc negat, ex quo dicta Margaretha decesserit ante conditionis euentum, & ex quo ipsa sit proxima heres patris sui, & quidem ex testamento, prout latius continetur in articulis hinc inde factis, & deductionibus aduocatorum. *Quaeritur quid iuris?*

Christi Redemptoris nostri clementissimi diuino implorato auxilio, resolutio quęstionis propositę potissimū dependet ab intellectu reseruationis circa renunciationem iuratam

ratam

ratam per dictam Margaretham annexæ. Atq; videtur sanè prima facie Actricem in hac causa obtinere non posse, nec debere. Primò, quod ex conceptione dictæ reseruationis apparet, quod cogitatum fuerit tantu de illo casu, quando vel ambo filij dicti E. morerentur, viuentibus parentibus, vel si post mortem eorum sine prole decederent. Quod euidenter ostendunt illa verba: So soll der vielgenannten Margarethen vnd jhren Erben obgemelter Verzig keinen Schaden bringen/was sie zu Vätterlichem/Mütterlichem/vnd Brüderlichem Gut Gerechtigkeit hat / oder haben möcht. Sed ille casus non euenit. Nam ipsa Margaretha defuncta est longe ante fratrem suum Wilhelmum, ita quod respectu istius Actricis non possit dici hereditas paterna, materna, vel fraterna, sed auita, vel verius auunculi, de qua verba reseruationis non loquuntur, & inter tales hereditates multum interest, vt patet *in l. Iurisconsultus. de grad. affinit.* Ergo Actrici filiæ dictæ Margarethæ ad illa bona non competit regressus. Quia in dubio verbis inhærendum est, ex quo voluntas hominis non præsumitur à verbis aliena. *l. Labeo. §. item Tubero. de supellect. leg. l. Nepos de V. S.* Iason *in l. si ancillas. in fin. de legat. 1.* Decius *in l. semper in stipulationib. n. 3. de R. I.* Et virtus sermonis non porrigitur ad id, quod verbum non sonat, vt tradit Bald. *in consil. 490. col. 2. lib. 1.* & Crauet. *cons. 20. n. 2. in 1. part.* Vnde cum verba reseruationis sonant ad hereditatem paternam, maternam, fraternam, non porriguntur ad hereditatem auitam, vel auunculi.

Secundo verba dictę reseruationis concepta sunt singulari numero: Ibi. Was sie Gerechtigkeit hat. Item per pronomen Sie/id est ipsa Margaretha, q̃ dispositionem pręcedit. Gl. *in §. fuerat verb. cum ipsa. Institut. de Actionib.* & Zasius *in cons. 8. n. 1. lib. 1.* Et est pronomen demonstratiuum, propter q̃ conuentio & reseruatio illa dicit̃ personalissima, & p̃sonas, & casus nominatos nõ egreditur, per *text. in l. qui liberis. §. hac verb. de vulg.*

de vulg. & pupil. s. ibi. l. sciendum. de V. S. tradit Bald. *in consil. 304. n. 1. volum. 5.* Alexand. *consil. 56 sub. n. 1. vol. 1.* Atque hoc tanto magis, quia illud pronomen *IPSA* relatiue sæpius repetitur: Ibi. So soll der vielgenannten Margarethen/ꝛc. Was sie Gerechtigkeit hat/ ꝛc. Item. Als ob sie gar keinen Verzig gethan hette. Nã quoties in vna dispositione idem verbum reperitur pluries & sæpius, tunc apparet de mente disponentium, quod non velint extensionem fieri ad aliã personam, vel casum, quàm nominatum in dispositione. Licet alias materia de sui natura sit proportionabilis aliis, vt est Text. & Gl. *in clement. 1. extr. de iur. patron.* Dominic. de S. Gemin. *c. duobus in verb. primo præ sentauerunt. col. 6. de præscript. in 6.* Cum quo etiã transit Phil. Franc. *num. 10.* Cum igitur reseruatio semper loquatur de iure competituro ipsi Margarethæ, ac de hereditate paterna, materna, fraterna, quarum nulla ei delata fuerit effectualiter, vtpote quæ renũciata erat propter masculos, & masculi eam superuixerunt. Sequitur quod filia dictæ Margarethæ Actrix non possit partẽ hereditatis auitę obtinere. Nam casus omissus relinquitur in dispositione iuris communis *l. commodissime. de liber. & posthum. l. extraneas. de condict. ob caus. l. si cum dotem. sol. matrim.* Secundum quod dicta Actrix, quæ nepos ex sorore est, dicti Wilhelmi vltimo descendentis non potest admitti cum eius filia *iuxta Auth. in successione. C. de suis & legitim.* & ex aliis causis infra deducendis.

Tertio idem suadetur ex eo, quod filia alioquin semel exclusa per masculum, perpetuo censetur exclusa, etiam deficientibus postea masculis, vt tradit Bart. *in l. fin. §. 1. ad Tertull.* Bald. *in Auth. sed et si quis col. 3. C. de secund. nupt.* Alex. *consil 2. col. fin. & consil. 20. n. 1. vol. 1.* Socin. *consil. 5. cir. fin. & consil. 9. nu. 1.* Dd. late. *in l. Gallus. §. & quid si tantum. de liber. & posth.* Ias. *in l. si arrogator. n. 22 de adopt.* Vnde in casu nostro memorata reseruatio valde fuit necessaria, cum dicta Margaretha tunc duas haberet sorores innuptas, nec renunciatas. Etenim si contigisset

gisset ille casus, quod parentes atq; etiã fratres defuncti fuissent, nulla relicta puella, ipsa Margaretha renunciata vel eius heredes nequaquam potuissent succedere vltimo fratri morienti, apud quem omnia bona parentum reperiebantur, sed exclusa penitus fuisset à cæteris sororib. suis nõ renunciatis, vt in specie tradit Matth. de Afflict. *dec. 161. in fin.* Robert. Marant. *in disp. sua. 10. n. 29.* Paris. *cons. 26. n. 27. 29. & 38. vol. 3.* qui plura allegant. Hæc igitur videtur causa fuisse dictæ reseruationis, ne dicta Margaretha in illum casum excluderetur à sororibus suis. Et secundum hæc rectè verificabuntur illa verba reseruatoria, ad bona paterna, materna, fraterna. Sed iste casus non euenit, & Wilhelmus vltimo decedens reliquit filiam, quæ suo iure succedit in omnibus bonis, exclusis collateralibus *d. Auth.*

Quartò facit, quod Wilhelmus filius dicti E. exclusa sorore Margaretha, hereditatem patris adiuit, per quam aditionem confusum fuit patrimonium. Ita quod non amplius hereditas patris, sed verum, & vnum patrimonium filij dicebatur. *§. 1. Instit. Quib. ex caus. man. non licet. & §. 1. de hered. qual. & d. ff. l. sed si plures. §. filio. de vulg. & pupil. subst.* in quib. locis Dd. & Ias. *in l. 3. §. veteres. n. 17. & 18. de acq. possess.* Vnde in consolidato patrimonio, vtiq; potior erit quoad successionem, filia Wilhelmi, quam illa neptis ex sorore, quæ iam Actricis loco est.

Quinto facit, quia portio dictæ Margarethæ per Renunciationem exclusæ videtur accreuisse cæteris fratribus suis, quorum contemplatione renunciauit, vt tradit Bald. & alij *in l. 1. C. quan. non petent. part.* Dyn. *in cons. 6. n. 4.* Alex. *consil. 149. n. 1. & 2. vol. 7.* Paris. *cons. 26. n. 31. & 39. vol. 3.* Nicol. Boër. *dec. 104. sub n. 3.* Et apparet euidens ratio. Nam cum filia renunciata non possit succedere, vtique portio eius pertinet ad alios fratres iure accrescendi *d. l. 1.* Gl. *in l. 1. §. videndum. de success. edict.* Quare cum portio d. Margarethæ semel accreuerit

fratri suo Wilhelmo, consequens est, quod filia d. Margarethæ ad illam portionem amplius non admittatur, nisi d. Wilhelmus discessisset penitus sine liberis: tunc enim succedere posset, non virtute redintegrationis, sed quia non haberet obstaculum aliud in gradu. Ita notanter voluit Angel. *in consil. 52.* D. Ziglius *in fin.* Verum d. Wilhelmus reliquit filiam in hac causa ream, propter quod ista limitatio non habet locum. Porro licet videri posset Actricem esse rursus admittendam, pro portione, quæ competitura fuisset matri suæ Margarethæ, ex quo verba Renunciationis etiam sunt concepta in personam suam: *Ibi.* So soll der vielgenannten Margrethen / vnd jhren Erben/ꝛc. Tamen illa verba videntur habere alium sensum, & apposita fuisse causa dubitationis tollendæ, vel tanquam abundans cautela, quæ non nocet. *l. qui mutuam. Mandati. l. quæ dubitationis de Reg. Iur.* nempe si fortassis vltimus filiorum sæpè dicti Ernfridi, qui fuit Wilhelmus, decederet sine liberis ante dictam Margaretham renunciatam, & ipsa Margaretha, hereditate nec dum adita. Quo casu videri poterat cum hereditas fraterna dicitur extranei nec sorori debeatur. *l. fratres. C. de inoff. testam.* Et hereditas non adita non transmittitur ad heredes. *l. vnica. §. in nouissimo. C. de caduc. toll.* Ideo partes expresse iuxta pacta dotalia disposuerunt, quod & Margarethæ & eius heredibus debeat patere regressus ad fraternam hereditatem. Nam paterna aut materna amplius appellari non poterat, propter consolidationem, & ius accrescendi, prout supra diximus.

Sexto quando in dispositione duo requiruntur conditionaliter, non sufficit alterum extitisse, sed vtrumque requiri. *§. pen. & ib. Dd. Instit. de hered. instit. l. si heredi de condit. instit.* Alciat. *in resp. 554. num. 1.* Sed in dicta reseruatione duo copulatiue videntur requiri cum conditione. Primo, quod omnes filij d. E. decesserint sine filiis ex se natis, secundo

cundo quod eo tempore ius quoque competat ipsi Margarethæ. *Ib.* dum dicit: Was sie Gerechtigkeit/ꝛc. Verum dicta Margaretha decessit ante fratrem VVilhelmum, & sic ius ei ad eius hereditatem, & consolidatum patrimonium non competiit, adeoque altera pars conditionis deficit. Ideo nunc filia d. Margarethæ non potest effectualiter portionem matri competituram obtinere. Ad quod facit *c. non præstat. cum ibi not. de R. I. in 6.* Et ius quod ipsamet Margaretha non consecuta est, vtique non potuit transmittere ad filiam. *l. vn. §. fin autem. C. de caduc. toll. l. cum antiquiorib. C. de iur. deliber. l. nemo plus. de R. I.*

Septimo posito, quod in verbis dictæ reseruationis aliqua maneret dubitatio, tunc interpretatio facienda esset contra Actricem filiam d. Margarethę, ad cuius commodum tendebat reseruatio, & in cuius potestate erat apertius reseruationem concipere. *iuxt. l. veterib. de pact.* Alex. *consil. 106. nu. 6. vol. 4.* Socin. *consil. 73. nu. 11. vol. 1.* Decius *cons. 171. nu. 5.* Gozadin. *consil. 65. n. 6. cum simil.*

Octauo à tempore mortis Ernfridi, atque adeo à quo dictus VVilhelmus hereditatem patris sui, atque etiam fratris legitimè adiuit, lapsi sunt plures quam triginta anni. Ita vt consolidatio patrimonij, & portio; quæ alioquin d. Margarethæ competitura erat, cursu longissimi temporis, antequam ista causa agitari cœpta sit, videatur præscripta, & petitio huius neptis Actricis iure sublata esse. *iux. l. sicut. & l. omnes. C. de præscript. 30. annor. c. ad aures. extr. de præscript.*

Nono constat, quod dictus VVilhelmus condiderit testamentum, in quo vniuersalem heredẽ scripsit filiam suam Mariam, quę patris hereditatem adiuit ex testamento. Vnde iam neptis illa ex sorore ad portionẽ matris suæ velut redintegratam aspirare non potest. Res enim nõ mansit in eodem statu. Et quælibet dispositio intelligitur cum clausula, *Reb. sic stantibus*, vt latè per Ias. *in l. quod Seruius. col. 3. n. 8. de cond. ob caus.*

Et cum adsit testamentum, de causa intestati non curatur. *l. quamdiu. de R. I.* Decimo ista Actrix videtur solum quærere lucrum, & illud repetere, cui mater eius renunciauerat. Ideo contra d. Mariam filiam non videtur audienda, ex quo ipsa nō intendit quærere aliquid noui, sed solum retinere ea quæ patri suo dudum fuerunt quæsita. Retentio autem longe facilius conceditur, quam de nouo petitio. *l. 2. & ibi Bald. in 3. Notab. C. de Fideicommiss. c. intelleximus. extr. de iudic. & in c. cum inter. de Rescrip.*

Supra dictis autem omnibus, & similib. quę adduci possent, minimè obstantib. sine dubio arbitramur, dictam Actricem in hac causa portionem auitam repetentē potiores partes & iustitiam fouere, & pro ea pronunciandum fore. Quod ex seqq. planum fiet.

Primo extra controuersiam ponimus, quod pactum de successione futura conseruanda, de iure valeat, prout hoc pleniss. prosequuntur Dd. *in l. stipulatio. de V. O. & in l. fin. C. de pact.* Et in specie nostra, quod filia, quæ excluditur propter masculos, possit circa dotalia pacta ius succedendi sibi reseruare, tradit Guil. Bened. *in repetit. c. Rainutius. sup. verb. duas habens filias. num. 219. extr. de Testam.* Et magis in terminis, quod renunciatio facta per filiam dotatam cum iuramento, in qua sibi reseruauit ius succedendi, si contingat fratres suos decedere sine filiis, debeat inuiolabiliter obseruari, tenet Petr. de Anchor. *consil. 433. sub num. 4.* Decius *in consil. 379. num. 2. & 8.* Roll. à Vall. *consil. 26. num. 35. volum. 3.* At reseruatio illa per d. Margaretham renunciationi annexa, absque dubio fuit iuris sui conseruatiua. *l. at si quis. §. plerique. de relig. & sumptib. fun. l. 3. §. 1. Quib. mod. pign. solu. l. 3. §. pen. de liber. hom. exhib. l. pen. de aqu. quot. & æstiu. c. Pontifices. 6. q. 1. cap. cum nihil cum scandalo. extr. de præscrip.* Ergo si non alia lege passa est soror ius suum transire, nisi tali freta conuentione, & reseruatione, non est ferendum aliquam captionem pati eam ex varia

ria interpretatione, vt dicit text. *in l. fin. C. de pact. int. emp. & vendit.*

Secundo patet ex forma d. renunciat. quod illa fuit conditionalis, vsq; ad certum tempus & casum restricta, sc. donec supersint filii Ernfridi, & si filii d. E. post se relinquant filios masculos. Ergo & illa conditione, & casu deficiente, hoc est prout iam defecit, ius d. Margarethę & heredum eius fuit quoad competentem portionem redintegratum, vt tradit Bart. *in l. fin. in 1. quæst. ad Tertull.* Bald. *in tit. Episcop. vel Abb. as. §. 1. vers. 2. nota. cum infinit. concord. congestis*, per Maria. Socin. iun. *in consil 1. n. 1. vol. 1.* ad quem breuitatis causa nos remittimus. Et hoc Argumentum iunctum præcedenti sine dubio vrget.

Comprobatur Tertio, quia in iure nostro procedit argumentum à cessante causa vel ratione pacti, vel statuti, *l. quod dictum. de pact. c. cum cessante. extra de Appellat.* & in materia nostra pulchre Abb. *in consil. 92. col. fin. in 2. part.* Guil. Bened. *in c. Rainutius. sup. verb. duas habens filias. n. 141. de testam.* Ratio autem dictæ reseruationis fuit fauor masculorum, per quos familia conseruatur, & dignitas eius per diuitias. Sicuti etiam hæc vnica est ratio statutorum excludentium fœminas, extantib. masculis, quod ipsum cumulatiss. quoq; probat Socin. iun. *d. consil. 1. n. 38.* vbi videri potest. Et effectus verborum pacti, seu statuti semper trahitur ad limites rationis, non è contra *arg. l. nomen. §. fin. de legat. 3.* Vnde cum in casu nostro defecerint Masculi descendentes, ratione pacti dicta Margaretha admittenda est. Et quamuis illius Regulæ plures tradantur fallaciæ, de quib. plene per Dd *d. c. cum cessante.* Tamen in casu nostro res nimis est euidens. Nam d. renunciatio Margarethæ insertam habet conditionem resolutiuam per dictionem, *Si* vel *nisi.* Es were denn sach / quo casu dicitur esse causa finalis, qua cessante, cessat dispositio, vel renunciatio, vt per Bart. *in l. 2. in fin. de donat.* Dd. *in l. 2. §.*

 quodsi

quodsi in patris. solut. matrim. Iason *in l. à Titio. in 2. not. de verb. oblig.* Gozadinus *consil. 2. n. 16. & consil. 40. nu. 13.* & Crauet. *consil. 177. sub n. 10.*

Quarto adhuc magis specifice comprobatur, quia ad indicandos casus exclusionis potissimum attenditur intentio patris elocantis atq; dotantis filiam & renunciationem exigentis, vt tradit Aretin. *in l. qui superstitis. col. 4. de acquir. hered.* Gemin. *in c. quamuis. col. fin.* & ib. Philip. Franc. *col. 4. de pact. in 6.* & Paris. *consil. 26. num. 23. in vol. 3.* concludentes hoc totum pendere ab intentione & verisimili mente patris recipientis renunciationem. Hinc etiam videmus, quod dispositio ita debeat interpretari, vt prosit illis, quibus auctores eius prouidere voluerunt, non illis, quibus prouidere noluerunt, vt in simili tradit Paul. de Castr *in consil. 52. col. 1. vol. 1.* Crauett. *consil. 118. nu. 25. in 1. parte.* Hinc etiam Bald. dicebat, quod filia, quæ renunciauit, non excludatur, nisi supersit persona, quæ ea præsumpta voluntate excludat renunciantem, & ob id non excludatur à fœminis. Quod sequitur etiam Decius. *in consil. 433. num. 2. & consil. 553. num. 9.* Hinc quoque ad casum nostrum infertur, quod Anna Actrix minime excludatur per Mariam filiam d. VVilhelmi. Apparet enim ex verbis renunciationis, quod paciscentes & exigentes eam, voluerint solum loqui causatiue, sc. vt tantum filii masculi filiorum impediant regressum filiæ Margarethæ, eiusq; heredum, non etiam fœminæ. Ex quo in illis non est eadem ratio in mente disponentis. Ita in simili tradit Bald. *in l. quicunq; vol. 3. vers. Sed pone statuto, C. de seru. fugitiu.* & latius Curt. sen. *in consil. 9. col. 4. num. 15.* Quod in casu nostro facilius teneri potest. Cum verba Reseruationis sint longe prægnantiora, atque ita formaliter dicentia: Es were dann sach/daß der vielgenandt E. von B. vnd alle seine Mannliche Leibs Erben / ohn einige Mannliche Leibs Erben abgangen.

abgangen. Quibus tamen verbis paciscentes non fuerunt contenti, sed immediate subiecerunt, Unnd nicht Ehliche Mannliche leibs Erben hinder jhnen verlassen / nimirum vt apertius demonstrarent intentionem suam, quod vellent d. Margarethæ & heredibus eius in illum casum deficientium masculorum reseruare regressum. Accedit, quia posito, quod verba reseruationis non tam clare concepta essent: tamen idem dicendum foret propter verisimilem mentem patris renunciationem exigentis, vt supra diximus. Et per regulam: *Quod qualibet dispositio ita debeat interpretari, prout verisimiliter disponens ordinasset, si de illo casu interrogatus fuisset. l. tale pactum. §. fin.* vbi Gl. communiter approbata ponit concord. *de Pact.* Curt. senior. *consil. 44. col. 1. sub num. 17.* Calcan. *consil. 11. col. 11. num. 24.* Decius *consil. 19. in princ.* Socin. iun. *consil. 28. nu. 7. vol. 1.* Paris. *consil. 71. num. 98. vol. 4.*

Quinto facit, quia d. Margaretha ius redintegrationis conditionaliter sibi competens ex contractu vel pacto transmisit ad filiam suam heredem, non obstante quod ea viuente non fuerit ei delatum *per text. in §. ex conditionali. Instit. de verb. oblig.* Et in terminis nostris tradunt Bart. Socin. *in consil. 147. num. 14. vol. 1.* Crauet. *consil. 127. num. 10. & 12. in 1. part.* Ad quod facit illa vulgaris regula; *Quod quilibet sibi & heredibus suis censetur prospicere. l. si pactum de probat. l. iurisgentium. §. pactorum. de pactis. Bart. in l. si sic. de V. O.* Vnde audienda videtur ista Actrix, quicquid supra adductũ fuerit in contrariũ. Præsertim cum verba reseruationis sint tam ampla.

Quibus sic stantibus, posito, nec tamen concesso, quod istud ius alioquin de iure non fuisset transmissibile, nihilominus per partes paciscentes, perinde ac per testatorem fieri potuisset transmissibile ad heredes ante existentiã

casus vel

casus conditionis.*arg. l. in conditionib. ff. de conditi n. & d. mo n- strat.* Bald. *in l. si pater. in 4. quæst. de hered. instituend. & in l. 1. in 2. not. C. vt act. ab hered.* Iason *in l. nemo potest in 2. lect. n. 44. & seq.* & ibid. Crotus. *n. 43.* & Ripa *n. 59. & seq. de legat. 1.*

Sexto & fortius hoc dicendum est, quia reseruatio expresse concepta fuit quoque in personam heredum. Ibi, **So solle der vielgenannten Margrethen / vnd jhren Erben obgemelter Verzig keinen Schaden bringen.** Ex quo sequitur, quod ista Actrix potuerit etiam habere regressum ad portionem auitam ex persona propria. Alioquin illa verba (**Jren Erben**) nihil operantur, *contra l. si quando. de legat. 1. c. si Papa de priuileg. in 6. cum similib.* vt per Gl. & Dd. *in c. solitæ. de maior. & obed.* Iason *in l. 2. §. creditam. n. 24. si cert. petat.* Cum, vt ante dictum est, etiamsi heredum mentio facta non esset, illud tamen ius conditionale de persona d. Margarethæ ex pacto ad eos transiuisset. Deinde quoq; natura copulæ hoc suadet, dictæ Margarethæ & heredibus suis &c. quæ ponitur inter diuersa *c. querelam. extra. de simo.* Gl & Dd. *in Rubr. de iur. & fact. ign.* copula dispositionem auget. *l. ea tamen. de legat. 3.* Et in terminis Reseruationis dicit Ruin. *consil. 30. n. 3. & 4. vol. 5.* Crauet. *consil. 9. n. 25.* Magis vero in terminis, quod copula, *Et*, posita inter verbum, *filiæ & heredibus suis*, non possit stare restrictiue, & qualificatiue, sed tantum ampliatiue, & augmentatiue, tradit Bart. *in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. col. 1. de oper. liber.* & Paris. *consil. 7. n. 29. & 31. vol. 3.* Vnde sequitur quod ista heres Margarethæ Actrix liberum consecuta sit regressum ad portionem matri suæ competituram, etiamsi casus reseruationis non exstiterit, viuente d. Margaretha. Ad quod facit etiam, quia illa, Et, posita inter verbum, *filiæ* & *heredibus suis*, ita copulat, vt illæ personæ per regressum admittatur ordine successiuo, scilicet si tempore existentis casus superstit Margaretha, veniat ipsa: Si vero non sit superstes, veniant heredes eius, non autem simul, iuxt. not. per Bart. & alios

in l. Gallus. §. quidam recte. de liber. & poſth. Pariſ. *conſil. 40. nu. 1. & 2. vol. 3.* Crauett. *conſil. 22. ſub num. 2.* Non poteſt igitur clauſula d. Reſeruationis intelligi in eo ſenſu, ſi dicta Margaretha caſum reſeruationis ſuperuiuat, vt pars rea interpretatur. Tunc enim heredes Margarethæ non admitterentur. Sed ex quo etiam heredibus eius reſeruatur regreſſus clarum eſt, quod vocati cenſeantur demum poſteaquam d. Margaretha de medio eſt ſublata ante exiſtentiam illius caſus.

Septimo facit, quia etiam in contractibus inter viuos poſſunt fieri ſubſtitutiones. *l. vt heredib. de legat. 2. l. quoties. in fi. C. de donat.* Bald. *in conſil. 249. col. 2. lib. 2.* Paul. de Caſtr. *in conſil. 384. ſi quæritur. vol. 1.* Crauet. *conſil. 19. nu. 8. & 9. in 1. part.* Et per hoc etiam liberis naſcituris acquiri ius poteſt, *l. Gallus. §. ille caſus.* vbi Dd. *de liber. & poſth.* Crauet. *d. conſil. 19. num. 10.* Et hoc præſertim quando pater cum filia contrahit, vt hic in pactis dotalibus. Cuius alioquin ſola voluntas ſpectatur, quoad diuiſionem bonorum ſuorum inter filios, & iudicium loco teſtaméti habetur *l. filii patris. l. ſi cogitatione. & l. fin. C. fam. erciſc.* & habetur *in l. hac conſultiſſima. § ex imperfecto. C. de Teſtam.* pulchre Bald. *in conſil. 70.* quando ſapienter *col. 1. vol. 4. ſecund. antiq. impreſſ.* Vnde videtur, quod d. reſeruatio in pactis dotalibus adiecta, in caſum, ſi omnes fratres d. Margarethæ decederent ſine filiis maſculis, operetur ſubſtitutionem quandam in certa quota hereditatis, hoc eſt, heredes d. VVilhelmi vltimo defuncti ſine maſculis cenſentur rogati per fideicommiſſum reſtituere competentem portionem hereditatis d Margarethæ, aut eius deſcendentibus, vt reſeruatio valeat ſaltem eo modo, quo fieri poterit. *l. quoties de verb. oblig. l. quoties de reb. dub.* Ita in ipſiſſimis terminis noſtris dicit Crauet. *in conſil. 127. ante num. 12.* pro cuius confirmatione facit, quod per vnum quoque verbum, ſignificans ſen-

ſum, voluntatis fideicommiſſum relinqui poſſet, *vt l. 2. C. commun. de legat.* Et fideicommiſſum inducitur ex ſolis coniecturis. *l. cum proponebatur. de legat. 2.* Atque fit etiam ab eo, qui inteſtatus eſt mortuus. *§. præterea. Inſtit. de fideicommiſ. hered.* Præterea d. Reſeruatio habet tractum temporis ſaltem quoad perſonas, in ea nominatas, & d. Margaretha & heredes eius vocati ſunt ordine ſucceſſiuo, & poſtquam fratres eius hereditatem adiuerunt. Vnde intelligitur hoc iure fideicommiſſi, iuxta Gl. & ib. Dd. *in l. in teſtamento. C. de teſtament. milit.* Socin. *conſil. 22. num. 7. in 1. part.* Proinde ſatis commode hic applicari poteſt doctrina Bart. *in l. cum auus. num. 4. de condit. & dem.* vbi quærit, ſi pater grauauit filium reſtituere hereditatem, vel partem eius, ſi deceſſerit ſine filiis maſculis, an ſubintelligatur vel fœminis, hoc eſt, an extiterit caſus fideicommiſſi, ſi relinquat ſolum filias fœminas? Et concludit quod ſic, cum quo tenent Dd. Angel. & alii *in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ad SC. Trebell.* Quare cum euidenter appareat ex verbis ſæpe d. Reſeruationis, quod pater Ernfridus voluerit filiam Margaretham & heredes eius habere regreſſum ad competentem portionem hereditatis. Si contingat omnes eius fratres decedere ſine filiis maſculis, ſane hoc inuiolabiliter ſeruandum eſt, ſiue propter pactum, ſiue propter fideicommiſſum, non obſtante quod d. VVilhelmus reliquerit filiam, pro vt ſupra deductum eſt.

Octauo pro hac parte bene ponderanda ſunt illa verba pacti circa reſeruationem: **So ſolle Margrethen / vnnd jhren Erben obgemelter Verzieg keinen Schaden fügen noch bringen / in gleicher Weiß alß ob ſie gar vnnd gantz nicht verziegen were noch Verzieg gethan hätte.** Quæ ſunt declaratiua per ſimilitudinem ad caſum non factæ renunciationis. Sed ita eſt, ſi d. Margaretha non renunciaſſet hereditati pater-

paternæ, maternæ, fraternæ, quod vtique successisset æqualiter cum cæteris filiis Ernfridi patris. *l. maximum vitium. C. de liber. præter. cum similibus.* Ergo etiam postquam renunciauit adiecta conditione reseruationis, existente illo casu, heredes eiusdem Margarethæ æque vocantur ad portionem, quam mater eorum habitura fuisset, si non renunciasset. Nam si non renunciasset, suam portionem accepisset, & in ea postea successisset ei filia eius Actrix.

Nono dicimus, quod Renunciatio per se stricti iuris est, & in ea non veniunt nisi expressa. Et ea limitata, limitatum producit effectum, maxime quoad personas. Eapropter cum appareat, d. Margaretham renunciasse in fauorem fratrum suorum tantum atque vt nomen & familia eorum conseruaretur, quæ per filiam vltimi decedentis Ream conseruari non potest, aut potuit, & de qua ne verbo quidem mentio fit in renunciatione, certe secundum reseruationem d. Margarethæ per regressum admittenda fuit heres eius. Ita in terminis nostris tradit Paris. *consil. 12. num. 90. & seq. vol. 1. & consil. 12. num. 94. vol. 2.* ad cuius allegata nos remittimus.

Decimo & vltimo, quia iuxta rationes multum quoque valet auctoritas, addimus, quod casum nostrum in terminis ita quasi extra magnam dubitationem positum decidit quoque Vdal. Zasius *in consil. 1. lib. 2. n. 2.* vbi *in 2. col.* refert verba formalia Renunciationis & reseruationis filiæ, plane per omnia nostris similia, & deinde *num. 29.* resoluit, & casum nostrum in terminis quoque ita decidit Crauet. *in consil. 127. num. 3. & 4.* Qui pariter à principio Renunciationis, ac reseruationis verba præmittit, vt ibid. videre est.

At hanc partẽ conclusiue tenendo, non obstant superius allegata in contrarium. Nam dum primo dicebatur, quod in

N 2. dubio

dubio verbis sit inhærendum, & quod amplius dici nō possit hereditas paterna, materna, fraterna, ad quam d. Margarethæ fuerit reseruatus regressus. Ad hoc respondetur, tunc inhærendum esse verbis, quando non apparet quid actum sit, *vt d. l. semper in stipulationibus. de Reg. iur.* Sed in casu nostro clare constat, quid actum fuerit, vt supra deduximus, iccirco non oportet nos captare verba, **Was sie zu Vätterlichem/ Mütterlichem / vnd Brüderlichem Gut gerechtigkeit hat.**

Secundo responderi potest, & argumentum hoc retorqueri in contrarium. Etenim si verbis inhærendum absq; dubio tam heredibus, quam ipsi Margarethę regressus competit; cum ita expresse dicant verba.

Tertio dicimus, quod verba dispositiua, & quod principaliter agitur sit attendendum, *l. si quis vbi Dd. si cert. petat.* Sed verba dispositiua in casu nostro sunt ista: **So solle der vielgenannten Margrethen vnd jhren Erben obgemelter Verzig keinen schaden fügen noch bringen / in gleicher weiß als ob sie gar vnd gantz nicht verziegen were.** Quæ verificari non possunt, nisi etiam admittantur heredes d. Margarethæ. Alioquin certe, vel ipsi Margarethæ, & heredibus eius dicta renunciatio præiudicialis & damnosa esset, quod prohibent omnino paciscentes. Cætera vero verba non sunt principaliter dispositiua, sed modalia, & declaratiua portionis, hoc est non indifferenter reseruatur eius regressus, cum etiam sorores haberet Margaretha, & fratres possent relinquere filias fœminas, quibus de iure, aut portione sua nihil detrahitur, sed ad illam portionem admittuntur, quæ ipsi Margarethæ competeret, vel competere posset. **Was sie zu Vätterlichem Mütterlichem vnd Brüderlichem Gut gerechtigkeit hat/oder haben möcht.** Quæ vltima verba in specie ponderanda sunt: **hat oder haben möcht** / hoc est, si tempore euenientis casus Margaretha viueret. Itaq; heres eius post mortem eius ad eandem partem vocatur, non ad maiorem vel minorem.

Quarto

Quarto respondemus, ex quo heredum expressa mentio fit in reseruatione, quod alius sensus verborum admitti non possit. Quia impossibile est, eandem partem esse Margarethæ, & filiarum eius. Et ob id respectiue sunt verba intelligenda. Vocantur ergo heredes Margarethæ ad eam partem, quæ ipsi Margarethæ de paternis & maternis competitura esset si viueret, & sic subintrant in locum matris suæ.

Quinto hoc satis ex alio conuincitur. Nam si dicta verba captabimus, tunc reseruatio erit illusoria, etiam quoad ipsam Margaretham: collata enim fuit in tempus, posteaquam parentes, & fratres eius decessissent, quo tempore bona nec paterna nec fraterna amplius dicuntur, & tradunt Dd. *in Rubr. Instit. de Testam.* Ex quo mors soluit omnia. §. *deinceps in Auth de Nupt.* Et ita in terminis nostris ponderat Corneus *consil. 291. ante n. 13. vol. 4.* Viuente autem patre, d. filiæ & eius heredibus nequaquam potuit competere regressus ad bona parentũ suorum Quoniam ipsa renunciatio eius collata in tempus, quo hereditas & defertur, & hanc habet tacitam conditionem, si hereditas ei fuit delata, & quod non potest contingere, nisi post mortem parentum. Ea verò sic delata in continenti propter renunciationem habetur pro abdicata. Si verò non fuerit delata, eo quod filia prior decesserit, tunc renunciatio habetur pro non facta, neq; filiis eius seu nepotibus nocere potest. Vt per multa tradunt Paris. *in consil. 69. num. 63. volum. 3.* & Rol. à Valle *in consil. 11. num. 2. 4. & 5. volum. 1.*

At in proposita specie euenit prior casus, sc. quod d. Margarethæ delata fuerit hereditas parentum, & sic renunciatio habuit effectum, & bona vniuersa peruenerunt ad fratrem suum. Ergo reseruatio illa pro se & heredib. eius facta in casum, si fratres decederent sine filiis masculis, non potest intelligi, nisi quoad portionem sibi competentem, non facta renunciatione de illis bonis, quæ à parentibus suis ad

fratrem peruenerunt, non autem strictè, de paternis, maternis, fraternis, vt supra in contrarium fuit allegatum, captanda verba. Atque cum verba dictæ reseruationis sint clara, non est admittenda cauillatio vel subtilitas impertinentium intellectuum. *l. non aliter. de legat. 3. l. quicquid in 3. resp. de verb. oblig.* Et ita in terminis nostris dicit Zasius. *d. consil. 1. nu. 79. lib. 2.* Ex quibus primum argumentum contrarium abunde dissolutum est, & per hæc sufficienter quoque responsum est ad secundum argumentum contrarium, quia vertitur in ponderatione eorundem verborum. Nec enim refert, quod illa verba, Was sie zu Vätterlichem/ꝛc. Gerechtigkeit hat/ oder haben möcht / sint concepta in singulari numero, & per pronomen demonstratiuum. Quia non sunt principaliter dispositiua, vt supra diximus, sed per modum declaratiua portionis competentis, vel competituræ. Neq; hic fit extensio, cum expressissimè in casum deficientium masculorum vocentur Margaretha, & heredes eius.

Tertium argumentum pariter non vrget. Quia potuit ille quidem casus considerari, & propterea vtilis esse reseruatio. Sed principaliter facta fuit in casum deficientis lineæ masculinæ, in cuius fauorem facta erat Renunciatio. Sic etenim verba eius sonant geminata, & in fauorem vel contemplationem fœminarum nullo modo.

Non obstat etiam quartum, & quintum, nimirum quod per aditionem fratrum confusum fuerit patrimonium, ipsisque propter renunciationem sororis accreuerit, & desierint tunc bona paterna appellari. Quia hoc non est verum simpliciter, nec perfectum fuit aut consummatum, sed positum sub conditione, vel suspensiua, vel resolutiua, in casum deficientiũ masculorum, & sic ius accrescendi seu consolidationis perfecte non potuit procedere, propter spem euenturi casus, pacti, aut fideicommissi, de quo supra diximus, cum conditio nihil perfectè ponat in esse, vt per Dd. *in l. 1. de condit. &*

dit. & dem. & in l. ſi quis ſub conditione. Si quis omiſſ. cauſ. teſtam. & in §. ſub conditione. Inſtit. de verb. oblig. Et ius accreſcendi non habet locum, niſi in parte abſolute vacante, vt per Dd. *in Rubr. l. 1. Quand. non petent. part. & in l. re coniuncti. de legat. 3. & in §. heres. Inſtit. de hered. inſtitut. cum ſimilib.*

Non obſtat etiam ſextum. Quia illa verba, Was ſie Gerechtigkeit hat oder haben möcht / non implicantur per copulam, vt patet ad oculum, ſed per declarationem portionis, cuius ſenſum ſupra explicauimus.

Nec obſtat ſeptimum. Quoniam verba Reſeruationis neutiquam ſunt dubia, ſed clariſſima, vnde contrariam interpretationem non recipiunt.

Octauum argumentum, de præſcriptione longiſſimi temporis inane eſt. Quia ante euentum caſus, nec dicta Margaretha, nec heredes eius de iure potuerunt agere, vt quibus adhuc obſtabat Renunciatio. Et ea exceptione repelli poterant. Ideo abſque nulla dubitatione hic locum habet regula: *Quod in rebus ſub conditione debitis, & contra eum qui vel exceptione repelli, vel prorſus non poteſt agere, non currat aliqua præſcriptio. l. cum notiſſimi. §. llud. & l. ſicut. in fin. C. de præſcript. 30. ann. l. 1. in fin. C. de Annal. Except. cum ſimilib.* vt plenè per Bald. *in Tract. de præſcript. in 1. part. quart. part. princip. nu. 16. n. 20. & ſeqq.*

Non obſtat etiam nonum, quod d. VVilhelmus vltimo decedens fecerit Teſtamentum, & vniuerſalē heredem ſcripſerit Mariam filiā in hac cauſa Ream. Quia reſpondetur, quod hoc teſtamentum reſpectu portionis, ad quā propter defectum maſculorum d. Margarethæ, & heredibus eius aperiebatur regreſſus, non potuerit valere. Cum illa portio non eſſet mere propria ipſius VVilhelmi, per ea quæ not. Bart. *in l. 1. C. de SS. Eccleſ. l. ſi domus. §. ſi fundus. de legat. 1.* Et Regula eſt, quando ex pacto vel contractu alicui tertio eſt ius quæſitum re vel ſpe, quod à contractu illo non

non possit recedi in præiudicium eius, nisi eo consentiente. *l. fin. de pact. l. si p. st mortem. §. fin. de bonorum possess. contr. Tabul.* not. Bart. *in l. qui cum Roma. §. Flauius. de verb. oblig.* & Bald. *in l. si constante prope fin. C. de donat. ant. nupt.* Et licet forte parentes d. Margarethæ non obstante sæpe d. pacto & reseruatione potuissent de vniuerso testari, vt voluit Zasius *in d. consil. 1. n. 80. & seq lib. 2. & argum. l. fin. C. de pact. & l. si quis in principio testamenti. de legat. 3. cum vtrobiq; not.* & ex quo per reseruationem nullum ius nouum tributum fuit filiæ, respectu parentum: Tamen ipse Wilhelmus frater in præiudicium illius pacti, & reseruationis testari non potuit, per Regul. proxime citatam,

Et quia respectu eius aliud ius acquisitum fuit sorori, & heredibus eius, & portio Margarethæ competens quantacunq; esset, subiacebat restitutioni post mortem Wilhelmi decedentis sine filiis masculis. Ideo nec per testamentum, nec aliter in præiudicium d. Margarethæ, & heredum eius alienari poterat, vt est casus appositus *in c. Raynald.* & ibi Dd. *de Testam. l. fin. §. sed quia nostra Maiestas in fin.* Vbi in terminis dicit de herede absurdum esse & irrationabile, rem quam in suis bonis pure non possidet, eam ad alios posse transmittere siue transferre, & alienam spem decipere *Auth. Res quæ.* & ib. Dd. *C. commun. de legat.* Roland. à Vall. *in consil. 70. col. fin. vol. 3.* Late in simili casu Crauet. *in consil. 19. n. 4. & 5. in 1. parte.*

Excipiuntur enim in Testamento illa bona, quæ post mortem Testatoris finiuntur esse, vt latius ibi per Crauett. *consil. 19. n. 13.*

Non obstat quoq; vltimum, quod Rea certet solum de damno vitando, & retinendo suo. Quia hoc falsum est, vt patet ex p̃dictis. Nec enim patri eius Wilhelmo illa portio perfectè fuit acquisita, ideo non retinere sed acquirere velle Ream constat, vt late pulchreq; in terminis ostendit Socin iun. *in consil 1. n. 57. 74. 78. & seq. vol. 1.*

Ex quibus omnibus concludimus, partes iudicis fore, vt pro-

vt pronunciet in fauorem Actricis, vel eius heredum, condemnando Ream ad petitam portionem, &c. LAVS DEO.

Nos Decanus cæteriq; Doctores Collegij Iuridici in alma Vniuerſitate Ingolſtadienſi, vt ſupra deductum & concluſum eſt, iuris eſſe cenſemus, ſaluo tamen quorumcunq; rectè ſentientium iudicio. Et in horum fidem ſigillum facultatis noſtræ appendi fecimus. Actum in Senatu noſtro 20. Februar. Anno 1573.

CONSILIVM II.
IVRIDICÆ FACVLTATIS TVBINGENSIS.

Quot & quibus modis renunciationes filiarum reſcindi poßint, & debeant.

Chriſti Nomine humiliter implorato.

IN cauſa, quæ agitata fuit inter Sophiam de Landau, & Equitem Dominum Caſparum Schenk, de Schenkenberg, tametſi varie hinc inde vagentur litigatores vtrinque: Noſtro tamen iudicio, caput negotij in hoc conſiſtit. Cum dicta Sophia puella, coram Prouinciali iudicio Imperatoris noſtri, in Burgrafiatu Norimbergenſi, tam paternæ, quam fraternæ hereditati (habuit autem quinque fratres) renunciauerit, idq; iuriſiurandi intercedente religione, anne hoc iuramento in tantum adſtringatur, vt ad eius obſeruantiam de iure adigatur, præcluſo illi aditu ad omnia paterna & fraterna bona?

Circa quod inprimis ſcire conuenit, quod ſecundum iura Cęſarea decidendo hanc controuerſiam nihil foret pugnæ, ex quo leges ciuiles talem renunciationem diſerte improbant, *l. pactum dotali. C. de collat. l. ſi quando §. illud. C de inoff. teſtam.* Dd. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta. de verb. oblig.* adeo vt

O iura-

iuramento confirmari non posset, vt Gloss. *in d. l. pactum dotali.* Gl. *fin. l. qui superstitis. de acquir. hered.*

Verum longe aliter res habet de iure Canonico, quod circa materiam iuramenti solum est seruandum. *c. fin. de foro. comp. lib. 6. c. 2. de iureiur. lib. 6 c. nouit. ext. de iudic. gl. in c. possessor. de reg. iur. in 6.* Etiam in foro seculari, etiã inter Laicos, eo quod de pacto agitur, vt Dd. *in c. quamuis. de pact. in 6.* Vnde Petr. de Anchor. *ibid.* dicit, quod in omnibus contractibus, in quibus interuenit iuramentum, possit Laicus conueniri coram iudice Ecclesiastico, ratione iuramenti, & addit se sæpissimè ita practicasse. Quem referunt, & sequũtur Dom. de S. Gem. & Philip. Franc. *ibid.* Inde etiam est, quod dicitur vulgo, iuramentũ interpositum super contractu tria operari. Primo. n. validat contractum, qui alias non valeret, *vt per Auth. Sacramenta puber. C. si aduers. vendit. d. c. quamuis. de pact. in 6.* Secundo tollit beneficium restitutionis in integrum, *per iura iam alleg.* & Alex. *cons. 125. vol. 1.* Tertio addit forum foro, ita vt quis ratione rei & causæ, ob quam alias apud secularem iudicẽ conueniri poterat, & debebat, si rei vel causę accessit iuramentũ, ratione illius iuramenti possit etiam coram Ecclesiastico iudice conueniri, vt per Ioh. Andr. *in c. fin. de foro compet. in 6.* Et pulchre Paul. Castr. & Ias. *in d. Auth. Sacramenta puberũ.* Ex quo sequitur præsentem litem solum ex iure Canonico. & in specie ex *d. c. quamuis.* decidendã esse. Cuius dispositio ita sonat: *Quamuis pactum patri à filia factum, vt dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet, improbet lex ciuilis, tamẽ si iuramento non vi nec dolo præstito firmatũ fuerit, omnino seruari debebit, cum non vergat in æternæ salutis dispendium, nec redundet in alterius detrimentum.* Vbi Archid. Dom. de S. Gem. & alij nonnulli, propter verbum, *Omninò,* adeo putant hoc iuramentũ renunciationi appositum seruandum esse, vt ab eo non possit obtineri relaxatio, vel absolutio, eo ꝙ dictio, *Omninò,* est præcisa idem significans, ac si quis dicat, illud iuramentũ absq; vlla ope exceptio-

ceptionis ſeruandum, ita Gl. *c. fin. in fin. extr. de offic. delegat. in 6. Text. & gl.* vt ibi Bald. cũ ponderat *in l. 1. §. ſi pecunia Depoſ.* Lud. Rom. *in ſing. 1.* Ant. Cortet. *in ſing. in verb. Omninò.* Sic etiã text. *d. Auth. Sacramenta puberum*, dicit talia iuramenta, à puberibus præſtita, inuiolabiliter eſſe ob ſeruanda, quæ ſanè verba cum effectu ſunt intelligenda. *c. relatum. ext. de cler. non reſid. l. 1. §. hæc autem verba. quod quiſq; iur. in al. ſtatuer. l. pen. §. docere. Ne quis eum qui in ius voc. eſt.* Poſito autem, quod in caſu *d. c. quamuis.* abſolutio, vel relaxatio iuramenti, apud Iudicem Eccleſiaſticum contra ſignificationem verbi obtineri poſſet, ſanè videretur diſpoſitio *d. c. quamuis.* parum facere aut importare, quia facile eſſet cuiuis poſtquam iuraſſet impetrare abſolutionem, & ſic verba nõ intelligerentur cum effectu, nec illud iuramentum omnino obſeruaretur, cõtra diſpoſitionem *d. c. quamuis.* Ex quo non abs re prætendi poſſet, quia eſſemus in caſu *d. c. quamuis.* q iuramentum omnino & inuiolabiliter p̃cipiat ſeruari, quod Dominæ Sophiæ nulla actio cõpetat, ex quo iuramentum eiuſq; deneganda relaxatio, eam valide repelleret.

Sed his non obſtantibus, contrarium de iure verius eſt, videlicet Dominam Sophiam fouere in hac cauſa iuſtitiam, & non obſtantibus his, quæ ex aduerſo, de Renunciatione, itemque eius iuramento ſunt adducta, Dominum reum eſſe condemnandum. Etſi enim negare non poſſimus, iuxta *d. c. quamuis.* diſpoſitionem vtiq; dirimendam eſſe hanc litem: ſciendum tamen eſt, etiam illius vigore non pauca neceſſario, & eſſentialiter quaſi concurrere oportere, vt Renunciatio cum iuramento vires obtineat.

Primo enim requiritur, quod illa, quæ velit renunciare alicui, ad hoc, vt iuramentum teneat & ſit ſeruandum, debeat eſſe dotata ab eo, cuius bonis renunciat, per Petr. de Anchor. *conſ. 39. & d. c. quamuis.* propter ſex rationes, quæ *ibid.* per ipſum aſſignantur, Quia, cum *d. c.* ſit correctoriũ legis ciuilis, quæ eiuſmodi Renunciationes improbat, *d. l. pactum dotali.*

Idcirco illud tanquam odiosum, vltra ea, quæ dicit, extendi non conuenit, & ita intelligendum tantum in casu, quo loquitur, sc. quod de iure canonico renunciatio iurata teneat, cum est dotata puella. Ita tenet Petr. de Anchor. *in d. c. quamuis. arg. c. cum expediat. extr. de elect. & d. l. si quando. §. 1. de inoff. testamento.*

Secundo requiritur, quod talis renunciatio per metum, aut violentiam, non fuerit extorta.

Tertio, vt dolus omnis absit. Quibus omnibus, vel vno saltem deficiente, virib. carebit renunciatio facta, etsi desuper multa iuramenta intercesserint: Bene. n. sequitur, quod si renunciatio per se sola sine iuramento est inualida, vt diximus, sed cum iuramento tunc est valida, si nec vi, nec dolo sit facta, & aliqua fuerit competenter dotata, ita vt teneatur iurans illud iuramentum obseruare. Ergò à contrario sensu, si renunciatio etiam iurata esset facta per indotatam, per vim, per metum, aut dolum, sequi oportet, quod inualida erit, prout omnes Dd. *in Auth. Sacramenta puberum, & d. c. quamuis.* vnanimiter tradunt.

Quod autem nostra hæc Renuncians ab his, quorum in gratiam renunciauit, neutiquam dotata fuerit, id vel ex eo patet, quod ne teruncium quidem accepit, qui antea eius non fuit. Ex quo enim quondã Nobilis Francisci Schenckij legitima filia fuit, & ab eo in viuis vnicè relicta, certè exinde sequitur, quod fuerit sua heres, & habuerit iura suitatis, sed sic est, quod mortuo patre dominium bonorum eius fingitur confirmatum in suum heredem, ita vt pleno iure mortuo patre omnia bona ad eam peruenerint, atque sint sua facta, ita vt mortuo patre non sit opus noua aditione, sed suitatis iure, quo fingitur vna fuisse persona cum defuncto patre, hereditas etiam non adita transmittitur, ad quod text. singul. *in l. 2. ff. filiam pro hered.* Quod alias in aliis heredibus non fit, vt non aditam hereditatem transmittant.

l. quan-

l. quantum. §. fin. de iure deliber. l. vn. §. in nouiſſimis. C. de caduc. toll. Atque ita liberi mortuo ſuo patre non percipiunt nouam hereditatem, ſed magis bonorum antea quaſi ſuorum liberam adminiſtrationem, vt magis cōtinuetur inter eos dominium, quam noua hereditas delata videatur, vt dicit text *in l. ſi filius de vulg. & pupill.* & concordat *§. ſui. Inſtit. de hered qualit. & differ. l. 1. § qui ſunt in poteſtate. Si quis omiſſ. cauſ. teſtam. l. g. in ſuis. de ſuis & legit. hered.* Ergo ſi id quod recepit, ante ipſius fuit, tunc non potuit magis eius fieri, ex noua conceſſione, cum res ſemel mea amplius fieri mea nō poſſit. *l. quaeritur. §. lana. de vſu cap. Inſtit. de inutil. ſtipul. §. 1. in ver. rem meã. & ib. gl.* Ex quibus omnibus quaſi neceſſario concluditur Sophiam Franciſci filiam, patre inteſtato decedente, vt præſumitur in facto primo fuiſſe ſuum heredem, vlterius legis beneficio, & ſine vlla aditione, in ea fuiſſe confirmatum dominium omnium bonorum paternorum pleno iure, ita vt ſine culpa aut facto ſuo non potuerit ei illud dominium amplius auferri.

Ex quo porro ſequitur, etſi Domini Schenkii dictæ Sophiæ ſummam 3000. florenorum loco dotis numerauerint. Tamen per hoc nihil actum eſt. Ex quo illa pecunia eius antea propria fuerat, idcirco non habuit hanc poteſtatem, vt per eam certum quoddam ius Sophiæ competens quaſi per pretium redimeretur, & abluer etur.

Imo quod plus eſt, remoto etiam hoc defectu, & poſito dotatam per hoc poſſe dici Sophiam, Tamen hoc non ſufficiet validandæ renunciationi: oportet enim ſufficientem eſſe, & legitimam dotem. Nam dum text. *in d. c. quamuis.* facit mentionē dotis, vt dotata ſit, quæ renunciat, intelligi debet de dote congrua, ſecundū qualitatē patrimonii, dignitatem perſonarum, & numerum liberorū, vt tenet expreſſe Philip. Frãc. *in d. c. quãuis.* per pulchr. text. *l. ſi filia de legat. 3. & fac. l. cum poſt. §. gener. de iure dot.* Inprimis vero ſi alius quiſpiam extra-

neus non pater talẽ dotem numerare vellet, quia nomen dotis intelligitur de dote congrua. Bald. *l. fin. C. de dotis promiss. per text. d. l. si filia.* Quamuis enim cum pater dotat filiam, non habeatur respectus ad patrimonium ipsius patris: nec sit referenda quæstio patri, quod eam non competenter dotauerit, cum nemo præsumatur melius consilium capere pro liberis quam pater. *l. nec in ea. in fin. de Adult.* & quod patri visum fuit sufficiens & competens, non debet alteri videri insufficiens & incompetens. *ar. l. si furioso. C. de curatore furiosi.* nec possit de eo argui, cum nullus amor vincat paternũ. Paul. Castr. *in consil. 108.* Tamen quando ab alio quam patre dotatur illa filia, tunc debet dotari competenter, secundũ quantitatem patrimonii, dignitatem natalium, & alias circumstantias, de quibus *in d. §. gener. ad l. quæro. eod.* & not. Decius *consil. 26. vol. 1.* Imo idem Decius *consil. 180 colum. 3.* dicit, quod cum dicitur, patri nõ posse referri quæstionẽ à filia quod incompetenter dotata sit, intelligendum sit nisi illa filia esset enormiter læsa per renunciationem. Quemadmodũ procul dubio noster casus cõsonat, vbi si Domina Sophia à patre tribus millibus dotata fuisset, & postea renunciasset, enormiter & excessiue læsa esset, prout postea dicetur. Nã si filia per statutũ excluderetur à successione paterna, extantibus masculis, vt sępe fit in Italia, quod statutũ comparatur renunciationi, tamẽ in eo casu deberet competenter dotari. Bald. *l. fin. vol. 2. C. de dotis promiss.* Quia esset absurdum vt careret successione & dote, ait Paul. Castr. *in l. si socer. in princ. sol. matrim.* Imo si in illo casu, quo per statutũ filia excluderetur, pater in testamento dotẽ minorem quã esset legitima relinqueret, cum illa clausula, ꝗ amplius petere non posset, tamẽ nõ obstante illa ꝓhibitione, illa filia adhuc posset petere supplementum congruæ dotis, vt per Castr. *in consil. 129,* & Bald. *Nouell. in tract. de dote. chart. 32.* Est tamẽ dos congrua, quæ ascendit ad quãtitatẽ legitimæ, vt dicit Salic. *l. sancimus in fin. C. de nupt.* Idem *in*

auth.

auth. res quæ in 2. not. C. cõmunia. de legat. vbi dicit, quod si statutũ repellat fœminas à successione propter masculos extãtes, & mandat illas dotari arbitrio boni viri, vel propinquorũ, q̧ illi propinqui nõ debeãt minus arbitrari, q̃ sit legitima, sed bene in plus si illa nõ sufficit. Et idẽ Salic. *in auth. nouissima. C. de inoff. testam.* & idẽ tenet Alex. *consil. 79. vol. 1.* vbi refert Baldum & Angelũ ita consuluisse, & quod istam opinionẽ Moderni cõmuniter teneant. & Id. *consil. 8. vol. 2. & consil. 83. vol. 4.* Decius *consil. 26. vol. 1. & consil. 180. & consil. 379.* dicit hanc cõmunem, à qua in iudicando & consulendo recedi non debeat. Et late Bald. *Nouel. tract. de dote char. 31.* Francis Curt. sen. *consil. 37. & consil. 38. & consil. 73.* Philip. Corneus *consil. 197. vol. 1.* vbi dicit, se sæpius ita consuluisse, *& consil. 167. vol. 2. consil. 258. vol. 3. consil. 40. consil. 290. vol. 4* Socin. *consil. 288. & consil. 182.* Et sufficit hanc esse communem opinionem, licet quidam contrarium teneant, quos allegat Socin. *consil. 288.* Esset autem legitima tertia pars omnium bonorum per patrem relictorum. *d. auth. nouissima. C. de inoffic. testament.*

Cum itaq; Francisci quondam Schenckii Dominæ Sophiæ patris bona ad triginta millia excurrerint, exinde necessario ratio confici debet, vt dos competens filiæ ad decem millia se extenderit, vt pro dotata habeatur. Id cum factum non fuerit, prout ex actis apparet, concludimus eam non esse dotatam, quia non congrue, nec competenter, quemadmodum debuit, fuerit dotata, vt sic dispositio *cap. quamuis.* locum habere non possit, sed sumus in iure ciuili communi, quo tales renunciationes vtcunq; iuratæ non tenent, per iura superius allegata. Imo in fortioribus terminis decidit Matth. de Afflict. *decis. 178.* Quodsi filia reperiretur dotata, & maritata licet deinde renunciarit generaliter bonis paternis, & maternis, non addendo expresse legitimæ, quod per illam generalem

renun-

renunciationem non videretur renunciatum legitimę, licet accepta dote, alleg. Guil. de Cuneo, Bald. & Angel. *in l. de his. de transact.* Alex. *consil. 69. vol. 1.* hoc etiam sequitur Socin. *consil. 230. n. 4.* dum dicit, Renunciationem specialem requiri in legitima. Et hoc etiã tenet Immola *in d. c. cum contingat*, qui quamuis dicat textum *d. c. quamuis* procedere, licet filia nihil acceperit in dotem, tamen per tale iuramentum de non succedendo, non videatur renunciasse iuri petendi dotem. Et quod generalis renũciatio non trahatur ad legitimam, tenet Bald. *l. si quando. §. & generaliter. C. de inoffic. testament.* Angel. *§. tam autem in fin. Institut. eod. tit.* Francisc. Aretin. *l. 1. colum. pen. de verb. obligat.* Ita vt licet filia renunciasset bonis paternis & maternis, cum iuramento, tamen adhuc posset petere legitimam iure naturæ debitam, Bald. *l. fin. C. de dotis promiss.* Cynus. *l. si non mortis. C. de inoff. testam.* & ita consulit Albert. Bruno. *consil. 82. in fin.* Imo si filia dotem simpliciter acceptaret, & promitteret se dote contentam cum iuramento & plus non petere, tamen nihilominus posset agere ad supplementum legitimæ vel dotis, quoniam non esset congrue dotata, per text. *in d. §. & generaliter.* Ex quo depræhenditur, hanc Renunciationem ex capite dotis incongruę & in competentis, seu non legitimæ, *ad d. c. quamuis.* non quadrare.

Secundo ad hoc, vt *d. c. quamuis.* super quo solo fundant se Nobiles Schenkii, contra Sophiam procedat, & renunciatio valeat, necesse est, quod nec vi nec metu facta fuerit. Et quamuis *in d. c.* de metu nulla fiat mentio, tamen est ad hoc textus, qui hoc exprimit, *in d. Auth. sacramenta*, vbi dicitur: sacramenta puberum, quæ sponte facta fuerint, sunt seruanda, si metus iustus non interuenerit, qui metus comparatur dolo, vt Dd. *in Auth. sacramenta.* Et probatur ista comparatio per *c. cum contingat. extr. de iureiur.* Et dicit Archidiac. *in d. c. quamuis*, quod Canones vim, metum, dolum & fraudem æquiparent: Ita etiam decidit And. Barbat. *consil. 53. vol. 2.*

Sed

Sed quod in casu nostro interuenerit metus sufficiens, ad hoc vt ratione eius retractetur renunciatio, patet, quia saltem metus reuerentiæ & verecundiæ adfuit, qui facit actum officio iudicis rescindi. per text. & ib. gl. *in l. 1. §. qua onerandæ. Quarum rer. act. non detur*, vbi Bartol. ponit exemplum de vxore renunciãte marito, & clerico renunciante Episcopo, vt in dubio præsumatur facta ob metum reuerentialem, & dicit Bald. *in l. interpositas. C. de transact.* quod si filia renunciauerit patrit alis renũciatio non valeat, tanquam facta ob metũ reuerentialem: imo idẽ Bald. *in l. 1. C. de bonis matern.* tenet quod si filii sint in potestate patris, & taceant, eorũ silentium propter reuerentiam patris reputetur contradictio potius, quam consensus. Quod idem tenet Gl. *in c. porrectum. extr. de Regularib.* dicens quod solus iussus & imperium patris inducat iustum metum, qui vitiat professionem factam à filio, ita vt filius dicatur eam professionem coactus fecisse. Guid. Pap. *consil. 87. in fin.* Petr. de Anchor *consil. 32. & d. cap. quamuis.* vbi dicit, se Senis sic consuluisse.

Nec obstat, Dd. qui de metu reuerentiali loquuntur, exemplificare de filia, & parente, sed nos hic non esse in casu, quo patri renunciatum sit, sed patruis, vt cessare videatur ille reuerentialis metus. Quia ad hoc dicendum est, quod sit eadem ratio etiam in patruis. Ergo idem ius. *l. illud. ad l. Aquil.* Et ideo Petr. de Anchoran. *in d. c.* exemplum ponit in puella renunciante fratri seniori, quod etiam eo casu, ob reuerentialem metum, renunciatio non teneat, & Socin. *consil. 263.* dicit consuluisse doctissimos viros, quod sicut persona patris inducat iustum metum reuerentialem, ita etiam præsentia natu maioris fratris.

Cum Domini Schenckii puellæ huius bona vniuersa in manibus habuerint, personæque ipsius rectores fuerint, vt pote tutores, & seniores loco parentis eius defuncti, certe non abs re fuit, illam minorennem & simplicem conspectu

eorum verecundari & metu percelli, quasi parentem proprium intuens.

Nec obstat si dicatur, magis communem opinionem esse, quod ex tali contractu solo cum patre, vel cognato aliquo honoratiore per puellam inito, non sit præsumendus iustus metus, nisi etiam accedant minæ, verbera & similia, vt tenet Br. & Dd. *in d. §. qua oneranda* & id. Br. *in. l. ad inuidiam, C. quod met. caus.* Philip. Franc. *d. cap. quamuis.* & allegat ad hoc Innoc. & Canon. *c. causam matrim. extr. de off. deleg.* Id enim verum est, si non appareat enormis læsio. Si autem ex tali contractu, cum patre vel cognato inito, enormis lęsio appareret, tunc pręsumi debet metu esse extortum, ita tenet Franc. Curt. senior. *consil. 141.* & dicit Socin. *consil. 203.* quod omnium Dd dicta, qui putent, solum metum reuerentialem non sufficere ad rescissionem actus, nisi accedant minæ vel verbera, debeant intelligi esse vera, nisi enormis læsio cum illo reuerentiali metu concurrat. Si autem læsio cum reuerentia concurrat, tunc non sit opus minis, sed sufficere illa duo ad rescissionem actus, & allegat Paul. Castr. *consil. 174. in termin.* vbi putat eiusmodi puellæ omnimodo succurrendum. Et quod sufficiat hoc casu instinctus naturalis ad intentionem fundandam, licet nullum ius super eo allegetur *per l. scire oportet. §. sufficit. de excusat. tutor.* Quia quilibet in mente sua possit sentire, quod illa puella non libere, sed persuasione, machinationibus & calliditatibus seducta fuerit, *per l. 1. §. si quis volentem, de liber. hom. exhib. & l. cum quidam. de Appellat. l. vnic. C. de rapt. virgin.*

Vnde ad *d. c. quamuis.* idem Castr. respondit, quod ibi non constitit, quod filia esset enormiter læsa à patre. Nam ibi pater dotauerat filiam de suo, & voluit quod dote contenta nihil amplius peteret de bonis suis. Poterat enim pater illi auferre cætera bona sua, si dos ad legitimam ascendebat, vel parum restabat. In casu autem nostro, si illa renunciatio

valeret,

valeret, ablatum esset puellæ quod iam suum erat, & in quo erat ei ius ex morte patris & patrui quæsitum, quod fieri non poterat.

Præterea ex sequentibus potest sumi coniectura de his, quæ præcesserunt, vt per Dd. *in l. ex persona. C. de probat.* Et præterea veritas ipsa est, quod Domini Schenckii multifariam laborauerint, vt quondam fratris sui, & nunc eius puellæ bona sibi vendicarent, eamq; ob causam tenellam adhuc educationi, & institutioni cuiusdam ipsorum sororis commiserunt, potest vtique sine difficultate colligi, quod blandæ persuasiones eis non defuerint ad inducendum puellæ animum, vt renunciaret. Sed sic est, quod etiam preces importunæ & immodicæ, præsertim si ab his proficiscantur, qui apud nos auctoritate præstant, æquiparentur metui, & vi, ad actus alicuius rescissionem, ita Innoc. *in cap. petitio. extr. de iureiur. & per* Bartol. *in tract. de Ty ann.* Et dicit Socin. *consil 263. per l. 1. §. 2. verb. persuadere. de seru. corrupt.* quod nimia persuasio, per quam aliquis inducitur, habeatur loco compulsionis & coactionis, præsertim, in muliere & virgine, cum minor causa inducendi metum requiratur in muliere, præcipue iuuencula, quā in masculo propter debilitatem sexus. Gl. singul. vt & Anton de Butrio *c. locum extra de sponsal.* Ideo etiam iura magis volunt isti subueniri. *l. cum multa. C. de donat. int. vir & vx.* Vnde etiam Socin. *in d. consil. 263.* infert, quod si puella paruo accepto renunciationem fecerit, quod censendum sit ætatis facilitate, calliditate & metu impulsam, vt talem renunciationem faceret, & ideo non merito omni via sit ei succurrendum, iuxta sentent. *l. 1. de Minorib.* Iubent enim legislatores, puellas vtroque parente orbatas, de quorum parentum protectione lex præsumit, propinquorum consilio protegi, vt dicit text. *l. in coniunctione. C. de nupt.* Cum autem contrarium euenit, scilicet si à propinquis, vnde debebat protectio & defensio oriri, ori-

antur iniuriæ, & rapinæ, vt nostro casu, citra iniutiam: tunc naturalis ratio dictat, ne ætatis lubricum ei noceat, & è diuerso, ne dolus & iniuria patrocinetur aduersariis. Nam contigit huic Sophiæ id, quod Imperat. *l. data. C. de donationib.* dicit, sc. quod clandestinis, ac domesticis fraudibus seducta hoc fecerit.

Quis enim crederet fœmellam, cuius secta vniuersa alioquin natura auarissima *l. si stipulata. de donat. int. vir.* Bald. *in l. si à sponso. C. de donat.* si sciuisset, quid & quantum in bonis paternis, fuisset ipsius plenæ proprietati iam antè subiectum, nihilominus tantas facultates suas, pauco accepto, à se abdicaturam fore? Imo potius cum minor & mulier sint tales personæ, quæ cum sine aliqua iusta causa quid faciunt, præsertim donando, præsumuntur vel ex fragilitate, & facilitate & simplicitate facere. *l. cum de indebito. de probat.* & not. Br. *l. 2. C. de rescind. vendit.* vel etiam deceptas id facere, cum alias in renunciatione facile præsumatur dolus vel metus. Phil. Franc. *d. cap. quamuis. per text. c. super hoc. extra de Renun.* Quæ præsumptio deceptionis, ratione enormis læsionis, si est in patre, qui cum filia contrahit, vt est casus *in l. si superstite. C. de donat.* quanto magis præsumendum est, hanc puellam propter enormem læsionem & damnosam renunciationem seductam ab extraneis, sc. patruis suis, & his quibus lucro esset illa renunciatio? Nam quamuis alias dicatur, dolum non inferri volenti, tamen, quando calliditate aliqua est ducta & sollicitata, & consentit, tunc etiam in volentem dolus committi potest. Ita Socin. *d. consil. 263. alleg. l. 4. §. si quis volentem. de liber. hom. exhib. l. 1. §. 2. vers. persuadere. de seru. corrupt.*

Tertio requiritur, vt *d. c. quamuis.* procedat, & sic renunciatio valeat, quod iuramentum non sit per dolum interpositum, vel extortum. Nam iuramentum dolo præstitum non est obligatorium. Dd. *c. cum contingat, de iureiur.* & ibi

Abbas

Abbas dicit, quandocunque aliquis enormiter læditur, tunc iura præsumunt dolo hoc factum, quia hoc est dolus reipsa. Ita Anton. de Butrio *d. c. cum contingat*, vbi addit, quod quando enormiter aliquis lædatur, tunc non solum minor, sed etiam maior conuenire posset, non obstante iuramento, ita vt non sit opus vlla absolutione à tali iuramento. Quia cum ex tali enormi læsione præsumatur dolus, is autem sit à iuramento exceptus, quomodo ergo poterit valere talis renunciatio? Imo etiam addit Anton. si promisisset non conuenire vlla ratione, vel ex quacunq; causa, idem fore, quia semper intelligitur, nisi enormiter læsa fuerit, & hoc est, quod voluit Bald. *l. fin. col. 3. C. de donat. ante nupt.* vbi dicit, quod id, quod sit nullum, ratione doli præsumpti, iuramento confirmari non possit. Sequitur Abbas. *d. c. cum contingat. colum. pen.* vbi dicit, quod data enormi læsione præsumatur dolus, & iurans non præsumitur de tali casu cogitasse.

Nunc siue dicamus, enormem læsionem esse, quando aliqua nõ est competenter dotata, vt tenet Petr. de Anchor. *d. c. quamuis. & alleg. consil.* & præsertim. *consil. 38.* vbi dicit mulierem videri enormiter læsam, quæ pro vna dote renunciauit hereditati paternæ, maternæ & fraternæ. Decius *consil. 180. & consil. 181.* Castr. *consil. 108.* Ludouic. de Gozad. *cons. 9. & consil. 75.* vbi dicit, hanc esse communem opinionem: siue quando aliqua est decepta vltra dimidium iustæ æstimationis, vt tenet Decius *consil. 181.* siue æstimatio eius relinquenda est arbitrio boni viri, Gl. *§. emptio. vers. diffinierit. Institut. de contrah. empt.* & not. Bald. *l. cum antea col. 3. C. de Arbitr.* & per Alex. *l. si quis arbitratu. col. fin. de verb. obligat.* Alex. *consil. 47. lib. 1.* Semper apparet in nostro casu enormissime esse puellam læsam, & ideo puellę renunciationem non valere. Quod adeo est verum, vt licet alias iura de patre præsumant, quod pro filia bonum consilium capiat. *l. isti quidem. quod metus causa:* Tamen si ex contractu, quem talis pater faceret cum filia, appareret

enormis læsio, non consultor, sed prædo potius esset iudicandus, qui faceret, vt filia opulenta hereditate materna priuaretur, cum ignominia sit liberis, parentum non gaudere fortunis, vt *in Auth. de hered. & falcid. §. ex hereditate*. Ideo Philip. Franc. *d. c. quamuis.* iubet renunciationis verba inspici, vt quando iurauerit non contrauenire ratione enormis læsionis, vt seruetur, si tantum est enormiter læsa, si autem esset enormius, vel enormissimè læsa, tunc posset contrauenire, Et in fortiorib. term. consuluit Petr. de Anchor. *in c. accessorium*, quod licet renunciatio iurata esset facta cum multis clausulis prægnantibus scilicet quod renunciaret deceptioni vltra legitimæ dotis dimidium, & quod ex certa scientia fecisset, & generaliter omni alij defensioni, exceptioni, & legum auxilio: Tamen si enormissima læsio fiat, quod tunc ratione illius doli præsumpti non valeat. Et hoc ipsum refert, & sequitur Philip. Decius *consil. 150*.

Sed hæc nostra renunciatio in communi forma interposita est, nullam habens prægnantem clausulam, nec renunciationem legitimæ. Ita etiam concludit Anton. de Butrio *consil. 41*. quod mulier minor, quæ in contractu fuerit decepta vltra dimidium iusti precij, non obstante iuramento, contrauenire possit. Idem *c. cum contingat*, vbi in specie dicit, quod sicuti in casu *c. quamuis.* excludatur dolus, sic etiam excludatur enormis læsio, quia ex enormi læsione præsumatur dolus, ita vt tali casu non tantum minor, sed etiam maior contrauenire possit, non obstante iuramento, nec sit opus absolutione, quia talis enormis læsio sit à iuramento excepta, licet aliquis promitteret generaliter non contrauenire, vlla ratione aut causa, quod & sequitur Raph. Cuman. *consil. 18*.

Non obstat, quod quidam dicunt, verum vtique esse, quod, quando per dolum ex proposito sit extortum iuramentum,

mētum, tunc iuramentū non valeat, & sic loquatur *d. c. quamuis*. Sed aliud sit in dolo præsumpto velato vel reipsa, qui arguatur ex deceptione, vel læsione immodica, vt tenet Alexand *consil. 32. volum. 1.* vbi distinguit inter dolum ex proposito, & dolum reipsa, & dicit hanc esse communem opinionem. Quia contra Alexand. tenet Socin. *consil. 273.* vbi concludit, idem operari dolum reipsa, & dolum ex proposito ad rescissionem contractus, *all'g. l. 2. de except. doli. & l. si quis cum aliter. de verb. oblig.* Nam cum dolus non possit liquido, & clarè, & per exteriora probari, sed tantum coniecturis, *l. dolum. C. de dolo.* Gl. *in c. fin. de Renunciat. in 6.* Bartol. *l. fin. de probation.* Castrens. *consil. 177. Gl. l. cum postea. C. de pactis.* Sed quæ potest maior coniectura & probatio doli accipi, quam si appareat tanta enormis læsio, maxime in contrahente cum minore, quia est in mala fide, ex quo cognouit minorem contrahendo enormissimè lædi. Nam qui contrahit cum adolescente mox consumpturo, dicitur id dolose facere, & agere. Quanto vero magis præsumendus est esse in dolo, qui contrahit cum puella vix 12. annorum completorum, quia contrahendo consumit, & renunciando perdit, *argum. l. si quis cum sciret. de vsucap. pro empt. l. quod si minor. §. restituere. de Minor. l. si non. §. adolescens Mandat. sequitur* & hoc tenet Castrens. *dict. consil.* Et quamuis Alexand. *dict. consil.* vocet hanc opinionem, quæ differentiam facit inter dolum ex proposito & reipsa, communem, quem etiam sequitur Curt. sen. *consil. 41. & consil. 66.* Tamen magis communiter tenetur, non esse differentiam; Et ideo dicunt *d. c. quamuis.* tam procedere in dolo reipsa, qui caussatur ex enormissima læsione, & qui appellatur dolus præsumptus, quam qui ex proposito, Nam vt dicit Bartol. *in d. l. quod Nerua. columm. 2. deposit.* quod dolus præsumptus propriè dicatur dolus. Et ideo cum *d. c. quamuis.* generaliter loquatur, nihil impedit, quare non deberet de illo etiam præsumpto

dolo

dolo intelligi, præsertim cum procedat in modum regulæ generalis, & ideo non debet restringi ad vnam tantum speciem doli, sc. ex proposito propter regulam *l. de precio. de Publicia. in rem.* Ad quod etiã est alia regula, qua dicitur quod præsumptiones legum sint liquidissimæ probationes. *l. licet Imperator. de legat. 1. l. si quis locuples. de manum. testam.* Et ideo ipse Alexand. *in l. stipulatio hoc modo. de verb. oblig.* fatetur hanc communem opinionem esse æquam, & secundum eam consuluit *consil. 99. lib. 2.* & Philip. Decius *consil. 180.* dum dicit, contrariam opinionem esse magis communem, & ab ea nec iudicando, nec consulendo recedendum. Nam numero, & pondere plures sunt, qui hanc tenent, quos si Alexander vidisset, vt ipse dicit, non renuisset alteram esse communem opinionem. Ad quod facit quod dicit Bald. *in Rubr. de rer. permut. in C. circ. fin.* vbi inquit, quod in contractu damnoso facto, etiam cum iuramento, simplicitas præsumatur in rustico, muliere, & minore, & iuramentum hoc esse captiosum, & iniquum. Et idem Bald. *in c. 1. §. item Sacramenta. de prohib. feudi alien.* dicit, quod ex enormi læsione præsumitur dolus contra minorem commissus, vt cum renunciat hereditati sibi debitæ, alleg. not. per Bart. *in l. fin. de prætor stipulat.* Et ideo dicit, quod boni præsides faciant talia iuramenta per capturas personarum relaxari. *per l. illicitas. de offic. Præsid.* Et hoc etiam tenet Petr. de Anchor. *consil. 38. cons. 82. & cons. 180. & consil. 341. & cons. 376. & in c. 1. extra de constitut.* In quibus locis omnibus tenet, quod dolus ex proposito, & reipsa æquiparentur. Frider. de Sen. *consil. 144.* vbi tenet, quod quando reipsa interuenit dolus, quod iuramentum sit nullum, vt si puella pro modico renunciat hereditati magni valoris. Calder. *in consil. 8. in tit. de iureiur.* Philip. Corn. *cons. 11. & cons. 124. lib. 3.* vbi dicit, se sæpius secundum hanc opinionem consuluisse, & refert ibid. Ioh. Pretrutij, & Benedict. de Benedict. veritatis consultores, & præceptores suos consuluisse secundũ hanc opinionẽ. Idem

Corneus

Corneus *cons. 214. & consil. 147. lib. 4.* Paul Castr. *consil. 174.* vbi pulchrè decidit, quod si filia, quæ pro quingentis sibi pro dote à patre datis renunciauit residuo bonorum, quæ ascendebant ad duplum, illa videtur dolo inducta à patre, quæ præsumptio doli resultat ex eo tempore, quo filia reputetur immodicè læsa. alleg. *d. l. si superstite, & l. Nerua. depositi. l. vnde si Nerua. Pro socio.* Et hoc idem dicit arguere qualitatem textus. *tit. in ff. & C. ad Tertull.* & qualitatem minoris ætatis. *l. 1. de minor.* & dicit Decius *consil. 180.* illam esse opinionem communem, à qua in iudicando, & consulendo, nō sit recedendum. Hanc sequitur Fr. Curt. iunior *cons. 141.* Felyn. *c. in præsentia, col. 4. extra de probat.* Fr. Aretin. *cons. 93. & in l. qui superstitis. colum. 8. de acquir. hered. & l. 1. § si quis ita. col. 7. & 8. de verb. obliq.* Andr. de Barb. *cons. 21. lib. 2.* & dicit Curt. iun. *d. cons.* illam opinionem omnes Modernos solennes sequi, & tenet eam Iason. *d. Auth. Sacramenta puberum.* Hoc etiam sequitur Socin. *cons. 263.*

Quod in nostra specie facti ex immensitate donationis oriatur magna præsumptio deceptionis, quæ non tantum in muliercula, vel virgine, diceretur immensa, & effusa liberalitas, sed & magnanimo militi sufficeret, & addit quod in talibus immoderatis factis, quantumcunq; iurata sint, & maximè in iuuenili ætate, adsit præsumptio dolositatis, tum quia iactationes non præsumantur, nisi orginem habeant ex mala causa. *c. super hoc. extra de Renunc.* tum etiā quia talis immensa profusio, vel renunciatio repugnat naturę mulierum, quas lex *Sed si ego. cum gl. ad. Velleian.* vocat auarissimas, & raro accidit, vt mulier ius suum remittat. *l. si à sponso. C. de donat. ant. nupt.* Et dicitur contra sexum facere, cum donat. *l. si stipulat. §. 1. de donat. int. vir. & vx.* Circa immoderata autem gesta de facili præsumi dolum. *l. omnes. §. Lucius. de his qui in fraud. creditor. l. patronum. l. qui testamentum. de probat.* Et addit Socinus sic consuluisse Anton. de Butrio Doctorem optimæ conscientiæ, *in consil.* quod incipit. *Orabilis filia.*

dolo intelligi, præsertim cum procedat in modum regulæ generalis, & ideo non debet restringi ad vnam tantum speciem doli, sc. ex proposito propter regulam *l. de precio. de Publicia. in rem.* Ad quod etiã est alia regula, qua dicitur quod præsumptiones legum sint liquidissimæ probationes. *l. licet Imperator. de legat. 1. l. si quis locuples. de manum. testam.* Et ideo ipse Alexand. *in l. stipulatio hoc modo. de verb. oblig.* fatetur hanc communem opinionem esse æquam, & secundum eam consuluit *consil. 99. lib. 2.* & Philip. Decius *consil. 180.* dum dicit, contrariam opinionem esse magis communem, & ab ea nec iudicando, nec consulendo recedendum. Nam numero, & pondere plures sunt, qui hanc tenent, quos si Alexander vidisset, vt ipse dicit, non renuisset alteram esse communem opinionem. Ad quod facit quod dicit Bald. *in Rubr. de rer. permut. in C. circ. fin.* vbi inquit, quod in contractu damnoso facto, etiam cum iuramento, simplicitas præsumatur in rustico, muliere, & minore, & iuramentum hoc esse captiosum, & iniquum. Et idem Bald. *in c. 1. §. item Sacramenta. de prohib. feudi alien.* dicit, quod ex enormi læsione præsumitur dolus contra minorem commissus, vt cum renunciat hereditati sibi debitæ, alleg. not. per Bart. *in l. fin. de prætor stipulat.* Et ideo dicit, quod boni præsides faciant talia iuramenta per capturas personarum relaxari. *per l. illicitas. de offic. Præsid.* Et hoc etiam tenet Petr. de Anchor. *consil. 38. cons. 82. & cons. 180. & consil. 341. & cons. 376. & in c. 1. extra de constitut.* In quibus locis omnibus tenet, quod dolus ex proposito, & reipsa æquiparentur. Frider. de Sen. *consil. 144.* vbi tenet, quod quando reipsa interuenit dolus, quod iuramentum sit nullum, vt si puella pro modico renunciat hereditati magni valoris. Calder. *in consil. 8. in tit. de iureiur.* Philip. Corn. *cons. 11. & cons. 124. lib. 3.* vbi dicit, se sæpius secundum hanc opinionem consuluisse, & refert ibid. Ioh. Pretrutij, & Benedict. de Benedict. veritatis consultores, & præceptores suos consuluisse secundũ hanc opinionẽ. Idem

Corneus

Corneus *conf. 214. & consil. 147. lib. 4.* Paul Castr. *consil. 174.* vbi pulchrè decidit, quod si filia, quæ pro quingentis sibi pro dote à patre datis renunciauit residuo bonorum, quæ ascendebant ad duplum, illa videtur dolo inducta à patre, quæ præsumptio doli resultat ex eo tempore, quo filia reputetur immodicè læsa. alleg. *d. l. si superstite, & l. Nerua. depositi. l. vt. de si Nerua. Pro socio.* Et hoc idem dicit arguere qualitatem textus. *tit. tit ff. & C. ad Tertull.* & qualitatem minoris ætatis. *l. 1. de minor.* & dicit Decius *consil. 180.* illam esse opinionem communem, à qua in iudicando, & consulendo, nō sit recedendum. Hanc sequitur Fr. Curt. iunior *cons. 141.* Felyn. *c. in præsentia, col. 4. extra de probat.* Fr. Aretin. *cons. 91. & in l. qui superstitis. colum. 8. de acquir. hered. & l. 1. § si quis ita col. 7. & 8. de verb. obli.* Andr. de Barb. *cons. 21. lib. 2.* & dicit Curt. iun. *d. cons.* illam opinionem omnes Modernos solennes sequi, & tenet eam Iason. *d. Auth. Sacramenta puberum.* Hoc etiam sequitur Socin. *cons. 263.*

Quod in nostra specie facti ex immensitate donationis oriatur magna præsumptio deceptionis, quæ non tantum in muliercula, vel virgine, diceretur immensa, & effusa liberalitas, sed & magnanimo militi sufficeret, & addit quod in talibus immoderatis factis, quantumcunq; iurata sint, & maximè in iuuenili ætate, adsit præsumptio dolositatis, tum quia iactationes non præsumantur, nisi originem habeant ex mala causa. *c. super hoc. extra de Renunc.* tum etiā quia talis immensa profusio, vel renunciatio repugnat naturę mulierum, quas lex *Sed si ego. cum gl. ad Velleian.* vocat auarissimas, & raro accidit, vt mulier ius suum remittat. *l. si à sponso. C. de donat. ant. nupt.* Et dicitur contra sexum facere, cum donat. *l. si stipulat. §. 1. de donat. int. vir. & vx.* Circa immoderata autem gesta de facili præsumi dolum. *l. omnes. §. Lucius. de his qui in fraud. creditor. l. patronum. l. qui testamentum. de probat.* Et addit Socinus sic consuluisse Anton. de Butrio Doctorem optimæ conscientiæ, *in consil.* quod incipit *Orabilis filia.*

Accedit pro confirmatione, quid si renunciatio teneret tam immodicè & enormiter lædens, quod iuramentū esset vinculum iniquitatis, q; non est dicendum. *c. quanto. c. quintavallis. extr. de iureiur.* Et cū sint tres comites iuramenti *22. q 2. c. animaduertendū 12. q. 4.* gl. *in auth. quod eis. C. de nupt c. et si Christus, de iureiur.* quorū vnus si deficit iuramentū est inualidum. *text. 22. q. 1. c. & iurabunt.* sc. iustitia, iudiciū, & veritas, apparet, hic nullum omnino esse talium comitem. Quæ enim esset iustitia ex parte eorū, quibus renunciatum est, vbi credula puella vix 12. annorū blanditiis consanguineorū inducta renunciauit opulentissimis hereditatibus, nulla penitus re ab ipsis, q. b. renunciauit, accepta. Quod esset iudiciū in tanta ꝓfusione, nimirū triginta milliū, q̄ principi etiā grauis esset: q̄ veritas persuaderet puellę, hunc esse morem Nobilium, q; tamen vt paulò post ostendemus falsum fuit. Vnde dicit Matth. de Afflict. *dec. 322.* q; dispositio *d. c.* procedat, q; sc. iuramentū sit seruandum, quando tantum enormis læsio esset, sed si enormissima, vt nostro casu, q; non procedat. Et ideo gl. *22. q. 4.* ponit tres species iuramentorū illicitorū, quæ sint irritanda. 1. cum malè interponitur ꝓpter iniquitaté exigētis & modi, & tunc dicit deficere iustitiā. 2. cū incitate, vt cum sine distinctione, & deficit comes iudicium. 3. quando pueri vel puellæ iurant.

Præterea omne iuramentum dicitur recipere ciuilem & æquā interpretationē, ne quis immodicè lædatur. *l. si libertus §. libertus de oper. liber. c. veniēs. c. quanto. de iureiur. not. in l. si Societate. §. arbitrorum pro socio.* Sed si illud iuramētū sic intelligeremus, vt generaliter ligaret Sophiam, videmus quam grauiter læderetur. Ideo ad illam tantā læsionem extendi nec potest, nec debet. Et posito, *d. c. quamuis.* loqui tantum de dolo ex proposito, & quod ille dolus tantum faciat non valere iuramentum, quemadmodum aliqui sanè pauci, & contra communē opinionem sentiunt: Vtiq; tamen perspicitur, in hac renunciatione dolum ex proposito euidentem interuenisse. Quia hic vocatur dolus ex proposito, qui dat causam cōtra-

ctui,

ctui, vel per quem aliquis inducitur ad contrahendum, cum alias nō erat contracturus. Dd. *in l. 2. C. de rescind. vendit.* Et cui dubium esse potest, quin puella nostra astu sit inducta, & persuasa ad faciendum, de quo per vniuersam vitam ne cogitauit quidē, imo ex tenore dictarum literarū Renunciationis falso illi prædicatum fuit, esse talem morem Nobilibus puellis, vt in gratiam masculorum hereditatib. renuncient.

Sciendum est autem, quod licet nonnulli Dd. vt Ioh. de Imol. & secutus eum Archidiac. & Dom. de S. Gemin. teneāt, quod in casu *d. c. quamuis.* iuramentū sit omnino obseruandū: in vniuersum tamē omnes hunc casum excipiunt, nisi aliqua mēdacia fuissent ꝓlata ab aduersario dolo inducēte ad contrahēdū. Et hoc refert & sequit̃ Fr. Curtius *in cons. 43.* & tenet Abbas *cons. 70.* vbi dicit, q̄ tam legēdo, q̄ cōsulēdo, semꝑ hāc opinionē tenuerit Guid. Pap. *cōs. 87.* sequit̃ Ang. *in l. quisquis, de Fideius. ar. gl. in l. si precio. in gl. mag. in fi. locati.* Lud. Ro. *cons. 437.*

In nihilo releuat Dominos Schenkios, q̄ dixerunt morem esse puellis Nobilibus, hereditatibus in gratiā masculorū renūciare. Nam id ita in more est, & valet, si puellis aliquid detur. Sed hęc puella ne teruncīū quidē ab his, quib. hereditatē paternā renūciando cessisse dicitur, accepit. Quod autē ex falsa causa & ꝑsuasione, & ꝑ suppressionē verę cōsuetudinis obtentū fuit, quomodo vires habebit? Ita. n. dicit Bald. *in l. fin. C. de falsa caus. adiect.* quod si quis certioratus, & ex certa scientia renunciauerit omnibus beneficiis, tam minoris, q̄ maioris ętatis, tamen si ex falsa causa ꝓcedat, nō valet, alleg. not. *in l. per diuersos, & l. ab Anastasio. C. Mandat. argum. eorum, quæ dicuntur. de donat. in l. 2. §. circa. de except. doli.* Et ita cū sit dolo, & per mendacia inducta ad renunciandum, qui dolus errorem peperit, error autem aufert consensum *l. 1. & l. & eleganter. de dolo,* vnde necesse est iuramentum non tenere. Ex quo enim cessat voluntas, non ligat amplius iuramentum. Ita Frider. de Senis *consil. 96. alleg. d. c. veniens. & d. c. quintauallis.* Nam iura-

mentum non extenditur vltra id, quod iurans consentit *l. fin. C. de non numer. pecun. l. fin. ad municip.* & sic defuit iterum comes iuramenti iudicium, & hoc tenet Bartol. *consil. 90.* Vnde dicit Angl. *in d. §. item Sacramenta.* quod illo casu possit mulier contrauenire. Et si excipiatur de iuramento replicabitur de dolo. Vnde Paul. Castr. *in l. fin. §. 1. ide quæsiit. de condict. in deb.* dicit se per illum text. & quæ ibi Bart. notat, consuluisse, quod si duo fratres diuisissent bona paterna, & materna, etiam fraterna æqualiter, ac promisissent non contrauenire, in plena forma, & postea appareret, quod bona mortui fratris pertinebant ad alterum tantum, concludit, quod quia per errorē sit facta illa diuisio, nō debet præiudicari, quo minus contrauenire possit, & in simili sic consuluit Socin. *cons. 114.* & sic tenet Angel. *in l. qui Romæ. §. duo fratres, de verb. obl.* Et sic circa hoc iuramentū deest tertius Comes veritatis, q a nō sunt, nec fuerunt vera, quæ sunt dicta à patruis, sc. quod hæc sit consuetudo Nobiliū, vt eo pacto renunciationes faciant.

Quarto, vt id iuramentum vim obligandi habeat, requiritur, quod certiorata sit antea de suo præiudicio Renuncians, & quantum damni dicta Renunciatio ei parare potuerit, ita tenet Hostiens. *in tit. de fideiussor. §. & quis.* Vnde cum dicitur vnumquemq; posse iuri pro se introducto renunciare, intelligit, si certioratus fuerit, *c. placuit 34. quæst.* Propterea, si puella contra disposit. *l. pactum quod dotal. C. de collat.* bonis paternis renunciauit, & nō fuit certiorata de beneficio d. legis, talis renunciatio nō valet. Quia nemo potest renunciare iuri, quod ignorat, *l. si per errorem. de iurisd. omn. iud. l. 2. de iudic.* Et facit *l. fin. ad Velleian. l. mater. de inoffic. test.* maximè quia iuniori & mulieri licitū est ignorare. *l. 1. in fin. de edend.* Nec iuramentū hoc casu ignorantes ligat, cū non trahatur ad incognita *l. fin. C. de non num. pec. l. fin. qui satis cog.* ita gl. *c. ad nostram. verb. mente. extr. de iureiur.* Nam generalis renunciatio etiā iurata nō trahitur ad ea, de quibus si fuisset cogitatum verisimiliter non fuisset

fuisset iuratum. Abb. *c. veniens col. 3. extr. de iureiur.* Præsertim si puella ignorauit, quantæ essent hereditates, quibus renunciauit, vt consuluit Fr. Aretin. *consil. 93.* Ad quod etiam Angel. *d. auth. Sacramenta.* ponderat verbum *sponte*, dum text. dicit, sacramenta puberum sponte præstita seruanda esse, vt ibi excludatur omnis error. Ea enim, quę per errorem fiunt, non dicuntur sponte fieri. Et ideo recte in definitione Renunciationis dicitur, esse iuris proprii spontaneam refutationem. Quæ ignorantia certe præsumitur in facto alterius, cui successit, & maxime, vt in casu nostro, si non probetur immixtio in bonis paternis, vel quod vnquam adierit, vel se immisquerit, vt sic vires hereditatis scire potuerit.

Hoc etiam tenet Alex. *consil. 53. col. 3.* Qui licet in aliis locis velit dolum re ipsa, id est enormem læsionem non sufficere ad hoc, vt iuramentum non teneat; tamen ingenue fatetur, quod quando mulier renunciationem faceret per ignorantiam decepta, vt quia ignoraret, quot, quantisq; bonis renunciaret, tunc renunciatio etiam iurata non teneret. Et ideo quamuis Ioh. de Immol. alias teneat, quod casu, quod dolo re ipsa, id est enormi læsione aliqua sit læsa cogatur iuramentum seruare, nisi absolutionem obtineat: tamen dicit si puella, quæ renunciat, valorem rerum, quibus renunciat, ignorauerit, quod hoc casu iuramētū nō teneat, nec sit opus aliqua absolutione. Nam verisimile est, quod si sciuisset in bonis, quib. renunciaret, tantū esse, non fuisset renūciatura. *arg. l. cum de indebito. de probat. cap. supra hoc. ext. de Renunciat.*

Et non refert, quod quidam dicunt, certiorationem beneficiorum, etiam in muliere, non requiri, interueniente iuramento, vt tenet Alex. *consil. 42. cap. ex rescripto de iureiur.* Quia hoc debet intelligi in actibus, qui alios sunt de iure validi, qualis ille contractus Renunciationis de succedendo non est, cum alias absq; iuramento sit de iure inualidus, sed propter iuramentum sit validus. *dictis iurib.* Et tenent com-

muniter Canonistæ *in d.c.quamuis & c.licet mulieres.extra de iureiur.* quod omni casu, in quo contractus est prohibitus de iure ciuili & tantum sustinetur, ratione iuramenti, sicuti est in casu nostro, tunc si iuramentum est dolo vel metu præstitum est ipso iure nullũ, nec opus aliqua absolutione. Ad quod facit text. *in d. Auth sacramenta.* vbi dicitur, quod iuramenta metu facta nullius sint momenti. Vbi autem iuramentum interponitur super actu alioquin à iure ciuili non ꝓhibito, tunc absolutione opus sit. Et hoc tenet Phil Franc.*in d.c.quamuis.*

Quinto, iure cautum est, quod Renunciationes non possint fieri nisi pręsentibus & acceptantibus eas debito modo, id quod innuere videtur tex. *d.c quamuis.* pactũ patri factũ, quasi dicat p̄senti & acceptanti, vt hoc tenet Bart. *l. Lucius 2. §. quisquis. de leg. 2.* Salyc. *l. iubemus. C. de liber. caus. & l. 1. C. de cõfes.* Ideo Bald. *in l. Gallus* q̃dẽ recte *de liber. & posth.* dicit, singularem esse practicã, vt si velis ne aliqua confessio possit reuocari, scribatur in instrumẽto, parte p̄sente, & acceptãte Sed hic ex actis apparet, eũ, qui bona cõtrouersa modo obtinet, renũciationi non interfuisse, neq; p se, neq; per Procuratorẽ, sed nec ex interuallo ratificare potuit. Quia q̃ eius nomine gestũ non ẽ, in eo ratificatio subseq̃ neq̃t. Remotis igit̃ omnibus reliq̃s defectib⁹, tñ ex hac ratione solũ præsentibus cõmodaret renunciatio. Vnde si hodie renuncio Titio & ipse, cuius contẽplatione facta est renũciatio, me viuo moriatur, tunc quoad alias personas, quibus nõ est facta, & q̃ non acceptauere, non valet etiã iurata. Ita Ioh. de S. Gemin. & Phil. Franc. *d.c. quamuis.* limitant illũ text. tanq̃ cessante causa Renũciationis. *Argumẽto l. Iulianus. C. ad Velleian.* & ita tenet Bald. & Angel. *d. l. pactũ dotali. in 4. quæst.* & ib. Angel. *consil. 52.* Salyc. *d. l. pactũ. C. de pact.* Socin. *in fall. fall. 150.* Lud. de Gozad. *consil 9. per l. si actionem. C. de pact.* Vbi renunciatio & pactũ contẽplatione certæ personæ nec prodest, nec nocet aliis, cũ sint stricti iuris & eas personas, cum quibus est actũ, non excedant, vt ib. Bald. Vnde Ia-

cob.

cob. de S. Georg. *in l. auus. de pact. in fi.* decidit, quod si filia fecit quittantiam duobus fratribus suis cũ iuramento, de hereditate paterna, & materna, & deinde alii fratres nati sint de nouo, vel alii extranei instituti cum illis fratribus in testamento paterno, tũc illa quittantia nõ ꝓiudicabit filiæ respectu eorũ, qui nõ erant tẽpore quittantiæ, alleg. text. quẽ Angel. & Ludouic. ad hoc facere dicũt. *in l. iubemus. C. ad Velleia. l. si vnus. §. ante omnia. de pact.* Nihil ad rẽ facit, q̃ supradict⁹ possessor instrumẽto Renũciationis etiã incertus legit. Nã exinde nõ sequitur, ei ꝓdesse Renũciationẽ, & insup facit q̃ ex actis apparet, q̃ à tribus reliquis semper exclusus fuerit, donec omnes vitam cum morte cõmutarũt, & ipse solus superstes remansit.

Sexto vt talis Renunciatio valida sit specialiter requiritur cum auctoritate tutoris, vel curatoris factã esse, ita vt tutores puellę sub iurisiurandi religione cõtestati fuissent, talẽ renũciationẽ pupillæ cõducere. Hic sane nequeũt effugere Dñi Schenkii, quin defectũ tutorũ vltro fateantur. Nec n. testamẽtarii, nec datiui fuerũt. Quod & nec legitimi fuerint ex eo constat, quia licet illi dentur & confirmẽtur à lege. *l. legitimos. de legit. tutel.* tñ debent accedere Magistratũ, cui insinuabunt se esse legitimos tutores, & ꝓximiores in gradu: tunc iudex siue Magistratus exquisita qualitate personæ & patrimonii tutoris, si eum idoneũ esse comperit, exigit ab eo satisdationem & alia *per l. 1. & d. l. legitimos. l. fin. §. omnem. C. de admin. tut. l. fin. in fin. C. de arbit. t. t.* & in specie promittit tutor, defensionẽ pro pupillo suscipere, quia alias non valeret tutela. Dd. *dd. locis.* Verum nusquam ex actis conspicitur, satisdationem esse factam vel iuramentũ præstitũ fuisse. Imo etsi prætenderẽt, se hæc omnia præstare non debuisse, quod tamẽ de iure nunquam facient, vtiq; tamen verum est, quod contractus inter minorẽ & tutorẽ est ꝓhibitus Br. *l. pupillus. § fin. de auctor. tut. & in l. tutores. C. eod. in l. cu ipse. C. de cõtrah. ẽpt.* nisi cũ solẽnitate, de qua in gl. *l. si furiosi. C. de nupt.* Præterea cũ in definitione tutela dicatur esse vis & potestas in capite libero, ad tuendũ eum, qui

qui propter ætatem se defendere nequit, iure ciuili, data & permissa. *l. 1. de tutel. §. 1. Instit. eo.* Vnde nomen habent quasi tuitores. Demonstrent igitur Domini Schenckii, in quonam tuitionem suam ostendere possint.

Nec quicquam facit, quod dicitur, puellæ, cum renunciationem iudici exponeret, duos curatores datos fuisse, quorum auctoritate actus validaretur. Quia dicit Bald. *in l. 1. C. si aduers. donat.* quod minor non possit facere simplicem donationem in re immobili, quia super tali donatione non possit interponi decretum, & addit quod imo ad talem donationem non possit dari curator ad autorizandum, in donatione. *alleg. l. 4. §. si ab ignoto. de manumiss.* Nã curator dãdus est causa cognita, id est ex iusta causa, sed non est aliqua iusta causa dandi curatorem ad donandum, cum donare sit perdere, *arg. l. ratio iuris. §. si filius. de pact. l. prohibere. §. plane. Quod vi aut clam. l. si iu fam. de donati n.* Vnde ib. Bald. dicit, quod refutationes, quas faciunt puellæ fratribus cum auctoritate Curatorum, quatenus sapiunt donationem, sunt ipso iure nullæ. Et ita consuluit Andr. Barbat. *consil. 53. vol. 2.* Nec quicquam prodest decretum iudicis, quod interuenit. Etsi enim, si decretũ iudicis interueniat, omnis suspicio fraudis & metus tollatur, secundũ Br. *l. frater. vers. tertio quæro. de cond. indeb.* Bald. Castr. & Salycet. *in l. pacta nouissima. C. de pact.* Et ideo consuluit Bald. *in l. iubemus. C. ad Trebell.* vt contractus sint validi, vtile esse vt fiant coram iudice, quia ad hoc est dicendum, quod Dd. loquantur in contractibus maiorum, nõ minorum, in quo casu nos sumus. Et si dicatur quod iuramentum faciat puellam videri maiorem, Dd. communiter *in d. auth. Sacramenta.* tamen ad hoc respondetur, vt per Bald. *ib. & in l. 2. q. 8. C. de rescin. vend.* quod licet iuramentum suppleat defectum ætatis, tamen non supplet alios defectus. Et ideo qui remitt. defectum ætatis, non videtur alios defectus remittere. Quia vbi multa obstant, non sufficit, quod vnum tolla-

tollatur per iura quæ allegat Decius *conſi.349.* Oldrad. *conſil. 238.* dicit, quod licet iuramentum faciat maiorem aliquem, non tamen faciat ſagacem. Et ideo ibidem dicit, quod iuramentũ non auget obligationem ſed refertur ad naturã actus, ſuper quo interponatur. Decius. *conſil.180. in fin. & conſil.349.*

Sic etiam decretum iudicis nihil operatur, quia hoc eſt nullum & interpoſitũ minus rite. Et licet alias in ſententia adhibeatur illa diſtinctio, ad hoc vt valida ſit vel non, vtrũ ſit expreſſus error vel non: tamen in decretis non adhibetur illa diſtinctio, imo indiſtincte qui tale decretum vel ſimile obtinuit, non habens iuſtitiam in ſe, licet error, ſeu iniuſtitia non ſit expreſſa, tamen eſt ipſo iure nullum. *l. cum vero. §. ſubuentum. & §. ſeq. de fideicommiſſ. liber. l. 1. §. hae via ne vis fiat ei. l. meminerint. C. vnde vi.* Quod autem eſt nullum, nullum ſortiri effectum debet, vt per Bald. *in l. 1. C. ex delict. defunct. not. in l. aut qui aliter. §. 1. in prin. & l. penul. Quod vi aut cl. m. c. non praſtat. de Reg. iur. in 6.*

Nec eſt neceſſarium, quod intentetur aliquod iudicium nullitatis, quia cum lex hoc faciat, non eſt neceſſe, vt petatur à iudice. *l. nam etſi ſub cond. §. fin. de condit. inſtit.* & ſufficit in iudicium deducere ius ſuum, & ſi opponatur de ſententia, vel decreto, replicatur de nullitate. Ita Br. *conſil. 163.* Socin. *conſil.18. vol. 1.*

Nec dubio caret, quin in hac noſtra renunciatione fuerint etiam multa immobilia, ſed iuris eſt manifeſti, quod in alienatione rei immobilis minorum neceſſario requiritur decretum iudicis, cum cauſæ cognitione & cauſa iuſta, vel ob æs alienum, aut euidentem pupilli vtilitatem, alias alienatio ipſo iure eſt nulla. *l. magis puto. §. non poſſunt. de Reb. cor. l. cum hi. §. prætor. l. Transact.* Specul. *tit. de empt. §. nunc dicendum verſ. hoc quoq.* Alex. *conſil.53. li.3.* Roma. *conſil.321.* Caſtrenſ. *conſ. 91.* & res alienata poteſt repeti cum fructibus, *l. ſi prædium. C. de præd. minor. l. non ſolum. l. in prædiorum, eod. tit.* Decius *conſil.556. part. 4.*

Ex quibus omnibus concludimus, non obstantibus illis, quæ ex aduerso probabiliter adducta sunt, secundum tenorem libelli exhibiti, & in fauorem Actricis Dominæ Sophiæ esse pronunciandum.

Vt supra conclusum atq; decisum est, ita nos Decanus, & Doctores Iuridicæ Facultatis in inclyta Tubingensi Academia sentimus, ac iuris esse dicimus, vniuscuiusq; recti ius & melius sentientis iudicio saluo. Actum in consilio 12. Mensis Octobris Anno Christi 1555.

CONSILIVM III.

COLLEGII IVRIDICI LIPSENSIS.

De Interpretatione Renunciationum, si in pactis dotalibus conuentum fuerit, filiam hereditati sororum ante matrimonium decedentium renunciare debere, atq; hæc deinceps generaliter renunciauerit, vtrum hereditatem sororum post matrimonium defunctarum petere poßit?

FACTI SPECIES.

ES ist etwan in Anno 1513. die Edle vnnd Tugendtsame Jungfraw Amalia/eine geborne F.. dem Gestrengen vnd Vesten Alexander von G. verheuratet worden/ vnd seynd jhr in der Eheberedung 600. Gülden zum Heuratgut versprochen / der gestallt / daß sie dargegen zu gesagt / sich mit Bewilligung jhres Ehegemahls Vätterliches / Mütterliches/ Brüderliches/vnd Schwesterliches Erbes zu verzeihen. Es were dann Sach/daß jre Gebrüder/Martin vnd Andres/ohne mannliche lebendige Leibs Erben abgiengen/auff welchen fall jr jre Gerechtigkeit/so jr alsdann gebürt/möchte vorbehalten werden / vnd folgt ferrner in gemeltem Heuratsbrieff/dz die Verzicht Schwesterliches Guts halben nit ferrner binden noch verstanden werden soll/

soll/dann ob jrer Schwestern eine oder mehr mit todt abgiengen/ ehe dann sie Ehelichen verheurat vnd zugelegt würden.

Folgend aber vngefährlich ein viertel Jahr hernach hat gemelte Amalia F. eine endliche Verzicht jres Väterlichen/Mütterlichen/Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbs ohne vnderscheid / auch ohne einige Meldung der obgedachten clausul, von dem Verstandt des Schwesterlichen Erbs halben gethan/vnd hat jr in solcher Verzicht keine Forderung/denn allein auff den Fall/ da jre Brüder ohne mannliche Erben abgehn würden/vorbehaltē. Nun hat sichs newlicher weil zugetragen/daß gedachter Amalien Schwester/Fraw Magdalena von R. welche 2. Eheliche Männer gehabt/ohne leibs Erben verstorben / vnd nach sich gemelte jhre Schwester Amalien Alexanders von G. Eheliche Haußfraw an einem/vnnd jhrer zuvor verstorbnen Brüder Martin vnnd Andres F. Söhne/ als Joachim/Sigmundt vnd Martin F. am andern Theil verlassen. Dennach thut Alexander von G. von wegen seiner Ehelichen Haußfrawen Amalien von jren Vettern den gedachten F. jhren antheil an jhrer verstorbnen Schwester von R. hinderlassenen Erbe fordern.

Vnd ob sich wol jre Vettern gegen solche Forderung mit jrem beschehenem eydlichem Verzicht zu schützen vermeinen / So gründet sich doch gedachter Alexander von G. auff die oberzelt clausul deß Heuratbrieffs / darinn versehen/ daß die Verzicht des Schwesterlichen Erbs halbē den Verstand habē soll/ wañ die Schwestern zuvor vnd ehe dann sie verheurat mit tod abgehn.

Dieweil dann diese Schwester nit im Jungfrawen standt gestorben/sondern nacheinander zween Eheliche Männer gehabt/ so verhofft gedachter von G. daß diese Verzicht/so nach Inhalt der Eheberedung derer zu folg geschehen zuverstehen / sich auff diesen fall nit möge erstreckē vnd dz sie also seine Eheliche Haußfraw an dieser forderūg nit können hindern. Aber dagegē gründen sich die F. auff den Buchstaben der Verzicht darin dieser Außzug

oder restriction der verzicht auff die schwestern / die unverehlichet sterben/nicht zu befinden /. unnd gedachte Amalia jhr auff keinen anderen Fall das ius succedendi vorbehalten / dann wenn die Brüder ohne mannliche Erben abgehen würden / unnd achten es darvor/daß durch solchen Buchstaben der verziecht / so pure, ohne vnderschiedt vnnd einigen anhang oder condition geschehen/auß der Eheberedung geschritten / vnnd daß die verziecht/ tanquam purus actus, vnnd alß das letzte pactum, mehr dann der Heuratsbrieff zu achten vnnd demselben vorzuziehen/sonderlich weil solcher Heuratsbrieff durch keinen F. noch auch gedachter Frawen Amalien Vattern gesiegelt.

Demnach so wird gefragt/ ob die verzicht nach dem heuratsbrieff zu verstehn vnd zu restringieren/oder ob sie/weil sie lang nach dem heuratsbrieff geschehen/alß pactum nouissimum dem heurats brieff vorzuziehen/vnd gedachte Fraw Amalia ver mögderselben von gedachter jhrer ver storbnen Schwester Fraw M. von R. hinderlassenen Erben außgeschlossen werden möge?

Responsum iuris.

SOlche frag vermittelst Göttlicher hülff auffzulösen/ läst sich die sach wol erstlich darvor ansehen / alß sey alhier mehr auff den verziecht/dann auff den heuratsbrieff achtung zu geben/dann es ist die verziecht / wie zuvor angezeigt/ wol ein viertel Jahr hernach/ nach der Eheberedung geschehen/ darumb hat es auch das ansehen /als sey Fraw Amalia durch die verziecht/ so pure,vnd ohn conditiõ beschehen/auß dem heuratsbrieff geschritten / weil darin die condition von der Schwester Verheuratung nicht repetiert/noch weiter erholet worden.

Dann es ist eine gemeine Regel im Rechten/ Quod pacta nouissima prioribus derogent, *l. pacta nouissima. C. de p ct.* quæ docet tã iuris, q̃ ipsius rei ęqtatẽ postulare, vt pacta nouissima seruent. Et facit *l. si vnus. §. pactus nõ petere t. eo.* vbi prius pactum

per

per posterius eliditur, & semper posteriora derogant primis. *l.si quis cum Procuratorio §.fin.de procurat.l.eius militis. §. 1. de test. mi lit. l.si quis. in principio. de legat.3. l. diuus. §. licet. de iur. Codicil. l.non ad ea.cum seq.de condict. & demonstr. l. cum sic status. §. 1. vers. pœnitentiam.de donat.int. vir.*

Nun ist die Verzicht simpliciter vnd purè geschehen/ vnd hat sich Fraw Amalia darinnen alles jhres Vätterlichen / Mütterlichen/ Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbes vnd Gutes/ ohne einige condition begeben/ vnd verlobet / daß sie/ alle jhre Erben vnd Erbnemmen/ hinfürter in ewigen Zeiten / keine Anforderung / Zuspruch/ oder Gerechtigkeit / darzu oder darnach/ nimmermehr suchen/ haben/ fürnemmen noch gewinnen sollen. Quæ quidem verba valde sunt generalia, merito ergò generale debent afferre præiudicium; cum verba generalia generaliter intelligenda sint.*l.cum apud.§.generaliter.de iniur.l.1. §.1.gl. verb.infinitum.de legat.præst.l. in fraudem. de militari testam. l. obligari. de auctor. tutor.*

Vnd hat jhr hierinn nichts vorbehalten/ dann ob jhre Brüder alle ohne Eheliche Leibs Erben mit Todt abgiengen / daß alsdann solcher Verzicht jhr an jhrer gebührlichen Erbschafft keinen Nachtheil bringen soll. Dieweil sie nun diesen Fall alleine außgenommen / so folget auch / daß sie sonsten in keinem andern keinen regressum haben könne. Exceptio enim firmat regulam, in casibus non exceptis.*§.vt autem. auth. de non alien. reb. Ecclesiæ.gl.in l.iis. de ll.* Bart.*consil.59. col. 1. vers. qua autem immunitas.* Sonderlich dieweil die condition, so in dem Heuratsbrieff befunden / in der Verzicht nicht repetiert: Conditio enim seu clausula apposita in præcedenti pacto non intelligitur repetita in sequenti, nisi tum demum, quando posterius pactum alias redderetur inutile, vt docet Bart.*in l. cum pater. de pact. dotal.*

Dubium autem non est, eiusmodi renunciationem, cum iuramento firmatam, de iure valere. Pactum enim de

non succedendo iuramento firmari posse, est *text. in c. quamuis. de pactis in 6.* But. *in l. stipulatio hoc modo. quæst. 2. n. 3. de verb. oblig. & in l. fin. n 8. C. de pact.*

So sind auch die verba renunciationis nicht dunckel noch zweifelhafftig/ sondern an sich selbst klar vnd deutlich genugsam/ daß allhier mit Noht ist/ von einiger Deutung solches Verzichts/ oder wie der zuverstehn/ zu disputiren. Quia vbi verba sunt clara non cadit quæstio voluntatis *l. ille aut ille. §. 1. de legat. 3.* Et in rebus claris non est opus coniecturis, *l. continuus. §. cum ita. de verb. obligat.* Imo, cum verba inuenta sint, vt loquẽtis mentem exprimant. *l. Labeo. de supell. legat.* in dubio nunquam est à forma verborum recedendum. *l. 1. §. si quis nauim. vers. licet autem. de Exercitor. Action.*

Aber diß alles vngeachtet/ achten wir es darfür/ daß die gedachte Verzicht nach dem Heuratsbrieff zuverstehn/ vnd dieweil Fraw Magdalena von R. nit ehe/ dann sie verehelichet/ sondern im Wittwen Standt verstorben/ daß Fraw Amalia Alexandri von G. Eheliche Haußfraw/ Krafft solches Verzichts/ von gedachter jhrer Schwester Frawen Magdalenen von R. hinderlassenem Erbe nicht möge außgeschlossen werden. Vnd hierzu bewegt vns/ daß baldt in dem Heuratbrieff/ dardurch anfänglich Fraw Amalia verbunden worden/ sich deß Vätterlichen/ Mütterlichen/ Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbs zu verzeihen/ außgedingt worden/ dz solche Verzicht deß schwesterlichen Erbs halber den Verstandt haben soll/ daß er sie nicht weiter binden/ noch ferrner verstanden werden soll/ dann ob jrer Schwestern eine oder mehr/ mit Todt abgienge/ ehe dann sie Ehelichen verheurat vnd zugelegt würde/ dann durch solche clausul vnd außdrückliche Bedingung wirdt allbereit der Verzicht/ so künfftig zu Folg solcher Eheberedung geschehen sollen/ jhr Maß vnd Verstandt/ wie wie weit sie sich erstrecken oder gehn/ vnd nachtheilig seyn solle/ gegeben.

Clausula enim apposita ad determinationẽ actus porrigitur

rigitur etiam ad actus sequentes, *l. si mihi. §. fin. l. talis scriptura. in fin. cum l. seq. de legat. 1. l. cum pater. § fin. de legat. 2.* Maximè quando verba ab initio directa sunt ad actus futuros, wie alle hie auß dem Heuratsbrieff zusehen / daß er von einem Verstandt der Verzicht redet / die erst künfftig zu Folg deß Heuratbrieffs geschehen soll.

Clausula autem præcedens est maioris efficaciæ ad determinationem sequentium, quam sequens ad determinationem præcedentium, Bart. *in l. quisquis. de legat. 3. & l. auia. de condit. & demonstrat. & l. si quis ex argentariis §. si initium. nu. 21. de edendo.* Roman. *consil. 144. incip. pater reuerende & consil. 503. col. 1.* Iason *l. pacta nouissima. num. 4. C. de pact.* Sic videmus, quod clausula adiecta in lege interpretata videtur repetita in lege interpretante. *l. nihil. de coniung. cum emancip. liber. & §. 1. vers. tertia vero constitut. Auth. de filiis ante dot. instr. not.* Bart. *l. 4. §. erit q. hac differentia. in fin. de vi bon. rapt.* Ita & conditio adiecta institutioni intelligitur repetita in legato eidem relicto. *l. auia.* vbi Br. *de condit. & demonstr.* Bart. *l. ab omnibus. §. cum quidam in 3. oppos. de legat. 1.* Iason *d. l. pacta n. 4. C. eo.* Imò clausula præcedens, seu præcedenti actui apposita adeo efficaciter operari potest in actum sequentem, vt si sit derogatoria actus sequentis, faciat eum omnino nullum, & inutilem. *l. si mihi. §. fin. de legat. 1. l. si quis in princ. de legat. 3.* q̃ iura ad hoc adducit gl. *1. d. l. pacta C. de pact.* Si ergo potest in totum annullare actum sequentem, multò magis poterit eum limitare, restringere, ac declarare. Nec mirũ, quia omnes contractus ex conuentione legem accipiunt, *l. contractus. de Reg. Iur. l. 1. § si conuenerit, l. Lucius. in fin. Deposit. l. apud. Celsum. §. idem Labeo. de doli except.* Ergo non possunt vires suas vltra voluntatem contrahentium extendere. Quia actus agentium nunquam operantur vltra eorum intentionem. *l. non omnis. Si cert. petat. l. obligationum substantia. §. fin. de act. & oblig. l. fin. C. ne vx. pro marito. l. voluntate. C. de excusat. tutor.*

Auß

Auß welchem allem so viel erscheint/daß die Verzicht nach Innhalt der Heuratsberedung zu verstehen. Vnd diß wirdt auch nicht wenig gesterckt auß dem / daß diese Verzicht/ zu Vollstreckung / vnnd in executionem der vorgehenden Heurahtsberedung geschehen / dann darauß folgt / daß solcher Verzicht sich weiter nicht könne erstrecken/noch der Frawen zu weiterem Nachtheil gereichen / dann solches in dem Heurahtsbrieff abgeredt. Actus enim, qui fit in executionem alterius præcedentis dispositionis principalis, non ampliat illam. *Clem. 1. in fin. de preben.* Alex. *l. qui Romæ. § duo fratres. n. 29. vers. imò hic dicit. de verb. oblig.* Phil. Decius *consil. 193. col. pen.* Zasius *in 2. fallent. 5. conclus. vlt. part. Epit. suæ feud.*

Vnd wil derwegen auß dem/daß in dem Verzicht die clausul, von dem Absterben der Schwester vor der Ehelichen Verheuratung außgelassen / vnnd nicht repetiert, nicht folgen/ daß durch solche Verzicht auß der Heurats Abredt geschritten/ vnd daß also Fraw Amalia jhr Gemüth vnd Meynung verendert.

Mutatio enim voluntatis non præsumitur. *l. non ad ea. de condict. & demonst. l. Lucius in fin. de legat. 3. c. maiores. in fin.* vbi gl. *verb. perdurare. de Baptismo.* Et hinc est quod dicit IC. ei, qui mutatam voluntatem dicit, incumbere probationem eiusmodi mutationis. *l. eum qui de probat.* Panorm *in c. 1. nu 42. col. 3. vers. vel potest dici. de libelli oblat.* & Crot. *in Rubr. de oper. nou. nunciat. n. 63.* Idque non solum in vltimis voluntatibus, sed & in contractibus procedere, docet Phil. Decius. *in l. singularia. n. 16. vers. secundo tamen. Si cert. petat.* Sonder daß vielmehr die Fraw Amalia / neben jhrem Ehelichen Haußwirt der Meynung gewesen / daß solche Verzicht nach Innhalt der vorgehenden Heuratsberedung zuverstehn/ das erscheint auß dem/ dz sich die Verzicht im Eingang auff die vorgehende Heuratsberedung referiert, mit diesen Worten/ nach dem der Heuratsbrieff/ vnder andern meldet/vnd in sich hält / dz wir die Edlen vnd Vesten/Martin vnd Andres die F. meine freundtliche liebe Brüder 600. fl. zu

rechtem

rechtem Heurahtgut/vñ Ehestewr in Jahrsfrist/nach Ehelicher Beyschlaffung außrichten/ geben vñ bezahlen sollen/ darauff ich mit Geheiß vnnd Verwilligung meines lieben Haußwirts/ alles meines Vätterlichen/Mütterlichen/Brüderlichen vnd Schwesterlichen Erbs vnd Guts mich begeben vnd verzihen / vnd solche Verzicht mit brieffliche͂ Vrkunde͂/mit mehrgedachte͂ meines lieben Haußwirts/meiner vnd vnser beyder Freundtschafft Insigel/ vnd wie das die Eheverschreibung vermag / sie bekräfftigen soll.

Scriptura enim referens se ad aliam, dicitur continere omnia ea, quæ continentur in ea, ad quam se refert. *l. asse toto. de hered. instit. l. si ita scripsero. de condict. & demonstr.*

Vnd ligt nichts daran/daß solche Renunciation allein im Anfang / & in narratione seu potius in præfatione geschehen/ vnd in folgender disposition der Verzicht nicht widerholt/ noch repetiert. Præfationes enim arguunt, & probant rationem & mentem loquentis, seu disponentis *l. fin.* quam ibi ad hoc adducit Bart. *n. 3. de hered. instit. l. 7.* & ibi Bar. *1. not. in 2. lectur. & in 3. notab. in 3. lectura. Si cert. petat.* & ibi Curt. *nu. 18.* Imò etiam ostendunt vim causę finalis, vt docet Bald. *in vsib. Feud. in princ. n. 2.* Et ideo dicta in præfationibus in sequenti dispositione intelliguntur repetita, etiam in contractibus. *l. item quia. §. fin: de pact. l. Titia. §. 1. de verb. oblig.*

Dieweil nun in dem Heuratsbrieff / darauff sich die Verzicht im Eingang referirt, vnnd derer zu Folg die Verzicht geschehen / klar abgeredt/ wie die Verzicht verstanden werden / vnd wie weit sich die erstrecken soll/ so wirdt auch solcher Verzicht derselben Abredt nach billich verstanden. So dann nun der Heuratsbrieff vermag/daß der schwesterliche Verzicht allein auff den Fall sein Krafft haben soll/wann eine Schwester vnverehelicht abstirbt/vñ aber solches allhie mit der verstorbenen Frawe͂ Magdalena von N. de cuius hereditate agit͂, nit geschehe͂/sonder dieselbe wol zweymal Ehelichen verheuraht/ vnd zween eheliche Männer gehabt/vnd also der Fall/auff welchen solche Verzicht/nach In-

halt der Eheberedung gemeint seyn soll / sich nicht zugetragen / so kan auch die beschehene Verzicht in diesem Fall der Frawen Amalien G. nicht præiudiciren.

Conditione enim cessante cessat & ipsa dispositio, vt docet Bart. *in l. 2. § fin. de condit. & demonstr.*

Wie dann auch zwischen solchen Fällen ein grosser Vnterscheidt vnd ratio diuersitatis ist. Dann wañ eine Jungfraw / ehe dann sie verehelicht / verstirbt / so hat sie nichts dann jrer Eltern Güter / die haben nach Inhalt der Eheberedung bey den Brüdern bleiben sollen / wann sie aber verehelicht / so kan sie von dem Ehemann etwas bekommen / das von jhren Eltern nicht herkommen / deß hat sich die Fraw Amalia nicht begeben wöllen.

Vnd jrret hinwider nichts / daß kein F. vnnd also weder der klagenden Frawen Amalia / noch auch jhre Vettern solchen Heurahtsbrieff besigelt / dañ es ist derselbe sonsten mit vieler statlicher Leute / Ritter vnd Fürstlicher Amptleut Siegel bekräfftiget / deren / weil jhr wol neun gewesen / vnd die Fürstl. Amptleut mit jres G. H. Siegel / an statt seiner F. G. die andern aber mit jrem Siegel gesiegelt / billich nit weniger / dann der Partheyen eignen Siegel geglaubt wirdt.

Nam cum scriptura subscripta tribus testibus æquipolleat instrumento publico. *l. scripturas. C. qui potior. in pign.* Certè multò magis credendum est his pactis, sigillo Comitis, & sex aliorum Nobilium & præfectorum, seu eorum, qui in magistratu sunt, sigillo corroboratis.

Vnd sonderlich / dieweil die jenigen so gesiegelt beyder Theil Freunde gewesen: Qui quidem interuentus amicorū omnem præsumptionem fraudis excludit. *l. transactionem cum ib. not. C. de transact.*

So meldet der Heuratsbrieff / dz die Vnderhändler / so denselben gesiegelt / solche Eheberedung zwischen Alexandern von G. einem / vnd jhr Fraw Amalien vnd jhren Brüdern Martin vnd Andres F. welche der jetztbeklagten F. Vettern gewesen auffgerichtet /

richt / darauß dann folgt / daß jhre Vettern darbey gewest / vnd solches alles gewilliget.

Statur autem scripturæ, donec contrarium probetur. *l. optimum. C. de contrah. & commit. stipul. l. cum precibus. C. de probat.*

Vnd da es gleich ohne dz / so haben sie doch dardurch / daß sie nit allein zu Folg solcher Eheberedung jre Schwester Alexandern von G. verheurat / vnd jr 600. fl. zu Ehegelt geben / sondern auch darauff zu wircklicher Volstreckung der Heuratsabred die Verzicht von jhr / vnd jhrem Ehelichen Haußwirt angenommen / solche Heuratsberedung ratificirt. Paria enim sunt, voluntatem declarare verbis vel facto. *l. de quibus. de legib. l. Paulus. Rem rat. haber. l. fin. de diuort.* Imo docet Ioh. Crotus. *in l sciendum. n 21. de verb. oblig.* quod actus in facto consistentes fortiores sint ad declarandam voluntatem alicuius, quam actus verbi, & operentur fortiorem effectum.

Da man auch gleich solcher Bewilligũg nit gewiß seyn könnte / so ist doch mehr darangelegen / was sich Fraw Amalia begeben dann was jhre Vettern bewilliget. Dann dieweil jhr als der verstorbnen Frawen Schwester / neben jrer Brüder Kindern / der verstorbnen Frawen Erbe in stirpem, vnnd nach dem Stamme zu rechnen deferirt § si autem defuncto *Auth. de hered. ab intest. Auth. cessante. C. de legit. hered.* So ist jhr Intention in allem deme / was sie sich durch die Verzicht nicht begeben / ergründet.

Dieweil sie nun in der Heuratsberedung bedinget / daß sie sich deß Schwesterlichen Erbs nicht anders begeben wolte / dann allein auff den Fall / wann eine Schwester vnverehlicht verstürbe / vnnd sich solcher Fall nicht zugetragen / so bleibt jhr auch jhr Recht noch frey.

Nec obstat q̃ supra adductum est, pacta nouissima derogare prioribus, quia hoc tũ demũ procedit, quando pacta nouissima sunt cõtraria prioribus, ita vt appareat, cõtrahentes à priori pacto recedere voluisse, sicut satis indicat text. *d. l. pacta. text. in l. si quis in princ. de legat. 3. l. si. vnus. §. pactus. de pactis.*

S 2 Aber

Aber in dieser Verzicht wird gar nicht gemeldet/ daß Fraw Amalia auß der Eheberedung schreiten/ vnd jren Brüdern mehr einreumen wollen/ dann zuvor in der Heuratsberedung beschehen/sondern es findet sich vielmehr/ daß sie sich auff die Eheberedung referirt, vnd durch solche Relation bey dem Verstand/ so in der Eheberedung außgedinget/gebliebē/ vt supra est ostēsum.

Sic etiam tex.*in d.l.si quis cum procuratorio.* loquitᵒ de actu contrario priori, cum diuersæ personæ negotium sit iniunctum. Ita & *l si quis ante, de acq.possess.* loquitur de duobus contractibus, qui non se compatiuntur inuicem, & non possunt simul verificari. Sic & cętera iura loquuntur de voluntatibus contrariis, & quidem in vltimis voluntatibus, in quib. pro regula traditur, voluntatem hominis esse ambulatoriam vsque ad extremum vitę spiritum *l.quodsi iterum.de adim. legat.* Iason *l.stipulatio.4 notab.de verb.obl.* Deinde Regula *d.l.pacta.* non ꝓcedit, quando primum pactū habet verba derogatoria ad secundum, vel sequens, vt tradit Gl. *in d. l. pacta nouissima.* & *ib.* Ias.*n.11.* Eodem modo nō procedit, quando primum pactum continet clausulam interpretantem, seu potius restringentem posterius pactū, quia cum possit actus præcedens in totum annullare sequentem, multo magis poterit eum limitare & declarare, cum clausula pręcedens maioris sit efficacię, ad determinationem sequentium, quam contra, vt supra probauimus. Similiter non potest procedere, quando posterior actus venit in executionem prioris conuentionis, & se refert ad priorem, *per iura superius alleg.*

Non obstat etiam, quod verba renunciationis generalia generaliter sint intelligenda, quia id solummodo procedit, nisi aliud de mente ꝓferentis appareat, puta per expressionem certæ rei, vel causæ, quia tunc restringuntur ad causam seu rem specificatam, secundum Bart. *in l.si de certa.2.oppos. C.de Transact.* Verba enim quantumcunq; generalia nunquā comprehendunt ea, de quibus non est actum. *l. cum Aquiliana.de Transact.l.emptor.§.Lucius.de pactis.* Sed

Sed hic ex relatione, quam domina Amalia in renunciatione sua fecit ad pacta dotalia, satis apparet mētem ipsius fuisse, non aliter renunciare, quam in pactis dotalibus fuerit conuentum, *alleg. l. asse toto, & l. si ita scripsero.* Ergo ex tali mente renunciantis restringenda sunt verba generalia renunciationis, secundum conuentionem præambulam, in pactis dotalibus comprehensam.

Non obstat etiam, quod dicitur, clausulam oppositam in pacto præcedenti non intelligi repetitam in sequenti. Quia hoc potest esse verum, quando quodlibet pactum sit per se separatum sine mentione alterius, vel sine relatione ad alterum, sed hic priora pacta dotalia dant intellectum, & determinant renunciationem, quæ vigore talium pactorum sequi debet, & in posteriori pacto renunciationis mulier renuncians se rursus refert ad pacta dotalia præcedentia. Merito ergo secundum illa intelligitur, vt supra declarauimus.

Et licet exceptio soleat firmare regulam in casibus non exceptis, & hic casus, de morte sororum antequam nupserint, non reperiatur exceptus in renunciatione; tamen sufficit eum iam ante exceptum esse in pactis dotalibus, in quorum executionem, facta est renunciatio, & ad quæ se retulit domina renuncians.

Daß man auch saget: Quod quando verba sunt clara, non cadat questio voluntatis, ist dahin gemeint/daß in solchem Fall nicht not ist/die voluntatem disponentis per coniecturas zu scrutiren oder zu erforschen/ nicht aber dahin/daß klare Wort kein Deutung noch interpretation leiden können. Nunquam enim verborum interpretatio tanti est, vt melior sensu existat. *l. 3. C. de liber. præterit.*

Et licet in dubio à forma verborum non sit recedendum, tamen hoc ita procedit, nisi de alia mente disponentis appareat, *l. non aliter. de legat. 3.* Hic autem de alia mente re-

nunciantis apparet ex conuentione, quæ de interpretatione eiusmodi renunciationis præcessit in pactis dotalibus.

Vnd sagen die Rechtslehrer nicht vergebens / quod in contractibus non minus causa verborum, quam verba ipsa spectanda sint, gl. *pen. l. in venditione. C. communia Prædior.* Bald. *in l. quamuis. col. 2. C. de Fideicommiss. & in Rubr. de pact. in 6.* Decius *consil. 48. col. 3. vers. sexto & vltimo.*

Dieweil dann oben angezeigt/daß die præfatio in der Verzicht die causam derselben demonstriere, vnnd sich aber solche præfation auff den Heuratsbrieff referiert so folget auch / daß der Heuratsbrieff vnd der Verzicht gegen einander sind/ vt causa & effectus, limitata autem causa limitatum producit effectum. *l. age cum Geminiano. C. de Transact.* Bart. *l. 1. nu. 8. de pecul.* So nun im Heuratsbrieff die abgerede Verzicht limitirt, vnnd auff die Schwestern allein restringirt die vnverehlicht versterben / so muß auch die Verzicht / so zu würcklicher volstreckung solcher Heuratsberedung erfolgt / dermassen eingezogen / vnnd nach inhalt deß Heuratbrieffs verstanden werden / vnnd darauß ferner folgen/weil Fraw Amalia sich der Schwestern Erbe/ die im Ehe oder Wittwenstandt verstorben/nicht verziehen/ vnd jhr Verzicht allein auff der vnuerehlichten Schwestern tödtlichen abgang gemeint/wie sie sich dessen in vorgehender Heuratsberedung erklert/daß sie auch von dieser jrer Schwester Magdelena von N. hinderlassen Erb nit mag außgeschlossen werden.

Daß dieser Rathschlag dem Rechten gemeß / vnnd auff die vbersannte Frag durch die obgemelte Rechtsgründe also zu vrtheilen vnd im Rechten zu erkennen sey / bekennen wir Valerius Pfister senior, vnd andere der Rechten Doctores der Juristen Facultet zu Leipzig/ꝛc.

Con-

CONSILIVM IV.

ILLVSTRIS ACADEMIÆ ROSTOCHIENSIS.

De Renunciatione super re feudali.

IN causa N. contra N. Instrumenta contractuum duorum, qui inter N. & N. olim Anno &c. deinceps inter N. & N. Anno &c. sunt celebrati, discussimus, ac ex iis intelleximus, Comitatum N. qui eo tempore nondum erat apertus, nec iam est, non posse ad illum contractum referri, neq; Principē ab eo remoueri posse. Et clausula abstensionis, seu renunciationis, ita habet: In hæc vt supra dictum prædicti N. pro se & heredibus suis & posteris libero consilio, & deliberatione prius habita, consenserunt, & N. etiam à patruo suo cum gratiarum actione accepit, & ideo à petitione prædicta sua; & iure, quod ad Ducatum N. cum regionibus, ad eū pertinentibus, quæ olim N. Princeps in N. villis & aliis regionibus habuit, aut habere potuit, aut habere putabat, destitit, & omnia illa hereditarie & irreuocatorie N. patruo, & ipsius heredibus reliquit, cessit & dedit, in meliori forma, qua de iure, & alias fieri potest, iisq; omnibus penitus renunciauit. Et hæc cōuentio priori contractui Anni &c. celebrato, derogare non debet, verum ille in omnibus articulis, qui in hac conuentione expresse non sunt immutati, semper interrupte seruabitur.

Facit autem contra prædictum Ducem, quod sua Celsitudo renunciauerit omni iuri sibi competenti, quod fieri potest. Quæ renunciatio non aduersatur iuri communi, cum omnes licentiam habeant iis, quæ pro se indulta sunt, renunciare. *l. si quis in conscribendo. C. de Episc. & cleri. l. pen. C. de pactis.* Nam quilibet rei suæ moderator & arbiter est, *vulg. l. in re mandata. C. Mand.* etiam in abutendo. *l. sed et si lege. §. consuluit. de petit. hered.* Socin. iun. *consil. 91. nu. 25. & cons. 123. nu. 17. in 2. parte consilio.* Et iustū est vnicuiq; sua cōmittere. *l. nemo exterus. C. de Iudæis.* Qui aūt iuri suo renūciat, id postea repetere non

non potest. *l. quaeritur. §. si venditor. de aedil. edict.* *l. Herennius. in pr. de euict.* Hen. Göden. *consil. 20. in ordine. in fine.* Decius *consil. 389. n. 10.* Cephal. *consil. 192. n. 16. & 284.* Deinde in conuentione habita comprehenduntur omnia, quaecunq; pertinere possunt ad ducatum N. Qui enim totum, vel omne dicit, nihil excludere videtur, & verba generalia generaliter intelligenda. *l. Iulianus. & l. heres meus. §. vxori. de legat. 3. l. 1. de aur. argent. l. 1. § generaliter,* & ib. gl. *verb. in infinitum. de legat. praestandis. l. si finita. §. de caeteris. de damn. infect.* Vnde dubium non est, verba indefinita vniuersalibus aequipollentia esse. *l. 1. §. cum vrbem. de offic. praefect. vrb. l. fin. C. de hered. vend.* Decius *in l. 1. n. 12.* Cagnol. *n. 13. & 14. de Regul. iur.* & à propria significatione verborum non esse recedendum. *l. fin. in fin. C. de dot. promiss.* Quia vbi verba clara sunt, non est vlterius aliquid quaerẽdum *l. non aliter, l. ille aut ille de legat. 3.* Hinc Bald. admonuit, *in l. final, C. de dot. promiss.* ne renunciantes vtantur verbis nimium generalibus, ne nimis lato sermone in promptum periculum incidant, vel vt tex. inquit, ne dum effuso sermone sese quis iactitat, in promptũ incidat sui periculũ. Ias. *in l. si de certa re. n. 4. C. de Transact.* Nic. Boer. *consil. 30. num. 14.* Tiraq. *in l. si vnquam. in praefat. n. 120.* Et vbi verba generalia sunt ita ampla, vt salua ratione recti sermonis non possint restringi ad specificata, tunc verba ipsa generaliter operantur aliquid vltra specificata, secundum generalitatem verborum, à quibus non potest recedi *l. pluribus de Acceptilat. l. regula. §. fin. de iur. & fact. ignorant. l. si ex pluribus. de solut.* Cyn. *in l. sub praetextu. C. de transact. in 4. oppos.* Bar. *d. l. si de certa.* & Dd. *in l. emptor. §. Lucius. de pactis.* Natta *consil. 113. nu. 1.* Aretin. *§. idem per acceptilat. n. 6. Instit. quib. mo. tollitur oblig.* Quare generale pactum sui natura ad omnia porrigitur etiam ad incogitata. Quia licet non fuerit cogitatũ: tamen debuit cogitari, & imputet sibi, qui non cogitauit sub verbis generalibus omnia comprehendi. Nam stultitia sua non debet aduersario

suo

suo nocere. *l. quicquid astringendæ. de verb. oblig.* Bald. *in d. l. sub prætextu, n. 2 in 1. oppos. C. de transact.* Natta *d. consil. 113. nu. 2.* Et pactum generaliter factum extenditur etiã ad omnia, de quibus nulla erat controuersia. Alex. de Immol. *in consil. 42. nu. 8. lib. 1. & consil. 11. num. 8. lib. 2.* Et generalis renunciatio tantum præiudicat, quantum specialis Tiraq. multos citãs *d. lo. n. 116.*

Porro clari iuris est, quod illustrissimus Dux teneatur ad obseruationẽ Renunciationis, & pactorũ, de quibus conuentio inter prædictos Duces mentionem facit *l. iuris gentiũ. §. Prætor ait. de pact. l. pacta. C. eod. l. pen. C. eod. tit. l. 1. de pact.* Et graue est fidẽ fallere, inqt Vlp. *l. 1. in pr. de constit. pecun.* Sunt n. contractus, facta, conuentiones iurisgentiũ. Ideoq; ab omnibus obseruari debent, etiam ab ipso Imperatore, qui licet solutus sit legibus. *l. Princeps. de legibus,* tamen quia contractus & pacta sunt iurisgentium. *l. ex hoc iure. de iustit. & iur.* Imperator ad obseruantiam eorundem, sicut quilibet priuatus obligatur. *per text. l. donationes. C. de donat int. vir.* Dd *l. digna vox. C. de legib. & in c. 1. per ill. text. de probat. in 6.* Iason *consil. 1. vol. 1.* Hinc notabiliter inqt Bald. *in l. 2. n. 40. C. de seruit. & aqua,* quod licet princeps sit solutus lege potestatiua, non tamen est solutus à dictamine rectæ rationis, siue naturalis, nec à lege naturæ, quia est animal rationale & politicum, & eleg. inquit text. *in l. inter claras. C. de Sum. Trinit.* nihil esse, quod lumine clariore præfulgeat, quam recta fides in Principe. Ludou. Bologn. *consil. 2. n. 11.* Quapropter admonuit Aristoteles Alexand. Magnũ, Bald. *in d. l. 1. in prin. de pact.* vt sc. promissa seruaret his verbis; *o Alexander obserua fidem datam & fœdera confirmata, alias malus finis sequetur.* Iason *in d. l. 1. in princ.* Si ista procedunt in Imperatore, vel Pontifice Romano, multo magis procedunt in omnibus aliis inferioribus à Cæsare. Schurpff. *in consil. 7. nu. 1. & consil. 59. n. 4. & seqq. centur. 1. & in consil. 53. n. 16. cum seqq. consil. 60. n. 4. & consil. 72. n. 3. & 4. centur. 2.* Et rumpere pacta est graue, non solum apud ius cõmune, sed etiam apud Deum.

Corn. *in l. si paciscendo. in 2. quaest. C. de pact.* nullaq; maior iustitia est, quam illa quae oritur ex pacto, Bald. *cons. 367. tom. 3.* Roland. à Valle *consil. 100. n. 22. vol. 3.* Et vna pars, altera inuita & renitente, nullo modo potest recedere à contractu inito, *l. ab emptione,* & ibi Dd. *de pact. l. 1. C. quando lic. ab empt. reced.* Schurff. *consil. 54. num. 7. in fin. centur. 3. l. sicut. C. de act. & oblig. c. quod semel. de Reg. iur. in 6. l. sicut maior. C. de repud. hered.* Quae regula adeo generalis est, vt etiam procedat in consensu habito ad confirmandũ alterius factum. *l. in idem.* ibi text. dicit, nullum posse videri iniuriam accipere, qui semel voluit. *de aqua pluu. arc.* & voluit ibid. Paul. de Castro, eam regulam, q̃ sufficiat semel placuisse, duo importare. Primo, q̃a postea nõ potest mutare ꝓpositũ in alteriꝰ ꝓpositũ. *c. mutare de regul. iur. in 6.* Secundo, quod possit compelli ad perseuerandũ in eo, quod semel placuit. Schurff. *consil. 32. n. 12. centur. 2.* Item Nemini conceditur venire contra factum proprium. *vulg. l. post mortem. de adopt. l. cum à matre.* & ibi Dd. *C. de rei vendic. l. generaliter. in fin. C. de non num. pecun.*

Et cum haec conuentio deliberate & spontanee facta fuerit, ideo non potest allegari iniuriam vel dolum factum fuisse. *c. scienti. de reg. iur. in 6. ib.* Dynus & alii, *l. nemo it.* Cagnol. *ff. eo. l. qui autem. §. praeterea. Quae in fraud. creditor. l. 1. §. vsq; adeo. de iniur.* Bart. *in l. quamuis. in fin. de in ius vocand.* Et hanc doctrinã Dd. interpretantur, non solum de sciente, verum etiam de scire debente. Gl. *in d. c. scienti. per l. 1. §. si intelligitur. d. a dil. edict. l. si tamen. in §. ei qui. eod. tit.* Cagnol. *d. l. nemo n. 2.* Praeterea notũ est non esse minorem auctoritatem transactionum, q̃ rerum iudicatarum, *l. non minorem. C. de transact.* Schurff. *consil. 65. n. 9. cent. 1. & consil. 32. n. 5. & consil. 54. n. 5. cent. 3. l. causas. C. de transact.* Quia transactio est remedium finiendarum litium. *l. fratris. C. de transact. c. 1. de lit. contest. in 6.* Schurff. *consil. 32. num. 5. & consil. 36. n. 3. centur. 2.* Nec in transactione locus est poenitentiae, *l. quamuis. C. de transact. d. l. fratris.* Et hoc ne lis semel

extin-

extincta amplius inſtauretur. Quod quidem procedit, etiāſi transactio tenderet, non ſolum ad liberandum, ſed etiam ad obligandum. *l. ſi ſuper poſſeſſione. C. de trans.* Iaſon *in d. l. quamuis.* Schurff. *conſ. 72. n. 4. cent. 2.* Hinc eſt, quod per transactionem tollantur omnia iura competentia tranſigentibus, ſiue ſint inſtrumenta, ſiue teſtes, ſiue præſcriptio, vel aliquid aliud de iure cōmuni, vel ſpeciali competere poteſt. *c. 1.* & ibi Panormit. *n. 4. extra. de transact.* Et ſi quis poſt transactionē ſe reperiat grauiter læſum, tñ ꝓpter hoc nullo modo poteſt reſcindere transactionem, per tex. expreſſ. *in l. Lucius. §. fin. iuncta gl. 1.* & ibi Bart. *ad Trebell.* gl. & Dd. *in c. cum cauſam. extr. de emp. & vend.* Moderni *in l. ſi quis cum aliter. de verb. oblig.* Quia magnũ commodum conſequitur qui à lite recedit. Panor. *in d. c. 1. n. 2.* Schurff. *in d. conſil. 32. n. 6. centur. 1.*

His & ſimilibus argumentis, quæ facile cumulari poſſunt, non refragantibus, contrariam tñ ſententiam, in hac illuſtri controuerſia, nos ſequimur, & exiſtimamus prædictā renunciationē ad comitatũ N. vt in principio huius reſponſi modo attigimus, neutiquã referri poſſe. Idq; ex rationibus ſequētibus. Doctores cōmuniter in fortioribus terminis cōcludũt renũciat onē generalē iuriũ, q̃ quis habet, aut habere ſperat, ſolũmodo inducere renũciationē iuris p̃ſentis, vel futuri debiti ex aliqua cauſa ſubſiſtente de prȩſenti, Bart. *l. qui cũ tutoribus. n. 1.* allegans *l. 1. & 2. de ſtatuliber. & in l. quod Seruius. de condit. cauſ. dat. & in l. poſt emancipationem. §. illud. n. 19. in 6. quæſt. de verb. obligat.* Et *in l. ſi vxor. §. diuus. ad l. Iul. de adult.* Bart. eleganter inquit, omnem ſpem proprie dici ex aliqua cauſa de præſenti, vel quæ habebat depēdentiam de prȩſente. Et huius Bart. ſententiam reliqui Dd. ſequuntur. Anton. de Butrio. *c. cum inter. n. 11.* Ioh. de Immol. *n. 9.* Panormit. *n. 11. extr. de renunc.* Iaſon *in d. l. qui cũ tutoribus. n. 2 & 3.* Alex. de Imm. *in d. l. quod Seruius. n. 6.* Fr. Curt. iun. *in cōſ. 23. n. 2.* Bart. Caſſ. *cōſ. 3. n. 1.* Et idē Chaſſã. *in comment. in conſuetud. Burgund. Rubr. des ſucceſſions. §. 12. n. 6.* &

hanc communem conclusionem Doctorum esse testatur Iacob. Mandel *in consil.66.n.2.* Bernard. Bombi *in consil.55.nu. 71.* Iac. Phil. Port. *consil.19.n.33.* & *consil.57.n.13.* & *consil.143.n.13.* Et hæc doctrina adeo generalis est, vt etiam habeat locum, et si iuramentum interuenerit. *c. cum inter & ib. Gl. in verb. iuramentum*, & ibi Dd. *d.tit.* Iason *d.l.quod Seruius. n.10.* Felyn. *in c. si diligenti.n.33.vers.decimo fallit.extra de foro compet.* Decius *in cons. 352.n.7.cir.fin.* Hippol. de Marsil. *l.1.§.si quis vltra. n.23. vers. quin imo vnum addo.de quæst.* Guil. Bened. *in c. Raynutius verb. duas habens filias n.287. extra. de Testam.* Et hoc quidem etiam procedit, si illa generalis clausula ex alia quacunq; causa esset adiecta, quia illa intelligi debet ex causa de præsenti, & non ex causa de futuro. Guid. Pap. *in suis decis. quæst.229.n.1.* Cum igitur Comitatus N. tempore transactionis & renunciationis non fuerit ad N. delatus nec re, nec spe, sed sola legis dispositione, vbi etsi casus contingeret, certe non venit in generali renunciatione, vt in simili post alios scribunt Guid. Pap. *decis.227.* & Guil. Benedict. *in d. verb. duas habens filias, n. 288.* Et licet per pactum quis posset renunciare iuri in spe tantum competenti *l.1.& ibi. Dd. C.de pact.* Illud tamen in eo casu intelligitur, quando ad hoc fuit consensus dispositiuus, & adhibitus animo obligandi. Carol. Ruin. *consil.70.n.9. vol.1.* & *n.11.* in quit idem Ruinus, iuri de futuro etiam per pactum renunciari non posse, quando non competit, de præsenti re, nec spe. Bart. *d.l.1.C.de pact.vers.quandocunq;.allegans l.1.§.quod agit.quor.bonor.l.nec nos.C.de postlim.reuers.* Et tempore transactionis initæ, & renunciationis subsecutæ non habebat N. ius de præsenti, & hoc certum est. Sed nec etiam in spe, quia nulla suberat spes ex causa de p̃senti. Nã tunc demũ dicitur quis habere ius in spe, quando illa spes oritur ex causa de præsenti, vt quia vocatur sub aliqua conditione. Bart. *l. qui Romæ.§.duo fratres.n.19.vers.decimo sexto quæro.de verb. oblig.* Ioh. de Imm. *d.c.cũ inter n.9.* Ruin. *d.cons.70.n.11.* Id. *cõs.98.n.15.vol.1.*

Man-

Mandell.*d.consf.66.n.2.* Et quamuis ius competens nec re, nec spe, possit remitti, & huic renunciari, per verba respicientia futurum tempus. Bart.*num.4.in fin.* & alij *in d.l.1.* Id. Bart. *l.si stipulamur. & in l.si à colono.de verb.oblig.* Ias. *d l.qui cum tutoribus. § qui per fallaciam.n.1.de transact.* Guil. de Bened. *d.c. Raynutius. v.r si absq; liberis.n. 112.* Tamen hoc cum illo temperamento accipitur, si voluntas renunciantis & transigentis interueniat, & appareat de mente ipsius renunciantis. Dd. communiter *d.L.1.* & nouiss. Ioh. Bologn. *num.80.& 86.C.de pact.* Quare quando aliquod ius est, quod nec re, nec spe competit, sicuti verba renunciationis propriam sapiunt dispositionē de præsenti, nullo modo ad ius futurum renunciatio porrigitur, *d. l. 1.§.quod ait.* Vital.de Camp. *in tract.clausul.cap.renunciatio futurorum iu iuum.cir.fin.* Vnde non dubium, generalem renunciationem omnium iurium non se extendere ad exclusionem illius iuris, quod habet ortū ex causa de futuro. Phil. Decius *consil.27.n.3.* Paris. *consf.95.nu.33.part.3.* Et illud quando quis remittit omne ius quod habet, vel habere sperat, intelligitur ex causa de præterito, non de futuro, quia de eo non potuit cogitari. Bald. *l. pactum dotali.post nu.8.in 13.quæst.C.de collat.* Et scribit Andr. Barb. *consf.48.post n.2.vers.demonstro nunc, vol.1.* id quod euenit ex lege, vel legis dispositione non posse tolli, nisi nominatim exprimatur. *l.fin.C.de interd.viduit.toll.* Chassan. *in consuet.Burg. Des successions. Rubr.7.§.12.n.6.* Et verba renunciationis non trahi solent ad quæsita postea ex causa de nouo superueniente. *c.1.& quod ibi notat.de eo qui finem fecit agnato, de feudo paterno, & in c.1.si de feudo fuerit controu.* Corn. *consil. 11.post n.20.vol.3* Licet nō ignoremus, agnatum quoq; posse renunciare iuri succedendi in feudis sine pacto, & hoc esse speciale in materia feudali, etsi non possit renunciari iuri succedendi in feudis, sine pacto, vniuersaliter & in genere, tamen in specie personæ singulari potest, Matth. de Afflict. post Iacob. de Beluis. *in c.1.num. 8.d.tit.* Sed & ea renunciatio in casu nostro nullo modo facta est. Ergo, &c.

Hinc est, quod in materia feudorum, in qua nos sumus, ratione Comitatus N. clausulæ renunciationum non excludunt ius de futuro. Quia ille qui diuidit etiam refutando, non videtur refutare ius futurum, sed solum id quod in præsenti est liquidum. Et est ratio, quia contra naturam refutationis est, quod extendatur ad futura. *l. si ita. §. sub conditione. de legat. 2.* Bald. *in c. si quis miles. num. 4. vers. secunda conclusio est. tit. constit. Feudal. D. Lotharij*, cuius sententiã reliqui Dd. sequuntur. Aluarot. *ibid. num. 3. vers. secunda conclusio est*, Præpos. *num 4.* Franc. de Aretin. *cons. 3. in princ.* Albert. Brun. *cons. 79. n. 2.* Et de natura renunciationis est, quod restringatur text. *l. emptor. §. Lucius. de pact. l. si ex plurib. de solut.* Socin. sen. *cons. 96. in fin. vol. 1.* Tiraq. *præfat. d. l. si vnquam. n. 128.*

Præterea Renunciatio semper debet interpretari secundum intentionem ipsius renunciantis, nec debet operari aliquid vltra eius intentionem, *vulg. l. non omnis. si cert. pet. ut. l. obligationum. de oblig.* Menoch. *in consil. 1. nu. 223.* Cum igitur de intentione N. ratione Comitatus N. nihil constet, multo minus de ipsius renunciatione quid constare potest, quia renunciatio in dubio non præsumitur. *l. postquam.* Vbi Decius *num. 16. C. de pact.* qui post multos docuit, iuri proprio non censeri renunciatum, nisi expresse ita actum fuerit, Crauet. *consil. 157. num. 5. & consil. 290. post num. 1. vers. quarto.* Tiraq. *d. loc. num. 128.* Menoch. plures citans *alleg. consil. num. 212*, quia renunciatio donatio dicitur *l. 1. de transact.* Sed donatio non præsumitur, imo fatuitas potius quam donatio. Crauet. multos citans *in consil. 77. num. 14.* Ergo nec renunciatio iuris præsumi debet, imò quando alia sumi potest interpretatio, quam iuris proprij renunciatio, illa sumi debet. *l. si eleganter. §. qui reprobos. de pignor. act.* Crauet. *consil. 220. n. 1. vers. quinto.* Et sufficit etiam leuissima quæque euasio, Tiraq. *de vtroq. Retr. Rubr. de retraic. lignagier. §. 36.* Gl. *2. num. 50. cum mult. per eum allegatis.*

Cum

Cum ergo inter N. & N. actum fuerit in specie de Ducatu N. eiusq; cessione non trahitur is renunciationis actus de vno casu ad alium. *l. si domus.* & ib. Paul. de Castr. *de seruit. vrb. præd.* Et limitata causa limitatum producit effectum. *l. cancellauerat. de his quæ in testam. delentur.* Natta *conf. 78. in fin.* Ita *in term.* Paris. *conf. 69. n. 41. p. 3.* Vnde renunciatio facta respectu vnius iuris, non extenditur ad aliud. *l. si vnus. §. ante omnia. de pact.* Ludou. Roman. *cons. 132. in fin.* Iacob. de Riminald. *consil. 249. n. 22. vol. 2. l. si domus. de seruit. vrb. prædior.*

Similiter cum non præsumitur renunciatio, quæ non sit verisimilis, præsens renunciatio ad Comitatum N. extendi non potest. Decius *cons. 945. n. 9.* Paris. *consil. 49. n. 40.* Crauet. *cons. 290. n. 1. vers. tertia renunciatio.* At in casu nostro verisimile non est, quod N. ratione Ducatus N. etiam voluerit iuri suo in Comitatu N. renunciare, cum renunciatio per se sit stricti iuris, & consequenter strictissime interpretari debeat *l. quicquid astringendæ. de verb. oblig.* Cumq; in casu dubio interpretari debeat in illam partem, quæ renuncianti minus præiudicet. Decius *d. l. postquam litt. num. 16.* Item in ea non veniant alia, nisi illa, quæ expressa sunt, vt not Calder. *in consil. 5. in fin. sub Tit. de præbend.* Iohan. de Immol. *consil. 49. in fin. cum aliis similib. adductis.* per Decium *consil. 402. num. 3.* Fuit igitur dicta renunciatio non simpliciter, sed limitatiue & restrictiue ratione Ducatus N. prout N. illum Ducatum tempore renunciationis possidebat, ergo ad limites tantum, in quibus facta fuit, & vlterius non potest extendi, *dd. iurib.*

Et hoc quoq; certum est, quod renunciationes intelligantur rebus sic stantibus. *d. c. cum inter.* Feder. de Senis. *consil. 77.* Bart. *d. l. quod Seruius. num. 4.* Tiraq. *d. loc. multos citans. num. 130.* Et ideo se non extendunt ad ius superueniens de nouo Dd. *in d. l. stipulatio.* Paris. *consil. 7. n. 70. cum seq. p. 2.* August. Bero. *consil. 97. num. 12. vol. 1.* Quare in casu præsenti renunciatio,

de qua

de qua fit mentio in transactione inter Illustrissimos Duces, intelligitur eo statu, in quo erant tempore transactionis res N.& N. Et sic de præsenti, vnde non extenditur renunciatio ad ius de futuro, sed intelligitur de iuribus, quæ possunt haberi vel re, vel spe, ex causa præsenti, tempore renunciationis. Alex. de Immol. *d.l.quod Seruius.n.5.& 6.* Hipp. de Marsil. *consf.76.nu.31. vol.1.* Bertachin. *in suo repertorio.vers. Renunciatio. n.40.* Chassan. *in Consuet. Burg. Rubr. de success.7.§.12.n.6.* Celsus Hugo *consil.81.n.8.* Tiraq. *d.loc.n.112.*

Quibus addimus & illud, generales Renunciationes se non extendere ad casum improuisum. *ar.l.fistulas.§ frumenta.de contrah.emp.* Bald *in l.1 C.de inoff.donat.* Roman. *in l.1 q.12. C.quando non petent.part.* Steph. Bertrand. *consil.127.vol.4.nu.2.* Nec venit in generali locutione quod quis specialiter non dixisset. *c.in generali.de Reg Iur.in 6.l.obligationi.de pignor.* Corn. *consil.345.n.8.vol.1.* Similiter renunciatio, quamuis generalis, non trahitur ad ea, quę quis particulariter non renunciasset, Socin iun. *consil.20.n.28.p.4* Bald. *in l.iubemus in 2.not. C.ad.SC Vell.* Et ait Iason post alios *in d.l.qui cum tutor. num.1.de transact.* transactionem quantumcunq; generalissimam, quibuscunque verbis conceptam, non obstare agenti ex alia re, & alia causa, quam illa, super qua est specialiter iniunctum. Sed verisimiliter N. non renunciauit omnibus regionib. pertinentibus, respectu Comitatus N. si de eo fuisset interrogatus, pręsertim in quo magna est læsio & iactura ipsius Principis N. quam quis velle non præsumitur, *per vulg.* Et proinde renunciatio nostra non potest extendi ad illa iura, quæ renuncians nec sciebat, nec scire præsumebatur sibi competere, imo penitus ignorabat. *per reg.l.mater decedens.* & ibi Bart. *nu.4.de inoff. testam.l.in repudianda.* vbi Bart. & Iason *de acquir. hered.* Decius *consil.530.n.11.* Corn. *consil.241.num.9.vol.2.* Socin. iun. *consil.129. n.65.* Et ita quoq; in materia feudorum tradunt Interpp. *dd. tit. Constit. Feudal. Domin.Lotharij, & de eo qui finem fecit agn.*

Imò

Imò si dubitet quis, vtrum sibi competat aliquod ius, ei non videtur renunciare. *l. fin. §. sin autem nescius*, & ibi Bart. *in §. sed quaerebatur. n. 2. C. de furt.* Iason *in l. 1. in 1. notab. nu. 5. de condict. indeb. & in l. apud Iulianum. §. si Titius. n. 9. de legat. 1. in Auth. Sacramenta puberum, n. 54. in l. quamdiu. nu. 3. C. qui admitti ad bonor. poss.* Socin. iun. *cons. 37. n. 2. & cons. 116 nu. 19. part. 1.* Cum ergo N. ignorauerit sibi competere Comitatum N. nullo modo per aliquem actum creditur huic iuri renunciasse. Nam ignorans nō obligatur, *l. si per errorem*, & ib Bart. *de iurisd. omn. iudic. l. cuius per errorē.* & *ib.* Decius *de Reg. Iur.* Et alias dicimus, quod inclusio vnius est exclusio alterius. *per vulg.* Et facit quod verba generalia plerumque restringantur, ne quis indebite damnum patiatur. Gl. & Bart. *l. fin. § in computatione. de iure deliber.* Decius *consil. 374. post n. 6.* pulchrè Crauet. *consil. 3. & consil. 70.* Hieron. Gratus. *in resp. 17. nu. 46. & resp. 66 num. 18. & resp. 109. n. 14. lib. 1.*

His etiam addi potest, Renunciationem quandam priuationem iuris, quae praesupponit habitum, de praesenti esse. *l. decem. de verb. oblig. l. manumiss. de iust. & iur. c. ad dissoluendum. de sponsalib. impub. l. 1. de distract. pign.* Quare haec renunciatio, quae facta est de Ducatu N. deq; regionibus ad eundem pertinentibus, solummodo inducit priuationem illarum regionum, q̄ tempore transactionis erant in controuersia, Socin. sen. *consil. 114. in princ. & consil. 189. num. 1. vol. 2.* Ex quo sequitur quod Illustriss. Dux N. non excludatur à Comitatu N. qui illi acquiritur & debetur de nouo, ex noua causa superueniente: Decius *consil. 220* Cels. Hugo *consil. 61. n. 8.* Ruin. *cons. 7. vol. 1.* Gabriel. *in consil. 89. n. 10. & 13.*

Vt tandem circa hunc articulum principalem concludamus, certum est, transactionem fieri super re dubia, vel lite incerta, vel vbi de lite calumniosè in futurum mouenda dubitatur. *l. 1. de transact.* Sed in casu praesenti, nec Comitatus N. erat tunc temporis dubius, nec etiam lis versabatur incer-

ta, aut in futurum versari dubitabatur, ex hoc, quod comitatus N. cito ad Duces N. erat reuersurus, cum multi adhuc Comites eo tempore viuerent. Deinde transactio quæcunq; sit de his tantum, de quibus inter contrahentes placuit, interposita creditur *d.l.qui cum tutor. §.1.de transact.* Cum igitur tempore transactionis solummodo lis fuerit de Ducatu N. Ergo solum ratione illius, & non alterius rei interposita censetur. Ludou. Roman. *consil.361.post num.3.* Bart. *in l. Aurelio. §. Caius.de liber.legat. num. 10.* distinguit, quando clausula generalis potest referri ad specificata, salua ratione recti sermonis, & tunc ad illa tantum restringitur. *d.l.si ex pluribus. d.l.si de certa, & l.3.in fin. C.de petit.hered.* Si verò non potest referri ad specificata, tunc refertur ad omnes causas, quas remittens sciebat, *l.pluribus. de acceptilat. l. emptor. §. Lucius. de pact.* hoc tamen dicit Br. ad causas, quas ignorabat, non potest referri, quia non potest videri de his cogitatum. *l. cum Aquiliana. de transact.* Fac. text. *l.sub prætextu. Cod. de transaction.*

Secunda principalis decisio huius controuersiæ in eo consistit, an sub illis verbis, *cum pertinentibus regionibus* Comitatus N. comprehendi possit, & debeat? Diligenter itaque erit ponderanda natura vocabuli, *Pertinentiarum.* Innoc. *in c. cum ad sedem. numer. 2. extr. de restit. Spoliat.* docet, *Pertinentiarum* nomine comprehendi, quæ statuto, consuetudine vel lege deputata sunt vt accedant. Cuius sententiam sequuntur Anton. de Butrio. *ib. num. 23* Panorm. *nu. 11.* Bald. *consil. 420. num. 5. volum. 1.* Ferrar. *in form. libelli in act. reali. ver. cum pertinentiis suis.* Socin. sen. *consil. 47. num. 4. volum. 1.* Decius *consil. 516. num. 23* Hieron. de Monte. *Tr. de Finib. regund. cap. 80. num. 7.* Pertinentiarum vero appellatione non veniunt aliæ res particulares. Et licet Duces N. transegerint de Ducatu N. & de pertinentibus ad eum regionibus: tamen ex quo non simpliciter, sed cum expressione Ducatus N. & sic

sic specificando res particulares transegerunt, illa transactio solummodo ad Ducatum, ad Comitatum verò nequaquam referri potest. Maria. Socin. *consil. 47. num. 5. volum. 1.* Iason *cons. 102 post num. 3. eo. ver. aut non accedit volum. 1.* quia clausulæ generales regulantur secundum naturam principalis contractus. Sed contractus in principali dispositione refertur ad Ducatum solummodo, de quo tum erat lis. Igitur & illa clausula, & ad eundem pertinentibus regionibus, refertur ad Ducatum, & non ad alium Comitatum, qui est extra illius fines, & est territorium per se à Ducatu N. separatum. Nam expresse, inquit Bald. *in l. à Procuratore numer 1. Cod. Mand.* huiusmodi clausulam, *cum omnibus iuribus*, (cum tamen adhuc tam prægnans clausula in transactione non reperiatur) restringi ad ea, quæ sunt de natura contractus, *l. si stipulatus. de vsur.* Et Innoc. *in c. ex literis. extr. de iure patron.* Quoniam si quis obligaret omnia iura sua, quæ haberet in aliquo territorio, tamen adhuc excipiuntur ea, quæ illius non sunt, aut iuris alterius. Quare illa clausula, & ad eundem pertinentibus regionibus, quamuis generalis sit, tamen refertur ad ea, quæ sunt de natura rei renunciatæ. Fab. de Mont. *in tract. de empt. in 6. quæst. vers. circa tertium membr.* & clausulæ, quæ apponuntur in contractibus, semper intelliguntur secundum naturam contractus, & secundum naturam rei deductæ in contractum. *d. l. si stipulatus*, & Innoc. *d. loc.* Sed de natura contractus non est, quod veniant res, quæ non sunt in contractu expressæ. *l. si stipulatus. §. Chrysogonus. de verb. oblig.* Marian. Socin. *d. consil. 47. in princ.* Item cum in transactione, & renũciatione subsecuta expresse sit declaratum, quod Illustriss. Dux renunciauerit Ducatui N. nec Comitatus vllam mentionem fecerit, sequitur ꝙ verba pertinentiarum simpliciter debeant intelligi de pertinentiis dicti Ducatus, & non secundum quid, hoc est, de illis

pertinentiis, quæ sunt aliarum rerum, de quibus in specie nō fuit actum. Et licet *pertinentiarum* nomine veniant omnia, quæ ad rem pertinent. Dd. *c. cum ad sedem*, hoc tamen restringunt in his, quæ acquirerentur iure speciali, quod nimirum illa non comprehenderentur sub appellatione pertinentiarum. Iohan. de Immol. *in l. 3. in fin.* Et Alexand. de Immol. *num. 23. de acquir. poßeß.* Iason *in l. beneficium. num. 7. de constit. Princip.* late Matth. de Afflict. *in c. 1. de capitan. qui curiam vendidit.* Et quando aliquis nō eodem, sed diuerso iure aliquam rem habet, vti Duces N. habent tam directum quam vtile dominium in ducatu N. in comitatu N. autem habent solummodo pro parte directum dominium. Ergo sub illis verbis: *Et ad eundem pertinentibus regionibus*, prædictus comitatus comprehendi non potest. Quia diuersa sunt nomina, ex quo sequitur diuersitas in substantia. *l. si idem. C. de Codicill.*

Non obstant ea, quæ in contrarium adducta fuerunt. Quia primum argumentum eo in casu procedit, vbi expresse, & spontanea voluntate iuri suo quis renunciauit, & clare de renunciantis voluntate apparet. Et quod ad secundum obiectum attinet, antea deduximus, generalia & vniuersalia semper restringi debere secundum mentem paciscentium. Crauet. *in consil. 3. num. 11. cum seq.* Matth. de Afflict. *decision. 285. numer. 7.* Deinde verba generalia & vniuersalia restringuntur ex natura actus. *l. si imo. locati.* Bald. *in l. à procuratore. C. mandati.* Bald. *in d. Rubr. in 9. quæst. C. de contrah. empt.* Crauet. *consil. 258. numer. 5.* Tertium Argumentum non mouet, quia in hoc casu nostro non receditur à propria significatione verborum generalium, nec generalis transactio extenditur ad non cogitata, & transactiones factæ generaliter sub certis rebus, & iuribus, ad alia non expressa, etiam similia non extenduntur: *iurib. allegatis.* Nihil facit, quod de obseruatione pactorum allegatur, quia ab Illustriss. Duce nulla pacta violantur, nec

transactio eum impedire poteſt in eo iure, de quo nihil eſt actum.

Ex his omnibus concludimus, Illuſtriſſimum Ducem N. ratione transactionis initæ, & ſubſecutæ renunciationis, non excludi à Comitatu, ſed illius Celſitudinem pro rata admitti debere, ſaluo tamen rectius ſentientium iudicio.

Prout ſupra deductum eſt, ita nos Michael Graſſus, Marcus Luscouius, & cæteri Doctores Iuridicæ Facultatis Academiæ Roſtochienſis, de iure reſpondendum eſſe cenſemus, in cuius rei fidem &c.

Consilium V.
FACVLTATIS IVRIDICÆ WITTENBERGENSIS.

An filiæ cogantur ſtare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ?

VIſis & perlectis actis, deprehendimus ſtatum cauſæ in eo potiſſimum verſari, vtrum ſc. filiæ cogantur ſtare renunciationi hereditatum per tutores in manus fratrum factæ, prçſertim cum per iusiurandum renunciarint, vt ex actis liquido apparet? Et poſſet quidem prima facie videri, quod non cogantur. Nam cum ipſa renunciatio non valeat *l. iurisgentium §. & generaliter. de pact. l. ſi quis inquilinos. §. fin. de leg. 1. l. non dubium. C. de legib.* videtur nec iureiurando confirmari poſſe, præſertim, cum iure ciuili iusiurandum promiſſorum non inducat obligationem, præterquam in liberto, vt late poſt Bart. *n. 2.* Iaſon *in auth. Sacramenta. n. 8. cum ſeq. C. ſi aduerſ. vendit.* vbi *n. 11.* dicit hanc veram eſſe opinionem, Bart. late *in l. ſi quis pro eo. de fideiuſſor.* Et licet iure canonico aliter conſtitutum ſit, tamen videtur in terris Imperii non ius canonicum, ſed ciuile obſeruandum. *c. fin.* vbi gl. *ver. lex ciuilis. de*

arbitr. in 6. Castrens. *in auth. & qui semel. n. 10. C. de probat.* Et si dicatur, Imperat. Fridericum *d. auth. Sacramenta*, Canones secutum responderi potest, d. auth. loqui tantū de sacramentis, quæ præstantur tacto corporaliter Euangelio, non aūt habere locum in iuramētis simplici voce factis, vt hic Nam vbi ad solennitatem requiritur iusiurandum, ibi etiam est solenniter præstandum: ita post Cyn. *n. 5.* Bart. *n. 7.* Bald. *n. 7.* Salyc. *n. 6.* Faber. *n. 1.* Iason *n. 13. d. auth.* & idem sentit Bald. *l. 1. n. 2 C. si aduers. transact.* Deinde cum prodigi iureiurando non obligentur, Bart. & Dd. *in l. is cui bonis. de verb. oblig.* Iason *d. auth. Sacramenta n. 19* videtur, nec minores obstringi, qui quotiescunq; curatores habent, furiosis & prodigis comparantur, *l. si curatorem. C. de in integr. restitut.* Præterea hic falsis fratrum rationibus, & persuasione dolosa tutorum, inductæ sunt filiæ ad iurandum, vnde dolus arguitur. Crauet. *consil. 192. num. 12.* quod ex eo præsumitur, quia filiæ approbarunt, qua probare non tenebantur, ex quo vel solo dolus arguitur, eleg. Paris. *consil. 96. n. 67. 68. & 69. vol. 1.* Eiusmodi autem iuramentum, ad quod quis dolo inducitur, non est seruandum nec obligat. *l. si ex falsis. C. de transact. c. cum contingat. extr. de iureiur. c. quamuis. de pact. in 6.* Nam dolo deceptus non consentit, Gl. *in auth. quod eis. verb. pœna. C. de Nupt.* & iusiurandum non obligat ex falsa causa. Paris. *consil 96. n. 24. vol. 1.* Gabr. Rom. *lib. 2. de Minorib. concl. 5. num. 43* & vbi in contractu est dolus, præsumitur & in iuramento, Crauet. *d. consil. 192. n. 9.* Curt. iun. *consil. 141. in fin.* semperq; intelligitur iusiurandum tacitam habere conditionem, si dolus malus absit, late Immōl. *in cap. quintauallis. n. 45. de iureiur. per l. creditor. §. pen. Mandat. cum simil.* Ita etiam in terminis tenent Gl. & Bald. *in l. 1. C. si aduers. vendit. & in d. auth. Sacramenta.* vbi Iason late *num. 29. & 44.* Faber. *num. 3. eo. per c. licet. de iureiur. in 6.* Et vt maxime dolus malus hic abesset, tamen non abest dolus & fraus reipsa, de qua

in

in l. ſi quis cum aliter. de verb. oblig. & tot. tit. ff. & C. de iis. quæ in fraud. creditor. §. 2. *Inſt. qui ex q·ib. cauſ. manum.* qui hac in quæſtione dolo vero comparatur, vt contra iuramentum abſolutio dari debeat, Crauet. *conſil. 7. num. 2. & 3.* Ad dolum enim qui reipſa ſubeſt, hoc eſt ad damnum, ſiquidem ſit enorme, non eſt iuramentum extendendum, Marant. *in ſpec. aur. par. 6. cap. de app llat.* & eſt de mente Immol. *in d. c. quintaual'is. de iu reiu r.* Crauet. late *conſil. 7. num. 5. d. conſil. 192. num. 5. cum multis ſeqq.* quæ læſio conſideratur in donatione non ſimplici, nedum in aliis contractibus. Crauet. *conſil. 192. num. 1.* Adde quod & metus quidam ſaltem reuerentialis tutorum, matris & fratrum, filias minores hic ad iusiurandum perduxit, qui videtur ad annihilandum iuramentum prodeſſe debere, aut ſaltem ad abſolutionem impetrandam. *l. 1. §. quæ onerandæ*. vbi Gl *in term. verb. metu.* quam ſequuntur omnes Dd *Quar. rer. act.* Gl. Bart. & alii. *in l. interpoſitas. C. de tranſact. text. in l. nouiſſime. Quod falſ. tut. auct.* Gl. *in cap. 3.* & Dd *de eo quod vi met. geſt. & in cap. 2. de iureiur. & in d. cap. cum contingat.* Nec hic opus eſt, quod præceſſerint verbera, aut minæ, ſed ſufficit læſionem ſubeſſe. Caſtr. *conſil. 174. nu. 23. lib. 1.* Crauet. *conſil. 114.* Aretin. *conſil. 24.* Socin. *conſil. 263. lib. 2.* Cor. *conſil. 124. & conſil. 140. in fin. lib. 3.* Curt. iun. *conſil. 141. n. 4.*

Neq; tollitur huius metus præſumptio, propter & per interuentum amicorum, cum enormis læſio interceſſerit, atque appareat. Menoch. *conſil. 1. n. 290.* Super hæc iusiurandum videtur hic contra LL. præſtitum. Nam inuſitatum eſt, filias cogi ad iuramentum hereditate iam delata, vt in noſtro caſu, cum *c. quamuis. de pact. in 6.* tantum loquatur de ſucceſſione deferenda & futura, ſed iusiurandum contra leges à minore præſtitum eſt ipſo iure nullum, nec obligat in renunciatione, Bald. *in l. 1. C. ſi aduerſ.* cum ne maiores quidem obliget

obliget iuramentum, contra obseruantiam iuris præstitum. *c. ad nostrum 21. de iureiur.* Adde quod *d. auth. Sacramenta*, solummodo locum habet, quando vult minor ratione minoris ætatis contra contractum iuramentum iuratum venire, secus si ex alia causa. Intelligitur enim per iuramentum tantummodo illi restitutioni renunciasse, quæ propter ætatem minorem impetratur, non etiam aliis remediis, ex quibus contractus annihilari potest, Bart. *n. 14.* Iason. *n. 46. in d. auth. Sacramenta.* vt in præsenti casu. Quia hæ filiæ non impugnant hanc renunciationem iuratam solum ratione minoris ætatis, sed etiam quia solennitate caret, quia enormiter læsæ, quia receptæ: deniq; quæ remedia omnia maioribus etiam competunt hic obstare non debent, *vt d. auth. Sacramenta*, Deinde non apparet, quod hæ filiæ minores tempore iuramenti fuerint sicut, fieri debuit, & quia minores. Iason *n. 54. d. auth.* & quia fœminæ. Bald. post Gl. *l. 1. n. 4. C. ad Vell.* certioratæ de inualiditate contractus, & beneficio restitutionis sibi competente. Cyn. *in l. 2. quæst. 6.* & ibi Salyc. *C. de rescind. vendit.* Immol. Anton. de Butrio, & alii dicentes hanc esse communem *in c. penul. de emp. & vendit.* Bald. *l. si duo. §. Idem Iulianus. de iureiur.* Immol. Alex. Aretin. *l. sciendum. de verb. obligat.* Alb. de Rosat. & alii *in d. auth. Sacramenta*, Bertrand. *consil. 175. in fin. vol. 2.* late Ant. Gabr. Roman. *lib. 2. de iureiur. conclus. 3.* Igitur nec hæc certioratio præsumi debet. Bald. *d. l. 1. nu. 4. C. ad Velleian. per l. sciendum. de verb. oblig.* Est enim quid facti. Iason *in d. auth. Sacramenta n. 55.* Facta autem non præsumuntur, sed probantur. *l. asseueratio C. de non numer. pecun.* & est certioratio solennitas extrinseca. Iason *alleg. loco n. 59.* quæ nunquam præsumitur. *l. quæcunq;. §. fin. de Public. in rem acti.* Quod si certioratæ non fuerint, non nocet eis iuramentum. Nam præsumuntur ius suum ignorasse, sicuti regulariter minores præsumuntur ignorare iura, *l. si adulterium. §. fratres. de adult. l. regula. de iur. & fact. ignor.* Gl. *fin. l. 2. §. fin. de iure fisci.*

Iason

Iason *d. auth. n. 54.* nedum ea, quæ sunt facti. Quin etiam in maioribus non præsumitur scientia, sed potius ignorantia donec contra probetur. *l. verius. de probat. l. si legibus. 16.* vbi Gl. *ver. probatũ C. de Episcop. aud. cum mult. ibi concord. alleg.* præsertim accedente enormi læsione. Bart. & Dd. *in l. quisquis. l. 2. C. de rescind. vend. ib.* Castr. Crauett. *consil. 192. n. 5.* Sed iuri, quod quis ignorat sibi competere, non videtur renunciare. *l. mater. de inoff. testam. l. fin §. idem quæsiit. de condict. indeb.* Iason. *l. si quis cum aliter. n. 17. de verb. obligat.* Imo ne illi quidem, de quo quis dubitat. *l. si 1. §. si autem nescius.* quem text. ad hoc not. Bart. & Bald. *C. de furt.* Nec iuramentum ad incognita trahi debet. *c. breui. de iureiur. l. fin. ad Municipal.* vt in terminis renunciationis filiæ confirmat Crauet. *consil. 192. n. 6.* Iason *præalleg. loco. n. 54. & 58.* Ioh. Cardin. Anton. de Butrio, & alii *in clem pen. de empt. & vendit.* Nam intelligitur eadem facilitate iuramentum dari, qua renunciatio facta est. Crauet. *consi. 192. num. 9. per l. doli. de Nouat.* Curt. iun. *consil. 141. in fin.* Calcan. *consil. 21. in prin.*

Præterea sicuti qui iurauit soluere vsuras, stare cogitur iuramento, & soluere, sed quia in solutione est iniquitas mandatur accipentibus, vt reddant, *c. 1. c. debitores. de iureiur.* Ita hæ filiæ quamuis iurauerint, & contrauenire non possent: tamen saltem per indirectum videntur adiuuandæ, auctoritate Magistratus, iussis fratribus reddere iis portiones æquales. Postremo etsi hæ filiæ non possent contrauenire: tamen eorum saltem heredes non prohibendi videntur, quo minus contraueniant. Innoc. *in c. veritatis. de iureiur.* late Ant. Gabriel. *lib. 2. de iureiur. concl. 6. per tot.* Quia iuramentum est personale *iurib. vulg.* Personalia autem non transeunt in heredes, *l. 1.* vbi Dd. *de constit. Princip. l. quia. solut. matr.* late Tiraq. *in retract. lig. §. 26. Gl. 1. nu. 42. cum seqq.* Iason sæpe *d. auth. num. 5. & 38.* Castrens. *num. 3. & 4. in l. qui superstitis. de acquir.*

hered. tex. in l. pen. C. de reb. credit. l. si duo. §. 2. de iureiur. Cum igitur ex concessis causis liceat venire contra iuramentum. *l. fin. qui satisd. cogant. l. fin. ad municip. l. fin. C. de non num. pecun.* & promissio de non contraueniendo semper intelligatur, nisi ex iusta causa. Socin. *consil. 215. vol. 2.* videtur dicendum, aut non teneri has filias tali iureiurando stare, aut saltem ab eo tanquam iniquitatis vinculo absoluendas esse. *cap. 1. de iureiur. in 6. cap. quanto eo. cap. inter 22. quæst. 4.* maxime concurrente sexus imbecillitate, minore ætate, fraude, & læsione enormi, per ea quæ cumulat Francis. Turzan. *in commun. opin. 159. incip. si minor. per tot.* iuramentum enim tantummodo ex minore facit maiorem, nec alia remedia, contra læsionem ætati & sexui concessa, tollit. Decius *consil. 403.* Crauet. *consil. 142. num. 27. & seq. & consil. 188. num. 3. cons. 114. in fin. cons. 7. n. 6. cons. 192. n. 2.* Socin. *consil. 48. in fin. lib. 4.* Gl. *l. 2. C. de rescind. vendit. cap. pen. de empt. & vendit.* Nec iusiurandum tollit simplicitatem minorum, ac mulierum, quin illis læsis succurri debeat. Bald. *in rubr. C. de rer. permut. & in cap. 1. §. item Sacramenta. de pace iur. firm.* Iason *l. generaliter in 3. notab. de verb. obligat.* late Couarruuias *in c. quamuis. 3. part. §. 4. n. 6. de pact. in 6.* Iason *d. auth. n. 44 cum ibi allegat.* Canonistæ *d. c. cum contingat. & d. c. quamuis. de pact.*

His tamen non obstantibus tutius est dicere, nostro quidem iudicio, filias quæ iurarunt cogendas ad iusiurandum seruandum, quod seruari potest sine detrimento salutis æternæ *c. quamuis. de pact. in 6. cap. cum contingat. de iureiur. c. licet mulieres. eo. in 6. c. significante. de pignor.* Quod quidem iusiurandũ non modo per se valet, sed etiam validat contractũ, alias de iure nullum & inualidum, & aufert beneficium in integrum restitutionis, vt est communis opinio Bart. Bald. Castrens. Salyc. & aliorum *in d. auth. Sacramenta per d. tex. C. si aduers. vendit.* Quorum rationes & motiua ad longum recen-

ſet ibi Iaſon *num.33. cum ſeq.* Et quamuis ipſe refutare conetur & velit dicere, quod contractus non validetur, licet iusiurandum ſit ſeruandum: tamen id eſt contra expreſſum tex. *d.c. quamuis.* Gemin. *ibid. num.3.* & ipſe Iaſon tandem *n.36.* fatetur ex ſententia Bartoli, quod communis opinio in practica, & de conſuetudine ſeruetur, nec mutanda ſint, quæ tam certam habent interpretationem: & *in l.1.n.17. de transact.* ſimpliciter tranſit cum communi ſententia, vbi addit rationem, quia iuramentum habet vim cauſulæ vt actus valeat omni meliori modo, quo valere poteſt, *per l. cũ pater. §. filius matrem. de legat.* 2. Bart. *in l. ſi quis pro eo n.12. de fideiuſſor.* & communiter cum hac ſentẽtia tranſeunt Canoniſt. maxime. Immola late confirmans *n.18. & n.37. in d. cap. cum contingat.* Itaq; quod dicit renũciationes filiarũ nõ valere, ſemper intelligẽdũ ẽ niſi acceſſerit iuramẽtũ, q̃a hoc accedẽte valẽt, nec retractari poſſũt *d. c. quãuis.* q̃ etiã ad minorẽ filiã extendit *ibi* Couar. *par.3. § 4. num.6. in 5. concluſ.* Vnde in terminis Bald. *in l. 1. nu. 2. C. ſi aduerſ. vendit.* Non valent inquit refutationes, quas filiæ minores faciunt ſi atribus ſine decreto, niſi interpoſitum eſſet iuramentum corporaliter præſtitum, ſequitur Caſtr. *in d. auth. Sacramenta n.3.* rationem eius tradit Panor. *in d. c. cum contingat, num. 17.* & ita in minoribus ſeruari, præſertim ſi non ſint læſi vltra dimidium, communiter Dd. concludunt *in d. auth Sacramenta.* Crauet. *conſil. 7. n. 5. part. 1.* Turzan. *commun. opin. 159. in fin.* adeo vt nec curatore hic habeant opus, cũ post iuramentum pro maioribus habeantur. Crauet. *conſ. 7. nu. 16.* Ideo nec certioratione, iuxta magis cõmunem. Gabr Rom. *lib. 2. de iureiur. concl. 3.* Quia iuſiurandum ſupplet omnes alioquin ſolennitates requiſitas, Alex. *conſil. 53. num. 6. & 7. verſ. aut non interuenit. vol. 3.* Ioh. Andr ad Specul. *de ſent §. vt autem. ver. procedendum.* late d. Gabr. *concl. 5. n. 14. & de minorib. concl. 5. nu. 9.* Quare addit etiã cũ donatio ſubeſt vltra quingentos aureos,

tamen iureiurando eam sustentari quamuis insinuatio absit. Ratio quod omne iuramentū est seruandum quod non vergit in detrimentum animæ, cum scriptum sit: *Reddite Deo vota & iuramenta vestra, c. etsi Christus. de iureiur.* Et vtilitas animæ præferri debet qualicunque rei temporali. *l. sancimus C. de SS. Eccles.* Gl. *in §. si quis. ver. si enim. in auth. vt cum de Appell. cognosc. c. præcipimus. 12. q. 1.* ita pulchre Immol. *d. cap. cum contingat nu. 8.* & latissime *num 86. & seq.* Alex. *consil. 125. n. 17. vol. 1.* & magis fauetur piæ causæ, *l. sunt 41. in fin. de Religios. & sumptib. funer.* præsertim vbi tractatur de anima, quæ cunctis rebus est præponenda, vt dicit Iason *in l. licet num 5. C. de pact.* Quare cum hæc sint vsitata, Gabr. Rom. *lib. 2. de Minor. consil. 5. per tot.* & vt inquit Socin. post Castr. *consil. 115. nu. 6. vol. 1.* totus mundus ita obseruat, operæ pretium non est in his confirmandis diutius immorari, tantum vt ad contraria respondeamus, opus videtur.

Quod igitur primo dicitur, iure ciuili iusiurandum non esse modum inducendæ obligationis, nec validare contractus inualidos, ad hoc recte ex sententia Castrens. *in d. auth. Sacramenta n. 8.* respondetur, quod consideranda sint quatuor iurium tempora in hac materia. Primo ius vetus, quo iure verum est, non firmari contractus per se inualidos iureiurando, & ad hoc ius pertinent leges supra allegatæ. Porcius *in §. extraneis. in fin. Inst. de hered. qualit.* Secundo ius Codicis, quo iusiurandum appositum contractui valido aufert beneficium in integrum restitutionis *l. 1. C. si aduers. vendit.* Tertio ius Authenticæ, quo iure contractus inualidus, ratione minoris ætatis, firmatur iureiurando. Ratio quia iuramentum eius repræsentat eum, & facit velut maiorem. *l. si alicuius. C. si min. se maior. dixer.* Cyn. *num. 8.* Bart. *num. 14.* Bald. *num. 4.* Castrens. *n. 8. & 9.* Salic. *n. 1.* Iason post alios *in d. auth. Sacramenta num. 33.* Nam iuramentum est spirituale. Iason *ibid.* Couar. *c. quāuis. part. 1. §. 3. n. 4. de pact.* Socin. *cons. 254. in causa par. 2.* vbi

2. vbi dicit ſpiritualem eſſe torturam. In ſpiritualibus autem minor ꝓ maiore habetur. Iaſ. *in d. Auth. per text. opt. in c. ſi annun. de Iudic. in 6.* Bald. *conſil. 260. vol. 2.* Quarto ius Canonicum, quo iure propter iuſiurandum tollitur omnis oppugnatio contractus per ſe inualidi, ſiue ratione minoris ætatis, ſiue ex alia cauſa. Caſtrenſ. *alleg. loco.* Couar. *ibid.* Quod ſecundo dicitur, in terris Imperij ius ciuile eſſe ſeruandum, primum reſponderi poteſt, Auth. *Sacramenta*, eſſe ab Imp. Friderico ſancitam, quæ tanquam poſterior derogat ſuperioribus conſtitutionibus, & iuri ciuili veteri, præſertim poſtquam inſerta eſt corpori iuris ciuilis *l. fin. de Conſtitut. Princip. l. 1. ad l. Aquil.* Cum autem ea conſtitutione firmatum ſit, quod minoris emptio firmetur iuramento, illi Conſtitutioni tanquam iuri ciuili nouiſſimo, quod priori derogat, eſt ſtandum. *d. l. fin.* Ant. Gab. *lib. 2. de Minorib. concl. 5. per tot.* Et quamuis d. Auth. tantum de venditione minoris loquatur: tamen procedit etiam in aliis contractibus. *c. quamuis.* vbi Couar. *c. licet. de iureiur. c. cum contingat.* Dd. *in d. Auth.* Bart. *nu. 6.* Salyc. *nu. 10.* Et ita Immol. eam Auth. adducit *in c. cum contingat. n. 2.* vt non modo obtineat in venditione, ſed quocunque contractu, vel diſtractu, puta tranſactione, renunciatione, de qua hic ꝓprie agimus. Bart. *in d. Auth. n. 20.* Bald. *n. 13.* Fabr. *n. 2.* Salyc. *n. 17.* Iaſ. *n. 71. cum ſeqq.* etiam in donatione, vt hanc dicit & probat communem Gabriel. *de Minor. concl. 5. n. 5.* Deinde etſi ius ciuile aliter ſe hic haberet, tamen cũ quæratᷣ de retractione iuramẽti, & de periurio, ac ꝑ conſequens de peccato, etiã in terris Imperij ſtandum eſſet iuri Canonico in materia iuriſiurandi *c. 2. de iureiur. in 6.* Iaſ. *d. Auth. n. 24.* Late Immol. *in d. c. cum contingat. num. 3. & 6. per d. c. 2. & c. fin. de præſcrip.* Gl. & Dd. *c. poſſeſſor. de Reg. iur. in 6.* Tertio quod opponitur, d. Auth. ſolummodo intelligendam de iuramento, corporaliter tactis Euangeliis præſtito, non vſquequaq; momentoſum eſt. Quocunque enim modo, vt Cyn. inquit, *n. 4. in d. Auth.* exprimatur conſenſus erga Deum,

& Sacra, obligatus est iurans, imo iurans non obligatur ratione Euangelij, cui non iurat, nec iurare debet tanquam creaturæ. *c. etsi Christus. de iureiur.* Sed iurat Deo creatori, & ad eum respicit. Et ita etiã Canonistæ interpretantur, vt qualitercunque præstitum iuramentum sit obseruandum, vt fatentur ipsi Legistæ. Bart. *d. Auth. numer. 8.* Faber *ibid. num. 1.* Panor. *num. 2. de his quæ vi metusue. c. etsi Christus.* Adhæc ex Actis apparet, renunciationem nostram iuratam, de qua nos agimus, apud Acta factam fuisse. Quod omnem solennitatem supplet *l. omnium.* vbi Dd. *C. de testam.* Quarto quod de iuramento prodigi dicitur, ad hoc primo respondetur, minorem comparari prodigo, quatenus minor est, & quando sine curatore contrahit. *d. l. si curatorem.* At hic in iureiurando habetur pro maiore, nec curatore habet opus, vt supra posuimus, sed & in ista facti specie, auctore curatore, imo in iudicio renunciatio iurata est facta. Merito igitur valet, & ea similitudo cessat, vt in simili distinguit Bald. *in l. fin. §. filius. C. de bon. quæ liber.* Deinde quod Canonistæ firmant, quibus in hac materia statur, prodigum etiam ex iureiurando obligari, quando consentire potest. Ita Panor. *num. 11. & 12.* quem sequuntur Canon. *in d. c. cum contingat.* Postremo, quod nullum simile sit idem, vt ait Bart. *l. quod Nerua. depositi.* Manifestum enim discrimen inter prodigum & minorem faciunt hac in parte Doctores *in l. is cui.* vbi Bart. *num. 8.* & post Alex. Castr. & alios late Iason *num. 18. & seq. de verb. oblig.* Frider. de Senis *consil. 31. per tot.* Bald. *consil. 260. volum. 2.* Nam cum publice bonis interdicatur prodigis, & ita lex ac Magistratus illorum contractibus tanquam furiosorum resistant, *l. 1. de curat. furio.* merito non obligantur ex iureiurando, contra leges & bonos mores. *c. non est obligatorium. de R. I. in 6. l. si quis inquilinos. §. vl.* vbi Bar. Ias. & alij *de legat. 1.* præsertim cum furiosi quoad administrationem videantur,

tur, Dd. *dd. locis.* Secus autem eſt in minore, quem lex obligare ſe non prohibet, imo permittit, *l. puberes.* vbi Cuiac. *de verb. oblig.* quamuis alienationi bonorum velit adiungi curatorem *l. 1. de Minor.* nec Magiſtratus ei contractibus interdicit, ſicuti prodigo. *l. quod ſi minor. 25. §. non ſemper. de Minor.* neque etiam pro furioſo ſimpliciter habetur. *l. in negotiis 5.* vbi Dd. *de Reg. iur.* neque pro prodigo. Dd. *in l. 3. C. de Minor.* & cũ eo contrahentes non ſic cenſentur eſſe in dolo, ſicuti qui cum prodigo contrahunt. Dd. *d. l. is cui bonis.* nã publice ei bonis interdicitur, vt ignorantia hic non ſit probabilis, ſicuti in minore. *l. 3. ad Maced.* Ex quo reſpondetur & ad illud, quod iuramentum contra legem præſtitum obligare nõ debeat. Nam in primis hic non eſt præſtitum contra legem. Filiæ enim iam adultæ, auctore Tutore ſiue curatore potius potuerunt diuidere, & per conſequens renunciare atque etiam iurare, vt ſupra eſt expoſitum. Et quod iusiurandum etiam ſine curatoris auctoritate à minore in contractibus præſtitum recte adhibeatur & valeat, docet textus *d. Auth.* Deinde non ſimpliciter verum eſt iusiurandum contra leges præſtitum non valere. Etenim hoc intelligendum eſt de legibus naturæ ad bonos mores, & honeſtatem rationi congruam, & præceptionibus diuinis, non de lege moreque ciuili, præſertim pertinente ad priuatam vtilitatem. Nam contra tales leges iuramentum præſtitum eſt ſeruandum. *d. c. cum contingat.* vbi Panor. *numer. 4.* Late Immol. *num. 36. & in c. 2. de pact. in 6* Gemin. *ibid. nu. 3.* Eſt igitur hæc renunciatio potius ſecundum Canones *d. c. 2.* quam contra leges facta. Gl. *l. 1. C. de pact.* Bart. latè *in l. ſi quis pro eo nu. 11. l. cum lex. de Fideiuſſ.* Illud magis obſtat, iusiurandum, per fraudem expreſſum, non obligare minores. Nam diſerte vbiq; talia iuramenta excipiuntur, quę dolo, vel metu ſunt expreſſa. *d. Auth. Sacramenta. d. c. cum contingat d. c. 2.* Et quamuis alias diſtinguatur inter iuramentũ vi extortum

vt non valeat, & metu coactum, vt valeat, sed absoluatur. *c. verum.* vbi Dd. *de iuriur. c. sacris c. ad audientiam. quod metus caus'a.* Iason post Castr. & Salyc. *in Auth. Sacramenta. nu. 30. Si adversus vendit.* quam etiã communem facit Couar. *p. 2. cap 3. §. in pr. de sponsal.* non tamen hoc obtinet in contractu minoris, vel vbi renunciatur hereditati viuentis, vel alias actus est inualidus. Nam ibi indistinctè etiam absque absolutione iuramentum metu coactum, aut vi extortum annihilatur cum toto actu, & ex sententia Panor. dicit pronunciari Couar. *ibid. & variar. Resolut. 1. cap. 4. n. 7.* & sic in praxi receptũ testatur *in c. quamuis par. 3. § 4. nu. 2.* Ad quod obiectum respondemus, metum hic non probari, vt oportet, *l. metum. quod metus caus.* Nam actus in ciuitate præsertim gestus, non præsumitur metu factus, nisi probetur. *l. vlt. quod metus caus.* Anchor. *c. si propter. de rescrip. in 6.* Bald Bened. *c. Raynutius ver. Testamentum. n. 24. de testam.* Pet. Peckius. *de testam. coniug. 1. cap. 10. n. 2. & 3.* Imo potius metus sic excluditur, ob præsentiam Tutorum & propinquorum. Ias. & Dd. *l. interpositas. C. de transact.* etiamsi alias, non tantum testibus, sed etiam coniecturis probari queat, Bart. *l. si ob turpem. de condict. ob turp. caus.* sic vt duobus metu gestum asserentibus plus credatur, quam mille contrarium affirmantibus. Couar. *d. c. 3 par. 2. §. 5. n. 10. de sponsal. n. 12.* etiã subiicit vtilẽ esse protestationem ad metum probandum, etiam clam factum, cum palam fieri sine metu nequeat. Sed in hoc deficit hic probatio, *l. duo. de testam. Tutel.* Quia difficillimũ fuerit metum probare contra præsentiam iudicis, matris, propinquorum, & quittationes secutas actusq; geminatos, late Crauet. *cons. 114. l. transactionum. C. de transact.* Non sufficit autem allegare, nec probare *l. 6. C. de præd. Minor.* Quod autem ad dolum attinet, sciendum est, dolum dupliciter considerari, vel cum ex proposito venit, vel cum reipsa inest. Gemin. *d. c. n. 12.* de dolo, qui venit ex proposito, & quidem tali, qui auferat omnem consensum, loqui prædictos textus, & ita accipiendos esse Dd. asserunt.

asserunt. Panor. *d.c. cum contingat. n.3.* Ioh. Andr. *c. vnic. de Commod.* Talem dolum hic interuenisse ex proposito, q consensum impediuerit, difficile profecto erit, vt probetur, sicuti probari debet. *l. dolum. C. de dolo.* Paris. *consil. 89. n. 30. vol. 1.* Nam ex proposito dolus tunc interuenisse dicitur, si vel aliquid falso de magnitudine, vel paruitate hereditatis esset affirmatum. *l. si quis affirmauerit. de dol. mal.* vel mendaciis Tutorum filiæ inductæ ad renunciandum, & quidem talibus, vt propterea tali, & tanta dote constituta hereditati renunciarent, Immol. *c. quintauallis. n. 48. de iureiur.* Gl. solennis. *l. item si precio. §. fin. ver. circumscribere. Locati.* Vel si tutores cum fratribus accepta pecunia collusissent, aut filias ad renunciandum per ebrietatem aut alias malas artes induxissent, vt latius exponit hæc Immol. *d. loc. nu. 46. & seqq.* Dd. *in l. dolum. C. de dolo.* Talia in præsenti casu interuenisse, ex actis non apparet, nec præsumi possunt. *l merito. pro socio.* cum dolum ex perspicuis indiciis probari conuenit. *d. l. dolum. d. l. interpositas. vbi gl. verb. qualitas.* Quod si dicatur, Tutores in dolo fuisse, eo ipso quod renunciare fecerint filias minores hereditati paternæ, siue decreto, hoc enim ipsum est contra leges *l. 3. & tot. tit. de reb. cor.* sc. ad renunciationem certi hereditarij iuris, qꝫ pro re immobili habetur. *l iubemus. C. de SS. Eccles.* Tiraq. *de Retract. §. 1. gl. 6. & 7. per tot.* minores inducere. Bald. & Dd. *in l. 1. C. si ad donat.* præsertim cum hæc liquidi iuris sit remissio. *l. si quis delegauerit.* vbi Bart. *de Nouat. l. 4. C. eo.* donationem autem facere minores, vel auctore tutore, curatoreue, legib. prohibeantur. *l. non omni. C. de adm. Tutor. l. cum plures. §. cum Tutor. de adm. Tutor.* qui autem contra leges contrahit est in dolo, *l. quemadmodũ. C. de Agric. & cens. lib. 11. c. qui contra. de R. I. in 6. l. qui à quolibet. de contrah. empt.* quia scienter faciẽs rem sibi prohibitã, videtur esse in dolo. Ias. *in l. si quis cum aliter. n. 9. de V. O.* Ad hoc responderi potest, ea iura ꝓcedere, quando quis contra ꝓhibitionẽ apertam legis mercatur. Gl. magn. *l. 1. C. de pact.* Huic autem renunciationi,

quam auctore tutore facit minor, lex non resistit, imo assistit. *tot. tit. Inst. de auctor. tuto. l. 1. & tot. tit. C. si Minor se hered. l. 1.* vbi Bald. *C. si adu. donat.* Et quamuis requiratur in alienatione immobilium solennitas Decreti: tamen etsi ea solennitas omittatur, non dicitur contractus fieri contra legem, sed præter legem, quia lex ei non resistit, sed neque assistit. Ita hunc Minorum contractũ à contractibus q contra leges sunt Dd. distinguunt. Bart. *num. 8.* Castr. *n. 11. in l. is cui bonis. de V. O.* Br. *d. l. si quis pro eo. num. 11. & 12.* Et quamuis hanc distinctionem reprobent quidam, quos recenset Iason *in d. l. is cui bon. in fin.* Tamen procul dubio vera est, cum Minor contrahit, tutore vel curatore auctore, vt in nostro casu. Talem enim contractum lex non prohibet, imo permittit, quamuis interdum ex causa velit decretum iudicis accedere. Cum ergo hic non inueniatur contractum contra legem, non potest dici dolus ex proposito ex sola ratione interuenisse, & per consequens potius in dubio pręsumenda erit bona fides, quam mala, in Tutore res pupilli gerente; *tex. l. hoc autem 7. de admin. Tuto.* Dyn. *c. qui contra. nu. 5.* præsertim, cum præcipuus hic contractus nihil aliud fuerit, quam vera diuisio, quam lex omnimodo, præsertim prouocante ad diuisionem maiore, *l. pen. C. de præd. Mino. l. si pupillorum. de Reb. eorum.* Tutoribus sine decretô permittit. *l. inter 20. de auctor. Tutor.* Bald. *l. 1. num. 4. C. si aduers. vend.* etiamsi auferendarum litium causa renunciatio vice accessionis fuerit addita. Nam hac diuisionis forma quotidie vtimur, vt dicit Bald. *l. tres fratres. num. 3. de pact.* Magis autem intuendum est principale negotium, quod agitur, quam accessorium, vt fraus abesse videatur, & alienatio valeat. *l. in modicis. de contrah. emp.* Et vtile per inutile non debet vitiari. Iason *l. vinum. num. 33. si cert. petat. l. sancimus. C. de donat.* maximè cum his agnati interuenerint, & auctoritas iudicis accesserit, & apud Acta renunciatio sit facta, quæ res præsumptionem doli excludit. Angel. *§. quadrupli.*

*drupli.num.11.Instit.de Act.& ib.*Iason *num.63.*Bart. *l.frater à fratre. de condict. indeb.* Gl. Dd. *l.Polla.C.de his quibus vt indign.* Eodem modo respondetur ad obiectum, quod tutores contra leges renunciarint debita liquida minorum, aut minores repudiare passi sunt. Nam inprimis principalis contractus hic fuit diuisio, etiamsi accessit in parte refutatio, vt fieri quotidie in diuisionibus nobilium, præsertim puellarum, respectu fratrum solet. Bald. *in d l.tres fratres.& l.1.C si aduer. donat.c.2.de pact.in 6.* Deinde non simpliciter prohibet lex donare, sed non vult fieri sine causa. Nam ex causa etiam donare simpliciter Tutor potest, vt administrator Principis, si hoc eius personam deceat. Iason *in d.l.pactum.C.de pact.* Prçterea remittere, seu transigere ex causa potest Tutor. *l.interdum.§.qui tutelam.de furt.l.1.& 2.C.si ad trãsact.* Gl. *l.tutor 35.in pr.de iureiur.* quę qualis qualis si subsit, à dolo excusat, etiam iniusta & bestialis, vt loquuntur Dd. *l.igitur.§.potest. de liber.caus.* Gl. *ver. iudicem, in l.vn.* quam Dd sequuntur. *Si quis ius dic.non obtemp.* Ias. *l.2.n.2.de Carb.edict.* Quare leuis aliqua occasio, puta ignorantia etiam crassa, aut error iuris excusat à dolo, vt late Socin. *cons.108. in hac cõsultatione.n.12.vol.1.* Hic autẽ Tutores potuerũt ignorare, quantum fuerit in bonis paternis, præsertim cum mater ea per annos decem sola administrarit, vnde non sunt dolosi, quamuis transigant, sed magis decepti dici possunt. *l.qui cum tutor.§.qui per fallaciam.de transact.* Et si dicatur, q̃ debuerint inquirere, respondetur, in eo magis culpã, q̃ dolum verti, quod etsi maximè sciuerint, tamẽ videntur aliquam habuisse transigendi vel renunciandi causam: non enim hoc simpliciter fecerunt, & animo donandi, quę donatio sola prohibita est, sed constituta filiabus ampla dote, quæ legitimam duplo ferè superaret, vt hic dolus & deceptio abfuisse videantur, per ea q̃ tradit Gemin. *n.12.d.c.quamuis.* & Anchoran. *n.1.* Etiamsi pro maiori quantitate minor sit accepta ad lites amputandas. *d l.interpositas.* vbi post Salyc. Iason *n.4.* Prçterea

noluerunt hic forte Tutores suscipere lites huius rei gratia cum matre & nobilibus fratribus valde potentibus, ac opulentis, quæ sola ratio ad excusandam à dolo renunciationem sufficit. Curt. *cons. 52. nu. 20. vol. 2.* Alciat. *de Præsumpt. reg. 7. præsumpt 27. cũ ibi alleg.* prçsertim cum omnis euentus litis sit dubius. Gl. *vlt. in l. Lucius. 78. §. fin. ad Trebell.* & sit honestus & laudãdus animus execrantis lites, maximè inter liberos, matrẽ, fratres & sorores. Accedit q; in hac transactione, seu renunciatione interuenerit matris auctoritas & volũntas, cuius par affectio erga liberos omnem fraudis suspicionem amouet. *l. non solum. §. 1. de Ritu nupt.* quæ etsi in auo loquatur, tamen ea rectè extenditur ad matrẽ, propter parẽ vel potius maiorem affectum. Ex quibus omnib. intellectu facile est, vel difficulter, vel nullo modo ꝓbari posse, dolo ex ꝓposito filias inductas esse ad renunciandum. Iam nec talẽ dolum, qui consensum impediuerit, interuenisse intelligi licet ex eo, quod etsi certioratę nõ fuerint filię de quantitate hereditatis paternę, tamen in genere de ea scire potuerunt, imo sciuerunt, quoniam per 10. annos à morte patris cum matre fuerunt. Nam qui diu est in bonis antiquis, hoc est, per multum temporis, siue ea mobilia sint, siue immobilia, præsumitur verisimiliter eorum quantitatem scire. *Gl. l. quisquam. ver. debuerit. C. de resc. vend.* Sufficit autem ad validitatem iuramenti & consensum, qui in eo requiritur, in genere scire qua de re agatur. Bart. *in d. Auth. Sacramenta n. 6.* Et certiorari nõ debet, qui rem nouit. *l. si legibus.* Gl. *verb. imputari. C. de Episc. audient. per l. 1. in fin. de act. empt.* Sed & quoad iusiurandum non requiri certiorationem in minoribus ac mulieribus, est magis recepta opinio, vt probat Gabr. *lib. 2. de iureiur. concl. 3. per tot.* Deinde hic iusiurandum fuit præstitum, non statim in ipsa renunciatione, ita vt videri posset, eadem facilitate datum, qua facta est renunciatio, sed ex interuallo apud acta, vt etiamsi dolus renunciatione interuenisset, videretur tamen purgatus per matu-

maturam deliberationem intermedii temporis. Innoc. *post gl.c.cum contingat.n.9.arg.auth.siue à me.C.ad SC. Vell.* Iason *in §.fuerat.n.80. Inst.de action.l.si ex cautione.* vbi Dd. *C.de non num. pecun.* Tertio iusiurandum hic fuit præstitum apud acta & interueniente iudicis auctoritate, quę omnem solennitatem superat. *l.omnium.C.de testam.* & omnem fraudis suspicionem excludit, ita vt etiam præsumptio doli, q̄ sumitur ex eo quod non est interpositum decretum, tollatur, si auctoritas iudicis interueniat, quæ est loco decreti *l.sed etsi præses.C.de prad. minor.* Bald. *in l.1.nu.4.C.si aduers.trans.* Et hæc de oppositione doli sufficiant. Nunc de metu dicendum, qui saltem reuerentialis videtur interuenisse, in quo tenendum breuiter. Etsi minor metus requiritur in fœmina quam in mare *c.cum locum.de sponsal.* Decius *l.omnibus.n.3.de R.I.* Iason *d.l.interpositas.n.4.* tamen ex sola patris aut matris aut mariti reuerentia metum non probari, nisi accedant verbera, minæ aut aliæ coactiones, *l.ad inuidiam.C.de his quæ vi metusue caus.c.ex literis. de despons.imp.* Bart. *l.1.§.quæ onerandæ.n.4.quar.rer.act.* Iason *iam d.l.interpositas.* Immol. *c.quintaual.n.46.* Innoc. *c.causam.de offic.deleg.* Et ita in terminis hoc est in filia renunciante decidit Ph.Franc. *c.quamuis.n.2.* reprobans Baldi doctrinam *in d.l.interpositas.* Idq; duabus rationibus.

Primo quia text. *d.c.* vult metum probari si filia contrauenire velit iureiurando, quod patri dedit renuncians hereditati. Ergo ex sola reuerentia patris metus non præsumitur, alioquin ibi non esset probandus.

Secundo, quia affectus paternus omnem aufert suspicionem *d.l.non solum.* Quodsi hæc vera sunt in reuerentia, quæ patri debetur, multo magis certe obtinere debent in reuerentia, quam habere potest minor puella erga matrem, fratres, vel curatores, quæ procul dubio longe minor est. *arg. l.in copulandis.C.de nupt.* Quare ex hoc solo capite dici non potest metu iusiurandum extortum, præsertim quod apud

Acta factum est, vbi iudicis præsentia omnem suspicionem excludit. *dd. iurib.*

Iam quod ad illam quæstionem attinet, an non possint filiæ petere absolutionem propter dolũ, aut certe læsionem enormem? Videtur prima facie, quod sic. Nam iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis. *c. quanto, de iureiu. c. 1. eo. in 6.* Quæ certa iniquitas subest reipsa, in hac renunciatione, quia filiæ ob mediocrem dotem largæ opulentæq; hereditati renunciarunt. *d. l. si quis non aliter.* & ita decidit Petr. de Anchor. *in repetit. c. statuta. de constitut.* Vbi similem casum allegat, in quo patruus dederat nepti ex fratre dotẽ, & fecerat eã renunciare hereditati cum iuramẽto, dicit Anchor. se ita consuluisse, quod deberet petere absolutionem. Et ita concludit in *c. quamuis.* addens, quod sit enormis læsio, quãdo est vltra dimidiũ eius ꝙ accepit. *l. 2. C. de resc. ven.* Ratio, quia Renunciatio non videtur ad immoderata esse extendenda, Immol. *d. c. quintauallis. n. 45.* Atq; hanc esse cõmunem, vt filia sic læsa debeat per absolutionẽ restitui, quæ ius suũ persequi possit, testatur Soarez *Thesau. rec. sentent. ve s. filiæ. n. 30.* Decius *cons. 203. nu. 5.* Viuius *1. com. opin. 221.* nec iuratã renunciationẽ extendi ad enormissimã pluribus firmat Crauet. *cons. 192. nu. 2. & 3 cũ mult. ib. alleg. & cõs. 7. n. 5. cons. 142. n. 23* Dec. *cons. 203. n. 1. 2. & 3. & per tot.* Paris. *cons. 96. vol. 1.* maxime quãdo docetur de læsione. Panor. *cons. 96. vol. 1. n 9. & 10.* præsertim enormissima. Paris. *cons. 99. n. 20. vol. 1.* Couar. *d. c. 2. §. 4. & 6. par. 3.* Decius & Crauet. *alleg. loc.* Castrens. *cons. 305. notandũ vol. 2.* Anchor. *cons. 182.* Schurff. *17. cons. 1. quæritur n. 1. 2. & 3.* vbi dicit hãc esse cõmun. opinionẽ ꝙ ꝓpter enormẽ læsionẽ debeat iuramẽtũ remitti Crau. *cons. 142. n. 24* Maurit. *de in integ. restit. c. 310.* Gail. *2. obs. 77. n. 11.* pręsertim, cũ cõcurrit minor ætas, & sexus fragilitas, nẽpe muliebris, vt in præsenti casu. sicuti hanc quoq; cõmunẽ faciunt Turzan. *com opin. 159.* Couar. *d. c. p. 3. §. 4. n. 6.* Etsi autẽ hęc opinio habeat assertores plurimos, & procedere posset, quãdo dolus reuera dedit causam iureiurando, ita vt non valeat,

quo casu ad maiorē cautelā recte petitur absolutio, & in illis term. dicit Iason *in d.auth.n.44.* probare se Anton.de Butr.dictum per Gl ordin.*d.l.1.de d. lo.* Item quando metu, puta per verbera, iusiurandum est expressum. Immol.*in d.c.cum contingat.n.3. & 11.* dicens hanc theoricam communiter ita intelligi. Innoc.*c.ad aures.de his quæ vi metuſue.* Gemin.*n.10.* Ancho.*in princ.* dicens hoc esse tutius. Tamen quando reipsa tantum subest dolus, & læsio, tum ne secundum istos ipsos Assertores habet locum dicta Theorica, præterquam cum subest enormissima lęsio, hoc est longe vltra dimidiū iusti precii Turzan. *d.com.op.159.* Immol.*d.lo.* quāquā hoc ipsum etiā cōtrouersum est, adeo, vt non tantū aliis, sed aliqui sibipsis inueniantur cōtrarii, vt de Alex. & Immol. notauit Crau.*conſ.192.n 9.* Sed vt demus hoc extra controuersiā esse, nec sic tñ res erit expedita. Cum enim enormis læsio dicatur, quæ est vltra dimidium iusti precii, enormissima multo maior esset debet. Innoc. *d. lo.* & late *c.cum contingat n.50.& seq.* quia hi sunt distincti læsionum gradus. Talis autem læsio vt hic probari possit est metuendum Nā in præsenti casu ampla dos filiabus est data, nempe ter mille florenorū, quę illis legitimæ portionis loco cederet, vt & alias lex *quoniam nouell. C.de inoff.teſtam.* Franc.Couar. Anchor.*d.c.quamuis.* Coras. *in l filium.C.fam hercis.* Et cum in hereditate circiter triginta millia florenorum fuisse dicantur, item in dotalitio ac hereditate matris, cui etiam renunciarunt, sex millia, facile apparet, si hæc in decem liberos diuidantur, non admodum aut saltem non enormiter, multo minus enormissime has filias esse læsas, ꝑ quo faciunt q̄ tradit Gemin.*d c.quamuis,n.12.* Phil.Franc.*n.8.* Anchor.*n.1.* Præterea obstat, q. hæ filię in genere sciuerunt, quidnam in hereditate paterna esset, imo etiā in specie dicunt regiſtra, & inuentaria oīum bonorū illis fuisse exhibita & ostensa. Quod si vero vxor ꝑsumit habere notitiā bonorū viri. Corn.*conſ.105.n.34.vol.2.* & cōiuncti ꝑsumunt scire facta defuncti. Dec.*conſ 200. quæritur n.6.per l.de tutela.C.de in integ. reſtitut. l. octaui. vnde cogn.*

Quanto

Quanto magis liberi intelliguntur scire statum & quantitatem bonorum paternorum, in quibus nati, educati sunt, & adoleuerunt? *l. quisquis. C. de resc. in. vend.* Fatemur quidem id non obtinere in valde læsis, qui ne sic quidem valorem sciuisse præsumuntur. Br. & Dd. *d. l.* etiam stante & interueniente iuramento. Crauet. *consil. 129 n. 6.* Cor. *consil. 258. lib. 4.* sed in hoc contrarium tenet Alex. *consil. 126. cir fin.* Sunt etiam qui volunt succurri minoribus enormiter in renunciatione læsis, dato quod valorem sciuissent. Crauet. *consi. 142.* Socin. *consil. 263. col. 2.* Curt. iun. *consil. 141. in fin.* Sed nec ista scrupulum faciunt, cum filiæ nostræ semel atq; iterum stante matrimonio dictam renunciationem renouarint, quod valde deliberatam voluntatem & assensum arguit, Crauet. *in term. consil. 114.* Iam sufficit in genere ad validitatem iuramenti habere scientiam rei, super qua iuratur, & tradunt Dd. quod nunquam dicatur enormiter læsus, qui in eam læsionem consensit. Immol. *d. c. quintauallis. n. 46. de iur.* allegans hoc fundare Angel. in disput. *incip. duo litigantes. per c. scienti. de R. I. in 6.* Crauet. *consil. 192. n. 1. consil. 114. n. 12.* Sed etsi talis subesset enormis læsio, tamen valde adhuc dubitandum foret, an possent hæ filiæ à iuramento absolui, propter *d. auth. ver. inuiolabiliter?* Quod nonnulli ita interpretantur, sc. donec petatur absolutio, violant text. qui sic intelligendo nobis seruiret de vento, vt recte inquit Panor. qui vbique indistincte tenet, non posse absolutionẽ peti. *d. c. cũ contingat.* quẽ sequitur ib. Imm. *d. c. quintauallis. n. 45.* maxime quando verba omnem læsionem comprehendunt, vel certioratio aliqua aut scientia de bonis paternis præsumitur, quia scienti, inquit, non fit iniuria. Nec vero intelligit eadẽ facilitate iurari, qua renũciari, licet q̃dã contra sentiant, vt Crauet. *consil. 192. nu. 9.* qui tñ addit, hoc in iuramento non esse sine dubio. Idem tenent Anchor. *ad ver. omnino.* Ph. Franc. *nu. 3. d. c. quamuis.* & communiter Canonistæ *c. pen. de empt.* Bald. *num. 14.* Castr. *n. 10. & 11. d. auth.*

Bart.

Bart. *l. si quis. de fideiuss.* Iason *l. si quis cum aliter. n. 15. de V. O.* qui omnes dicunt actus iureiurando firmatos iure Canonio esse inexpugnabiles. Panor. ita consuluit *cons. 71. cir. fin. vers. venio. vol. 1.* dicens se ita semper legendo, & practicando cōsuluisse. *d. auth. l. c. ib. omnino*, nec vllū esse textum in mundo, qui dicat propter hanc causam absolutionem à iuramento quē petere posse. Vnde curia Paris. non admittit limitationē contra *d. c. quāuis*. dato q. filia sit in quadruplū decepta, q. sequitur Tholosana, teste Bugne. *lib. 2. l. abrog. c. 87.* Alex. *cons. 20. cons. 125. iuxsi. n. 9 vol. 1.* dicens Dd. multos noluisse subscribere consilio Anchorani, qui contrariū cōsuluisset, quia hoc iuramentum seruari posset sine interitu salutis æternæ, latiss. Socin. *consil. 115. n 6. & 7. vol. 1.* Romā. *cons. 4 7. in casu proposito per tot.* Schurff. *cons 17. cent. 1. n. 15. & 16.* Boer. *decis. 62.* Sed & constat iure canonico contractus & actus firmari iuramento, qui iure ciuili nō valent. *c. cū contingat. c. 1 & 2. de iur. in 6. d. c. quāuis.* vbi Couar. late Decius *cons. 202. vt praes. ns n. 2. & 3. cum multis ibi* Gab. Rom. *2. de iureiur. concl. 8. 9. 10. um allegat. ibi.* Et quāquā ad effectum agēdi potest ipetrari absolutio, etiā aduersario nō citato. Paris. *cons. 96. n. 25. 26. vol. 1.* Itē ad hoc vt periurii pœna euitetur Mau. *de in integ. c. 310. quod vero. n. 2.* tamen male petita nihil prodest. Id. Paris. *cons. 44. n. 1. vol. 1.* & difficulter datur cōtra transact. iuratam *l. si quis maior. vbi* Dd. *C. de Trans.* Paris. *consil. 96. n. 90. vol. 1.* Et sine causæ cognitione obtēta est nulla Paris. *cons. 14. n. 14. vol. 1.* multisq; modis impediri, vel impugnari potest, vt videre licet apud Paris. *d. cons. & cons. 44. cōs. 91 cōs. 95 vol 1. cons. 96. vol. 3. cons. 120 lib 9.* Et ita apparet hanc cōmunē esse Dd. præsertim Canonistarum decisionem, à qua in materia peccati periculosum est recedere, maxime in dubiis, & quia fauorabile est, pro iuramento pronunciari Boer. *d. decis. 62.* Nam etsi minoribus aufertur res, tamen prouidetur eorū animæ, quæ omnibus rebus est anteferēda. Ita Iason, Bar. Castr. & Salyc. *d. auth. per l. sancimus. C. de SS. Eccle.* Quin etiam iudex non debet

esse auctor periurii *l.2.C.de indict.vid.toll.l.4* vbi Iason *n.12.& 13.de in lit.iur.l.de die 8.§.subetur.qui satis dare cog.* In prętéti casu dubium relinquitur, an talis lęsio adsit, cum interuenerit iudicis & propinquorum auctoritas, ratione cuius dubii & auctoritatis interuenientis, vix est, vt filiæ istæ absolui queant, vt late Socin. *d. cons. 115. num. 9. vol. 1.* Iam quod dicitur Auth. *Sacramenta.* nequaq̃ procedere, quando minor non ratione ętatis, sed ex alia causa vult cõtrauenire, etsi hęc opinio vera esset, tñ secundũ ipsosmet ad id allegatos Doctores intelligi deberet, quãdo ea ratione, qua maior, potest etiã minor aduersus cõtractũ venire. Bart. *d. auth.* Sed sic est, q̃ maior neq; ꝑpter omissum decretũ, q̃ in eius alienatione nõ requiritur, neq; propter enormẽ læsionẽ posset contra contractum iuratũ venire. *l. si quis maior. C. de trans.* Ergo propter eiusmodi nec istis filiabus succurri potest, & expresse Bald. *d. l. 1. C. si aduer. trans.* Deinde hæc opinio, etsi quibusdam Legistis placuit, tamen reprobatur iure Canonico, quod in praxi in hac materia est sequendum. Nam indistincte hoc iure ex nulla causa potest iuramẽto cõtraueniri, el eg. Cast. *d. auth. n. 8. & 9.* nisi forte ex enormissima læsione. Turz. *com. opin. 159.* Cou. *d. c. 2. p. 3. §. 4. n. 5.* q̃ hic abest. Præterea, etiã secundũ ipsos Legistas nõ obtinet ea sententia, quãdo generaliter datũ est iusiurandũ, quod ad omnia remedia extendi possit, ita post Br. Salycetus *d. auth. num. 14.* Porro quod obiectum est, iuramentum non obesse, si filiæ non sint de beneficiis sibi competentibus certioratæ, hæc opinio etsi quibusdã arridet, tñ reprobata est à plerisq;, qui iudicãt sufficere q̃ iuretur super certo facto, in quo pręsumitur, saltem simpliciter & in genere cogitatum de omnibus remediis cõpetẽtibus. Bart. *d. auth. n. 16.* quem sequitur Ang. & Salyc. *n. 20.* Quia iuramentũ habet vim specialis renunciationis Bald. *in l. 1. n. 4. C. com.* Iason *in §. item si quis. n. 12. Inst. de Acti* Alex. & Dd. *l. sciendũ. de verb. obl.* Idẽ Alex. *cons. 27. n. 7. vol. 1.* late Tiraq. *in leg. connub. cir. fin. gl. 5. n. 14. &*

Gabr.

Gabr. Rom. *2. de iur. concl 4.* & propter eius fauorem fit extensio ex identitate rationis Alex. *cons. 125. vol. 1.* Itē q̄a iurans nō debet certiorari, quia præsumitur certioratus. Nō n. intelligitur quis temere ad iuramentū venire nisi re explorata. Ita Iason *in l. si quis. n. 19. C. de pact.* Pro hac decis. bonus tex. *l. qui in re. cum ll. seqq. de milit. test.* Idē tenent Bart. *n. 8.* quē sequuntur cōmuniter Dd. Ang. Lud. Rō *l. sciendū de V. O.* id. Bart *n. 4.* quē sequitur Castr. Alex. Fulgos. *l. si duo. § idem Iulia. de iureiur.* Vnde tradunt generalem regulam Dd. quod, quādo iuratur super aliquo facto, tollatur omnis actio, quæ ex illo facto vndecunq; poterat nasci. Bald. *l. 1. n. 8. C. de reb. cred.* vbi dicit se ita consuluisse. *& l. 1. § fi.* vbi Castr. *ad SC. Vell.* Pan. *cap. 1 de empt.* Gem. *n. 5.* Anchor. *n. 3. in c. 2. de pact. in 6* Alex. *cons. 27. & cons. 42. vol. 1.* vbi dicit quod ista est cōmunis sententia. & *cons. 127. cons. 222.* visa facti narrat. *vol 2.* nouiss. Schurff. *d. cons. 17. n. 15. cent. 1.* latiss. Iason. *d. Auth. n. 56.* vbi dicit hanc opinionē in practica & consuetudine approbari *c. cum contingat. c. ex rescripto.* Bald. *ib. de iureiur.* Itaq; quod Anto. de Butrio dixit alterā illam sententiam esse communem, verū dixit, & recte respondet Iason. *d. loc.* pro suo tempore, cum tantū antiqui extarēt glossatores. Nam hoc tempore magis esse cōmunem contrariā, sc. quod in muliere, & minore, nō requiratur certioratio, multis confirmat Gab. Rom. *2. de iureiur. concl. 3. cir. fin.* Nō obstat *c. debitores de iureiur.* Ibi n. qui iurarunt vsuras soluere, non repetunt: alioquin venirent cōtra iusiurandum, sed creditores quoniā in peccato hærent, ideo Ecclesiastica auctoritate ad reddendum compelluntur. Non sumus in tali casu, vbi possessor eo ipso quod possidet delictū cōmittit, Iason *in d. auth.* Nec quicquā delinquunt fratres, si hereditatem teneant, cui sorores accepta opulenta dote renūciarunt, imo hoc in plerisq; oppidis Italiæ statutum esse fatentur Doctores. Et in term. nostris ita decidit Rom. *d. cons. 437. in casu. n. 11.*

Nunc quærendum est de illa iuniore filia, quæ iusiu-

randum non præstitit an contrauenire possit. Et sane inprimis dispiciendum est, an non in prima conuentione simul consenserit, & sit pacta, in cuius pacti fine dicitur liberos sibi inuicem loco iuramenti fidem dedisse de seruando contractu. Nam etsi talis promissio iure ciuili vim non habeat in præsenti casu, cum videlicet ad solennitatem actus veri iuramenti interpositio requiratur, vt validetur contractus à minore gestus. Ita Iason post Castr. *l. 3 §. iurari, n. 123. de iureiur.* secutus Bald. *d. auth. reb.* probat tex. *in princ. Inst. de fideiuss. l. 3. C. si min. se maior. dix.* Nec omnino sit idem quod pro tali ponitur ac habetur Bald. *c. 1. in pr. de consuet. rect. feud. per gl. l. mercis. de V. S. & consil. 12. n. 4. consil. 491. n. 2. vol. 3.* Mar. Mantic. *sing. 24. n. 5.* Menoch. *cons. 35. n. 21. cum seq.* tamē videtur iure Canon. talis promissio haberi loco iurisiurandi, & esse pro iuramento seruanda, quoniam supra est ostensum, hoc iure iuramentum qualitercunq; præstitum esse seruandum. Panor. *c. ad aures, de his quæ vi metusue*, vbi parificantur iurare, vel religiose data fide confirmare, & dicit ibi Panor. *n 4.* quod perinde incurrat infamiam, qui venit contra talem promissionem, atque qui violat iuramentum. *l. si quis. 41. in fi. C. de trans.* Immol. *ibid. n. 4.* Hostiens. *de iureiur. in princ. n. 1.* vbi inquit, quod per fidei interpositionem obligatur quis sicuti per iuramentum, & hoc multis probari potest, vt per Gl. *c. querelam ver. præstita. Ne prælat. vic. hæ.* vbi Gl. comparat præstationem fidei & iuramentum *c. peruenit. de fideiuss. c. 1. de sepult. in 6.* vbi Archidiac. inquit, nihil inter hæc iuramenta, quoad validitatem attinet, interesse. Couar. *c. 2 p. 1. §. 2. num. 2. cum aliis quæ allegat.* Myns. *obs. 17. cent. 1.* Etsi autem ad hæc responderi potest, hæc in genere procedere, & in illis conuentionibus quæ ad sui solennitatem non opus habent corporali iuramento, & maxime in sacerdotibus, quorum religiosa promissio perinde rata esse debet atq; iuramentum: secus vero esse quando lex ad solennitatem corporale iusiurandum requirit.

Panor. *in Rubr. de iureiur. in fin.* per Gl. *in c. vt circa ver. corporali. de Elect in 6.* Iason & Dd. *d. Auth.* In casu autem præsenti corporale iuramentum requiri, vt supra probatum est: Tamen res non caret scrupulo conscientiæ, & difficile est, vt quis consulat filiæ contra talem promissionem non simplicem, sed vi & effectu iuramenti confirmatam venire, & Mynſ. *d. loc.* testat, in Camera eiusmodi promissionem loco iuramenti esse. Et quamuis loquatur de promissione, q̃ fit per fidem Christianam, tamen recte dici potest eodem pertinere promissionem per suum iusiurandum, seu loco iuramenti, an Eydes statt/ factam, cum hæc seruare pars fidei Christianæ sit, iuxta Decalogum. Et sanè conscientias grauare decipulis verborum periculosum est, etsi fateamur proprie iuramentum non esse vbi Dei nomen non inuocatur, quanquam dici potest & hic effectu Numen inuocari, & sensu, licet non verbis, *l. qui per salutem. de iureiur.* perinde atque cum dicitur, iuro, promitto per fidem Christianam, &c. Non enim hic in verbis, sed sensu est diuini nominis inuocatio, & iurisiurandi religio, ac sanctitas saltem ex mente eius, cui promittitur, quæ potissimum est attendenda, præsertim vt valeat actus, non pereat. Gl. & Dd. *c. ex literis 7. de sponsal. & matrim. c. antec. ssor. 11. q. 3. c. beatus 22. q. 2.* qui textus probant, in iuramentis, & promissionibus sacris, plus intelligi quam dicatur, & sensum potius quam verba attendi. Accedit, quod hæc filia apud acta, & iudicem fecerit hanc renunciationem. Licet autem interposita auctoritate iudicis non aliter renunciatio confirmetur, quam si fiat cum causæ cognitione, quæ sufficiat ad alienanda minorum bona. *l. magis. §. non enim. de Reb. cor.* nec videatur credendum partibus & Tabellioni, ac ne quidem iudici asserentibus de causæ cognitione, præsertim vbi requiritur causæ cognitio in materia suspecta. *c. quoniam. vbi Dd. de probat.* Bart. & Dd. præsertim Ludou. Rom. *l. sciendum. de V. O.* Canonist. *c. 1. de Reb. Eccles. non alien.* Castr. *l. cum hi. §. si prætor. de trans.* Angel. *l. 1.*

C. de fid. instr. & iure hast. fisc. lib. 10. & in l. quacunq. §. fin. de Public. in rem. Tamen contrarium communiter concluditur, sc. in dubio interposita auctoritate Iudicis præsumi cuncta solenniter acta, & ex graui iustaque & necessaria causa sic de bonis minoris fuisse dispositum. *l. etsi præses. C. de præd. minor.* Ergo ex illo textu liquet in contrarium esse iuris præsumptionem. Et ita in Terminis tenent plerique. Specul. *de empt. §. nunc dicendum. num. 5.* Bald. *d. l. cum hi & in l. quacunque. in l. 1. & l. fin. C. de præd. mino. l. non aliter. de adop.* Bald. *c. 1. qui feud. dar. poss.* Immol. *l. si quis cum aliter. de V. O.* Innoc. *c. quoniam. de probat. & in c. innotuit. de eo qui ord. iur. rec.* & ita in terminis Alex. *cons. 125. visis. num. 9. vol. 1. cum mult. ib. alleg.* eleganter Socin. *d. cons. 115. circa num. 5. volum. 1.* Ideoque Bald. definit *in l. 1. num. 4. C. si aduer. transact.* quod quando iudex facit diuisionem inter minores, ipsa sententia diuisoria habeatur pro decreto, & valeat venditio. Quare cum filia nostra fecerit diuisionem, & renunciationem coram iudice, præsumitur cum causæ cognitione, & ex iusta causa facta esse, præsertim interueniente propinquorum, & tutorū, vt diximus, auctoritate. Quamobrem, vt maximè non obstaret huic filiæ promissionis religio, non tamen nihil oberit iudicialis illa auctoritas, maxime quoad defuncti patris hereditatem, cui citra iuramentū accepto aliquo per modum transactionis renunciare licuit. *l. si quando. §. & generaliter. C. de inoff. testam.* Iason *l. vl. num 19. C. de pact.* Fatemur quidem etiam decreto interueniente dari restitutionem. *l. siquidem. C. de præd. minor.* Iason *d. Auth. in princ. C. si ad. vend.* sed tantum intra tempora restitutionis. *l. vl C. de tempor. in integr.* quæ tamen, vt ex Actis ad nos transmissis intelleximus, etiam dudum elapsa sunt. Sane quoad viuentis matris hereditatem censemus renunciatione sine iuramento facta non excludi filiam. *c 2. de pact. l. si quando. §. 1. C. de inoff. Testam. l. pact. C. de collat.* Iason *l. vl. n. 27. C. de pact.* Sed hic non intelligitur æquè læsa, cum potuerit ante matrem mori, sicque nihil

aequi-

acquirere. Crauet.*conſ.114.l.1.§.ſi impuberi.de collat.* Caſtr.*conſ.174.lib.1.* Cœpoll. Vero.*conſ.17.* Socin.*conſ.263.n.2.* Alex.*conſ.12.* Gozadin. *conſ.9.* Curt.iun. *conſil.47.* quo nomine ne quidem reſtitutio minori datur. Crauet.*d.conſil.n.15.* Felyn. *c.2.de Conſtit.* Curt.iun.*conſ 120* quia talis læſio, quæ in vtrumque euentum ſe habere poteſt, non eſt conſiderabilis.*l de fideicommiſſo.* vbi Caſtr.*C.de pact.* Crauet.*conſil.142.nu.8.* Sed & iam ante declarauimus, quam apud teneras conſcientias hæc quaſi iurata promiſſio ſpeciem vimque iurisiurandi habere videatur, quo non dubium eſt omne reſtitutionis beneficium tolli. *Auth.Sacramenta. C.ſi adu. vend.* adeo vt abſolutio contra dari non debeat, niſi allegata & probata iuſta doli, vel maximè læſionis cauſa. Crauet. *conſ.7.n.§.4.* Et abſque hoc renunciatio per ſe non quidem valet, ſi non tantum de viuentis bonis ſit inter viuos occaſione renunciationis acceptum, quantum de morientis hereditate debebatur. Br.*nu.7.* Bald.*nu.15.* Iaſon *n 27.l.vlt.C.de pact.* verum è contrario inde ſequitur, ſi tantum ſit datum, quantum legitimæ ſufficiat, contrairi non poſſe. *l.1.§.1.ſi à parent.manu.* Bald Salyc. & Dd.*l.ſi quando.§.1.C.de inoff teſtam.* Nec enim in filia renunciante eſt læſio, niſi reſpectu legitimæ. Crauet.*conſ.11.n.19.* Hic autem hoc nomine cumulate huic filiæ ſatisfactum eſſe, ex ſuperioribus facile intelligi poteſt. Et ex his omnibus infertur, nihil proponi poſſe, quo minus in præſenti caſu filiæ renunciationi, ſemel iurato factæ, omnino ſtare cogantur.

Vt ſupra concluſum eſt, ita nos Decanus, & cæteri Doctores Iuridicæ Facultatis, in alma Academia VVittenbergenſi, id iuri & rationi conſentaneum eſſe dicimus, ſaluo tamen rectius ſentientium iudicio.

Con-

CONSILIVM VI. VNIVERSITATIS INGOLSTADIENSIS.

Vtrum Renunciatio propter enormem læsionem rescindi possit?

ES hat weyland N. sich zu N. hinderlassenen Wittib Ehelichen verheuraht/ in welcher Heurats Abred seynd beyderseits auff die Todtfäll vorbehaltene pacta getroffen/ deß Inhalts auff der Frawen Seiten/ Vermög der Heuratsnotul den 21. Octobr. Anno 44 N. 1. daß/ wo fern die Fraw vor jhrem Haußwirt mit Todt abgehn würde/ alsbald nach jhrem ableiben von jhrer Vermächtnuß solle ein tausent Gülden auff jhre Kinder erster Ehe/ so sie mit S. K. erzeuget/ fallen/ vnd jhnen bleiben/ bey den andern tausent Gülden aber solle N. L. der Haußwirt sein lebenlang seinen Beysitz haben/ vnd nach seinem tödtlichen Abgang/ im Fall sie nicht miteinander Kinder erzeugen/ samptlich mit vnd neben jren Kleydern/ Kleinodern/ als Mütterlich Gut/ was sie nicht im Leben verschafft/ denen werden vnd folgen/ den sie von Rechts vnd Billigkeit wegen zusiehn. Nun ist obgedachte Fraw N. A. zeitlich vor jrem Haußwirdt Junckern N. L. Anno 46. Todts verfahren/ vnd von jnen beyden keine/ aber von jhrer ersten Ehe/ von dem S. K. vier Erben hinderlassen/ deßhalben die erste tausent Gülden/ jhrer zugebrachten Vermächnuß/ alsbaldt zu rück auff jetzgenandte jhre Kinder oder Kindtskinder iure repræsentationis gefallen.

Hernacher erst für zweyen Jahren/ ist N. L. auch mit Todt abgangen/ deßhalben ebenmässig die andere tausent Gülden/ sampt den Kleydern/ Kleinodien/ Vermög der Heuratsnotul/ auch auff jhre Kinder/ die K. de iure communi gelangt. Vnder dessen aber/ in Anno 60. & 64. wie auß jhren hinderlassenen Kindern

dern deß L. Successores fürgeben / sey ein gemeiner Verzicht aller anherzlichen / anfräwlichen / Vätterlicher vnd Mütterlicher Güter vnd Erbschafft / von jhnen den Töchtern / Namens A. vnd E. eingegangen vnnd auffgericht worden Copia R. S. welcher doch von den Töchtern auß eingeführten Vrsachen in den Actis gäntzlich widersprochen würd / sonderlich in Bedenckung enormissimæ læsionis, daß der Töchter eine vber 200. fl. nicht empfangen / vnd allein von diesem Empfang Quittungen von sich gegeben / von andern verkaufften Gütern / nicht vom Widerfall.

Ist hierauff die Frag / ob die beyde Töchter / vnd an statt der andern A. das ein Enckel A. iure repræsentationis, zu dem obgemeldten widerfälligen Gut der zwey tausent Gülden / sampt den Kleydern / Kleynodien / etc. nach Innhalt deß Heurats Contract, den Regreß vnd Zustand haben / vnd daß N. L. hinderlassenen Sohn E. auß einer andern Ehe geborn / als vniuersal Erben suchen mögen?

Diese Frag hat erstes Anblicks keinen sonderlichen Zweifel / dann dieweil nicht verneint wirdt / daß gemelter A. Tochter A. vnd dann E. seynd deß S. K. vnnd A. G. beyden seliger hinderlassene ein Enckel vnnd Tochter / so ist ein schließlich Argument / daß dieselbigen auch jrer verstorbnen Eltern Erben seynd / dann seynd sie Kinder / so seynds auch Erben / wie solches Argument nicht allein die Rechtslehrer Gl. *in §. fin. Instit. de hered. qual. & differ.* Iason *in l. Gallus. §. & quid si tantum. & col. 17 vers. imo fortius. de liber. & posthum.* Rol. à Vall. *consil. 20. num. 8. vol. 1. consil. 3. n. 30. vol. 4.* sondern auch der H. Apostel Paulus füret / zun Römern am 8. vnd Galat. am 4. Cap.

Darauß ferner folgt / daß erwente Enckel jhrer Anfrauwen / vnd die E. jhrer Mutter der A. G. Wittwen / hernach N. L. Haußfrawen / hinderlassen Erb vnnd Güter / so jetztgedachter Stieffvatter einbekommen / vnnd zum Theil daran den Beysitz / oder Vsumfruct. vermög Anno 49. den 21. Octobr. auffgerich-

Aa ter

ter Heurats Abred / auch sein hernach Anno 88. den 7. Octobr. mit E.K. Kindern gepflogner Rechnung vnd Vergleichung gehabt / nunmehr nach seinem tödtlichen Abgang / Krafft ordentlichē Erbgang Rechtens / so wol virtute jetztgemeldter Verpflichtungen zu suchen / vnd darvmb seinen Sohn vnd vniuersal Erben zu besprechen wol befugt: hereditatem enim petentis intentio fundatur ex eo q constat eum esse filiū vel nepotē defuncti, vnd machen die Recht zwischen dem Männlichen vñ Weiblichen Geschlecht keinen Vnterscheid / sondern werden alle zum Erb zugleich zugelassen / *l. maximum. C. de liber. praterit. Auth. in successione. C. de suis & legitim. §. 1. in Auth. de hered. ab intest. §. cum filius. Instit. eod.* Et datur petitio hereditatis aduersus eum, q vel ius pro herede, vel p possessore possidet, vel rem hereditariam licet minimam tenet. *l. regulariter. cum aliquot seqq. de petit. heredit.* In massen in gegenwärtigem Fall erwenter N. L. der A. vnd E. Mutter von jhrem ersten Junckern erlangte Gerechtigkeit / Vermächtnuß vnnd andere Güter / wie zuvor berührt / also einbekommen / daß er dieselbe zum Theil baldt nach seines Weibs Todt / zum Theil erst nach seinem Absterben / finito vsufructu, denen folgen zu lassen schuldig seyn soll / den sie von Recht vnnd Billigkeit wegen zustehn / vnd also vorgemeldten A. G. Erben Kindern vnd Kindtskindern / alles Inhalts berührter Heurats Notul / vñ deß am 7. Octobr. Anno 88. auffgerichten Vertrags / welche Zusag vnd Verpflichtung sein Sohn vnd Erb Caspar L. nunmehr nicht weniger zuhalten schuldig. Quoniam heres intelligitur eadem persona cum defuncto. *§. 1. Auth. de iuretur. à mor.* & omnibus pactis, promissionibus, actionibus, &c. defuncti tenetur *l. 2. §. ex his. l. stipulatio ista 38. in pr. de verb. oblig. l. heredem.* ibiq; Decius Cagnol & Dd. *de reg. iur.*

Wiewol nun hierdurch der A. vnd nunmehr an jrer stat jhrer vnnd V. von E. Tochter A. vnd dann der E. E. von V. Ehewirtin / intentio ergründet / vnd dieses alles keinen sondern

zweiffel

Zweiffel hat / nach dem aber auß den Beylagen / vnd oberzehlter relation zuvernemmen / daß sie jhr ius vnd Forderung / *ab Anno 46.* da die Mutter verschieden / den 17. Octobr. Anno 88. niemals gesonnen / sondern vber die 42. Jahr stillschweigend ersitzen lassen / so will diese Sach etwas schwerer vorfallen / darumb alle Klagen vnd Forderungen / siue sint speciales actiones, siue de vniuersitate, durch Verschreinung der 30. oder zum höchsten 40. Jahren verleschen / vnd præscribirt werden. *l. sicut. l. omnes. C. de præscript. 30. vel 40. an. l. hereditatis 7.* Ibique Bald. Salyc. & Dd. *C. de petit. hered. l. licet. 8. C. de iur. delib.* Welcher letzter Text insonderheit von Verjährung der Erbschafften vnnd dergleichen Forderung redet / vnd ist solche exceptio siue præscriptio 30. vel 40. an. der Wirckung / vt sit litis finitę repellatq; agentem à limine Iudicij *c. 1. vt lite contest. in 6.* vbi communiter Dd. & Bart. *l. nam postea. in princ. de vrctur.* Wann gleich die Partheyen sich in den Acten darauff nicht gezogen / dummodo alias euidenter ex actis appareat. Quod etsi varie disputetur, prout videre est apud Boer. *decis. 344. par. 2.* ita tamen in Camera Imperiali obseruari testatur Myns. *obs. 28. cent. 3.*

Fürs ander machet den Handel schwer / vnnd auff der Petenten Seiten disputirlicher / daß C. L. vorwenden thut / wie sein Vatter / vnnd nunmehr er durch vorgemeldten mit C. K. Erben / den 7. Octobr. Anno 88. auffgerichten Vertrag / vnd Krafft derselbē erfolgter Zahlung / oder versicherter Restitution deß Widerfalls võ dieser Forderung vnd Zuspruch erledigt.

Alsdann vnd fürs dritte / wirdt den klagenden Weibspersonen auch einen nicht geringen Stoß geben / sondern sehr im Weg ligen / die Anno 60. abgeredte / vnnd von jhner hernacher / Anno 64. den 9. Maij vermittelst jhrem Eyd / vnd gegen Empfahung 400. fl. vollzogne Quittung vnd Renunciation aller Zusprüche vnnd Forderungen / so sie wegen Anherzliches vnnd Anfräwliches / vnnd dann jhres Vatters vnd Mutter beyder seligen Erbe vnnd Guts / ja aller ligenden vnnd fahrenden eygen

Lehen / besuchten vnd vnbesuchten / benannten vnd vnbenannten / Haab vnnd Gütern / gantz vnd gar nirgendt darvon nichts außgenommen / gehabt oder haben möchten. Quæ quittantia & renunciatio, cum sit non tantum generalis, sed etiam nominatim & in specie interposita, super auitis, paterna & materna, hereditatibus, bonisq; eaque per modum transactionis aliquo dato acceptoque facta sit, so wils das Ansehen haben / daß dardurch diese Anforderung gäntzlich perimirt, vnnd auffgehaben / vnnd daß darinn künfftig / vnd andere Erben vnd Beyfälle außgesetzt / von brüderlichen vnnd dergleichen / noch nicht entstandenen Todtsfällen vnd Erbe zuverstehn / aber gar nicht auff den Widerfall Mütterlicher Güter / rc. zuziehen ist / dann darvon allbereit Anno 46. als Fraw A. verstorben / vnd fast 20. gantzer Jahr vor beschehener Verzicht / der Eygenthumb auff Klägerin vnd jhren Miterben gefallen vnd kommen. *l. 1. & tot. tit. C. de bon. Mater. l. quæcunque. l. cũ oportet. C. de bon. quæ liber.*

Desto mehr aber wirdt die Renunciation hinderlich seyn. Quia mediante iuramento, & interueniente iudicis auctoritate facta est quorũ vtrumq; magni est momenti. Nã vt iusiurandum non modo per se valet, sed etiã validat contractum, alias de iure nullum, & inualidum, vt plurib. confirmat Alex. *cons. 27. n. 2. & 3. vol. 1.* Sic interueniẽs iudicis auctoritas omnẽ fraudis suspicionem excludit, *l. etsi præses. C. de præd. Minor.* Bal. *in l. 1. n. 4. C. si adu. trans.* Vnd dieweil von dieser Quittung vnnd Verzicht / ein Vrkundt vnnd Beweiß / vnder V. von D. Weiland Landrichter vnnd Pfleger zu W. eygen angeborn Insiegel vorhanden / cui instrumẽto standum. *l. ad probationem 21. C. de probat. l. in exercendis. & 10. tit. C. de fid. instrum.* Als will diß je ein harter Stoß seyn. Dañ ob wol solche Handlung vnd Verzicht / mit vnd gegen E. der Frawen A. vnd E. Brüdern eingangen / vnd auffgerichtet / E. L. so wenig als seyn Vatter J. so darbey nit gewesen / noch darin namhafftig begriffen / vñ dennach gesagt werden mag / er habe sich damit nit zubehelffen: Instrumentum

enim

enim nemini prodest, nisi ei, qui in eo est nominatus. text. ibiq; Castr. *in l. ad probationem. C. de pact.* probat. Bald. *l. si bina de iniust. rupt.* Et pacta cōuētiones transactiones renunciationes inter alios factæ aliis neq; ꝓsūt neq; nocēt. *l. si vn⁹. §. ante omnia de pact. l. 1. & l. 3. de trans.* So möchte doch die exceptio doli wider diese Klägerin gebraucht/ vnnd von jhm also gesagt werden/ jhr handelt gefährlich/ vnd seidt mit dieser klag nicht zuzulassen/ quia quod petitis intus habetis, vnd haben solcher anforderung vnd sachen halben ewre Brüder / vnnd jeder gegen Entfahung etlicher 100. Gülden quittirt, frey vnd ledig gezehlet/ vnnd keins wegs mehr zu besprechen / endlich angelobt: plerumq; enim solemus dicere, doli exceptionē subsidiū esse pacti exceptionis, quosdā deniq;, qui exceptione pacti vti non possunt, doli exceptione vsuros. *l. rescriptum 10. §. vlt. l. si cum emptor. 16. de pact.* Ja dieweil folgendts C. K. drey Kinder sich gegen L. verschrieben/ da sich künfftig etwan andere einzudringen / vnnd vom widerfall/ oder andern jhren A. Gütern / ichts zufordern vermeinten/ daß sie jn gegen dieselbig vertretten wöllen/ ist glaublich/ die K. werden solcher Verpflichtung nach genötiget werden/ den beklagten L. zu assistiren oder den Krieg gantz vnnd gar auff sich zu nemmen / auff welchen fall dann dem klagenden theil die directa pacti exceptio fürgeworffen/ vnnd also auch diese Klag perimirt werden kan. Dann diß ein gemeine Regul im rechten/ welche der vernunfft / vnnd natürlichen billigkeit gemeß ist/ daß pacta, transactiones, verzüchten / vnd andere zusagungē sollen gehalten werden *l. 1. de pact. l. 1. de constit. l. sunt personæ. 43. in fine. de relig. & sump. fun. auth. Sacramenta pub. C. si adu. vend.* Vnd ob man sagen wolte/ pacta de nō succedendo inualida esse. *l. vt de suis & legit. l. pactum 15. ib.* Bal. Salyc. & Castr. Dd. *C. de pact. l. si quando. 21. §. 1. de inoff. testam. l. pactum dotali. C. de collat.* So wird doch solches de hereditatibus viuentium, vel nondum delatis verstanden/ secus est in hereditate, vel iure iā delato, *l. qui super illis 94. cū leg. seq. de acq. hered.* Cōmuniter Dd.

l. eis iam alleg. & in l. vlt. C. de pact. qui est casus noster. Dann die Schwester mit jhrem Bruder sich verglichen / vnnd Verzicht gethan / nicht wegen derer noch am leben gewesenen / sondern derer allbereit verstorbnen Eltern hinderlassenen Erb / vnnd Güter / wiewol auch im gegenwertigen fall die Renunciatio, wann gleich dieselb de futura seu nondum delata paterna, maternaque hereditate geschehen / dannoch nicht für vnkräfftig zu achten / in betrachtung / daß dieselbe mit dem Eydt besichtiget. *cap. quamuis. de pact. in 6.* Eamque communem opinionem dicit Iason *num. 3. in alleg. l. pactum dotali. C. de collat.*

Wann man auch ferner fürgeben wolt / daß die A. vnnd E. keinen curatorem erbetten / oder gehabt / Item daß sie jhres Rechtens nicht weren erinnert worden / Item daß sie einigen Verzicht sonderlich mit dem Eydt nicht gethan / *etc.* Dannoch wirdt solches alles widerlegt vnnd vmbgestossen / durch berürte / vnnd vnter des Landtrichters Insiegel verfertigte Schrifft. Quare illud instrumentum de his omnibus, quod sc. interuenerint & solenniter facta sint, testatur quod sufficit. Nam pro instrumento præsumitur, quod in eo scripta omnia solenniter acta gestaq; fuerint. *l. sciendum 30. l. Titia. 134. de verb. oblig. §. si scriptura. Inst. de inutil. stipul.* Et constat instrumenta esse speciem probationis, & quidem præcipuam. Est n. probata probatio, & non probanda, quæ fit per instrumenta. Bald. *in l. quoties n. 6. in fin. C. de iudic. in l. 2. in pr. C. quan. fisc. vel priuat.* Hyp. Riminal. *in l. si quis. n. 140. de quæst.* So ist auch diß kein sonderlicher behelff / wieder diesen Verzicht / daß der eine Bruder absens gewesen / vt per Dyn *in consil. suo quod incip. ex test.* Dom. Alba. & Vital. *Tract. clausul. tit. renunciatio su cessionum. sub n. 14. vers. & si soror renunciauit.* Darauß nun allenthalben zuersehen / daß gleichwol diese Sach zimlich schwer vnnd zweiffelhafftig ex parte der klagenden Weibspersonen fürfallen will.

Wie

Wie dem aber / so halten wir darfür / daß die klagende E. vnnd jhrer Schwester Dochter A. wie im anfang gesagt / jhren Antheil Mütterlichen Erbs / vnnd widerfalls von L. hinderlassenen Son C. mit recht zu fordern wol befügt / vnd dißfalls intentionem fundatam haben / vermög obangezogner Rechtsgründen. Vnd irret hinwider nichts / daß ex aduerso erstlich eine Veriährung / oder præscriptio longissimi temporis fürgewandt werden möchte. Dann solche exception beklagter zuerweisen schuldig / *per l. 1. de except. l. in exceptione. de probat. l. siquidem. C. de except.* Quibus locis docetur, reum excipiendo fieri actorem, & proinde probatione suarum exceptionum astringi. Nun ist aber auß der Heurats Abrede vnnd sonsten ex rei euidentia lauter vnnd klar / daß respectu deß widerfalls der 1000. Gülden: Item Kleidern / vnnd Kleinodien / darvon in der Eheberedung §. bey den andern 1000. Gülden erwehung geschicht / keine Veriährung vorhanden oder zu beweisen müglich / sintemal als die Mutter A. G. vor 50. Jahren Anno &c. 46. verstorben / jhr Juncker den vsumfructum biß in verschienen 95. Jahr / damals Er verstorben / davon gehabt / vnnd derhalben klagenden Weibs Personen einige klag in mittels dißfals nicht gebüren können / *per l. 1 in fin. cum auth. seq.* vbi Gl. Bal. & Dd. & latiss. Ant. Pinell. *C. de bon. mater. l. 1. §. vlt. de annal. except* Quibus locis tradunt præscriptionem contra liberos non currere, qui à patre vel vitrico vsumfructum bonorum maternorum habente petere non potuerunt. Et huc pertinet regula: Quod non valenti agere non currat præscriptio, & ad hoc vt currat præscriptio, requiratur actionem natam esse, & vt cum effectu competat. Deßgleichen belangend die 1000. Gülden / welche baldt nach der Mutter Todt auff jhre Kinder mit S. K. erzeugt / pleno iure gefallen / wirdt C. L. mit der Veriährung

jährung auch nicht vorkommen/ noch sich damit von dieser klage/oder forderung entbrechen mögen. Dann ob wol die Töchter vmb jhren zustehenden theil keine ansuchung vielleicht gethan / auß vrsachen daß die Heurats Vergleichung erst ans Liecht gebracht/vnd sie võ der Mutter Verlassenschafft/vñ Güter gar keine wissenschafft haben können / so seynd doch jhre Brüder/sonderlich L. gar nicht negligentes, vnd nachlässig in interpellando vitrico gewesen/wie solches die in Anno 88. 7. Octob. getroffne vergleichungen vnd vorgehende Rechnung klar außweiset. Vnd wz könde doch in diesem fall/ex parte Rei, für ein beständige rechtmessige præscription außgezogẽ werdẽ / aldieweil dieselbige des rechten grunds/vnd fundamẽts, mangelt/ nemlich bonæ fidei, quæ principaliter, & omni tempore requiritur ad legitimam præscriptionem, tam in fine quam in medio, & principio, secundum ius Canonicum, *c. vigilanti. c. vlt. extr. de præscr. c. possessor. de reg iur. in 6.* Cui iuri in hac materia potius quam ciuili standum est, Gl. & Dd. *d. c. possessor.* Gail: *2. obs. 18. n. 10* Mynf. *4. obs. cent. 4.*

Daß aber L. nie kein zeit/bonam fidem, noch legitimum ad illam causandam, præscriptionemque inducendam titulum gehabt noch haben können/ das ist darauß gnugsam abzunemen/daß Er wol gewust/ oder wissen können / auß der Heurats/ vnd anderer seiner eigen vorgemeldten Verschreibung vnnd verpflichtung/so Er hinder sich gehabt / daß Er seiner verstorbnen Ehewürtin A. G. Verlaßnus vnd Güter zum theil alsbald nach jhrem Abschiedt jhren Kindern zu restituiren schuldig / zum theil sein lebenlang anderst nichts/dann quoad vsum fructũ vnd durch keinen andern abstendigen Titul, dardurch das dominium zu acquiriren bekommen vnd behalten mögen/wie er dann auch noch in angezognem Anno 88. den 7. Octob. datirtem vertrag diese schuld/vnd daß Er nie keinen Titulum iustum acquirendi dominii rerum ab vxore relictarũ gehabt/ auffrichtig agnosciert vnnd bestanden / agnitio debiti interrumpit præscript.

Salyc.

Salyc. *in l. plures. C. de fide instrum. in vlt. notab.* Darumb dann er ad vllam bonam fidem nicht hat kommen / vnd solchem nach nicht præscribiren mögen. So viel das ander obiectum / nemlich den mehrmals berürten mit C. K. Kindern Anno 88 den 7. Octobr. auffgerichten Vertrag betrifft / kan derselbe auch dem L. wieder diese klagende Personen nicht vortragen / noch schützen. Quia cum his non est actum, aut transactum, vnde succedit Reg. *Res inter alios acta, vel iudicata, aliis non nocet.* Et notissimi iuris est, inter alios factam transactionem absentibus atque ignorantibus, nullum facere præiudicium, vt aiunt Impp. *in l. 2. C. Res int. alios acta.* Idque adeo verum est, vt etiam fratris pactum, vel factum, sicuti fratri non prodest, ita quoque ei non nocet / vnnd sonderlich ist ein text. wie man sagt ad corticem, vnd in specie zu vnserm gegenwertigen fall gehörig *in l. vlt. iam dict. tit. si cum fratre.* Letzlich anlangend den Vertrag vnnd Verzicht / so Anno 60. abgeredt vnd Anno 64. am 9. Maii volzogen seyn soll / welches zwar der fürnembste vnd harteste nodus alhie ist / da erfindet sich auß den Actis, vnd vns gethanen Bericht / daß solche Vergleichung / vnd Verzicht / Eydsleistung / vnd was darinnen mehr begriffen / ergangen sey / ohn daß sie sich erinnern wegen anderer verkaufften Güter etlich 100. Gülden empfangen / vnnd derhalben quittirt zu haben. Vnd solches wirdt zwar von jhnen verneinet / nicht mit blossen oder schlechten worten / sondern mit anzeigung vieler anschlicher Vrsachen / als sonderlich daß in keinem Protocoll oder Gerichtsbüchern diese renunciation einverleibt zu befinden / da sie doch sich auff die ordentliche Oberkeit / vnd als ob sie vor deß Landtgerichts zu K. Assessorn verhandelt vnd beschehen / referirt. Item daß das sigillum iudicii nicht darauff gedruckt. Item daß die subscriptio testium zu forderst jres darinn benannten curatoris mangelt. Item wann solche handlung vnd verzicht also ergangen vnd volzogen seyn solte / daß sie dardurch nit allein enormiter, sondern enormissime lædirt, vnnd

verkürtzet worden/durch welches alles die allegierte Renunciatio gantz suspect, zweiffelich vnd vnrichtig gemacht / also daß sie anderst nicht/dann so fern sie anderer gestalt erwiesen/glaubwürdig vnd kräfftig möge geachtet werden. Dann erstlich muß man besehn/quod acta iudiciorũ requirant scripturam. *l. 1. C. de sentent.* tam quæ fiunt in iudicio extraordinario, quam ordinario. Lanfranc. *ad c. quoniam. in pr. nu. 1. de probat.* vt sc. gestorum veritas habeatur. Et quod in actis iudicii vel libris illis non reperitur dicitur non factum. *l. fin.* & ibi Dd. *C. de reb. cred.* Bart. *n. 2. & alii in l. vlt. C. de error. Aduoc.* Bald. *l. absentem. n. 3. C. de Accus.* Id. Bald. *auth. sed nouo iure. num. 11. C. si cert. pet.* Vant. *tr. de nullit. tit. de nullit. ex defect. citat. nu. 14.* Daher auch in allen wolbestelten Gerichten Schreiber verordnet vnnd gesetzt werden / die da vnder andern schweren müssen/ was für Gericht gehandelt wirdt getrewlich auffzuschreiben/zu verwahren/vnnd da es noth thut zu ediren/vnd vorzulesen. Lanfranc. alleg. loc. Also wird es auch mit den publicis Notariis gehalten/nimirum, vt partibus de instrumenti cuiusdam veritate disceptantibus ad Notarium recurratur, qui instrumenti protocollum, siue commentarium seruat, vt quorum interest exhibeat, sich dißfalls ad communem iudiciorum & fori obseruantiam gezogen. Derwegen weil diese Renunciatio vnd Verzicht gerichtlich coram iudice & Assessoribus deß Landgerichts geschehen seyn soll/vt cantat instrumentum productum à K. die sich darauff gründen / vnnd dannoch ins Gerichts Buch nit eingeschrieben oder registrirt befunden wirdt / da doch von andern geringẽ Sachen K. Erben vñ güter betreffendt/ Nachrichtung in Gerichts/oder Ampts Büchern vorhanden seyn sollen/so muß man glauben vnnd sagen / daß dieselbe nicht sey ergangen/vnd volzogen/ per iura alleg.

Furs ander ist diß ein grosse Vermutung / eam renunciationem nunquam factam esse iudicialiter, oder kan je durch dẽ producirten Brieff gnugsam vnd wie recht nit erwiesen wer-

werden/sintemal darunter das gewohnliche Gerichts Insigel nit/ sondern des Landtrichters priuatum sigillum gehenget oder auffgedruckt. Nam hoc casu, quando instrumentum non est Magistratus publico, & ad negotia destinato sigillo corroboratum, sed tantūmodo sigillum priuatum habet appositum, tunc non habetur pro publico instrumento, quo probetur veritas iudicii, seu actus, cuius meminit, sed tantum est priuata scriptura, quæ probat quidem & operatur aliquid contra scribentem, sed contra tertium fidem non facit. Innoc. & Dd. *c. 2. de fid. instr.* refert, & sequitur Socin. *consil. 108. col. 3. vers. præterea lib. 2.* Crauet. *consil. 46. nu. 5.* Id. *part. 1. de antiquit. temp. §. quæritur, num. 44. & 48.* Eodem modo distinguit Menoch. inter sigillum publicum Magistratus seu solitum, & ad negotia destinatum, & inter sigillum priuatum. *lib. 2. de Arbitr. iudic. quæst. ca. 113. cent. 2.* Und hat solche distinctio vernünfftige vrsachen/ als sonderlich quod sigilla priuata facilius surripi, & ad fraudem faciendam vsurpari possunt, quam Principum, Episcoporum, magnorum Dominorum, aut ciuitatū sigilla publica, quæ idcirco magna solicitudine custodiri solēt. Alber. *l. 1. in fin. quem test. aper.* Panor. *c. post cessionem. n. 5. extr. de probat.* Wesenb. *cons. 11. n. 36. & cons. 27. n. 12. per l. 1. §. ille aūt. C. de Lat. lib. toll.* Eandē distinctionē cōfirmāt tradita à Pan. Fel. & aliis *in d. c. 3. de fid. inst.* Spec. *tit. de prob. §. vlt. vers. decipere.* Bald. *cons. 464. incipiente quadam scriptura. in 1. p. n. 1.* Mod. Pistor. *cons. 27. n. 73. vol. 1.* Nēpe in iure duo esse genera sigillorū, alterū Authenticū, quod fidem facit, vt sunt sigilla Imp. Principum, & similiū magnatū, quod sigillum publicū dicitur à publico officio. Aliud est genus sigillorū, quę priuata sigilla dicuntur, & illa scripturā nō faciunt authenticam, quia sigillū priuatū non opponitur ad confirmandam scripturam, sed in testimonium tantum, & habet solam vim scriptionis, vt late habeť per Socin. *cons. 258. incip. in causa vicariæ. n. 7. lib. 2.* Rom. *cōs. 303. incip. ex scriptura. in fin.* Imo videť sigillū minus ponderis ad

probandum, præsertim contra tertium habere, quia sigillum per se nihil dicitur, nihil loquitur, estque testis mutus, & incertus. ita Bald. *in tit de pac. constant. vers. imperialis. n. 8.* quem refert Menoch. *d. cas. 113. in princ.*

Mann will der andern vorberürten Mängel geschweigen/ dardurch solche Schrifft auch nicht wenig vernichtiget/ oder verdächtig gemacht wirdt. Dieweil aber die Recht kein andere Beweiß/dann die da gewiß/vnd vnverleglich schliessen/zulassen/ *c. in præsentia. extr. de prob. at. l. neq; natales. C. eo. & in l. in hoc. C. vnd. legit.* So folget auch/ daß vielgemelte Schrifft oder mit Herrn Landrichters S. eygen angeborn Insiegel bekräfftigter Brieff in Rechten zu Erweisung angezogner Renunciation nicht kan gnugsam seyn/vñ solches hat desto mehr allhier stat/sintemal solche schrifft allein in domo producentium, das ist bey den K. befundẽ/in deren Vortheil sie auch gemacht vnd versiegelt/ sonsten aber niemand darvon/vñ wz darin erzehlt/Wissenschafft hat. *ar. l. instrumenta. l. rationes. l. exemplo. C. de probat.* Daran nichts hindert/daß gleichwol etliche bekannte vom Adel/ vnd andere ehrliche Leut/ so gewißlich in rerum natura damals gewesen/ im Brieff als Zeugen benannt/ auch sonsten darinn gemeldet/ daß auff der Frawen vnd jhres curatoris Bitt der Landtrichter sein Siegel anhangen lassen. Dañ darauff gibt man dise Antwort/dz solches alles zumal in actu tam præiudiciali gar nicht gnug sey. Nam scriptura maxime priuata, in qua desunt contrahentium subscriptiones, vel alia fomenta ad faciendam fidem, licet habeat plurium testium inscriptionem, tamen nisi testes ipsi insuper subscripserint, suasq; subscriptiones recognouerint, nihil ꝓbat, si pars ei cõtradicat, vt p Bart. *in l. admonendi de iureiur.* quẽ refert Panor. & sequitur Felyn, *n. 5. in alleg. c. 2. de fid. instr. & d. c. post. concessionem. de probat.* Et per Socin. *in cons. 73 & cons. 41. vol. 1.* Idq; in tãtum ꝓcedit, vt si fuerint mortui testes ante recognitionem, & nulla fieri possit literarum comparatio, corruat tota probatio, vel fides instrumenti.

menti, Rol. à Vall *consil. 2. num. 39. vol. 1.* Nec etiam patrocinatur tali scripturæ temporis antiquitas, vt notatur *c. causam.* & ib. Socin. *de probat.* Rol. à Vall. *consil. 2. n. 140. in fin.* Also ob gleich ferrner hiergegen wolt gesagt werden/ quod hodie ex consuetudine sigilla probent sine subscriptione, so ist doch widervmb zu bedencken/ quod consuetudo non præsumatur, sed probanda sit, vt alia, quæ in facto consistunt, *l. asseueratio 10. C. de non num. pecun.* Zu dem mag solches auch magis specifice verantwort werden/ quod locum habeat contra eum, cuius est sigillum seu quoad sigillantē, & in eius præiudicium, non quoad tertios, vt declarat Crauet. *all. nu. 44. de Antiq. temp.* & Ioh Fichard. *cons. 40 num. 20. vol 2.* Wann aber nun gleich durch solche prætendirte renunciation vnnd Verzig etwas anders vnd bessers / dann hieroben angezeigt/ bewiesen werden möchte / wie doch schwerlich zu vermuhtē/ so würde dennoch in ander Weg der E. vnd jhrer Schwester Tochter nit vnbillich gerahten vnd consulirt, nemblich ex causa enormis læsionis. Dann ob wol fürnemme Rechtslehrer darfür halten/ renunciationem, iuratam præsertim, rescindi non posse, cum renunciatio videatur esse transactionis species. *arg. l. de fideicomm ∫so. C. de transact.* transactio autem nunquam rescindatur ob læsionem quamcunque. *l. Lucius. ∫. vlt. de transact.* & renunciatio aliud nihil sit quam donatio. *l. 1. de trans.* donatio tamen, cum ex mera liberalitate proficiscatur, rescindi non solet ob aliquam læsionem. Huc facit quod in renunciatione solum respectus habeatur iuris quærendi, quod ex incerto futuro euentu pendet, Bart. *l. 1. §. Nunciatio. nu 34. de oper. noui. nunc.* cuius non est habenda ratio, præsertim cum filiæ nullum ius competat in bonis patris viuentis. *l. 1. ∫. si impuberi. de collat. bonor.* Et alias notum est, quod pater præsumatur melius consulere filiis suis, quam vllus quispiam, *l. nec in ea ad l. Iul. de adulter.* Et hanc sententiā in terminis secuti sunt Paul. Castrens. *consil. 174 n. 3. lib. 1.* Crauett. *cons. 114. n. 13.* Anchoran. *quæst. 50. n. 13.* Id Castr.

conf.275.num.6.lib.1.& alij quamplurimi, quos videre est apud Gabriel.*lib.3.tit.de iur.dot.concl.1.*& apud Couar.*c. quamuis. de pact.p.3.§.4.n.3.vers.contrarium.*alios etiam citat Menoch.*consf.401.n.174.lib.5.* Entgegē aber schliessen jedoch der mehrertheil dahin/ daß auch ein geschworner Verzig wegen vbermässiger Beschädigung möge retractirt werden. Solches bestättiget p plures rationes auctoritatesq; weitläufftig Ias.*cõs.133.n.59.vol.4.*asserens, hanc opinionē esse valde ęquā, & magis communem. *per l.si superstite. C.de dolo.& l.maiorib. C.commun. vtriusq. iudicij.* Vnde Dd.cõmuniter *l.2.C.de rescind. vend.* in omnib. tam bonæ fidei q̃ stricti iuris contractib. locū habere statuunt, teste Pinell.*1.par.c.3.in princ.& n.7.8.& 9.cum alleg. ib.* Et sane ꝑpter immodicā lęsionē illatā est perinde, ac si dolus intercessisset, *l.si quis cum aliter.de ver.oblig.l.& eleganter.de dolo.l.qui cū tutorib. §. qui per fallaciam. de transact. l. vlt. C. Mand.* Et hanc opinionem esse communem, à qua in cōsulendo & iudicando non sit recedendum, tradit Menoch.*consil.151. Dubitationis.nu.102.* Zasius *in l.stipulatio hoc modo.num.38.& seq.de verb.oblig.* Decius *cons.180.visa renunciatione n.4.& 5.* Iason *d.cons.133.n.9.* Panciroll. *cons.1.n.70.* Mynś.*5 obs.59.* Geil.*2.obs.147.* Alij auctores citantur à Gabriel.& Couar. *dd.locis.* Et pro hac sententia etiam ex facto consulti responderunt Decanus, & Dd. facultatis iuridicæ Ingolstadiensis, teste Andr. Fachineo *lib.8.controu.iur.capit.69.* Vbi etiam ad contraria supra posita abunde respondet. Welches alles in vnserm Fall desto mehr statt hat / sintemal der Eyd wircklich / vnd solennitatibus, acceptisq; verbis nicht gegeleistet / sondern allein die Zusagung an Rechts geschwornen Eydtsstatt geschehen seyn soll. Dann ob wol etliche vorgeben/ daß solche Zusag auch so viel sey / als ein leiblicher Eydt. *per c. ad aures. ibi. iuramento vel fide præstita. extr. de his quæ vi metusue caus.c.peruenit. de fideiuss. ib.si religionem fidei.* Facit ad propositum, quod Iohan. Andr. tradit *in c.1.de sepult.in 6.* quod parum aut nihil differat, an quis dicat, *iuro ad sancta Euangelia,* an, *promitto*

mitto sub fide mea, vel, *sub periculo animæ meæ*. Eodem spectat quod ait Panor. *in c. etsi Christus. numer. 3. de iureiur.* quod ad substantiam iuramenti non sit necesse, quod exprimatur verbum, *iuro*, sed satis sit quod ad confirmationem veritatis interponat quis Deum, siue implicite, siue explicite: So haltens doch andere darfür / vnnd ist bewehrter / aliud esse iurare, aliud promittere loco iuramenti, præsertim quoad tollenda remedia rescissoria, quibus impugnari solent transactiones, renunciationes, & similes actus. Nam ad hoc opus est corporali iuramento, in forma iuris præstito, Couar. *in c. quamuis. par. 1. §. 2. num. 3.* Iason *l. 3. §. iurari. num. 1. de iureiur.* Dd. *in Auth. Sacramenta. C. si adu. vend. fac. l. 3. C. si min. se maior.* per reg. Quoniam non est idem, quod ponitur pro eodem, quam tradit Gl. *l. Mercis. de V. S.* Bart. *l. 1. in 3. notab. de suis & legit.* Bald. *c. 1. de consuet. rer. feud.* Vnd daß demnach die clausul/an eines geschwornen Eydtsstatt / in diesen vnd dergleichen Fällen nicht so viel wircke / als ein leiblicher geschworner Eydt. Vñ wie köndte diese clausul, an leiblichen Eydtsstatt/einem conceptis verbis geschwornen Eydt gleich vnnd æquipollens seyn/ alldieweil die Part / so sich solcher clausul, brauchen / je nicht formaliter schweren / sondern brauchen diese clausul, vnd Verpflichtung / daß sie deß Eydts vberhaben wollen seyn. Idque haud dubie ideo, quia graue est obstringi religionibus, ac reperiuntur nonnulli, qui diuini nominis metu tam sunt superstitiosi, vel timidi, vt damnum pati, quam solenniter iurare malint. *l. quæ sub conditione 8 de condit. institut.* Idque Plato pietati ascribit. *lib. 2. de legib.* Derhalben solcher Verzicht / im Fall er je möchte erwiesen werden / etiam absque vlla absolutione, à iurisiurandi vinculo, mög vnd soll ex causa enormissimæ læsionis rescindirt vnnd auffgehaben werden. Communiter enim receptum est, iusiurandum ad enormissimam læsionem non extendi, nec querelam tantæ læsionis tollere. Curt. iun. *consil. 141. num. 6.* Ripa *l. 1. num. 10. C. de donat.*

refutans

refutans Alex. qui dicit contrariam esse communem. *cons. 42. & 125. ad fin. vol. 1.* Iason *d. consil. 1. 3. n. 8.* & gloss. 4. etiamsi specialiter enormissimæ læsioni sit renunciatum iureiurando. Decius dicens hanc esse communem. *consil. 379. n. 180.* Couar. *d. c. quamuis, par. 3 §. 4. de pact.* vbi à *n. 3. vsq. ad n. 9.* duodecim hac in re conclusiones ponit. Et Mynsing. haud obscure fatetur, hanc communem opinionem in Camera seruari, vt indistinctè contra enormissimam læsionem & iusiurandum succurratur. *obseru. 59. centur. 5.* Et de eodem Galliæ vsu testatur Guid. Pap. *decis. 519.* Adde quod Molyn. vbiq; eandem tenet *in consuet. Paris. tit. 2. decens. §. 62. in 3. quæst. n. 12.* & passim ad consilia Alexand. *cons. 27. 42. 125. lib. 1.* vbi ait omnes ilias Alexandri consultationes esse falsas, & illum fuisse nimis superstitiosum, ac male consulere solitum. Nec enim de tam enormi læsione cogitatum, vel actum præsumitur. Iason *l. si quis. 36. n. 54. & 58. de verb. oblig. Dd. l. 2. C. de resc. vend.* Nec quidem in iureiurando. Crauet. *consil. 43. n. 2. cons. 7. n. 6. cons. 11. n. 11. consil. 142. n 9. & seqq.* ad incogitata autem nec iusiurandum extendi debet. *l. vlt. ad municip. c. Gemma 17.* vbi Gl. & Dd *de iure. iur.* Aliis tamen magis placet tutius esse absolutionem hoc casu peti, & indulgeri, quam communem facit Zoar. *lib. 1. recep. sent. ver. filia. n. 300.* Decius *consil. 263.* Viuius *commun. opin. 221.*

Daß nun in vnserm Fall die klagend Parthey enormissime, vnd zum höchsten vernachtheilt worden/ ist auß dem abzunemen/ daß sie gegen Anherrlichen/ Anfräwlichē Vätterl. vnd Mütterl. Erbe/ Güter vnd Anfall/ nichts daran außgenommen/ nit mehr dann 400. fl. empfangen/ da doch der Mütterliche Anfall allein 2000. fl. an Gelt/ laut d' Heuratuerschreibung/ außgetragen hat.

Daß diß Bedencken den Rechten gemeß/ vnd also auff die vbersante Acta vnnd Schrifften zu vrtheilen seye/ bekennen wir Dechant vnd andere der Rechten Doctores. bey der hohen Schul zu Altorff/ ꝛc.

Subscripsit Iuridica Facultas Ingolstadiensis.

Con-

Consilium VII.

In causa Illustri.

ANONYMI CVIVSDAM IC.

Vtrum renunciari poßit l. si vnquam. C. de reuoc. donat.

AUß den vberschickten Actis befinde ich/ dz die gantze Sach auff dreyen Hauptpuncten beruhe.

I. Erstlich was Hertzog N. Verzicht wircke/ vnd ob jre Gnaden den zu halten verhafft seyen oder nicht?

II. Was von den andern Vnderredungen/ vnd Verträgen zu M. D. S. vnd H. auffgericht/ vnd darauff erfolgte Huldigung vnd Annemmung der darin deputirten Land vnd Leute zuhalten/ vnd ob sie alle/ eins oder keines tüchtig/ vnd den Herren Consulenten verbinden/ vnnd jhrer Gn. Fürnemmen/ in alles/ zum Theil/ oder je keines hinderlich seyn mögen?

III. Da jhre Gnaden etwas zu fordern befüget/ durch was Mittel vnd Weg jhre Gn. darzu kommen können/ warauff/ vnd gegen wem sie solches anstellen müsse/ vnd für welchem Richter?

Auff die erste Frag.

AVff die erste Frag zu antworten/ läst es sich anfänglich ansehen/ als daß der Verzicht von Hertzog N. in Rechten gantz kräfftig vnd bündlich/ auch schwerlich vmbgestossen werden könne/ auß nachfolgenden Vrsachen. Dann erstlich klares Rechtens/ quod filij mortuo patre sint & efficiantur sui iuris, *vt Instit. quib. m. od. ius patr. potest.* Ideo quicquid ex bonis patris, vel aliunde, talis quis sui iuris, & paterfam. constitutus acquirit, suum & proprium patrimonium est, & propria bona dicuntur, de quibus habet & actionem & exceptionem. Gl. rei appellatio *de verb. signif. l. rem in bonis. de acquir. rer. dom. l. 2. §. in locum. de relig. & sump.* Vnde succedit, quod in re

sua quilibet moderator est & arbiter, etiam abutendo. *l. sed etsi lege. §. consuluit. de petit. hered.* Iniquum enim esset ingenuis hominibus liberam rerum suarum administrationem auferri. *l. nō vsq; adeo. si quis a patr. manum.* Ex quo oritur vulgata Reg. *Quod qlibet potest renūciare iuri & fauori suo. l. fin. de pact. & l. si quis. C. eo. l. mater. & l. cum qui. de inoff. test. l. qui Romæ. de ver. oblig.* Weil dann nun Hertzog R. nach Absterben seines Vatters sui iuris worden / auch sein Erbfall der verlassenen Landt vnnd Leut sein patrimonium / vnnd sein Gut gewesen / hat er solches vergeben / vnd seines Gefallens verzeihen vnd renunciiren mögen. Vnd jrret nicht / wie ex narratis erscheint / daß hochgedachter Hertzog R. minor gewesen seyn mag. Dann er je zum geringsten wol 14. Jahr seines Alters tempore renunciationis erreicht gehabt. Et ideo tunc pro maiore, quoad bonorum administrationem, censendus. & reputandus fuit. Nam licet minores 14. annis propter imbecille atque infirmum consilium ad res suas administrandas, etiam inuiti, tutores accipiant, tamen id secus est post 14. ann. expletum: nam tunc quoque ad litem inuiti curatores nō accipiunt, sed eis res suæ committuntur, & quæ agunt valent. tex. & Gl. *in §. item inuiti. Instit. de curat.* Bart. *l. hoc autem. Ex quib. caus. in possess.* Et quamuis tales vltra 14 & infra 25. annos læsi restitutionem in integrū petere possint, tamen quando veniam ætatis ante id tempus petierunt, *l. 2. C. de his qui ven. ætat. imp.* vel iureiurando suum actum, vel contractum, in minore ętate initum confirmarunt, tenet quicquid actum fuerit ab eis & procedit. Auth. *Sacramēta. C. si adu. vend.*

Weil dann Hertzog R. der Zeit vber 14. Jahr / vnd in bester Form / & sic absq; dubio iurato die Renunciation gethan / muß jr gehalten werden / & tenetur ad obseruantiam renunciationis Dominus Princeps R. Et quamuis sit hoc controuersum inter Dd. An iuramentū confirmatorium confirmet contractum alias nullum, vel saltē iuramentū sit seruandum, tamen in hoc consentiunt Dd. quod quando cōtractum est ratione publicæ

publicę vtilitatis secundario, vt est in causa dotis, *iuxt l. 1.* & ib. Gl. *solut. Matrim.* tunc iuramentum præstitũ non solum ligat iurantẽ, sed etiã confirmat contractũ, à iure alias reprobatũ. *d. Auth. Sacramenta.* & *c. quamuis. de pact.* Quia licet fuit contractus cõtra ꝓhibitionẽ legis, quapropter inutilis est. *l. non dubium. C. de legib.* Tamen q̃a talis ꝓhibitio respicit publicã vtilitatẽ secundario, iurantẽ autẽ principaliter & solũ, potius cõsiliũ est q̃ pręceptũ. Weil dañ Hertzog R. renunciando cõtrahirt, vnd den contract mit dem Eyd befestiget/ist er den zuhalten schuldig gewesen. Quia nihil videt̃ fecisse cõtra pceptu legis principaliter, & ideo dicẽdũ à iuramẽto ipsum temere resilire nõ potuisse, *iux. not. c. verũ. extr. de iureiur.* Sibi. n. imputet, ꝙ cõtractũ, quẽ vsq; ad maiorẽ ętatẽ reseruare potuit, in minori ętate fortiter sc. iuramẽto cõfirmãdo fecit, & hoc ꝙ retineri potuit, abdicauit & renũciauit. *l. quisquis. C. de reb. credit.* & ib. Gl. Quod. n. semel abdicatũ est, redintegrare minime cõcedit̃. *l. 1. ꝑpe fin. C. de cond. inst.* Imò si fortè R. absolutionẽ à iuramẽto obtinere voluisset, audiẽdus nõ fuisset, sine nota piurij. fac. *d. Auth. Sacramenta.* Nã si absolutionẽ ad cõtraueniẽdũ impetrasset, nõ seruaret̃ illud iuramẽtũ omnino, & inuiolabiliter, ꝙ tamẽ iura exigũt. *c. fin. in fin. de offic. deleg.* Bald. *l. 1. §. si penuria. depositi.* Gl. *in clement. vt hi qui. de ætat. & qual.* Vnde etiã dicit Ang. *in l si qs. de fide Instr.* q. *in terminis d. Auth. & d. c. 2. & c. licet mulieres. de iureiur.* nõ possit peti absolutio, q̃a alias ista iura essent ludibrio, & potius verbis q̃ reb. imposita. cõtra *c. cõmissa. de Elect. in 6. l. 2. Com. de leg.* Et cũ iurauit seruare cõtractũ, verisimile est, ꝙ excluserit etiã impetrationem absolutionis. Nã si gessisset tũc in corde absolutionẽ se velle impetrare, fecisset cõtra vim iuramẽti, in quo debet esse cõformitas cordis & oris. *c. etsi Christ⁹. de iureiur l. si quis maior. C. de trãs.* Fel. *c. cõst. extr. de rescrip.* Vñ hätt gedachtẽ Hertzogen R. nit fürtragen können/wann gesagt werdẽ wolte/ oĩa superius allegata iura loqui in contractibus, hoc est, in negotiis, in quib. vltro citroq; na-

 scitur

scitur obligatio *iuxta l. Labeo. de Verb. signif.* Non autem in donatione, liberatione vel pacto renunciatoris, iuxta Bald. *l. sive apud Acta C. de transf. & in l. pen. C. de dolo.* Da hier wider ist zu antworten / daß die Rechtsgelehrten mehrertheils auch Bald. selbsten / *in d. Auth. d. c. 2. quamuis.* dahin schliessen / quod prædicta iura etiam locũ habeant in donatione, liberatione, & renunciatione. Es möchte jhr F. Gn. auch nicht fürträglich seyn können / da er schon enormissimam læsionem allegirt hätte / vnd restitutionem in integrum bitten wöllen / oder sonst contractum tanquã nullum, vt cui dolus causam dedisset, anfechten. Nam iuramentum fecit minorẽ maiorem: Iuramento. n. addito, non contra venturũ se, enormissima læsio, & quæuis causa ad infirmandum contractũ exclusa fuit, nõ secus, ac si maior iurasset. Gl. & Dd. communiter *in d. c. penul. d. Auth. & in l. 2. C. de resc. vendit.* Et hoc vsq; adeo, etiamsi dici velit Dominũ Principem ignorasse, & minorẽ nõ intellexisse, quid iurasset, cum [illegible] minorib. præsumatur, & ius ignorare illis con[illegible] ignorantia [illegible] [illegible] *or. l. cum de indebito. §. si fiant. de probat.* & propterea ipsius renun[illegible]onem nõ valere, cum q̃ ignoramus, renunciare nõ possimus, *l. [illegible]ter. de inoff. testam. l. is qui heres. §. si quis dubitet. l. is qui putat. de acquir. [illegible]ered.* Neq; etiam iuramentum ligare, cum iuramenta ad incognita non trahantur. *l. fin. quod quisq; iur.* & not. Bart. *l 4. §. quæsi[illegible]um. si quis caut.* Alex. *l. repudianda. de verb. oblig.* Dann hierauff kan [illegible]geantwort werden / quod & illa ignorantia vtiq; in hoc casu sub[illegible]lata erit, cum instrumentum Renunciationis subscriptionem [illegible] & subsigillationem Dom. Principis R. habuerit, iam certi iuris est subscriptionẽ animo in supra cõtenta consentiendi factã, omnẽ ignorantiam tollere, & subscribenti p̃iudicare in totũ. Bart. Angel. Fulgos. Castr. & [illegible] *l. emptor. §. Lucius. de pact.* Cum nullũ dubiũ esse possit Dominum Principẽ oĩa legisse & sic p̃ consequẽs intellexisse, q̃ subscripsit, & sigillauit. Alex. & Ang. *in l. [illegible] stipulatur. §. Chrysogonus. de ver. oblig.* Quia sigilli habet

vim

vim consensus, & confirmationis *l. 2. C. de reb. Eccles. non alien. & ibi Gl.* & præstito iuramento, omnis defectus suppletur, *l. cum pater. §. fi. ius. de legat. 2.* Vnde dicit Alex. *cons. 113. in §. parte.* per iuramentum omnem ignorantiam tolli. Et ita etiam voluit Gl & Bart. *in l. 2. C. de rescind. vend.* & Gl *in c. pen. de empt. & vend.* dicentes iuranti non dari beneficium. *d. l. 2.* quod datur ignoranter decepto, quia iurans non potest dicere, non cogitabam de illo, cum propter iuramentum præsumatur certioratus *arg. c. ex rescripto, & ibi* Dd. & præsertim Bald *de iureiur.* Vnde dicit Anton. de Butr. *in cap. si diligenti de for. compet.* quod iuramentum super renunciatione factum habet iurantem excludere à quacunq; exceptione tanquam in genere cogitata *arg. §. filius. d. c. ex rescripto.* Zu dem ist solche Renunciatio auff fürgehende seines Herren Vatters/ hertzog Adrians Testament erfolgt/ welches durch Keys. Maiest. confirmirt. Darinn denn der Vatter/ wie es mit seinen Landt vnd Leuten gehalten werden/ vnd wer die Erben / vnd regieren solt verordnet/ da ist abermal ein grundfest berürter Renunciation. Quamuis enim quis de feudo generaliter testari non possit. *c. 1. de success. feud. c. 1. §. donec. Qual. olim. feud. alien. pot.* Et pater qui testando, vel alias ordinando partes inæquales in feudo facit, nihil agit, nec præiudicat aliis, vni ex filiis totum feudum, vel maiorem partem assignando, cum prouidentia legalis præstet hoc priuilegium filiis, vt æqualiter omnes in feudo succedant, secund. Iacob. de S. Georg. *in tract. feud. cap. imperialem. in gl. ver. & cum pacto. de prohib. feud. alien. per Frider. cum multis concord.* Tamen quando dominus feudi consentit & ratificat testamentũ, simul cum iis, ad quos feuda post mortem testatoris spectant, licite potest de feudis testari, & supra dicta iura locum non habent, secund. Bald. & Feudistas *in d. c. imperialem.* And. de Isernia *in c. 1. de alien. feud. pater.* Fred de Senis. *cons. 227.* Dd. *in cap. 1. de vasal. qui contra constit. Lotharii.* Cum igitur hic Imp. tanquam Dominus feudi fidemque R.

ad quem feudum post mortem patris ęqualiter cum reliquis fratribus pertinebat, testamentum approbauerint, testamētū vtiq; valuit, & per consequens dispositio ab ipso seruanda fuit, etiā absq; renunciatione. Porro per omnia etiam non est verū, quod pater teneatur omnibus liberis æqualiter feudū relinquere. Nā pater vni ex filiis prælegare feudū potest, & vni assignare, si hoc pro bono publico faciat, vt si feudum est iurisdictionale, sicut hoc feudum, quia vtilius est subditis per vnum præesse, quam per plures. Ita tenet in terminis Paul. Castr. per multa iura & rationes, sicuti ipsum refert Fr. Curt. iun. *in tr. feud. par. 4. fol. 281. n. 132. & in consil. 163.* Ist derwegen solch angeregt Testamentum Adriani bündig gewesen/vnd die darauff erfolgte Renunciatio kräfftig.

Auß welchem allem dann nun schließlich folgt/daß der G. H. Consulent zu den renunciirten Gütern keinen Zutritt habe. Nam si quod ius in eis prætendere vellet, hoc ex persona patris ipsum metiri oporteret, & non ex persona propria, quasi vt nepos auo succedere vellet in illa à patre renūciata bona. Nā hoc non posset. *l. Titius. de suis & legit. l. 1. §. si quis proximior. Vnde cogn.* Accurs. Cyn. Bald. Salyc. Castr *in l. si quis filium. C. de inoff. testam.* sed cogeretur illud ius ex persona, vt dictum est, patris metiri, iure videlicet transmissionis, secundum Cyn. Bart. Bald. Salyc. Castr. *in l. 1. C. de his qui ant. aper. tabul. & d. l. si quis filium.* Weil nun der Vatter diesen Gütern renunciirt vnd sich derselbigen gäntzlich verziehen/ hat er dieselbe auff seinen Sohn mit nichten verstammen mögen/ & sic nihil ex iis transmittere potuit. Ergo Dominus Consulens nihil ex eis gaudere potest, sed exclusus manebit. Est enim generalis regula: *Prohibita vna persona succedere prohibentur & descendentes ex ea omnes. l. mulieri. de cond. & demonstr. l. cum quasi. § sed si quis. de fideicom. liber.* Et probatur hæc reg. multorū Dd. traditionibus. Bart. *l. 2. §. videndum. de fer.* Bald. *l. ancillam illam. C. de collat.* Salyc. *in l. maximum. C. de liber præter.* Angel.

in d. § reliquum. in auth. de hered. ab intest. Castr. *consil. 27. lib. 2.* Bald. *consil. 467. lib. 2.* Alexand. *consil. 80. lib. 1 & consil. 21. & 335. lib. 1. & consil. 57. & 116. 131. lib. 2.* Socin. *consil. 241. lib. 2. & 28. lib. 4.* Decius *consil. 85. & 311.* Hip. de Marsil. *consil. 53.* Et hoc est, quod dicitur, potentia succedendi & excludendi transmittitur ad mortem. Bart. *in l. is potest. de acquir. hered.* successor enim non debet esse melioris conditionis quam antecessor, vel auctor suus. *l. in his. §. 1. l. quod ipsis. de R. I.* nec debent admitti quorum repelluntur auctores. *cap. licet. de testib.* Sublata namq; media persona, sequens potest admitti. *arg. l. meminimus. C. de legit. hered.* Sublato enim medio, extrema etiam simul sunt sublata. Dyn *cap. indultum. de R. I.* Et cum successio non fiat per saltus, sed per gradus, gradum destructum esse non oportet, sed succesibilē. *ar. l. tria. de seru. rupt. præd.* Destructo quoq; antecedente sequitur destructio consequentis. Obgeschriebene Argumenta, vnd Rechtsgründe/seyn fest/starck vnd tüchtig/ also daß es sich ansehen läst/ als ob der Herr Consulent wieder dieselben wenig auffbringen/sondern die seinen G. verhinderlich seyn/wieder solche geschworne/ vnd reiterirte Verzicht etwas in recht zuerhalten.

Dessen alles aber vnangesehen/ halte ichs endlich darfür/ da diese Handlung mit allen jhren vmbstenden vnnd Anhängen fleissig erwogen werde/ daß dem Herrn Consulenten obangeregte Renunciationes, vnd Handlungē nit mogen verhinderlich seyn/dz auch sein F. G. dieselbige als nichtig/vnd vnrechtmessig zu halten nicht schuldig. Et primo quidem generaliter verum est, renunciationes hereditatum iure improbatas esse. Licet enim cuilibet liberum sit, iuri in fauorem suum introducto renunciare, *dictis iurib.* Hoc tamen non obtinet in successionibus, cum renunciatio hæc iuris auctoritate improbatur *l. pactum quod dotali. C. de pact.* Quia per iuris modos successio deferri debet, & non per pacta, *l 4. de testam.* cum hereditas iure publico & sanguinis contemplatione deferatur,

& ideo

& ideo priuatorum pactionibus modus successioni dari non potest. *l. si quando. §. 1. C. de inoff. testam.* Deinde, quia eiusmodi conuentiones bonis moribus contrariæ videntur: Auferunt enim liberam testandi facultatem, *l. cum duob. §. idem respondit. Pro socio.* & captandæ mortis alienæ causam præbent, cum stipulator certam spem habeat hereditatem obtinendi, mortuo promissore, qui promissionem suam renouare & mutare non potest, pacto obstante & renunciatione. *l. si ut C. de oblig. & act.* Porro nec iuramento efficaciter firmantur, cũ ea q̃ cõtra bonos mores sunt iurisiurãdi religione minime robur sumant. *c. non est obligatoriũ. de R. I. in 6.* Gl. *l. si quando. C. de inoff. test. & in l. pactum.* ibi. Bald. Fulg. Rom. Castr. *C. de collat.* Iason *in l. pactum. C de pactis. & in l. stipulatio. de verb. oblig.* Bart. *l. si quis pro eo. de fideiussor.* Alex. *consil. 28. lib. 3* Decius *consil. 63. & consil. 184. & 203* Dominic. *in c. quamuis.* & ibi Georg. Natta *de pact. in 6.* Et quamuis Bald. in alio loco huic opinioni se opponat, *in l. moribus. tit. si de feud. defuncti contr. sit int. Dom. & agnat. per d. cap. quamuis.* per rationem, omnia iuramenta quæ possunt seruari sine dispendio salutis æternæ seruari debere. Tamen Bald. opinio non est communiter recepta, per Aluarott. *in d. l. moribus.* & Gemia. *in d. c. quamuis.* & Alex. *l. stipulatio, & in l. fin C. de pact.* improbatur suasque habet declarationes. Nam licet de iure Canonico renunciatio iurata valeat, *d. c. quamuis.* & ib. Dd. quia tamen huiusmodi renunciationes sæpe pro exili spoliant & exuunt homines amplis hereditatibus, sobrie cum eis tractandum est, ne sub prætextu iuramenti committatur iniuria, & fiat ex iuramento vinculum iniquitatis. *c. quemadmodum. & c. quanto. de iureiur.* Nam vt Cynus dicit, Iasone & Paulo de Castr. testibus, renũciationes iuratas multorum animas sæpe deferre ad inferos. Proinde cum harum renunciationum domini R. principalis disputatio, super effectu, & operatione consistat, indeq; robur accipiat, videndum est quatenus illud iuramen-

tum

tum, in casu præsenti stringat, & firmet contractum renunciationis. Et vt hoc commodius fiat, robur huius interpositi iuramenti per quatuor causas contractus, super quo est interpositum, examinabimus. Nam sicut in naturalibus rebus in esse productis, quatuor causas faciunt Philosophi, quarum duæ sunt causæ essendi, vt materialis & formalis: aliæ autem duæ extrinsecus ad esse venientes, vt sunt causæ efficiens & finalis. Ita etiam similiter in contractibus nostris, pactis & conuentionibus, aliisque actibus humanis, iurisgentium & ciuilibus, prædictæ quatuor causæ reperiuntur, secund. Dd. *in princ. ff & Azon. in princ. sua summæ.* Cum igitur iuramentum secundū contractum, & eius naturam, super quo interponitur, reguleť & suā interpretationē recipiat. *c. peruenit. cap. quoniam. de iureiur.* Angel. *in consil. 315.* Oldrad. *cons. 185. & cons. 278.* Bald. *consil 2 ?. lib. 3.* Rom. *consil. 268. per l. fin. C. de non num. pecun. l. fin. qui satisd cog.* & aliquando contingat quod propter defectum, & inhabilitatem aliquarum prædictarum causarum, de se contractus & dispositiones huiusmodi sint inhabiles, & inutiles, & in eis interponatur iuramentum, attamen dubitetur, an propter iuramentum firmentur, operæ pretium erit huius renunciationis causas discutere, ex qua quatenus valeat deprehendi poterit.

Præmittendum itaq; erit ad regulam, qua dicitur, per ius Canonicū (quod prædominationem in hac materia habere vult) *in d. c. quamuis* omnia iuramenta seruanda, siue cōtractus valeat, siue non, illam sic intelligi debere si subsequētia concurrant. Primo quod iuramentum illud non sit fomentum peccati & possit sine dispendio ęternæ salutis seruari. *d. c.* Deinde quod non tendat in dispendium alterius. *d. c.* Tertio, quod non sit contra publicam vtilitatem *c. si diligent. de for. com.* Deniq; & quarto quod non sit contra bonos mores. *c. non est obligatorium, de R. I. in 6.* Nam hisce quatuor non concurrentibus, iuramentum nihil valet, nec firmat, neq; infirmat

firmat contractum, etiam non respiciendum, num valeat cōtractus nec ne, & ipso iure corruit iuramētū, & pro nullo habetur. Phil. Corn. *d. Auth.* Deinde omne iuramentū debet ad sui validitatem habere præter prædicta tres comites, veritatem sc. iudicium & iusticiam. Gl. not q̃ declarat Bald. & Dd. *in auth, quod eis. C. de nupt. c. etsi Christus. de iuretur.* quos si non habeat, non erit iuramentum, sed periurium. *c. animaduertendum. 22. q. 2.* His itaq; sic præmissis videamus primo, quæ sit huius renunciationis causa efficiens. Pro cuius intellectu sciendum est, quod causa efficiēs in contractibus sit duplex, sc. mediata remota, & immediata siue propinqua. Causa efficiens mediata siue remota sunt in contractibus personæ contrahentes, causa autem immediata, siue propinqua, est consensus contrahentium. *l. consensu. l. sicut. de act. & oblig. l. 1. in princ Mandat.* Circa causam remotam huius renunciationis, sc. circa personas contrahentium, licet non admodum sit instandum, cum ex superioribus auditum, non solum maiores, sed etiam minores iuramento obligari. *d. auth.* Tamen quia cum prima renunciatio facta fuit R. pater Consulentis, & renuncians erat minorennis, & frater recipiens fuit maiorennis, ibi profecto dubitari non potest, R. incōsulto ad hanc renunciationē inductū & omni deliberatione & consilio destitutū fuisse, & q̄ rem maximi momenti aggressus fuerit solus renunciando, videlicet vniuersæ hereditati paternæ, maternæ, in omnibus ditionibus, oppidis, & villis opulentissimis. Vbi contra frater Ludolph. ipsum ætate & cōsilio lōge superauerit tēpore renunciationis & cū in regimine sederit, verisimile est eum rē omnē consulto, & cum cōsilio Cōsiliariorum accurate, caute, & cum omnibus clausulis, & cautelis p̄curasse, & ideo cum ita circumspecte & deliberate oīa egerit sane suspicione nō caret hæc renūciatio circūuētionis, iuxta Bald. *rubr. de rer. permut.* Nam iuramētum præstitum à Reinhardo, licet fecerit ipsum maiore, nō tū fecit

fecit ipsum sagaciorem, & prudentiorem, vt inquit Bald. *d. loc.* Et cum hic cum eo tanquã non intelligente actũ sit, perinde est, ac si clam & occulte cũ ipso actũ fuisset, quæ res fraudem & simulationem arguit, etiamsi in d. literis contrariũ expressum fuerit iux. Bald. *l. ab Anastasio. C. Mandat.* Idsirco Domino Ludolph. præcauere debuisset, ne tale quid cum fratre R. actum fuisset, cogitando q; maior & indignior reputetur iniuria, & circumuentio, à cognato & familiari illata, quam quæ ab extraneo importata & facta fuerit, secundum Bart. Ang. & Roman *in l. Lucius. Solut. matr.* & not. Angel. *l. vn. C. de condit. Procur. lib. 12.* Ex quibus satis constat, hunc contractum ex parte causæ efficientis remotæ siue mediatæ, sc. ex parte personæ renunciantis propter suspiciones prædictas, puta fraudis, simulationis & metus, qui ex reuerentia insurgit, admodum claudicare. Sed ad causam immediatam, siue propinquã properemus, vbi, an renunciationẽ rescindere, & iuramentũ remittere nõ teneantur, examinabitur. Est aũt propinqua causa efficiens huius cõtractus ipse consensus contrahentiũ, qualis aũt ille fuerit in Domino R. renunciante, & qualiter modo in hac renũciatione se habeat expendendũ nobis fuerit, ex quibus quid iuris deinde hac in re statuendũ sit facile apparebit. Et nemini dubiũ esse potest, quin dominus R. eo animo in illã renunciationẽ cõsenserit quasi spiritualis fieri vellet, & in eo statu se mansurũ, nec liberos ex matrimonio habiturũ, ibi sane scire potuit, q; ad secularia regna foret inhabilis, & sui liberi incapaces, ideo facile cõsentire in illã renunciationẽ potuit. Iã aũt mutato statu & adepto legitimo filio, ibi sane ille consensus amplius durare non potuit. Nã venit in eum ipsum statũ, de quo tũ cogitare nõ potuit, nec cogitauit. Nã si in tali statu fuisset vel se in illum venturum sperasset nunquam renunciasset. Nec obstat si quis obiiciat, q; semel placuit, amplius displicere non

 potest

potest. Itē contractus semel initos, parte altera inuita, nemo rescindere debet, cum similib. ea enim omnia intelligenda sunt, si lex cōtractus seruari voluerit, nec rescindere permiserit. Tunc enim iustum est, vt contrarius consensus, vel detractus consensus subsecutus, semel perfectum contractum corruere non faciat, nec rescindat. Cum autem cuilibet contractui quædā tacite insint cōditiones legitimæ, vt puta si potero *l. impossibilium. de R. I. l. continuu. §. illud insp ic eudum. de verb. oblig.* Item si res in eo statu permanserit *l. cum quis sibi inprinc. de solut. l. fin. Qui satis l. .o.* Itē salua legis auctoritate *l. non dubium. C. de legib l. is cui bonis. de verb. oblig. & ib. gl* Item saluo iure alieno *l 2. §. merito ait Prætor. & §. si quis à Principe. Ne quid in loc. publ. l nec auus. C. de emancip. liber.* & leges permittant contrahentibus eiusmodi conditionibus, non secus ac si expresse eas sibi reseruassent, in contractibus vti, cum gubernent negotii exitum, quatenus ad obligationem, non secus ac si expresse contractibus inserta fuerint. *l. conditiones de condict. & demonstr. arg. l. adigere §. quamuis. de iur. patron.* Non immerito Dominus R. & modo eius filius iunior princeps, iisdem quoque poterit legibus sic permittentibus vti. Nec aduersatur, quasi contra semel placita venire, contractusque illicite rescindere velint, cum id, quod lege permittente fit, iuste fieri dicatur. Quod vero hic contractus renunciationis taliter sit qualificatus, vt consensum amplius ei tribuere non teneatur R. & suus filius, probatur ex supradictis legitimis existentibus conditionibus. Nam quis sanæ mentis dicere posset, Dominum R. hereditati paternæ & maternæ etiam renunciare voluisse, si tunc temporis res suæ sic vt modo stetissent. Cum igitur res in eo statu non permanserit, in quo tunc erat, sed eo deuenerit, quod amplius contractus sic seruari non possit, leges quoq; hoc non permittant, & si sic seruaretur, ius læderetur tertii, consensus ei amplius accommodandus non est. Et vt prædicta proben-

tur

tur, tempore negotiũ in eo statu modo non esse, in quo erat tépore renunciationis, & contractum sic amplius seruari non posse, leges quoq; hoc non permittere, & si seruaretur ius læderetur tertij, sciendum est quoad primum ex narratis apparere, Dom. R. tum temporis, cum fieret ab ipso renunciatio, minoré fuisse, item non coniugalem, & sine liberis, & ad Clericatum aspirasse, iam autem cõiux factus est, seculo deditus, & liberis procreandis consecratus, ibi profecto, si in tali statu tunc fuisset, minimè tam opulentis hæreditatibus renunciasset. Id autem cum fecerit, & res sua in hunc statum deuenerit, meritò, & licitè detrahit consensum contractui, & deueniet contra renunciationem, perinde ac si tunc temporis id sibi expresse reseruasset. Cum lex sua auctoritate ipsi hoc tacite tanquam stultorum magistra reseruauerit *l. si quis sibi. de solut. l. fin. qui satisd. cog. l. Mauia. §. vxore. de ann. leg. l. in confirmando. l. seq. de confir. Tutor. tractatur in tit. Episcopum, vel Abbatem, &c. §. Mulus.*

Deinde, quod res nunc in eum statum deuecta sit, quod contractum renunciationis amplius seruare non valeat, sitq; ipsi impossibile, modo contractum sic seruare, patet ex eo, quod naturali iure, & ratione bonorum morum obligatus esset alere liberos, statum & dignitatem conseruare, & illis thesaurizare, vt *Instit. de iur. nat. gent. & ciu.* Et Paulus docet parentes liberis, & non è contra thesaurizare debere. Iure igitur detraheret Reinh. si superstes adhuc esset, cõtractui consensum, cum impossibile modo illi esset seruare contractum, obstante iure naturali, & bonis moribus. *l. si stipuler. §. item quod leges. de ver. oblig.* vbi tradunt Dd. impossibile esse quod est contra ius & bonos mores. Tertio quod lex non permittat, neq; præcipiat, talem contractum amplius seruare, imo quod permittat retrahere, text. est *in l. si vnquam. C. de reuoc. donat.* Cum igitur hic post refutationem, aut renunciationem liberi nati sint renuncianti hereditatem paternam &

maternam. Merito igitur non amplius tenetur tribuere contractui renunciationis consensum cum hoc sib: per legis auctoritatem sit tacite remissum, non aliter ac si ab initio ipse sibi expresse hoc reseruasset, per pactum *iuxt. d. l. non dubium d. l. is cui donis.* Quarto, quod sic præiudicaretur iuri alieno, si amplius seruaretur contractus, patet ex eo, quod renunciata bona tanquam feuda antiqua spectent ad ipsum Dominum Consulentem filium prædicti R. renunciantis, & ex prouidentia legis, & Domini feudi, & statim vt natus, cum suo iure natus fuit. Est enim tritissima regula, *Quod in feudis antiquis acquisitis per antiquos, qui post eos veniunt, non possunt ali eorum successoribus præiudicare renunciando, aut quid faciendo*, sicuti voluerunt Angel. Paul. de Castr. & alij. *leg. apud Iulian. §. si quis alieni. de legat. 1.* Alexand. *consil. 117.* Quando igitur Dominus Consulens prædicta bona ex persona patris non habet, sed proprio iure, ex prouidentia legis ac Domini feudi, pater ea in præiudicium huius Domini Consulentis renunciare, vel aliud quidpiam statuere non potuit: In talibus enim veniunt etiam concepti post mortem primi acquirentis, secund. Decium, qui id firmat *in Rubr. Cod. de success. edict.* & succedunt omnes descendentes in infinitum. *cap. 1. de natur. feud. cap. 1. si vasall. feud. priu. cap 1. § hoc quoque. de his qui feud. dare poss.* Cessat igitur merito consensus patris R. in dicto contractu renunciationis, cum per natiuitatem Domini Consulentis statim sibi acquisitum fuerit ius in bonis renunciatis patris. Proinde si viueret adhuc renuncians consensum retractare posset, & si non faceret, nihil tamen contra Dominum Consulentem operari potuisset, tanquam super re sua, sine sua voluntate interpositus.

Concludenter igitur dicendum, hunc contractum renunciationis omnino causa efficiente propinqua, hoc

est.

est consensu carere. Ideoque tanquam suo destitutum fundamento & basi corruere, & subsistere non posse, vtut iuramento firmatus fuerit. Nam pro regula traditur: Contractus & actus ex parte consensus, & immediatæ causæ efficientis inualidæ peccantes non confirmari iuramento. Quia iuramentum habet consensum iurantis, pro materia fundamentali, & secundum eam regulatur. *l. fin. Qui satisd. cog. l. fin. C d. de non num. pecun.* Et sic vbi deficit consensus, nihil agit iuramentum, nec contractum ex parte consensus peccantem confirmat, eo quod inuicem eodem defectu laborat. Quia in tali iuramento deficit vnum ex tribus illis supra nominatis comitibus iuramenti, videlicet Iudicium. Nec impedit, si obiiciatur, contractum hunc ab initio habuisse consensum, & ideo per prædicta iuramento firmatum fuisse, nec iuramentum ad tales tacitas conditiones, quibus modo contractui consensus adimi velit, trahi posse. Nam, vt supra dictum, iuramentum recipit interpretationem & restrictionem ad naturam contractus, cui accessit, & ideo non minus insunt iuramento tacitæ illæ conditiones legitimæ, quam in contractibus, trahiturque iuramentum non magis ad non cogitata, quam contractus ipse. Vnde infertur. Primo, quod sicut contractus, & renunciatio generalis non extendat se ad incogitata, & ad ea quæ quis in specie non renunciasset verisimiliter: ita etiam iuramentum tali renunciationi adiectum non firmet contractum, nec magis ad non cogitata porrigatur, quam contractus ipse, *text. in l. fin. Qui satisd. cog. c. veniens, & c. petitio. extr. de iureiur.* Secundo infertur, sicuti in contractu inest tacita conditio, si in eodem statu permanserit, ita etiam eadem conditio remanet in iuramento tali contractui adiecto, *c. venerabilem. de Elect. in 6. & 22. q. 2. c. vtr quis. in fin. l. cum quis. solut. Matrim.* Tertio sicuti contra-

ctus

ctus impossibilis, siue expressè, siue tacite impossibilitatem contineat, non ligat, sicuti in prima tacita conditione probatum est: Ita etiam nec iuramentum contractui adiectum firmat talem contractum, cum eadem tacitam conditionem cum contractu in se habeat. *c. querela. c. breui. de iureiur. & d. l. fi.* Quarto sicuti leges permittunt reuocationem donationis simplicis superuenientibus liberis *d. l. si vnquam.* ita etiam iuramentum adiectum tali donationi, siue renunciationi, non firmat contractum. Nam nihilominus in casu existentium liberorum reuocari potest, ac si nunquā iuramentum interuenisset. Quia dictum iuramentum secundum consensum iurantis regulatur, & illam recipit tacitam conditionem intrinsecæ voluntatis, quam habet contractus, super quo iuratum est, ita not. Bart. *in l. Titio Seio. §. semper. de legat. 1.* Et ita de omnib. tacitis conditionibus, auctoritate legis contractibus subexistentibus dici potest, vt si Deo placuerit. *c. beatus 22. q. 2.* Item si fidem seruauerit. *c. sicut. de iureiur.* Item si honestum mandauerit. *c. quemadmodum. eo.* Quia sicuti conditiones prędictæ regulant & gubernant contractum, cui insunt, ita etiam iuramentum tali contractui adiectum. Ex quibus omnibus satis apparet, secundum qualitatem negotij præsentem cōtractum renunciationis, tanquam in causa efficiente immediate peccantem, cum suo iuramento adiecto nihil obstare Domino Consulenti. Videamus iam quomodo ex reliquis causis iuuetur, & subsistat contractus præsentis renunciationis, & sic consequenter ex causa materiali. Ad euidentiam sciendum, causam materialem dici ipsam materiam subiectam ex qua, cum ex aliquo fit aliquid. *ar. l. si conuenerit. §. si quid. de pignor. act. l. sane in pr. de legat 3.* Nam sicuti in operationibus artificialibus, & mechanicis, ad hoc vt fiant, & in esse producantur, requiritur præexistens habilis materia, quia sine materia nulla species effici potest: Ita etiam in contractibus, pactis & aliis dispositionibus requiritur habilis.

lis, & dispositiua materia, super qua disponatur & contrahatur *l. inter stipulantem. § sacram. de verb. oblig.* Vnde causa materialis in contractibus est res in contractum principaliter deducta. Iam fieri potest, quod causa materialis, siue ipsa res, quæ in contractum deducitur, sit vel impertinens, aut impossibilis, vel denique turpis. In quibus casibus sicuti ipse contractus non valet, ita etiam nec iuramentum adiectum valet.

Est igitur in nostro casu materialis ipsa renunciatio paternæ & maternæ hereditatis. & rerum feudalium, quæ materia secundum huius materiæ naturam impertinens dicitur, ex eo quod de iure impertinenter proposita sit, & iura non ament tales renunciationes, cum alias certi modi dandi vel adimendi successionem hereditatis in iure præscripti sint, sicuti supra dictum est. Sed tamen pro veritate circa hanc materialem causam huius negotij sciendum, licet impertinens sit, & de iure non subsistat contractus ex eo fabricatus, tamen iuramenti additio facit contractum valere, non vt contractus per se, & in se valeat, vt agitur, sed vt valeat modo quo potest. Nam in omni iuramento inest tacita conditio, si non valet actus vt agitur, valeat modo meliori, & fortiori, quo poterit, etiam in vim nudi pacti. *l. cum pater. § filius. de leg. at. 2.* Hostiens. *in summa Instit. de iureiur. §. quot sint species.* Et ideo quia in illa renunciatione hereditatis iuramentum sine interitu æternæ salutis potest seruari, seruandum erit, & facit illam renunciationem prout potest valere. Estque sic illa iuramenti additio, quasi forma & causa formalis illius renunciationis & dat esse, & subsistentiam illi, cum forma sit, quæ dat esse rei & conseruat rem in esse, *leg. Iulian. §. sed etsi quis. Ad exhib.* Verum enimuero, cum, vt sæpè dictum est, materia huius negotij de iure impertinens sit, formam quoque ex causa per iuramentum fabricatam non admodum stabilem, & vl-

tra personam fabricantis vix durare confiteri oportet. Nam ex actis transmissis apparet, renunciationes hasce esse factas antequam liberos procreauerit R. iam autem indubitati iuris est, renunciationem alicuius iuris ad instar donationis se habere. Socin. *consil 20. volum. 3.* Et donationes per superuenientiam liberorum reuocari ipso iure in totum. *dd. in d. l.* etiamsi tales renunciationes iuramento firmatæ fuerint. Nam si postea nascantur liberi, iuramentum non excludit illud beneficium *l. si vnquam* quia illa conditio, quæ inest tali donationi (si liberos non habuerit) inest etiam iuramento. Bart. *l. Titia Seio. §. Imp. de legat. 2.* Iohan. de Immol. *c. fin. extr. de donat.* & est ex mente Specul. *tit. de instrum. edit. §. porrò.* & firmat Oldr. *consil. 138.* & Socin. *consil 215.* Et ideo in hoc casu iuramentum nihil operatur, in præiudicium liberorum postea natorum. *iuxt. c. quamuis. extr. de iureiur.* Non enim debet iuramentum trahi in dispendium alterius, *vt d. c.* nec ad casum improuisum, & incogitatum. *arg. l. fistulas. §. frumenti. de contrah. empt.* Nam iuramentum licet præcisè seruari debeat, & faciat actum omni meliori modo valere: tamen non auget obligationem, sed intra suos limites obligationi manenti addit religionis vinculum *argum. l. Titio. in fin. Ad Trebell.*

Porrò quod beneficium *d. l. si vnquam.* etiam locum habeat in renunciatione hereditatis paternæ, aut maternæ, vt in nostro casu, tenent communiter & in specie scribentes, *in d. l. si vnquam* & sequitur ac concludit Socin. *consil. 34. vol. 4.* Ant. *Rub. in l. Titia. §. Imperator. de leg. 2.* alios & plures recenset Andr. Fach. *lib. 3. controuersiarum cap. 84.* Et si quispiam obiiciat dispositionem *l. si vnquam.* locum non haberet, quando pater tempore donationis, siue renunciationis liberos habuerit, Bart. *d. §. Imperator. allegat. tex. in l. tale pactum. § fin. de pact.* Fac. text. *l. fin. de inoff. testam. l. si cum vel in vtero. C. de testam.*

milit.

Quia ex quo prætulit donatarium liberis ipsis, quos habuit, videtur standum regulæ, quod in claris non opus sit coniecturis, in quibus tota *l. si vnquam.* fundata est, quia coniecturas capit vel præsumit, si pater de liberis cogitasset, non donasset. Iam vbi liberos habuit, cessant illæ coniecturæ, tanquam ratio. Ergo & tota illa lex cessat; nec locum habet. Cum igitur nostro casu pater tempore renunciationis huius liberos habuerit, vt ex actis apparet, & ex dato M. transactionis, cum G. signato, quia, vt mihi refertur, illa anno 43. erecta fuit; cum tamen tum temporis, Anno 42. iam filia & filius Domino renuncianti nati fuerint, concludendum erit, quod omnia illa iura de vano sint allegata, & quod *l. si vnquam. Cod. de reuoc. donat.* (quæ saltem de non natis loquitur) in nostra materia locum non habeat.

Ad hanc obiectionem tollendam sic responderi potest. Licet enim Dominus renuncians liberos habuerit tempore, quo cum L. egit Anno 43. tamen Anno 37. quando renunciationem prius nulliter factam reiterauit, (sicut ex tenore literarum cum C. signatarum apparet) nullos liberos habuit, quia ibi constat, matrimonium ab ipso tunc temporis nondum contractum fuisse. Proinde, cum postmodum liberos susceperit, dicendum est, illam renunciationem, etiamsi valida fuisset ab initio, propter *l. si vnquam.* ipso iure extinctam fuisse, & etiam vsque in hodiernum diem extinctam mansisse. Quia sicuti actio semel extincta non resuscitatur ita donatio semel extincta non conualidatur, *l. Mau us. §. duobus. de legat. 2. & in l. qui res. §. aream. de solut.* Probatur etiam secundum Bart. *in l. heredibus. ad Trebell.* vbi illa conditio *si liberos habuerit*, operatur, quod sufficiat, si eos semel habuerit in vita, etiamsi postea mortui fuerint. Nam nihilominus extincta manet semel per ipsorum natiuitatem expirata actio. Ad quod etiam allegatur *l. fin. C. de indict. vi-*

duit.soll. l. si cum vir. & l. solennis. de condit. & demonstrat. Cum igitur illa Anno 37. facta renunciatio, per subuenientes liberos semel exstincta fuerit ipso iure, *per d. l. si vnquam.* fateri oportet eam in hunc vsque diem exstinctam mansisse, *per iura prædicta.*

Nec obstat si dicatur, patrem natis liberis renunciationem non reuocasse, imo Anno 43. M. eam expresse approbasse, & ideo exstinctam non esse eam renunciationem sed integram mansisse, cum renuncians pater in eadem voluntate perseuerauerit, & propterea Dominum Consulentem, tanquam patris heredem, illam renunciationem, veluti patris factum, & donationem reuocare non posse, *iuxt. l. fin. C. de reuoc. donat.* & Raph. *in d. §. Imperat.* qui Bald. *in l. 1. C. de inoff. donat.* citat. Nam respondetur, quod illa oppositio Raphaelis & sequacium non stringat. Quoniam text. *in d. l. si vnquam.* dicit susceptis liberis donatum in arbitrio donatoris mansurum: ibi text. expresse vult, quod dominium semel per susceptionem liberorum apud donatarium exstinctum, semper extinctum esse, & apud donatorem manere debeat, vt de illo pro libitu disponere possit. Quia cum textus dicat, quod id, quod donatum est, reuertitur in arbitrio donatoris mansurum: Illa verba sonant, statim natis liberis, dominium retranslatum esse debere in donatorem, & cum sic semel patri rursum competere cœperit rei vendicatio, illa per tolerantiam patris (hoc est, per id quod passus fuerit pater, donatarium, natis liberis, res donatas diutius tenere, & habere, nec etiam in vita reuocauerit) auferri non potuit, Bart. Angel. & Albert. *in dict. §. Imperat. r. dict. l. si vnquam.* Quia licet pater in vita non reuocarit, tamen liberi post mortem patris reuocare possunt donatum. Imo in vita patris liberis non competebat ius reuocandi, sed saltem post obitum. Quia ante mortem nihil iuris in bonis patris habent, *per iura vulg.* Et cum illa *l. si vnquam.* scripta sit tam in fauorem

patris.

patr...quam liberorum, conceditur patri, si volet, invita re-
n... donatum, susceptis liberis, secund. notat.per Alber.
... *si vnquam.* quod in aliis donationibus etiam inofficiosis
facere non potest, *iuxt. l. Perfecta. C. de reuoc. donat.* Si igitur pa-
ter hoc non fecerit, liberi postea suscepti hoc facere post ob-
itum patris possunt, prout expresse Bald. tenet *in l. 1. C. de ino-
ff. don. at.* Et deueniendo ad hypothesin nostram, posito, non
tamen concesso, quod illa tractatio, & confirmatio prioris
renunciationis valeret, & iuramento vallata esset, nec non
L. licite eam recipere potuisset à Domino Reinhardo, tamē
adhuc dicendum esset, hoc nihil officere Domino Consu-
lenti, quia esset quædam donatio inofficiosa re & consilio
lædens Dominum Consulentem: Ergo ipsam seruare non
teneretur, & posset eam modo post mortem patris in totum
reuocare. Nam pater dans bona, vel renuncians iis, extraneo,
sciens se habere liberos, talis donatio est & dicitur re, & cō-
silio inofficiosa. *l. omnes. §. Lucius. de iis quæ in fraud. creditor.* Gl.
l. nomen. § filio. de legat. 3. & Socin. plene *consil. 220.* Et ideo in
totum potest reuocari. *per l. final. C. de inoff. donat.* etiamsi iu-
ramento confirmata fuerit: iuramentum enim patris, vel
matris filiis non nocet. *l. 3. §. penul. l. nam & postea. § fin. cum
leg. seq. de iureiur.* licet filii sint heredes, eleganter Paul. Castr.
consil. 448. vol. 2. Quia quæ alienari prohibentur in præiudi-
ciū filiorū, sicuti est donatio inofficiosa, nec iuramēto in præ-
iudiciū liberorum alienari possunt, vt in terminis docet id.
Castr. *consil. 395.* quod refert & sequitur Curt. *consil. 1. vol. 1.*
Et hoc adeo verum est, etiam si talis alienatio cum titulo o-
neroso facta fuisset, quia nihilominus filii reuocant vsq; ad
legitimam, secundum Host. Cardin. & alios *in c. Raynutius. de
testam.* Quanto magis dicendum est hoc in casu nostro, vbi
gratis sine vllo dato, vel retento renunciatio & alienatio ca-
strorum, oppidorum, pagorum, & hominum &c. facta fuit,
ibi sane reuocatio absq; dubio per Dominum Consulentem,

modo post mortem patris, in totum fieri potest, secund. Picum *in l. post contractum. de donat.* Quia confiscatio bonorum licet præiudicet filio in vita delinquentis, non tamē post mortem eius. *arg. l. Statius. §. Cornelio. de iur. fisc.* Facit *l. peto. §. prædiū. de leg. 2.* tradit Alex. *in l. si finita. §. si de vect galibus, de damno infect.* Ideo multo magis in nostro casu, post mortem renunciantis patris, reuocat Dominus Consulens renunciatum, cum re, & consilio pater sua renunciatione gratuita ipsum læserit. Et vt de hoc nulla sit dubitatio, nec vllus locus in contrarium remaneat indissolutus, dabimus generalem solutionem, videlicet quod hæc bona renunciata fuere, & sunt bona feudalia antiqua, siue à maioribus descendētia. Pro regula vero traditur, q̄ in his nulla præiudicare potest filiis patris dispositio, renūciatio, vel aliud quoduis factū secund. Bald. *in l. qui se patris. C. vn. liberi.* & Decium, qui per plura hoc concludit *cons. 185.* Et idem tenent Bart. Angel. & Paul. de Castr. *C. si quid in fraud. patr.* Quia tali casu filius feudū petere potest, vt filius, & cui ex prouidentia hoc competat. Quo fundamēto licite cōtrauenire potest facto patris secūd. Alex *cons. 27. vol. 5.* Et licet filius nō velit esse heres vltimo loco defuncto, vt ita ꝓpter id, vel vt heres non possit venire cōtra factum ꝑdefuncti, satis est, q̄ hoc casu sit heres primi acquirentis, hoc est, de eius linea descendentis. Nā ex illo capite potest, nō obstāte facto patris, ad feudū renunciatum venire, illudq; vendicare & repetere, secund. Cald. *cons. 13.* Marsil. Laud. & Cald. *in tit. de success. feudi.* & alias cōmuniter Feudistę Ex quibus omnibus, ni fallor, satis patet, hoc renunciationis negotium, sicuti nec in causa efficiēte, ita etiā neq; in causa materiali, neq; formali quoq; consistere. Quæ cum ita sint facile inde colligitur, renunciationē ꝑsentem cum suo iuramento in finali quoq; causa nō subsistere. Nā cum in negotiis causa finalis vno modo dicatur ipsa ratio, principaliter mouens aliquem ad contrahendum, siue disponendum, quæ

causa,

causa, sicum actu, siue contractu deficit vel improbatur, etiā ipse actus vel cōtractus deficit, vel reprobatur, *iuxt. l. fin. de hered. inst. l. cum pater §. dulcissimis. de legat. 2. l. 2. § fin. cum leg. seq. de donat. l. si pater C. de hered. instit.* Et ideo etiam talis actus in illa causa deficiens etiam iuramento nō firmatur, quia eandem causam finalem & conditionem, q̃ habet contractus principalis in se, recipit etiā iuramentum super eo interpositum, vt notat. *in l. fin. C. de non num pecun.* Quando igitur in hoc negotio ipsam rationē principaliter & originaliter mouentem Dominum Reinhardum ad renunciandum inspicimus, inueniem⁹, eā absq; dubio fuisse & esse Simoniā. Nā ex facti narratione apparet, ꝙ ipse & Gothardus frater in minore ætate renunciarint bonis paternis, & maternis, nec nō feudalibus & facti deinde fuerint spirituales, ibi nemo erit q negabit, causam finalē mouentē ipsos ad renunciandum fuisse beneficium Ecclesiasticum ꝙ in recōpensam renunciationis exspectarunt, vel acceptarunt. Nā clari iuris est, dare aut remittere aliquid temporale pro spirituali consequendo beneficio inducere Simoniam. *c. non sa. in c. dilectus. c. quoniam. extr. de Simon.* Gl. *in c. suam. 1 q. 1.* vbi multis auctoritatibus hoc tam graue crimen detestatur. Est n. crimen publicum, quod æquiparatur crimini læsæ Maiestatis, iuxt. Gl. & Felyn. *in rubr. extr. de Simon.* vbi aiūt, inter cætera crimina Simonia obtinet primū locum, & cætera respectu huius pro nihilo reputantur *iux. c. fin. 5. q. 7.* Itē donans vel remittens alicui promotori aliquid pro consequendo beneficio illa donatio vel remissio est colorata & simoniaca, Bald. *in l. ab Anastasio. n. 3. C. Mandat.* sed Simonia viciat contractum ipso iure, vt not. *Paul. in c. constitutus. n. 4. extr. de relig. dom. & in cap. etsi Christus. nu. 21. de iureiur.* Etsi, licet ad talem simoniacam renunciationem accesserit iuramentum, tum sicuti ipsa Simonia, seu causa finalis propter turpitudinem est omni iure diuino, & humano prohibita.

hibita, *di. 7. tit. de sim. Itē C. & ff. de Ambitu.* Est enim Simonia idem quod ambitus, vt dicit Bart. *in l. 1. de ambitu.* Ita iuramentum, quod accessit ad eam roborandam, ipso iure non obligat: est enim iuramētum in proposito plane accessorium, vt quod accessit ad protegendum actum, sicuti Bald. loquitur *in §. item Sacramenta. de pac. iur. fir.* Cum igitur ipsum principale, videlicet Simoniaca refutatio, tanquam in prohibito fine conquiescens non subsistat, etiam ipsum iuramentum tanquam accessorium valere non potest, nec est obligatorium, nec confirmat rem, de qua agitur *c. vbi. §. caterum in fin. de Elect. in 6 cap. 2. de reb. eccles. non alien. l. non est dubium* & ib. *Dd. de legib.* Quæ enim contra leges vel Canones fiunt pro infectis habentur. *l. iubemus. §. sane. C. de SS. Eccles. l. non dubium. C de legib. l. quod de bonis. ad l. Falcid. c. si diligenti. extra de foro compet.* Et si hoc non esset, sequeretur iuramentum iniquitatis vinculum esse, quod horrendum dictu esset. Porro alio modo finalis dicitur in contractibus ipse effectus, qui ex ipso contractu seu actu insurgit, & ad quem actus ordinatur, & propter talem effectum, seu finem contractus siue actus octo modis reprobatur in iure, & inter cæteros quandoq; actus reprobatur propter publicam vtilitatem principaliter, quādoq; propter quod tendit in præiudicium tertii, deniq; quia fit contra bonos mores, in quibus modis pro generali regula traditum est, sicut ipse contractus & actus reprobatur in istis modis, ita etiam ipsum iuramentum adiectum reprobatur, nec firmat contractum. De primo modo est tex. *in c. si diligenti. extr de foro, compet.* d. Gl. *in l. 2. l. quemadmodum. C. de agr. & censit. lib. 11.* De secundo est *in c. cum contingat. in fin. extr. de iureiur. & c. 2. de pact in 6. l. fin. in princ. Ad Municipal.* De tertio est *in c. non est obligatorium. de R. iur.* Iam in nostro casu causa finalis, siue effectus renunciationis est Simonia, & ille effectus tendit contra publicam vtilitatem, item in præiudiciū tertii, & etiam est contra bonos mores. Nam quod

sit

Et contra publicam vtilitatem patet, quia pro hæreti habetur ipsa Simonia, *c. quoties de Simonia*. Item pro peste, quæ sua magnitudine alios morbos vincat. *c. sicut. d. tit.* Vnde causa huius prohibitionis non est temporanea, aut conditionata, sed simplex, directa, & perpetua. Item contra faciens, contra publicam vtilitatem venire dicitur, & propterea nihil debet operari iuramentum adiectum, vt supra dictum est. Et si hoc non diceretur, fraus fieret iuri diuino & humano. *contra l. 1. & l. q. §. q. 2. ll. & contra c. certum. de reg. iur. & cap. quamuis. de priuileg.* Quandoquidem prohibitum per viam directam non debet per viam indirectam concedi. *l. Seio. §. 1.* & ibi. Bart. *de Tutor. dat. ab his. & c. cum quid. de R. I.*

Quod si hic obiiciat quispiam, Dominum Reinhardum renunciantem in vltima renunciatione Anno 37. facta non respexisse ad beneficium Ecclesiasticum acquirendum, sed ad contrahendum matrimonium, & ideo prædicta iura de Simonia huc non quadrare: Ad hoc responderi potest, initium cuiusq; rei spectandum esse. Prima enim renunciatio eo respexit, & illa eadem Anno 37. repetita fuit, & non alia facta. Quod iuris igitur in vna, erit etiam in altera, cum subrogatum sapiat naturam sui subrogati. Porro etsi hoc in considerationem deberet venire, quod videlicet in vltima renunciatione respexisset renuncians ad matrimoniū contrahēdū, tñ adhuc dicetur, sicut illius vltimę renunciationis æque de iure improbatū, sunt ille, qui fuit in prima. Nā sicut ex tenore renūciationis apparet, est illa absq; dubio facta ob metū quorundā, qui alias concedere noluerunt, vt dominus Reinhardus contraheret matrimoniū, timentes vt ex renunciatione patet, ne iuniori Principi Wenceslao, si liberi postea procrearentur ex illo matrimonio, negotiū in bonis fieret. Iā aūt certi iuris est, neminē debere coerceri à matrimonio. Nā omnis promissio pœnæ vel renunciatio bonorū, per quā tollitur libera facultas contrahendi matrimonium, est ex parte

Ff peren-

petentis talē promissionē contra bonos mores, *iux. l. Titia. in princ. de verb. oblig.* Ergo in odium ipsius nō valet nec iuramētum ligat, secund. Humbert. *in d. auth. Sacramēta puberu. n. 142.* Bart. *d. l. Titia.* Imo non immerito retractatur sine dispensatione, qa dominus sollicitans talem renunciationē, q tn tertius fuit, & cuius nihil interfuit, per talē renunciationē fecit, Dominū Reinhardum abdicare studiū alendi, & in statu & honore conseruādi liberos, sicut ex ipsa renunciatione apparet, q videlicet ꝑpterea facta fuerit, ne liberi supuenientes dicti renunciantis quicq̄ iuris pro suo statu conseruado habere deberent contra renunciantem suosq; liberos, q contra bonos mores est, & ideo iuramentū non valet *l. velati. de iureiur.* Facit *l. 2. de donat. int. vir. & ux.* Quia educatio est de iure naturali. *Instit. de iur. natur. gent.* Et ideo iuramentum contra tale ius naturale non valet. *c. cum quidam. & c. Quintauallis. de iureiur.* Specul. *tit. qui filii sint legitimi. vers. sed pone.* Restringit enim ius futurorum liberorum *contra l. si vnquam. C. de reuoc. don* quod fieri non debet, etiam cum iuramento, vel ex quo expresse mentio facta fuerit futurorū liberorum in dicta renunciatione. fuit re & consilio inofficiosa, etiam cum iuramento absq; hoc, quod ius tertii, hoc est futurorum liberorum, per talem renunciationem læsum fuerit, hoc est eorum, qui proprio iure ad renunciata bona feudalia antiqua venire possunt, ex quo sibi ex prouidētia contigerūt maiorū, & legis, quod ius illis vt tertiis, per illam renunciationē vtut iuratam auferri non potuit, sicut hæc omnia supra late dicta sunt. Non opus erit igitur dispensatione nostro casu. Et ita videre est, illa renunciatio vertatur in quem casum, vel causam velit, subsistere tamen eam non posse. Et ideo dicendum, domino Consulenti prætensam renunciationem nihil obstare, nec per argumenta principio in contrarium allegata contra ipsum saluari posse, suntque per prædicta

dicta iam diluta. Et in specie ad ea vbi prætenditur, hominem sui iuris, sua bona habere in libero administranda arbitrio, & ideo iis renunciare posse. &c. Respondetur hoc verum esse, cæteris paribus, & non vbi lex resistit, vel renunciationem ratam habere non vult, sicut ex nostro casu apparet.

Secundo respondetur ad ea, quæ de iuramento seruando, & confirmando contractum dicta sunt, quod illa etiam in suis terminis locum habeant, videlicet, quando sumus in casu prohibitionis, propter vtilitatem publicam secundario, & vbi non læditur ius tertii, nec contra bonos mores iuratum est, secund. Bart. *in l. si quis pro eo. num. 8 de fideiuss.* & sequuntur Dd. *in d. l. non est dubium. & d. Auth. Sacramenta.* & Canonistæ *in d. cap. cum contingat. & cap. quamuis.* In nostro autem casu prohibitio est facta, propter vtilitatem publicam principaliter, & perpetuo, vt ex supr. dictis late patet. Ergo de iuramento in contrarium allegata iura nihil obstant.

Tertio non stringit, quod de patris Adriani testamento, & Imperatoris confirmatione desuper facta prætensum fuit. Nam de neutro constat, & si constaret, Domino Consulenti tamen præiudicare non posset. Nam oporteret illa tria ordine coniuncta esse, videlicet patris testamentum, vt præcederet, & consensus eorum, de quorum interesse agitur, sequeretur, & ad illorum consensum accederet Imperatoris tanquam Domini feudi confirmatio, quorum tamen nullum vere extat.

Nam etiamsi testamentum produceretur: tamen non constat Interessentes in id consensisse, vel patri consensum dedisse, & ad testamentum suæ portioni renunciasse, in specie. Deinde non constat ad consensum liberorum Imperatorem consensisse, ipsique plane de eo constitisse vel

bene de eo informatum proprio motu consensisse, sicut tamen oportuisset, si res valere debuisset, sicuti ex quodam Zasii consilio videre est, vbi in consulendo super tali simili renunciationis casu, prædictam harmoniam seruat & quando deficere eam in casu proposito vidit, adhuc seruari, & vt fiat procuretur suadet, & consulit, vt *in consil. 20. li. 2.*

Porro prædicta de testamento, vasalli consensu, successorum, & confirmatione Domini feudi vera credere possem, & obtinere, quoad extraneos successores, & etiam quoad ipsam personam, in testamentum consentientem, non autem quoad descendentes. Nam sicut illis in feudo præiudicari non potuit testando vel renunciando, cũ adeo ex proprio iure & ex ꝓuidentia veniant, vt *supra* late dictũ per Cyn. Angel. Paul. de Castr. & alios *in l. apud Iulian. § si quis. de legat. 1.* Ita etiam neq; per Imp. vel dominum feudi confirmando quicquam illis præiudicari potuit. Imperator enim non potest vasallis ius quæsitũ ex antiquis inuestituris auferre & in aliũ transferre. *arg. l. rescripta. l. quoties. C. de prec. Imp.* Gl. & Bald. *in c. 1. de feud. sine culp. non amitt.* Debet enim beneficium primo loco à Principe concessum permanere, & non tolli. Decius *de re iudic. lib. 6.* alioquin Princeps diceretur venire cõtra ꝓmissiones & obligationes p eũ vel antecessores factas in antiqua inuestitura, q, ei nõ est permissum, iuxt *l. digna vox. C. de leg.* & tradita per Bald. *in c. de natur. feud.* Nam, vt ibi inquit Bald. licet Deus summo Imperatori subiecerit leges, nõ tamen contractus, ex quibus obligatur, & ad propositũ dixit Felyn. *in c. quæ in Ecclesiarũ. de constit.* Principẽ non posse vasallo vtile dominiũ feudi sine iusta causa auferre, cũ illud habeat vasallus ex contractu, & ratione contractus, & id plenius idẽ tradit *in eod. c. vers. limita secundo.* Iason *int cõs. Alb Brun. cons.* & Cur. iun. *in Tr. feud. 2 par. in 12. quæst.* Nam pater vel renunciauit, cum non haberet liberos, & reuocatur renunciatio ipso iure, & in totum etiam viuo patre, vel iam habuit liberos, vel

vel cogitauit de iis, & vt inofficiosa re & consilio reuocatur in totum post mortem patris. Cum igitur hic simus in casu præmorientis renunciationis, credo factam renunciationem Domino Consulenti, & modo retractare volenti, præiudicare & obstare non posse. Et per ea etiam satis diluta, quæ in vers. Est enim generalis regula, de persona propria, supra allegata sunt. Quarto loco, quæ in oppositum dicta sunt, non procedunt, vbi quis ex iure & successione alterius venit, & non proprio iure, vel alias beneficio & speciali concessione legis, prout in nostro casu fit. Et sic hanc primam quæstionem Argumentis, & iuris fundamentis, saluo tamen aliorum, & meliori iudicio, discussam relinquemus.

Auff die ander vnd dritte Frag.

AVff die ander Frag / was von den Tractäten / Vnderredungen vnd Verträgen zu M. D. vnnd H. auffgericht / vnd darauff erfolgte Huldigung vnd Annemmung darin deputirter Land vnd Leut zu halten / ob sie kräfftig vnd den Herzn Consulenten verbinden oder nicht / soll hierunden in Erledigung der vberschickten Quæstionen vnnd Fragen geantwort werden / da dann solcher Handlung in specie gedacht wirdt.

Die dritte Frag aber anlangend / durch was Mittel vnnd Weg S. Gnaden zu dem jenigen / dessen sie befugt / kommen möge / vnd gegen Wem / auch für welchem Richter S. F. G. solches anzustellen haben / darauff ist kürtzlich zu antworten / daß auß den vberschickten facti narrationibus so viel erscheint / daß die Forderung auff zweyerley gerichtet werden muß. Erstlich auff die angefallene Land vnd Leute / so von Hertzog D. seligen Sohn / vnd von Herzn Christian König in Demmenmarck / auch Hertzog D. Heinrichen dem nechstgewesenen Churfürsten erledigt seyn / vnd dann zum andern auff die / so deß Consulten Vatter renunciirt haben soll. Auff die erste Forderung / weil die Sach gegen die possessores, vnd coram ordinario, als für dem Keys. Cammerge-

 richt

richt/weil es Fürsten/ anzustellen vnd außzuführen seyn/ per petitionem hereditatis, vel familiæ erciscundæ iudicium. Nam tunc non opus est probare dominium, sicut oporteret, si rei vendicatio institueretur. *in l. non tantum. de petit. h. red.*

Was auch für Güter zu fordern seyen/ ist leichtlich auß der Erbtheilung mit A. Gemerck zuersehen/ vnd haben die possessores sich nicht zu behelffen mit deß Herrn Consulenten Vatters Verzicht/ weil dieselbige auff deß Vatters Güter gericht/ vnd nicht auff der Brüder vnnd Vettern Fälle/ dann da agirt man ex alio capite. So haben sich die Fälle zum Theil der Zeit nicht zugetragen gehabt/ als der Verzicht geschehen. Ergo mag er auch ad ius futurum nicht extendirt werden. Iuri enim futuro renunciari non potest, nec renunciatio ad aliud extenditur, quam super quo fuit facta, *iun ib. vulg.*

Im andern Fall aber hat es ein wenig ein andere Gestalt/ quoniam ibi iuramentum interuenit & Simonia, vt supra late disputatum est. Ideo iudex Ecclesiasticus adeundus videtur. Nam licet secundum Panor. *in c. si vero. de iureiur.* dici posset, propria auctoritate contra iuramentum illud Dominum Consulentem venire posse, cum sit illicitum, itemque constet sicut supra dictum est, patris aut matris iuramentum liberis nihil nocere tamen tutius fuerit, absolutionem prius petere, Imol. Gl. & Dd. *in c. verum. & in c. si vero eod.* Nam & heres ad obseruantiam contractus propter iuramentum patris compellitur. Felyn. *c. 1. de iur.* Bald. *in l. fin. C. de non num. pecun.* Vnde cum iuramentũ sit de iure diuino, vt not. *c. etsi Christus. de iur.* Ideo Ecclesiasticus iudex adeundus erit, nimirum eius loci Episcopus ordinarius pro absolutione iuxt. Immol. *in c. ad aures. de iis quæ vi metusue.* & Panor. *d. c. si vero.* Quoniam Ecclesiasticus iudex habet iurisd. in laicos, ratione iuramenti, non solum quando agitur de eius remissione, & absolutione, vt sc. compellantur suscipientes ad relaxationem eius. *c. 1. extr. de iureiur.* & ibi not. Dd. & Panor. *in c. sicut. d. tit.* Et ideo

quoq;

quoque omissa altercatione, an pars aduersa etiam vocanda sit, nec ne, sequemur communem opinionem Dd ac dicemus, Dominum Consulentem rectius facturum si procuret, vt aduersarius Princeps Wenceslaus eo vocetur, cum is in hoc casu, ceu Domini Ludolphi, cui iuramentum factum est, filius, & qui bona possidet, conueniri debeat. Cum.n.negotij, & causæ cuiusq; merita, partium assertione pandantur *l.fin.C.vnd.vi,* non nisi præsentibus illis potest hoc fieri. *c. cum ex liberis. de in integr. restit.l.n n causa.§.causæ.de minor.* Et absolutio debet fieri causa cognita. Innoc. *d.c. ad aures.* Et tunc præsentibus, vel contumaciter absentibus, causa consequendæ absolutionis tractanda est. Proinde illa petitio, quam proponet Dominus Consulens coram Episcopo, pro consequenda absolutione debet continere non solum causas inualiditatis renunciationis, & iuraméti, sed etiam singula capita renunciationis, & propterea totaliter debét Episcopo proponi. Formula extat apud Lud. Rom. *in cons. 326.* & Dd. *in c. 1. c. debitores. c. Quintauallis. de iureiur.* Episcopus tunc ad relaxationē procedere tenet, & iniungere parti aduersæ vt remittat iuramentum, vel si id nolit pars aduersa ipse absoluat à iuraméto, aut istud declaret nullum, & actorem non ligare. etsi non potest tunc dici, quasi actor contra honorem & iuramentum patris veniat, secund. Gl. *c. ad nostrum. de iureiur. & in c. tua dudum. de vsur.* Panor. Hostiens. & Innoc. *in d.c. debitores.* Estque sic quoque obstaculum amotum, sc. ipsa renunciatio vt titulus Domini Wenceslai Principis, & potest tunc Dominus actor vrgere Episcopum ad implorandum brachium seculare, vt sibi fiat iustitia, & immittatur in suam debitam partem. Quia amoto obstaculo, & titulo rei Domini Wenceslai debetur Domino actori sua portio. Nam per prædictam renunciationem omne ius, quod Dominus actor ad dictam suam portionem habet, hoc est, ipsa petitio hereditatis vel familiæ herciscundæ iudicium ad Episcopum defertur,

ibi

ibi ventilatur, sicut in simili dicimus, de querela inofficiosi testamenti. Nam rescisso testamento per querelam datur petitio hereditatis, quę simul in istum euentum ad compensandam litem proponi potest, *vt l. Papinianus. §. fin.* & ibi Dd. *de inoff. testam.* Auß welchem allem nun die gantze Notturfft deß Herrn Consulenten gnugsam erscheint/daß weiter auff die fürgestelte Quæstiones zu antworten ohne Noht/dann dieselbe zum Theil als vnnötig/ zum Theil auch allbereit ex supra dictis erklärt/auß diesem allem leichtlich zu entscheyden seyn. Damit aber deß Herrn Consulenten gnädigem Begehren in allem gnug geschehe/wil ich die vberschickten Fragen vnd Quæstiones auffs kürtzest durchlauffen. Auff die erste Frag/was von deß H. M. vnd Stumpffen/ auch anderer Geburtstaffel/ vnd Genealogien zu achten/ist kürtzlich zu antworten/ ob wol libri Chronicorum, & scripta antiqua aliquam fidem machen/ iuxt. Felyn. *in c. fin. de Rescript.* & Hippol. de Marsil. *in singular. suo 435.* So ist doch zu besorgen / daß niemand auß seiner Possession damit gesetzt werden möge/ cum saltem iudicium & semiplenam probationem faciant, per prædictos. Weil nun semiplena probatio nicht gnugsam ist ad destituendum aliquem de possessione, sonder pro insufficienti zu achten/ ist kein Zweiffel/man werde die/ so in possessione der Chur sitzen/auch lange Jahr gesessen/ mit Münsteri vnd Stumpffs Chronicken nicht darauß setzen können/ vnd sonderlich / weil sie vom Reich für die ältesten im Anfang reputirt, vnnd darauff Krafft habender Siegel vnnd Brieff damit beliehen. Stehet derwegen dem Herrn Consulenten nit zu rahten auff solche Chronicken principaliter etwas anzufangen. Die ander Quæstion betreffendt / mögen die gemein Gulden Bulla/ vnd Keyser Karl deß vierdten angezogen Decret, auch König vnd Keyser Sigismund. Erkanntnuß vnd Satzungen/ mit der folgenden Keyserlichen Bestettigung / auff nichts weiters / dann was in specie benant gezogen werden. Priuilegium enim est quædam gratiosa concessio, quæ est stricte intelligenda,

genda, nec latius quam concepta est, extendenda. Nam priuilegia nō sunt extendenda, etiam ex identitate rationis, secundu Card. *in clement. 1 de test.* qui per Gl. sing. ibi dicit, quando ius aliquod promulgatur per modum priuilegij, tunc nullo modo suum casum egreditur. Idem tenet Bald. *in l. humanitatis. C de I pub. & alij subslitut.* Darumb auch die gemeine Gulden Bulla, decreta, Erkanntnuß vnd Confirmation, auff kein ander Landt noch Güter / dann darinnen benannt / gezogen werden / noch dem Herrn Consulenten in etwas weiters præiudicieren, oder nachtheilig seyn können.

Auff die dritte Frag zu antworten/ob Gebrüdere oder Geschlechte in Fürstenthumben/Gebieten vnd Herrschafften/vnder sich sonderliche Geding der Erbfolg oder succession halben/machen können etc. Ist zuwissen/ daß die Rechtsgelehrten gar zweiffelhafftiger Meynung seynd. Nam hæc quæstio, an aliqua familia certas sibi successionis leges præscribere possit, à iure communi, & regulis successionū exorbitantes, &c. in vtramque partem à Dd. tractatur. Quidam enim volunt, quod non possint, Bart. *l. omnes. de iust. & iur.* Bald *in l. si quis. §. Quod quisque iur. & in l. 2 lt.* & ibi Salyc. *C. de iurisd. omn. Iudic.* Innoc. *in c. cum omnes. de const.* Ang. *l. Imperium. de iurisd.* Socin. *in l. 1. de iurisd.* Ripa *lib. 1. Resp. rum c 2.* Anchoranus *in c. 1. de const.* Bald. *consil. 31. & cons. 267. & 272. lib. 1 & consil. 386. lib. 4.* Alex. *consil. 111. lib. 1.* Matth. de Afflict. *in præludiis constit. Siciliæ.* Iohan. Andr & Hostiens. *in c. vlt. extr. de offic. ordin.* Et dicit Alex. *in l. 1. Quod quisq. iur.* hanc esse communem opinionem. Alij verò tenent contra, quod possint tales leges sibi facere, vt Ias. *in d. l. omnes populi* quamuis contrarium teneat *in l. si quis a filio. de legat. 1.*) *& cons. 71 lib. 3* Decius *in c. quæ in Ecclesiarum. de constit.* Alciat. *in c. quod sedem de off. ord.* Ang. sibi etiam contrarius, Immol & Raphael. *in l. 3. de Testa.* Crotus *in d. l. omnes.* Campeg. *in tract. de dote in vlt. part. quæst. 79.* Andr. de Isern. *in §. præter. 1. in tit. de prohib. feud. alien. per Frider.* Fr. Curt. *1 3 part. 1. quæst. de feud.*

Bald. etiam sibi non constans, *in consil. 347.* Guid. Pap. *cons. 131.* Socin. *cons. 61. lib. 1.* Carol. Ruin. sibi contrarius *in cõs. 19. & cons. 34. lib. 1* Paris. *cons. 72. lib. 4.* Sed quid ad hæc dicemus: Et mihi videtur supradictis non obstantibus de iure dicendum, quod prior opinio, sicut est communior, ita etiã verior sit, & quod maiori quoq; fulciatur ratione. Nam omnes hanc condendi potestaté ponunt in vno fundamento, videlicet iurisdictione, quam dicunt priorem opinionem tenentes in hac constituendi potestate necessariam esse, & cum familiæ ea careant, etiam tales leges sibi facere non posse. Alij secundam tenentes dicunt, in conficiendis statutis ea opus non esse, cum sibi quilibet populus statuta facere possit. Ergo etiam familia aliqua tales leges succedendi. Sed ꝓ conciliatione omnium sciendum est, oẽs populos siue habeant iurisdictionem, siue ea careant, statuta facere posse, super negotiis sibi cõuenientibus, sed nõ super iuris decisione. & sic citra publici iuris diminutionem. Nam soli Imp hoc licet. Iam successio iuris publici est, ergo priuatorum pactionibus immutari non debet. *l. ius publicum. de pact.* Deinde tale pactum aperte improbatur. *in l. stipulatio. de verb. oblig. l. ex eo. C. de inutil. stipul.* Hereditas enim & successio non nisi testamento dari potest. *l. hereditas. C. de pact. conu.* Nam successio per iuris modos deferri debet. *l. 4. de Testam.* Hereditas enim defertur iure publico, & sanguinis contemplatione. Quare priuatorum pactionibus immutari nõ potest. Auferunt enim talia pacta liberam testandi voluntatem, præbentq; causam captandi mortem, & sic sunt contra bonos mores, *iux. l. cum duobus. §. idem respondit. Pro Socio. l. sicut. C. de act. & oblig.* Et licet quis moderator, & arbiter sit rerum suarum, vt de iis pro libitu disponere possit: tamen si hoc post mortem facere velit, lex sibi certam formam condendi testamentum præscripsit, & tunc dispositio eius in id tempus procedit, quo res amplius sua non est, *l. in tempus. de hæred. instit.* & defertur successio *l. 1. de Testam l.* [illegible]

l. [illegible]

l. Codicillus § fin. de legat. 2. Quapropter, quoties verba contractus non obligationem præsentem respiciunt, sed post mortem futuram aduenientem, actus est nullus. Hic tamen negari non potest, si Imp. tales leges confirmaret, valere eas, citra autem eius confirmationem nullius momenti esse, *argum. l. fin. de Testam.* Bald. *in l. humanitatis. C. de leg.* Vbi hæc moderatio additur, vt tamen non porrigatur talis confirmata lex successionis de gradu in gradum, vel ad collaterales, præter ea quæ tradit Bart. & alij *in l. post dotem sol. matr.* Bald. *in Auth. Quas ruinas. Cod. de SS. Eccles.* Immola *in l. quod dicitur. de verb. obligat.* Anchor. *consil. 339.* Carol. Ruin. *consil 208. lib. 1. consil. 9. lib. 3.* Ex quibus satis patet, quatenus illæ pactiones tertiæ quæstionis valeant, & in quantum, præsertim finita linea, cuius intuitu talia pacta facta sunt, seruari debeant, cum, vt supra dictum est, de gradu in gradum non descendant. Et etiam quatenus illa regula, qui pari gradu, pariter succedant, per talia pacta mutari possit.

Die vierdte Quæstion, was von Hertzog A. Testament/ vnd Hertzog Reinhart darauff erfolgten Verzicht zuhalten/ vnd was dem anhängig/ ist auff Erledigung der ersten Hauptfrag dieses Rahtschlags hieroben gnugsam erörtert/ daß sie allhier weiterer Außführung nicht bedarff/ darumb man es vmb geliebter kürtze Willen darbey läst verbleiben.

Auff die fünffte Frag zu antworten/ was die clausul vnd Milderung/ im M. Vertrag von Hertzog R. Verzicht wegen/ daß dieselbig auff die Erbfäll/ deren Hertzog W. entfehig/ nicht gezogen oder verstanden werden/noch Hertzog R. gegen frembde binden sollen/ ꝛc. einuerleibt/ für ein Meynung vnd Verstandt habe/ kan angeregte clausul im M. Vertrag/ meines erachtens/ keinen andern Verstandt haben/dañ allein von denen Stücken so von Hertzog vñ König Christian/ auch O. dem Churfürstē herrühren. Dann deren ist Hertzog Wenceßlaus mehr nit als zu J.

F. G. Theil fähig / vnd durch die andere werden auch meines Bedenckens verstanden die Inhaber derselbigen Güter / daß die sich vt tertij mit dem Verzicht nicht zubehelffen haben sollen / wie sie auch sonst von Rechts wegen nichts haben / wie dieselbige Abred ohne das klärlich mit sich bringet.

Die sechste Frag / ob die D. Abrede / vnd der S. Vertrag mit Hertzog Joachim / der Chur vnd anderer Land vnd Leut halber auffgericht / in Rechten zu vertheidigen seyen / ist mit dem / was auff die nechst vorgehende dritte Frag gesetzt / auffgelöset.

Auff die siebende Quæstion, weil die darin specificirte Verträg vnd Abrede an jm selbst / sicut ex dictis in tertia Quæstione apparet, nichtig / bedürfft sie auch keiner sondern solenni tractatione, vnd also sich der Herr Consulent im Rechten mit dem S. Vertrag wenig zu behelffen. Also auch kan der S. Vertrag jhren F. G. wenig fürträglich seyn / vnd ist mehr zu rahten / daß man sich auff gemeine Keys. Recht verlasse / dann auff solche pacta / dann was in einem gegeben / wirdt im andern genommen. Darvmb ist es rahtsamer / man bleibe bey gemeinen beschriebnen Rechten / vnd alsdann hat man genug mit solchen Verträgen zu thun / vnd Gegentheil mit den gemeinen Rechten.

Die 8. 9. vnd 10. Quæstiones dependent ex dictis, in tertia quæstione, damit sie auch jr resolution haben / vnd gelten solche Verträg quoad modos succedẽdi nichts / sondern quoad modos, & puncta, quæ citra iuris communis & publici diminutionem obseruari possunt, können sie bestehn.

Deßgleichen ist die 11. Frag zu beantworten / daß der Churfürst von Rechts wegen die documẽta zu ediren schuldig. Quia talia instrumenta tanquam communia, & in quibus Dominus Consulens interesse habet officio iudicis peti possunt, vt edantur & exhibeantur, secund. Dd. *in l. edita. C. de edendo.* Et si non edantur, tenebitur Dominus Elector, actione de edendo *l. procurator. C. de edendo. l. si quæ sunt, l. inter cohæredes. § quæsitum. ff. fam. ercisc.*

Auff

Auff die 12. frag halte ichs darfür / daß durch den Herrn Consulenten das Fürstenthumb N. vom Stamm/wol angefochten werden könne/dann solch Fürstenthumb ex nouo capite nach beschehener Verzicht / nicht gezogen werden kan. Renunciationes enim ad futuros, & ex alio capite venientes successores non extenduntur, vnnd muß solches geschehen per petitionem hereditatis vel familiæ erciscundæ iudicio, & coram ordinario, vnd müssen die H. verträge durch rechtliche mittel / vnd nemblich per viam exceptionis nullitatis impugnirt werden können: cum ius quæsitum sine decreto iudicis nulliter sit remissum parti aduersæ. *iux. l. 2.* & ibi Bald. *C. de præd. & aliis reb. min. sine decr. iud.* cui potest in euentum petitio restitutionis in integr. appendi, de qua in l. 1. C. d. Tit. Vnnd ist dabey sonderlich in achtung zu nemmen/daß Hertzog Reymundi theil seinen Brüdern / Churfürst F. vnnd Hertzog G. zufallen / wo ferrn er Geistlich worden / nach den Fällen. Nam statim factus clericus, coram seculo, quoad feudalia pro mortuo habitus fuit, & ideo ius, quod habuit ante clericatum ad prædicta bona, in fratres proprios tanquam proximiores heredes, transmisit: secus si ante casum clericus factus fuisset, nam tunc in communem vsum illius capit. tanquã demortui portio veniret. So erachte ich auch schließlich/ daß man sich nachmals publice coram Notario vnnd testibus also erklärte/daß man die Güter anderer gestalt / dann proprio iure, nicht angenommen/ noch inhabe/vnnd da es anderer gestalt hernach außgedeutet werden solte / solches nicht gestendig seyn würde / sich jetzo alsdann/ vnnd dann alß jetz also erkläret haben/ davon man solenniter protestire. Es ist auch hie bey dem Herrn Cõsulenten nicht zu befahren/daß die clausul im H. vertrag/ de consentiendo sub pœna amissionis, schädlich sein solte. Nam quemadmodum tutoribus non licuit ius quæsitum remittere, ita nec pupillum siue minorennem, ad pœnam obligare potuerunt. Nam quod quis de iure non tenetur seruare,

ex eo, etiamſi non ſeruauerit, pœnam pati non debet: quod enim iure fit pœnam non meretur iurib. vulg. Vnnd damit will man diſen Rathſchlag/weil der Sachen nohtdurfft hierauß gnugſam verſtanden/doch ſaluo meliori ſemper iudicio, jetziger zeit geſchloſſen haben.

CONSILIVM VIII.

VIRI CLARISSIMI DOMINI MATTHIÆ LAYMANNI IC. ET REIP AVGVSTAnæ Conſiliarii & Aduocati. &c.

Vtrum filia renuncians faciat partem, nec ne, & cui accreſcat eius renunciantis pars?

Der Fall verhält ſich alſo.

Es hat weyland Fraw M. von W. im Anno 63. den 25. Febr. coram Notario, & teſtibus ſich aller Vätterlich: Mütterlich: Brüderl. Schweſterlicher auch aller anderer anfallender Erbgüter/gegen gnugſamer vergnügung jres Vätterlichen vnd Mütterlichen Erbs / freywillig/vnd in beſter form als im Rechtē jmmer geſchehen mag/ſolenniter renunciirt, verziehen vnd begeben/vñ vber wenig Jar hernach iſt der Edel H. P. von F. ohne Eheliche Erben mit todt abgangen/vnd ehegedachte Fraw N. nebē jren Geſchwiſterigē/auch andere jre Blutsfreundt ſo in gleichem gradu dem verſtorbenen Junckern H. P. von F. verwandt vnd zugethan geweſen / alle zugleich tanquam heredes ab inteſtato hinder ſich gelaſſen. Fält nun die frag für / ob der Frawen M. von W. renuncirender / vnnd verzigner Theil/ der ſeit der zeit angefallener H. P. Verlaſſenſchafft / der gantzen vnvertheilten Erbſchafft / oder aber allein jhr der Renuncirenden Geſchwiſterigen/weyland A. von W. verlaſſenen Sönen vnd Töchtern/ſoviel derſelben dieſen fall erlebt/von rechts wegen zugefallen ſey?

Reſpon-

Responsum Iuris.

PRo decisione nostri casus elegans illa quæstio, de qua Doctores tantopere inter se contendunt, potissimum examinanda erit, vtrũ sc. filia renuncians faciat partem, licet non admittatur ad partem. Eos qui partẽ negatiuã tenent, quod filia renuncians vel statuto exclusa nõ computetur in numero liberorum, magno numero refert Hyp. Riminald. *cons. 31 n. 64. & seqq.* Qui autem contrarium sentiunt, citantur à Cephalo *cons. 245.* Sed vtrosq; recenset Portius *lib. 3. concl. 5.* Per pulchras autem distinctiones hanc quęstionem resoluere videtur Crassus *in §. legitima. quæst. 7.* in conclusionibus successionum. Deniq; partẽ affirmatiuam, quod filia renuncians faciat partem, licet non admittatur, secuti sunt Assessores Cameræ, teste Mynsing. *obs. ru. 22. cent. 4.* Ante omnia autem inspiciendum est, an contractus ille renunciationis in illo articulo, qui sic habet, Auch aller anderer anfallender Erbgerechtigkeit/ validus sit. Weil es das ansehen/ daß die dispositio c. quamuis. de pactis in 6. nicht statt habe/ vnnd dieser verzicht/ vngeacht er mit dem Iuramento bestettiget/ an jm selbst nichtig/ vnd von vnwirden/ in erwegung Juncker H. P. von F. võ dessen Verlassenschafft jetzo der Streit ist/ in diese Verzicht nie gewilliget. Vnde manifesta videtur esse turpitudo pacisci de viuentis hereditate absq; eius consensu. *l. vlt. C. de pact.* Alex. *consil. 155. lib. 7. col. vlt.* cum multis quos allegat Couarru. *in d. cap quamuis in tertiæ partis initio n. 5.* Bolognetus *in l. fin. n. 150. C. de pact.* & ibi omnes. Contrarium tamen iudicauit Capell Tholos. *decis. 409.* Idem tenet Ludou. Roman *in l. qui superstitu de acquir. hered. & in cons. suo. 199.* Et negatiuã opinionem veriorem esse notat Mandosius ad eundem Rom. *consil. 190.* Verum vtra opinio prævaleat, id in casu nostro parum refert. Dieweil in vnserm fall nit von einer bedingten Erbschafft einer gewissen Person gehandelt wirdt/ dann der Verzicht stehet in gemein/ vnnd generaliter, ibi: Vnnd aller anderer zufallen.

quæst. 7. num. 4. 5 & num. 8. verſ. ſecundo caſu. Itaq; filia renunc ans non dicitur ipſo iure eſſe excluſa, vel incapax hereditatis, ſicut in caſu ſtatuti, quamuis iurauerit, ſed tantum exceptione pacti iurati, vti docet Petr. Iacobi *in l. omnimodo. C. de in off. teſtament. col.* 4. *num. 11.* Caſtrenſis ſibi contrarius *in conſil. 241.* pulchre Pariſ. *conſil. 36. num. 29. lib. 1.* Præſuppoſita igitur validitate huius renunciationis, proxima eſt inſpectio, in cuius fauorem ſoror renunciauerit, & per conſequens illam partem renunciatam acquiſitam eſſe voluerit. Nun iſt auß dem Verzicht klärlich zuverſtehen / daß dieſelbige alleinig der Renuncirenden Geſchwiſterig zu gutem beſchehen / *ex illis verbis.* Es geſchehe dann nach dem willen deß Allmächtigen / daß meine Geſchwiſterte ohne Eheliche Leibs Erben / alle vor mir mit Todt abgiengen / vnnd dann die folgende Wort / Innaſſen obgemelter jhr Vatter ſolchen Verzig an ſtatt ſein / vnnd jhrer der verzignen Tochter Geſchwiſterig angenommen / welches ſie jme mit Handgebenen Trewen zugeſagt vnd verſprochen / darauff auch den angebotnen Aydt mit auffgelegter Hand auff jhr Bruſt erſtattet. Vtiliter autem pater pro liberis ſtipulatur *l. quod dicitur 130. de verb. oblig. §. ei vero. Inſtit. de inutil. ſtipulat.* maxime etiam cum ſint poſtea effecti etiam heredes patris. Itaque ad eos ſolos commodum illud ſtipulationis interpoſitæ, non ad alios, in ſtipulatione non comprehenſos, pertinere debet. Quia alii, qui nunc participes illius renunciationis eſſe deſiderant (als die Miterben an Juncker H. P. von F. Verlaſſenſchafft) non fuerunt præſentes, nec aliquis recepit pro eis, per not. Gl. magnæ *in fin. leg. illud. C. de S. S. Eccle.* Batt. *in l. abſenti. de donat.* Ioh. Andr. ad Speculat. *in tit. de inſtr. edit. §. nunc vero aliqua. verſ. ſed an pauperes. l. poſt legatum. §. amittere Quibus vt indign. l. 2. §. ſi duo. de collat. bon. l. pen. C. de legat. l. ſi defunctus. C. de ſuis & legit. hered.* Denique quod pactum de non petendo, factum aliquibus heredibus tantum, non proſit aliis cohe-

Hh redi-

redibus, est decisum *in l. si actionem. C. de pact.* Contrarium autem in facto aliquando respondit Dyn. *consil. 6.* non quidem ex eo capite, quasi pacto, quod celebratum cum D. de W. & eius liberis tantum, etiam alii coheredes inniti possint, sed quia repudiatio hereditatis hanc habet vim, vt portio repudiata hereditati tantum accrescat, non autem personis, in quarum fauorem repudiata fuit. *l. qui totam. de acquir. hered. l. 3. §. vi bonorum. cum tribus seqq. de bonor. possess. l. cum hereditate. de acquir. hered. l. si nemo. ad Tertull. l. si ex pluribus. de suis & legit. l. vn. C. quando non petent. part.* Æthiologia hæc est, quia repudiatio declarat, quod repudians hereditatem acquirere nolit. secund. Decium *in l. 1. num. 22. C. de pact.* Ergo nihil etiam in alium transferre potest, sicuti tradunt in his nostris terminis Castr. Alex. & Decius *in d. l. si actionem. C. de pact.* Inde fit, vt portio illa accrescat toti massæ hereditatis, & omnes reliqui coheredes æqualiter, & in viriles partes admittantur propter coniunctionem, quam habent à lege, per text. *d. l. si pluribus. de suis & legit. hered. d. l. 1. C. Quan. non petent.* Itaque heres repudians non potest contra leges efficere, quod pars illa repudiata non deficiat in totum, quia lex est illa, quæ facit acquisitionem, & transfert ius in omnes. *l. nemo potest. de legat. 1. l. obligationum. §. placet. de act. & oblig.* Bologn. *in l. re coniuncti. num. 358. de leg. 3.* Molyn. *in consuet. Paris.* Gl. *4. §. 9. n. 3. 4. & 7.*

Vera autem hæc sunt, quando sumus in terminis repudiationis, & abstensionis, & quando quis aliquid accipit, ne heres fit. *l. fuit. de acq. hered.* Sed præsens nostra renunciatio non potest accipi pro repudiatione. Cum viuentis hereditas repudiari non possit. *l. qui superstitis. de acq. hered.* Talis enim hereditas non censetur delata, sicuti etiam non potest adiri. *l. 1. de hered. vel act. vend.* Iohan. Bologn. *in d. l. 1. num. 8. & seqq. & à num. 51. per aliquot paginas seq.* Multo minus

minus autem aditio, vel repudiatio hereditatis incertæ locum habet. *l. heres institutus. & l. qui hereditatem. de acquir. hered.* Distinguit itaque Bald. *in d. l. si actionem,* inter simplicem renunciationem, quæ pro repudiatione accipitur, secundum eund. Bald. *Ibid.* Ruin. *consil. 170. in princ. vol. 1.* & inter Renunciationem qualificatam. sc. si ei annexum sit pactum de non petendo. Et hanc distinctionem verissimam esse dicit Ruin. *ibid. num. 9.* & sequuntur Moderni *in d. l. Si actionem,* Cagnol. *num. 58.* & Bologn. *in d. l. 1. C. de pact. num. 7. & num. 51.* Molyn. *in consuet. Paris. alleg. loco num. 4. vers. & hanc ampliationem. & num. 7.* Paul. de Castr. *in term. nostris consil. 152. lib. 1. vers. pro cuius euidentia.* Alex. *consil. 149. num. 5. lib. 7.* Socin. *consil. 5. & consil. 34. num. 1. lib. 4.* Matth. de Afflict. *decis. 350. num. 13. vers. Nam quando renunciatio.* Ripa *in repetit. l. re coniuncti. num. 210. de leg. 3. Molin. consil. 29. num. 12.*

Auß diesen allegirten Rechtsfällen befindet sich lauter/ daß im ersten fall/ wann die Erbschafft repudiirt, id est, nicht angedretten wirdt/ so falle der verzigne Theil der gantzen Erbschafft heim/ solchen zugleichen portionibus haben außzutheiln. Wann aber ein Tochter gegen etlichen gewissen Personen sich einer künfftigen Erbschafft verzeicht / vnnd noch darzu mit denselben de non petendo paciscirt, quod præsupponit aditionem & cessionem, Als dann hat an solchem verzignen Theil niemand nichts zu fordern/ dann die jenigen/ mit welchen/ vnd zu derer vortheil also contrahirt worden/ *dictis iurib.* Renunciatio enim simplex, seu repudiatio est abdicatio quædam, quæ operari non potest in eo, quod nobis non est delatum. *l. si ita scriptum. §. 1. de legat. 2.*

Sed ex pacto oritur obligatio in futurum. Et qui repudiat, dicit se nolle rē, cuius adquirendæ iam ipsi potestas facta sit, ad ipsum pertinere. Qui paciscitur, hoc dicit se, quādocunq; res ipsi cœperit deberi, tamen eam non petiturum.

Quam distinctionem nunc omnium scribentium sententia receptam esse dicit Cagnol. *d. l. 1. ante num. 58.* & in eandem sententiam concedit Bologn. quoque *num. 8. & num. 51. C. de pact.* Atqui renunciationi, de qua nos agimus, adiectum est pactum de non petendo his verbis, Sonsten sollen Ich/noch das Gottshauß/an solche Erbgüter/ nun mermehr Forderung/noch Gerechtigkeit haben noch gewinnen/weder mit Gericht durch mich selbst/ noch andere/ solches auch nicht schaffen/noch bewilligen/gethan werden/ in keinerley weiß. Et hanc qualificatam renunciationem solenni postea promissione, & iuramento, insuper addito vallatam esse, ex instrumento deprehenditur. Itaque ex sententia Dd pactum illud in casu delatæ iam hereditatis operatur, & includit tacitam aditionem & donationem, *per not. in l. si quis obligatione. de reg. iur.* & per Dd. *in l. Modestinus. de donat.* Bald. *d. l. fin. num. 16.* vbi dicit, optimam esse cautelam, quod verba sint concepta in forma pacti de non petendo. *C. de pact.* Rubeus Alex. *consil. 12. num. 9.*

Ex quo finaliter concludendũ est, portionẽ futuræ & incertæ hereditatis renunciatã, adiecto pacto de nõ petendo, nõ accrescere hereditati, *iuxt. text. d. l. qui totam. de acq. hered. l. 1. C. quand. non petent. part.* sed iis tantum personis, cum quibus ita pactum fuit. Quæ conclusio egregie probatur per Alex. *in consil. 149. lib. 7.* vbi ante *num. 9.* inquit, ea quæ dicit Dyn. *in d. consil. 6.* procedere tantum in simplici renunciatione, non autem vbi adest pactum de non petendo. Socin. *consil. 84. vol. 4.* Castr. Alex. & Decius *in d. l. si actionem.* Ita etiam sentit Molyn. *d. loc. gl. 4. num. 7. & in consil. 29. sub num. 12.*

Nec quis cavilletur, prædictos loqui in hereditate delata, non autem deferenda, qualis hæc nostra tempore renunciationis fuit. Supra enim audiuimus, hereditatem deferendam repudiari non posse. *l. si ita scriptũ. §. si sub conditione. de legat.*

leg.2. Ex qua sola repudiatione oritur ius accrescēdi. Decius *in d.l.si ditionem.* Potest autē futuræ hereditati renunciari, adiecto pacto de non petendo, q; communiter receptum esse dicit Cagnol. *in d.l.1.ante n.58.& nu 69.* Sed illud pactum tacitam conditionem habet, si mihi deferatur, ad quod propositum multos allegat Roland. à Vall. *consil.11.ante n.5.lib.2.* Igitur purificata conditione hodie, nunc demum operatur pactum. *l.in tempus.de hered.instit.l.fin.§.1.de vulg.& pupil.* Cephal. *consil.132.n.8.* & includit aditionem. *arg.d.l.si quis obligatione.de Reg.Iur.cum aliis paulo ante allegatis.* & per consequens excludit ius accrescendi. Decius & alij sæpè *d.l.si actionem.* Nam cum antea peti quid non possit, antequam incipiat deberi, *d.l si quis.de R.I.* & hereditas ante aditionem heredi non debeatur, *iurib vulg.* necessario infertur, pactum de non petendo habere duplicem conditionem, id est, postquam mihi delata est, & deberi cœperit hereditas, nempe post aditionem, & sic tacite eam implicat, secundum doctrinam Bald. Alexand. Paul. Castr. & Decij *in l.pactum.C.de collat.* Molin. *cons.29.n.12. ar.l.in tempus.de hered.instit.* Dd. *in l.Modestinus.de donat.* Berous *consil.95.vol.3.n.9.* Vt autem hæc breuius colligamus, sic dicimus: instrumentum duo comprehendit, sc. renunciationem simplicem, & pactum de non perendo. Renunciatio quatenus vim repudiationis habet, (sine qua ius accrescendi non procedit) inutilis fuit. Nam qui non potest adire non videtur nolle adire. *l.nolle adire.l.is potest adire.de acquir.her d.l.si ita scriptum.§.sub conditione.de legat.2.* Et cum talis repudiatio sit nulla, non impedit, quo minus postea purificata conditione, si deferatur, adiri hereditas possit ab eo, qui repudiauit *l.homine legato.de opt.leg.l is qui*, vbi Gl. fin. *de acquir.hered.* Si autem ad hoc respondeatur, propter iuramentum additum valere renunciationem simplicem, secundum Dd. *in d.l.1.C.de pact.* licet ibi Decius *n.27.* multis rationibus contrariam sententiam probet, tunc replicatur, Dd. ibi loqui de tali renuncia-

 tione,

tione, de qua Bolognetus *allegat. l. 1. n. 8.* verba facit. In mate ria autem repudiationis impossibile est, sc. impossibilitat iuris, vt quis renunciet hereditati, cuius acquirendæ non dum est ipsi facta potestas, *per supra allegata.* Ergo id, quod na turæ actus repugnat, nec iuramento, nec vllo consensu pa tium validatur. *l. actus legitimi. de R. I. l. 2. §. 1 secundo responsi si cert. petat.* Bolognet. *in d. l. 1. numer. 86.* Præterea pue la illa renuncians & ingressa monasterium, soli patri, & l beris eius, fratri scilicet renunciantis iurauit, nequa quam autem aliis coherendibus, de quibus ne cogitau quidem.

Quamuis autem controuertatur apud Dd. an iura mentum ex parte eius, cui iuratum est, personale sit, & communius concludant, ad heredes, & successores in d gnitate, vel officio transire. *in c. veritatis. extr. de iureiur.* quo capitulum pulchrè explicat Couar. *d. c. quamuis. de pact. in prima relect. §. 5. num. 4. & 5.* Nemo tamen vnquam dixit, iu ramentum vni præstitum alteri prodesse, qui non sit he res, vel successor eius, cui iuratum sit. Imo Bald. Fulgo & Roman. *in l. sed si hac. de in ius voc.* voluerunt, quod nec a heredes eius transeat. Altera verò pars contractus, scil. pa ctum de non petendo, coheredibus prorsus nihil opitula tur, tanquam absentibus & nemine pro ipsis stipulantibus & quibus renuncians se nunquam obligauit. *d. l. si actionem C. de pact.*

Vnnd jrret gar nicht / ob wolte gesagt werden / es wär nichts daran gelegen / daß von deß verstorbnen von F. wegen de cuius hereditate nunc agitur, bey solcher renunciatio niemandt gegenwärtig gewesen / scilicet ad effectum, vt re nunciata portio toti eius hereditati accresceret, & sic o mnium herodum lucro cederet, in Anschung daß ermelt

Ver

Verzicht mit dem Eyd betewert worden / welcher alle Mängel erfülle / vnnd die Wirckung hab / daß ein solcher Verzig auch den abwesenden ersprießlich seye / secund. Alexand. de Imol. *in l. is qui heres. de acquir. hered.* Dann hiebey wol in Acht zunemmen / daß die allegirte Regul mit der Limitation deß Texts *in l. fin. Cod. de non num. pecun.* soll vnd muß verstanden werden / nemblich daß der Eydschwur einen Contract gleichwol kräfftiger mache / aber dardurch der Jnnhalt desselben auff andere Personen vnnd Sachen nicht erstrecket werde / sonderlich in vnserm Fall / allda der Verzicht auff gewisse Personen / als auff A. von W. Kinder / vnnd also auff der verzeihenden Klosterfrawen Geschwisterig limitirt stehet. Et sic deficit consensus renunciantis, quoad alias personas. Iason *in d. l. is qui. numer. 36.* Decius *in l. 1. numer. 27. C. de pact.* Vbi dicit, quod iuramentum semper habet illam tacitam conditionem, quam habet promissio, cui adhæret, & ad plus non extenditur iuramentum, quam extendatur virtus promissionis. Dannenhero / wann ein Verzicht künfftiger Erbschafft / durch ein pact, oder vor Gericht / oder mit dem Eydt bekräfftiget wirdt / so wirckt es doch nicht mehr / dann daß ein solche Verzicht desto mehr Krafft habe / vnd durch die Renunciantin nicht möge reuocirt werden. Sic pulchre docet Bolognet. *in d. l. 1. C. de pact. numer. 12. & 86. vers. & tanto magis.* Vnnd wie die renunciatio pacto, vel iuramento firmata remissionem iuris seu priuationem wircket / also hat das pactum de non petendo zwo andere operationes. Erstlich exclusionem potestatis agendi Bolognet. *loco citato ante numer. 13.* Vnd dann / wie hievor ex Baldo vnd andern Rechtsgelehrten erwiesen / so wirdt ex necessaria consequentia geschlossen / daß die renuncirende Person die Erbschafft zur Zeit deß Anfalls nicht repudiiren, sondern antretten / vnd dem jenigen / mit dem sie also contrahirt, solche Erbschafft schencken wöllen. *d. l. si quis obligatione. de reg. iur.*

iur. l. in tempus. de hered instit. clare Ruinus *d. consil. 170. nu. 10. lib. 1. text. in l. 1. de transact.* Dann wann es in nostro casu ein repudiation were / so müste das pactum, de non petendo, vberflüssig seyn. Dann nach der repudiation hätte sie ohne das kein petition gehabt. Vnde ex necessaria consequentia includitur aditio. *l. illud. de acquir. vel amitt hered.* Id etiã in specie decidit Socin. *consil. 91. vol. 1* Et licet dicat, quod pactum de non petendo, ante ius acquisitum seu delatum non differat effectu à renunciatione, sanè tamen intelligendus est. Nam in suo casu nulla aderat renunciatio, sed saltem pactum de non petendo, quod quidem tantum operari vult, quantum renunciationem. Non autem ea mente hoc dicit, quod pactum de non petendo, non plus operetur, quam renunciatio, quia allegat Bald. *in l. si actionem*, qui ampliorem operationem ei attribuit.

Allhie möchte auch das dubium mouirt werden / wiewol die Quæstion zu gegenwertigem Streit eygentlich nit gehörig. Dieweil der Klosterfrawen Antrettung der Erbschafft / vnd widerumb Hinlassung derselbigen / allererst jetzundt nach Absterben H. P. von F. jhren Anfang vnd Wirckung gewinnet / derwegen so gehöre derselbe Theil dem Kloster zu / vnd nit jhren Geschwistertern. Socin. *consil. 52. n. 19. & seq.* Dargegen wirdt von andern Gelehrten replicirt, weil das Kloster an statt deß Mönchs oder Klosterfrawen succediren wölle / so müste dasselb auch vest halten / was der Mönch oder Klosterfraw versprochen hat / vt per Decium *l. ex qua persona. de Reg. Iur.* Aber in solchem Fall / vnd damit alle dergleichen disputationes abgeschnitten werden / rahten die Rechtslehrer / daß man deß Prælaten oder Klosters Bewilligung bey der Verzicht auch haben soll. Cagnol. *in sæpè d l fin. nu. 208. C. de pact.* quod probat Bolognet. *ibid. n. 114* Vnd diese Bewilligung ist allhie auch geschehen / wie solches die Verzicht außweiset. Dann ein Prælat seinem Stifft in quærendis, nõ autem in quæsitis præiudicirn kan. Et licet hæc regula, cuius fuit Antesigna-

resignanus Feder. de Senis. *conf. 9.* auctoritate Gl. *in c. fin. 16. q. 6.* ab aliquibus in controuersiam vocetur, communior tamen est affirmatiua, & pro ea in Rota bis fuit iudicatum, sicuti refert Phanut. *de lucro dotis. Gl. 8. n. 17. & 18.* Iacob. de Puteo. *decis. 519 lib. 2.* Mandos. ad Roman. *consil. 184.*

Auß welchem allem mit gutem Grundt geschlossen wirdt/ daß der Edlen M. von W. Klosterfrawen Verzicht/ vnnd versprochen Pactum de non petendo/ so sie mit Mund/ Hand vnd Eydschwur/ jhrem Vattern seligen/ für jn vnd seine Kinder/ jhrn Geschwisterigen gethan/ nit der gantzen Erbschafft/ den andern Miterben/ auch nicht dem Kloster/ darein sie sich begeben/ sondern einig/ vnd allein jhren Geschwisterten zufalle/ also daß billich 12. Theil auß der Erbschafft gemacht sollen werden.

Wie hieoben deducirt. vnd beschlossen wirdt/ das halte ich den Rechten vnd der Billigkeit gemäß/ doch eines jeden verständigen vnd gegründten Bedencken vorbehalten. Matthias Layman der Rechten Doctor, Fuggerischer Raht/ vnd der Stadt Augspurg Aduocat.

In obangeregten Sachen ist nachfolgendt Vrtheil/ am Keyserl. Cammergericht zu Speyer/ den 16. Martij Anno 1586. eröffnet worden.

In Sachen Haßlang/ & Consor. contra Welden & Consort.

IN der Compromiß Sachen Rudolff von Haßlang/ vnd Georgen von Rinderbach/ an statt jrer Haußfrawen Klägern eins/ wider Sigmunden von Welden/ & Consortes alle in Actis benannt/ beklagte anders Theils/ ist allem Fürbringen nach zu Recht erkannt/ daß ermelten Klägern/ (als der renuncirendē Klosterfrawen Geschwistrigen) der streitige zwölfft Theil angeregter Erbschafft allein zuständig/ derhalbē berührte beklagte jnen den Klägern solchen zwölfften Theil folgē zulassen schul-

dig seyen/ als wir sie darzu condemniren, vnd verdammen / die Gerichtskosten derowegen auffgeloffen auß bewegenden Vrsachen/ gegen einander compensirend vnd vergleichend.

Consilium IX.

VIRI CONSVLTISSIMI DN. MARTINI Pegii IC. Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarij.

De renunciatione iurata, adiecto pacto reseruatorio.

CAsus, super quo præsens petitur consilium, talis est. Post obitum quendam nobilis viri atque militis strenui, Iohannis de N. Domini in N. suæq; legitimæ vxoris Dominæ Catharinæ Comitissæ ab N. omnia eorum bona relicta hereditario iure ad ipsorum filios, nomine Iohannem Georgium, Iohannem Christophorum, Iohannem Guilielmum, & filiam Felicitatem deuoluta sunt. Hinc Iohanne Guilielmo vsu rationis carente, atq; consilio omnino destituto, præfati eius fratres Iohannes Georgius, & Iohannes Christophorus, omnia bona tam paterna, quam materna iure successionis occupauerunt, & ex eisdem bonis sorori suæ Felicitati duo millia florenorum in dotem dederunt. Deinde eadem Felicitas ab iisdem fratribus suis præter dotem numeratam alia duo millia florenorum, vna cum muliebribus vestimentis, clynodiis, aureis cathenis, siue torquibus, atque alio mundo muliebri accepit, eaq; omnia suo legitimo marito nobili viro Achatio de N. Domino in N. partim in dotem, partim tanquam bona paraphernalia attulit, tum ipsa Felicitas fauore conseruandæ familiæ, & agnationis fratrum suorum, omnibus bonis paternis & maternis hereditariis, immobilibus, ac mobilibus, nullis exclusis, quæ pro sua heredita-

reditaria portione ad eam iam deuenissent, atq; ex fratrum obitu in posterum deuenire possent, nec non omnibus aliis futuris successionibus extraneis renunciauit. Promisit quoque se nihil velle à dictis suis fratribus, Iohanne Georgio, & Iohanne Christophoro, eorumque legitimis heredibus masculis per masculinam lineam descendentibus, occasione paternorum & maternorum bonorum petere, quousque aliquis ex masculis de genere & familia, ac nomine Dominorum à N. in viuis extaret, hac adiecta conditione, vt si quandoque contingeret, Dominos à N. masculos per masculinam lineam descendentes in vniuersum emori, nullusque masculorum ex iis superstes foret, tunc ipsa regressum ad portionem suam hereditariam, quæ ex paternis & maternis bonis ad suos fratres, atque illis defunctis, ad eorum heredes peruenisset, haberet, conferendo dotem suam. Super ista renunciatione factum est instrumentum solenne, & Authenticum, quod ipsa Felicitas iuramento coram iudice suo præstito, more solito, firmauit, in die Veneris post Dominicam, in qua canitur Exaudi, Anno à Christo nato M. D. XXXII. Accepto itaque à sorore instrumento renunciationis, præfati duo fratres diuiserunt inter se omnia bona paterna ac materna pro æqualibus portionibus, iuxta tenorem Instrumentorum, super tali diuisione Anno Domini M. D. XXXV. confectorum, in quibus suo fratri Iohanni Guilielmo alimentando prouiderunt hunc in modum. Item welcher zu N. haust / soll den Hanß Wilhelmen mit aller Notturfft lebendig vnd todt versehen / vnnd so er mit Todt vergieng / das zu GOTT stehet / vnnd jhne etwar zu erben vermeint / sollen beyde Gebrüder sammend miteinander verantworten / doch sollen beyde Gebrüder / Hanß Georg / vnnd Hanß Christoff / nach jhres Bruders Hanß Wilhelm Abgang einer gegen dem andern derhalb nichts zusuchen haben. Illa vero

instrumenta diuisionis, non Iudicis, sed præfatorum duorum fratrum sigillis roborata sunt, nullo curatore, tutoreue Iohanni Guilielmo dato. Quibus ita peractis illi duo fratres recordati sunt, qualiter soror Felicitas, non solum paternæ, maternæ, & fraternæ successioni, sed etiam omnibus aliis successionibus vndecunq; prouenientibus renunciasset, reputantes illam renunciationem extranearum successionum iniquam esse, emendarunt illam ipsam hoc modo: Hat vns für vngebürlich angesehen / daß vnser freundtliche liebe Schwester / vnd jhre Erben / vber Vät[illegible]ch / Mütterlich / Schwesterlich vnnd Brüderlichs Gut allen andern Erbfällen / so vns zustehn möchten / wie das angeregter jhr Verzichtbrieff mitbringt / solte verzihen seyn. Darvmb vnnd den punct / andere Erbfäll auffzulösen / haben wir obenbemelt Hanß Geprg / vnd Hanß Christoff von N. willkürlich auß wolbedachtem Muth / vmb zeitlicher Vorbetrachtung bewilligt / bewilligen auch hiemit / vnnd geben zu / wie das zum beständigsten vnd freundtlichsten seyn soll / kan vnd mag / mit vnd in Krafft diß Brieffs für vns vnd all vnsere Erben / Freund vnd Nachkommen / daß wir vnser freundtliche liebe Schwester Felicit. vnd jhre Nachkommen / in Ansehen angeregter jhrer vns gethaner Freundtschafft / dieses Articuls / außgeschlossen deß Contracts / so vnser Vatter vnd Wilhelm von N. seliger auffgericht / in jhrer Verzicht / daß sie aller zufallenden Erbschafften verziehen seyn solten / begeben freundtlich haben wöllen. Soll sie auch dieser Articul in jhrer Verzicht anderst nicht / dann wie gehört / binden / sonder neben / vnd mit vns / wider den obgemeldten Puncten / so viel jhr die Natur vnnd das Recht gibt / erben / ohn vnser / vnserer Erben / vñ männiglichs Widersprechẽ / doch der Verzicht / außgeschlossen deß Puncts / daß sie sich aller zufallender Erbschafften verzeicht / an allen andern jren Articuln / Puncten vnd Inhaltungen gantz vnvorgriffen / vñ ohn allen Schadẽ. Super ista emẽdatione, siue correctione renunciationis cõfectũ est instrumẽtũ, sigillis amborũ fratrũ roboratum

ratũ die Dominica post Festum Diui Nicolai anno à Christi Natiuitate M. D.XXX VIII. Postea ambo fratres vna cũ sorore sua mortui sunt, relictis filiis & filiabus. Ioh. Georgius reliquit Eberhardũ & Iohannẽ, Catharinam, Sabinam & Rosinã. Ioh. vero Christophorus reliquit Ioh. Iacob. Iohannem Albertum, Margaretham & Sophiam. Felicitas autem reliquit duos filios. Postremo quoque Iohannes Gulielmus, vsu rationis carẽs, obiit intestatus, nullis heredibus in ascendẽti & descendẽti linea relictis, pter fratrũ & sororis filios & filias præfatas. Defuncto itaq; Ioh. Gulielmo, veniunt filii præfatæ Felicitatis N. volentes vna cum suis consanguineis modo nominatis eidem Ioh. Gulielmo succedere, & hereditatem eius adire. Verum ipsi consanguinei nolunt eosdem filios ad hereditatẽ, admittere, prætendentes instrumentum renunciationis, in quo mater eorum tam paternæ, quam maternæ, ac etiam fraternę hereditati, & successionibus renunciauit, ac promisit se nolle quicquam ex bonis paternis, maternis & fraternis petere, donec aliquis masculus de familia N. per masculinam lineam descendens superstes fuerit, addentes etiam, ipsum Iohannem Gulielmum ob dementiam suam non fuisse capacem paternæ ac maternæ hereditatis.

Quæritur ergo primo, an defunctus Gulielmus demens paternæ ac maternæ hereditatis capax fuerit, nec ne? Secundo quæritur, an ipsi heredes à N. possint filios Felicitatis à N. ab hereditate Iohan. Gulielmi excludere?

Et prima quidem fronte videtur, præfatum Ioh. Gulielmum à N. propter dementiam suam non fuisse capacem hereditatis paternæ nec etiam maternæ. Eodem modo quoque videtur, filios Felicitatis de iure posse, vigore renunciationis maternæ, ab hereditate eiusdem Iohan. Gulielmi excludi.

Antequam vero rem ipsam aggrediamur, præmitten-

dum est, quod furiosus, fatuus & mente captus videntur de iure æquiparari, *l. tam dementis. C. de Episc. aud. cap. maioris. §. verum. de Baptismo. l. 1. §. fin. cum trib. seqq.* & ib. Bald. *de aedilit. Edict.* Bald. *in l. 2. C. de curat. furio.* Et de stulto vide Cæpoll. *in l. mancipium. post Gl. Ib. de adil. edict.* Iason *in l. patre furioso. in 3. notab. De his qui sui vel alieni iur.* Et inter alia stultus est in factis & fatuus in verbis, vt dicit Dominic. *in cap. de Constantinopolitana 23. distinct.* cum aliis per Riminald. *in l. cum furiosum. n. 1. de curat. furios.* Proprie autem furiosus dicitur, qui est cum rabie furoris euidentis, sed mente captus seu demens dicitur is, cui mens deficit, & qui consiliũ animi non habet, tamen nullum furorem ostendit, per Dd. præsertim Bald. *in l. si furiosi. C. de nupt.* Alex. de Immol. *consil. 53. incip. ad Quaesitum breuiter concludo. vol. 1.* Iason *in l. Humanitatis. C. de impub. & aliis substit.* Cum igitur furiosus, fatuus, demens, mente captus, stultus de iure æquiparentur quoad effectus, ergo idem ius & priuilegium habent, propterea quicquid hoc in consilio de furioso dictum erit, id etiam de demente dictum esse intelligatur. Nunc redeundum est ad primum responsum, scilicet Iohannũ Guilielmum propter dementiam suam non fuisse capacem hereditatis paternæ, nec etiam maternæ, quod multis probatur argumentis.

Primo, quod furiosus nullo modo possit vel hereditatem adire, vel bonorum possessionem agnoscere, *text. leg. cum furiosus. §. nos itaq. C. de curat. furios.* At iste Iohan. Guilielmus fuit furiosus siue demens. Ergo nec paternam nec maternam potuit adire hereditatem.

Secundo, quod furiosus sibi commodum hereditatis ex testamento acquirere non potest. *text. in l. Antistius. §. fin. de acq. vel omit. hered.* caret enim consilio, & voluntate acquirendi.

Tertio

Tertio quia furioso siue dementi interdicitur administratio tam à iudice, quam à lege. Gl. & Bart. *in l. 1. de curat. furios.* & Alex. *in l. is cui. de verb. oblig.*

Quarto quod furiosi, & mente capti non succedunt in feudis, hoc declarat Bald. *in l. quoties. in 3. col. vers. post hoc nota. C. de suis & legit.* vbi inquit, post hoc nota, quod quidam nascuntur amentes, & isti carent ea parte hominis, quæ est principalissima, videlicet vsu rationis, & tanquam derelicti à conditione naturæ non succedunt in feudo, quia non videtur de istis cogitatum. Concluditur ergo quod furiosus, seu mente captus, & sic à natura furiosus vel demens, qui omnino caret vsu rationis, non sit capax feudi paterni, seu antiqui, item regalis. Si autem non fuerit à natura natus furiosus, sed ex accidenti factus furiosus, vel mente captus potest succedere in feudo antiquo, & ita capax est huiusmodi feudi, non obstante huiusmodi vitio ex accedenti superueniente, etiamsi sit perpetuum, *text. in cap. 1. tit. an mutus, surd. vel aliter imperfect.* Nec obstat huic dispositioni si obiiceretur, quod ex hoc videatur oriri magna iniquitas, scilicet quod magis quis puniretur ex vitio naturali quam accidentali, quod valde irrationabile, cum vitio naturali non possit aliquid opponi, sed vitio accidentali. *l. maximum vitium. C. de liber. præter.* Nam secundum Aluarot. *in d. cap. 1.* colligitur responsio ad id ex dictis Bald. *ibid.* vbi ponit rationem differentiæ inter vitium naturale, & accidentale. Quia quando vasallus nascitur à natura imperfectus, tunc huiusmodi contractus feudalis venit in persona sua ad casum, in quo non potuit vnquam conseruari in suo statu, & ideo vitiatur, vt est *in tit. C. de Fideiuss. l. Generaliter. & l. Vranius. ff. eodem.* Sed quando est imperfectus ex accidenti, tunc bene potest retinere feudum, quia habuit originem nedum in persona patris, sed etiam

in sua

in sua. Vnde fortius est quod duabus radicibus fundatur, quam quod vna, *vt in auth. de consangu. & vterin. fratr. §. fin.* Et ita etiam expresse tenet Bald. *d. vers. post hac.* Regulariter & de iure loquendo, qui feudo seruire non potest, non succedit in eo. Bald. *in d. c. 1. an mutus*, &c. At iste Iohan. Gulielmus non accidentali, sed naturali vitio dementiæ fuit impeditus, eoq; perpetuo, quapropter non potuit feudo seruire. Non igitur successit in eo.

Quinto, quod furiosus testamentum facere non potest. §. *præterea, Instit. Qui. non est permiss. facere test. l. is cui. & l. qui de testamento. §. ne furiosus. de testam.* Ratio est: Quia ad hoc vt quis testari possit, requiritur, vt habeat sanam mentem: *l. senium. C. qui test. facere poss.* Quæ sanitas non est in furioso, cum is habeatur loco absentis. *l. 2. §. furiosus. de iure codicill.* Cum igitur testari non potest, ergo nec passiuam testamenti factionem habet, nec etiam hereditatem adire potest.

Sexto, quia furiosus siue demens habetur loco mortui. Bald. *in l. humanitatis. in 8. col. vers. quarta differentia. C. de impub. & aliis substit.* Alex. & Iason *in l. furiosum. C. Qui test. facere.* At mortuus non habet velle, neq; nolle, atque ideo non adit, neq; disponit, quia per mortem tollitur seu finitur voluntas. Iason *in l. centesimis. §. si ita stipulatus. de verb. oblig. per l. 4. Locat. c. si gratiose. de rescrip. in 6.* Iste Iohannes Gulielmus erat demens, & per consequens loco mortui habitus, in eoq; deficiebat animus & voluntas adeundi. Ergo deficiente voluntate non potuit adire hereditatem paternam ac maternam.

Septimo, quod furiosus & infans non possunt acquirere possessionem. Ratio est, quia licet in istis posset interuenire vnum de extremis requisitis ad possessionis acquisitionem, scilicet instrumentum corporale, quod est maximum, *vt in l. 1. §. adipiscimur. verb. maxime. & gl. 16. de acq. vel amitt. possess.* tamen in eis deficit aliud instrumentum, sc. animus & volun-

voluntas acquirendi possessionem, cum sine affectu, & animo possidendi, non acquiratur possessio. *d. l. & l. 3. & l. quemadmodum. de acq. vel om. possess.*

Ex istis septem argumentis certe colligitur, istum Iohan. Gulielmum à N. paternæ & maternæ hereditatis non fuisse capacem.

Deuenientes autem ad secundum responsum dicimus, filios Felicitatis posse vigore renunciationis materne ab hereditate Ioh. Gulielmi excludi, quod quidem multis doceri potest.

Primo quod ipsa Felicitas non solum maternæ, sed etiam fraternæ hereditati vniuersaliter renunciauit, paciscens de non succedendo fratribus, & eorum heredibus, possidentibus bona paterna & materna, quandiu aliquis masculus per masculinam lineam descendens de familia Nobilium à N. in viuis esset, prout instrumentum Renunciationis hunc in modum sonat. Darauff ich mich dann zu Erhaltung vnnd Auffnemmen vorbenannter meiner lieben Brüder vnnd derselben Ehelichen Manserben/ in absteigender Linien/ für vnd für zu rechnen/ dieweil einer im Leben auß jhnen allen geborn ist/ verzeihe/ mit wol bedachtem Muth/ vnd zeitigem Vorrath/ frey vnd gantz vnbezwungen für mich/ alle meine Erben vnd Nachkommen/ alles meines Vätterlichē vñ Mütterlichē/ auch Brüderlichē Erbs vnd aller anderer zufallēder Erbschafften/ wie dz gedachter mein lieber Herr vnd Vatter/ auch Fraw Mutter/ an ligenden vnd fahrenden Gütern hinder jhnen verlassen/ vnd mir zum theil nun Erblich angefallen/ vnnd noch von gemelten meinen lieben Brüdern künfftiglich erfolgen/ vnnd zustehn hätte mögen/ in bester Form/ Maß/ vnnd Gestalt wie das nach auffsetzung Päbstlicher vnnd Keys. Rechten/ Lands ordnungen/ vnd Gebräuchen/ am kräfftigsten seyn soll/ kan vnd mag/ in krafft diß Brieffs gegen benannten meinen lieben Brüdern/ Hanß Georg/ vnnd Hanß Christoffen vnd allen jhren Eheleiblichen Manns Erben/ absteigender linien/

für vnd f[ü]r/dieweil derselben einer im leben ist. Als daß ich/meine Erben oder jemandts von vnsert wegen solches Vätterlichen/Mütterlichen/auch Brüderlichen Erb vnd guts halber/zugemelten meinen Brüdern/jhren Mannlichen Ehelichen Leibs Erben/jetzt vnd füran/in ewigē Zeiten kein Ansprach/Recht vnd Gerechtigkeit / noch Forderung nimmer haben/suchen noch gewinnen wöllen/weder mit noch ohne Recht/in keine Weise.

Talis namq; renunciatio non aduersatur iuri communi, quia vnicuique licitum est renunciare iuri suo, *l. pen. C. de pact. tot. tit. de acq. vel omit. hered.* Qui autem iuri suo renunciat, illud repetere non potest. *cap. quam periculosum. gl. 7. q. 1. l. 1. §. qui semel. de success. edict.* Et remittentibus actiones suas non est dandus regressus ad eas. *l. postquam. C. de pact. l. quaeritur. § si venditor. de aedil. edict.* Quandoquidem igitur Felicitas hereditatibus praedictis renunciauit, actionesque suas remisit, filii sui eas repetere non possunt. Renunciatio enim successionis facta per matrem nocet filiis. Bald. *in l. fin. col. 4. vers. sed hic incidenter quaeritur. C. de pact. & l. pactum. 2. quaest. C. de collat.* Bart. *in l. qui superstitis. vers. quaero. de acq. vel omit. hered.* Ipsa enim potuit adire hereditatem, cui renunciauit, ergo etiam potuit ei renunciare. Quia iste potest renunciare vel repudiare, qui adire potest hereditatem, contra tex. *in l. is potest. de acquir. vel omit. hered.*

Secundo quod toti hereditati paternae, maternae & fraternae renunciauit in genere, dicendo: Alles meines Vätterlichen/vnd Mütterlichen/auch Brüderlichen Erbs/ per quam renunciationem omnino nihil quoad hereditatem fraternam exclusisse videtur. Qui enim totum vel omne dicit, nihil excludit. *l. Iulianus. de legat. 3.* Ex his patet, quod per illas generales dictiones, Brüderlichen Erbs/ toti fraternae hereditati renunciauerit, Ioh. Guilielmum minime excludendo in sua parte. Sub hac namque generali dictione, Brüderlichen Erbs/ continetur tota hereditas omniū fratrū indifferenter, & per consequens Iohannis Guiliemi. Et posito genere po-

nitur

nitur quælibet eius pars. *l. in generali. de verb. sign. & l. in toto. de reg. iur. l. semper generalibus. eo. tit* Cum igitur ipsa Felicitas toti hereditati in genere renunciauerit in fauorem duorum fratrum, ipsi fratres haud immerito totam occupauerunt hereditatem, vsi suo iure, qua quidem occupatione nemini iniuriam fecerunt *l. nullus videtur. de R. I. l. 3 §. is tamen. de liber. hom. exhib. l. iniuriam. de iniur. l. cum creditor. de furt.*

Tertio, quod non præsumitur Felicitatem ad istam renunciationem dolo, vi aut metu inductam fuisse, præsertim cum ipsius consanguinei, & affines huiusmodi renunciationi interfuerint, vt ex tenore instrumenti constat. *Ibi.* **Jch habe auch zu mehrer Bekräfftigung mit höchstem fleiß erbeten/ die jetzt obgenannte/ wolgeborne / auch Edle vnnd Veste meine Herrn Schwäger vnd Vettern/ Herrn Christoffen / vnnd Sigmunden von N. daß sie mit jhren eignen vnnd angebornen Jnsigeln diesen Brieff verfertiget.** Quemadmodum enim amicorum, & consanguineorum præsentia in renunciationib. inducit præsumptionem, quod non intercesserit dolus aut metus: ita in hoc casu eorundem præsentia suspicionem, si qua fuerat, tollit. Bald. & Salyc. *in l. transactionem. C. de transact.* Nam lex non arbitratur, illos curam suorum facile omissuros. *l. hac autem. §. 1. quib. ex caus. in possess.* Quo enim quisq; gradu coniunctior est, eo & magis amare procurareq; rem coniuncti præsumitur. *l. leg. Iulia. de testib.*

Quarto, quod ipsa Felicitas eandem renunciationem corporali coram suo iudice præstito firmauit iuramento, de quo verba sic sonant: **Darauff hab ich an heut dato zu Straubingen/ vor dem Wolgebornen Herrn / Herrn Christoff/ Grafen zu N. auch den Edlen vnd Vesten Herrn Sigmunden von N. Vitzdomb zu Straubingen vnnd andern meinen Herrn vnd Freunden/ mein rechte Hand/ mit dreyen außgestreckten Fingern auff mein lincke Brust gelegt/ vnd mit Rath/ Wissen/ vnnd Beysein / genannts meines Haußwirts** Achetii **von N. einen**

Leiblichen Aydt zu Gott / vnnd seinen Heiligen in diesem Brieff geschworen. Quanquam autem vulgatissimi iuris sit, quod pactum affirmatiuum de succedendo, tanquam contra bonos mores, nullius momenti sit. *l. pactum. C de pact. l. fin. C. eod. l. stipulatio. de verb. oblig.* quod procedit etiam si tale pactum affirmatiuum de succedendo sit iuramento firmatum, cum sit contra bonos mores, inducat notam captandę mortis alienæ, & auferat liberam testandi facultatem, *c. non est obligatorium. de R. I. in 6.* Gl. *in l. si quando. §. illud. in verb. grauari. C. de inoff. test.* & communiter Dd. *in d. l. fin. C. de pact. & in d. l. stipulatio.* tamen secus est in pacto negatiuo, scilicet de non succedendo, quod bene firmatur iuramento. *c. quãuis. de pact. in 6.* Quia tale pactum de non succedendo non inducit notam captandæ mortis alienæ, nec tollit liberam testandi facultatem, prout pactum affirmatiuum de succedendo. Hinc etiam est, quod iuramentum facit valere actum omni meliori modo, quo potest. *l. cum pater. §. filius matrem. de legat. 2.* ibi. Bart. Et ideo facit valere renunciationem in vim pacti, quod ad ius de futuro porrigitur, & idem Alex. *in l. sed & si quis. §. quæsitum. col. 1. si quis cautionib.*

Quinto quod tales renunciationes, & pacta de non succedendo iuramento firmata, sint seruanda, ne sequatur periurium. *d. c. quamuis.* Nam clari iuris est, pacta inita nec dolo, nec contra aliquam iuris dispositionem, nec in fraudem legis, seruari debere. *l. iurisgentium. §. prætor ait. de pact. l. penul. C. de pact.* Et accedit ad hoc, quod ait IC. *in l. 1. de pact.* sc. quod nihil magis congruat fidei humanæ, quam ea, quæ semel placuerunt, custodire. Facit bonus *text. in l. de constit. pecun.* Sunt enim contractus, pacta & conuentiones iuris gentium, ideo ab omnibus obseruari debent, adeo quod licet supremus Princeps sit solutus legibus. *l. princeps de legib.* tamen quia contractus & pacta sunt de iure gentium. *l. ex hoc iure. de iustit. & iure.* Imperator ad obseruantiam eorum sicut quili-

bet

bet priuatus tenetur. *tex. in l. Donationes quas Diuus. C. de donat. int. vir. & vx.* per quem text. ita decidunt Legistæ *in l. digna vox, C. de legib.* Canonistæ *in c. 1. per text. ibi. de probat.* per quem text. notat ibi Abb. idem esse in Papa. Si ista procedunt in summo principe, vt in Papa, vel Imperatore, multo magis procedunt in omnibus aliis inferioribus à Cæsare, & quod semel placuit, amplius displicere non potest, & contra factum proprium nemini venire conceditur. *l. post mortem. de Adopt.* quia quæ ab initio fuerunt voluntatis, ex post facto sunt necessitatis. *l. sicut. C. de act. & oblig.* Ea propter Felicitas non potest venire contra renunciationem & pactum de non succedendo, nisi velit incurrere periurium.

Sextò quod talis renunciatio spontaneè, & voluntariè, imo etiam deliberatè nulla circumuentione interueniente facta fuit, *ibi.* Verzeihe mich mit wolbedachtem Muth vnd zeitigem Vorraht frey gantz vnbezwungen. Ergo ei volenti non est facta iniuria, *l. nemo videtur. de R. I. l. qui autem. §. præterea. Quæ in fraud. credit.* Bart. *in l. quamuis. in fin. de in ius voc.*

Septimò filij Felicitatis non possunt materno facto contrauenire, ex cuius hereditate lucrum cœperunt. *l. ex qua persona. de Reg. Iur. l. cum à matre. C. de Rei Vendic. l. si ab eo. C. de negot. gest. l. si vxor. C. de bon. auctor. Iudic.* Phil. Decius *consil. 184. in fin.* Igitur renunciationem maternam filij retractare non possunt.

Octauò quod iste furiosus nullam vnquam adiit hereditatem, quare ad alios nihil transmittere potuit. Quia hereditas non adita non transmittitur. *l. quoniam sororem. C. de Iure deliber.* Nemo enim plus iuris ad aliū transferre potest, quam ipse habet. *l. nemo plus iuris. de R. I.* At iste furiosus propter non aditam hereditatem nihil habuit. Ergo nihil ad alios transferre potuit: Si nihil transferre, nihil quoq; [illegible]re eius nomine peti potest.

Nono quod illi duo fratres fuerunt legitimi tutores Io-

hannis Guilielmi. Fratres enim minorennium fratrum legitimi sunt tutores. *Institut. de Fiduciaria Tutel. l. aduers. C. de except.* Et isti duo fratres ipsi Iohanni Guilielmo præstiterunt alimenta, aliaque vitæ adminicula. Quapropter si aliquid ex bonis paternis & maternis ad eum peruenisset, idipsum ob præstita alimenta & onera, quæ ipsi sustinuerunt, ad ipsos fratres, eorumque successores deuolutum esset. *l. secundum naturam. de reg iur. l. 1. de institor. §. cum autem. Instit. de empt. & vend. l. 1. §. pro secundo. in fin. C. de caduc. toll. l. fin. §. pen. C. de furt.* Præfati fratres duo sustinuerunt onera, scilicet tutelæ, & alimentorum. Ergo successores eorum etiam commoda sentire debent, retinendo relicta Iohannis Guilielmi, & illa commoda nequaquam debent ad filios F. redundare, qui nulla onera propter Iohann. Guilielmum vnquam sensere. Nam qui non sentit onus, non sentiat commodum. *dictis iurib.*

Ex istis omnibus necessario sequitur, filios F. ab hereditate Iohannis Guilielmi posse excludi.

His tamen non obstantibus in contrarium est veritas, scilicet filios F. debere admitti ad hereditatem præfati Ioh. Guilielmi. Et primo quidem, quod Iohannes Guilielmus furiosus siue demens nunquam renunciauit hereditati paternæ, nedum maternæ, nec id eius fecerunt curatores, cum nullos habuerit, proinde mansit heres paternorum & maternorum bonorum. Et quod non mutatur, cur stare prohibeatur, *l. sancimus. C. de Testam. l. præcipimus. in fin. C. de appellat.* Deinde iste filius tempore mortis patris fuit successibilis, imo per existentiam suitatis effectus erat heres patris. Ergo esse non desiit. *per regul. l. etsi. & l. ait prætor. §. sed quod Papinianus. de Minor. l. Gallus. §. & quid si tantum. de liber. & posth.*

Secundo quod Iohannes Guilielmus mortuus est intestatus, idque ex eo probatur, quod furiosi non habeant testamenti

menti factionem actiuam. *§. praterea. Instit. Quib. non est permiss. fac. test. d. l. furiosum. C. eod.*

Tertio quod præfatus Guilielmus decessit, nullis ascendentibus, & descendentibus relictis, sed tantum fratrum, & sororum filiis, propterea ipsius intestati bona iure successionis ad collaterales spectant. *vulg. Auth. cessante. Cod. de legit. hered.*

Quarto filij F. in hac sui auunculi successione habent ius repræsentationis, & intrant in locum matris suæ præmortuæ. *§. reliquum. vers. huiusmodi. Auth. de hered. ab intest.* & ibi Angelus *in 3. notab. l.* dicit, quod in collateralibus solum filius obtineat locum patris in successione patrui carnalis, qui sit in tertio gradu, secus si agatur de succedendo aliis transuersalibus in vlteriori gradu, quia tunc filius in locum patris non surrogatur. *text. in §. si verò. d. Auth.* Huc pertinet quoque constitutio Caroli V. Imperatoris Spiræ Anno 29. promulgata. His ita stantibus, sequitur filios F. debere necessario admitti ad hereditatem prædicti Iohannis Guilielmi.

Nec obstat, quod supra dictum est, furiosum nullo modo posse, vel hereditatem adire, vel bonorum possessionem agnoscere. Quia in eodem textu, ex quo hoc argumentum desumptum est, Imperator curatori furiosi necessitatem adeundæ hereditatis si vtilis sit imponit dicendo: Curatori autem eius damus licentiam (imo magis necessitatem imponimus) si vtilem ei esse successionem existimauerit, eam bonorum possessionem agnoscere, quæ antea ex decreto dabatur, Ita est tex. *in l. cum furiosus. §. nos itaque. C. de curat. furiosi.*

Secundo non obstat, quod dictum est, furiosum sibi commodum ex testamento acquirere non posse, cum careat consilio, & voluntate acquirendi. Nam etsi furiosus per se commodum ex testamento sibi acquirere non possit, tamen nihilominus patri suo necessarius heres existit, & per alium acquiri

acquiri ei potest, & hoc interueniente iussu tutoris, vel curatoris. Gl. & tex *in l. Antistius. § fin. de acq. vel omit. hered. l. si per epistolam. eod.*

Tertio minime vrget furioso siue dementi interdici administrationem tam à Iudice quam à lege. Quamuis enim ipsi interdicatur administratio suorum bonorum, tamen ab eo non auferuntur bona, sed dantur ei curatores, qui administrationem habent, & tamdiu furiosus in curatione erit, quamdiu sanitatem receperit *iuxt. l. 1. de Curat. furioso.*

Quarto non obstat, quod dictum est, furiosos & mente captos, sic à natura natos, non succedere in feudis. Quia non debemus esse accusatores naturæ, quæ quosdam homines furiosos, mutos, surdos, claudos, cœcos, & id genus alios procreauit, quandoquidem non licet accusare naturam, secund. Gl. *in l. maximum. §. qui cum tales. in verb. totos. C. de liber. præter.* Nam tales nihilominus homines sunt, dummodo nō existant monstrosi. Clari siquidem iuris est, quod diminutio vel ampliatio membrorum, vel etiam coarctatio organorum sensitiuorum, nō mutat formam hominis, & quod tales non minus sunt filij, & liberi patris, quam nullum habentes defectum, dummodo non sint monstra, ad formam brutorum effigiata. *l. non sunt liberi. de statu hominum. l. ostensum. & gl. verb. parte. de V. S. l. quod certatum. ibi, ad nullum declinans monstrum. C. de posth. hered. instit.* Et talis defectus, siue deficiens vsus rationis in furioso non impedit furiosum, quo minus in feudo succedat, cum possit etiam inuestiri. Zasius *in Epit. Feud. in 5. par. principal. Qui feud. dare vel accip. poss. c. 1. An mutus, vel alius imperfect. feud. retinere.* & ibid. Gl. docet, quod possit talis per substitutum seruire, & feudum retinere. Non enim refert à quo fiat, dummodo fiat, *l. cum seruus. de verb oblig. l. quæsitum. de seru. export.* Hoc si non procederet, tunc omnia frustranea essent, quæ continentur *in C. ff. & Instit. De Curator. furios.* Super materia ista Iacob. de Aret. ait, mutum, vel aliter imperfectum succe-

succedere, & hoc vtilitate suadente receptum esse, ne languor animi damnum etiam in bonis afferat. *arg. l. iusto. §. cum qui. d. vsurp. & vsuc.* Et talem excusari, si Domino non seruiat. *arg. l. si quis graui. §. subuenitur. & §. agnoscitur. de SC Sillan.* Cum ergo mutus, furiosus & aliter imperfectus per substitutum, hoc est, per Curatorem possit seruire: Ergo etiam potest succedere, quia pœnam non meruit. Non enim debet esse pœna, vbi delictum non est. *l. sancimus. C. de pœn. l. lege. 12 tabull. C. de legit. hered.*

Nec etiam mouet, quod quinto loco obiectum est, furiosum non posse facere testamentum. Licet enim furiosus, & mente captus, testamenti factionem nō habeat actiue, habet tamen passiue. Ludou. Roman. *in l. Qui in potestate. de test.* nec exheredari propterea potest. Bald. *in l. Humanitatis. col. 4. C. de impub. & aliis substit.* Et potest pater omnino furiosum suum filium heredem instituere, & ei secundum formam iuris substituere, & si decedat pater ab intestato, hereditas deuoluitur ad filium furiosum etiam sui iuris constitutum. Salic. *in l. cum furiosus. §. sin autem parentes. C. de curat. furioso.*

Præterea non obstat, quod sexto dictum est, furiosum siue dementem haberi loco mortui. Quia illud non dicitur de successione, sed de pœna delicti per furiosum perpetrati, ita scil. eum haberi pro mortuo, si aliquid fecerit, quod illud non imputetur ei ad culpam aut pœnam. Iason *in l. furiosum. C. qui test. fac. poss. l. pen. §. fin. ad l. Pompon. de Parricid. l. Diuus. de off. præsid.* Vnde pati potest iniuriam, sed non facere. *l. illud relatum. §. 1. de iniur. l. vlt. in fin. de adm. & peric. tutor.*

Septimo neutiquam obstat, furiosum & infantem non posse acquirere possessionem, &c. Nam etsi furiosus per se ex sua persona non possit acquirere possessionem: tamen illud potest fieri per ipsius curatorem. Et verum est, quod si furiosus cum auctoritate Curatoris ingrederetur possessionem, nihil acquireret, sed curator solus debet acquirere. Iason. *in l.*

1. §. adipiscimur. de acquir. vel om. possess. num. 10. per l. 1. de bon. poss. furios. Quia furiosus nullum negotium potest agere, etiam cum auctoritate curatoris, vt dicit *l. in negotiis. de R. I. & in §. furiosus: Instit. de inutilib. stipul.* Ratio est, quia quando animus acquirendi possessionem totaliter deficit, vt in furioso, qui æquiparatur dormienti & absenti, *l. 2. §. furiosus. de iure Codicill.* certè quia nihil potest fundari in persona furiosi, totum debet fundari in persona curatoris, & sic solus curator potest acquirere possessionem. Iason *d. l. 1. §. adipiscimur.*

Et quod Iohannes Guilielmus paternæ ac maternæ hereditatis capax fuerit, id ex eo probatur, quia clari iuris est, furiosum esse heredem necessarium, & suum, sicut infantem, qui nedum patri sed cuilibet alij ab intestato succedit, licet non habeat administrationem bonorum, sed detur ei curator. *l. 2.* & ibi Bart. *de curat. furios. l. cum furiosus. §. sin autem parentes. C. de curator. furios.* Nam & sui heredes fiunt etiam ignorantes, & licet furiosi sint, heredes tamen possunt existere. Quia quibus ex causis nobis ignorantibus acquiritur, ex his causis etiam furiosis acquiri potest, & statim morte parentis quasi continuatur dominium, & ideo nec tutoris auctoritate opus est pupillis, cum etiam ignorantibus acquiratur suis heredibus hereditas. Nec curatoris assensu acquiritur furioso, sed ipso iure. *§. sui autem heredes. Institut. de hereditatib. Quæ ab intest.* & ibi Aretin. dicit suum heredem statim post mortem parentis effici heredem etiam ignorantem, licet sit pupillus, vel furiosus, & sine auctoritate sui administratoris. Nulla præterea lege reperitur cautum, furiosos non debere succedere parentibus suis. Si igitur nulla lege cautum est, igitur nec nos debemus aliud de eorum successione in contrarium obiicere, erubescentes sine lege loqui. *l. illam. C. de collat. §. considerem.us. in Auth. de Trient. & simil.*

Euersis argumentis, super prima quæstione in contrarium

rium obiectis, iam alia super secunda cõfutanda occurrunt.

Nec obstat, quod primo dictum est, ipsam F. non solum paternæ & maternæ, sed etiam fraternæ hereditati vniuersaliter renunciasse, paciscentem de non succedendo fratribus, & eorum heredibus, possidentibus bona paterna & materna, quousque aliquis masculus per masculinam lineam descendens de familia Nobilium à N. in viuis superstes esset. Nec etiam quod secundo loco obiicitur, sc. quod toti hereditati paternæ, maternæ, & fraternæ renunciauerit in genere, per quam renunciationẽ omnino nihil quoad hereditatem fraternam exclusisse videtur. Ad ista namque duo argumenta respondetur, quod ipsa F. suæ tantum portioni hereditariæ, non etiam Iohannis Guilielmi renunciauit, & quod talis renunciatio non in genere, sed in specie duorum fratrum, Iohannis Georgij, & Iohannis Christophori futuram successionem respiciat, prout illud ex Instrumento Renunciationis apparet. Nach dem mir meine freundliche eheleibliche liebe Gebrüder/ Hanß Georg/ vnd Hanß Christoff von N. ꝛc. Et in subsequenti tenore, darauff ich mich dann zu Erhaltung vnd Auffnemen meiner vorbenannten lieben Brüder/ vnd derselben Eheleiblichen Manns Erben/ in absteigender Linien/ dieweil einer im Leben auß jhnen allen geborn ist/ verzeihe. Et iterum gegen benennten meinen lieben Brüdern/ Hanß Georg/ vnd Hanß Christoffen/ vnd allen jren Eheleiblichen Manßerben/ ꝛc. Hinc euidenter probatur, Iohannem Guilielmum cum sua hereditaria portione huic renunciationi non esse inclusum, neq; Felicitatẽ ipsius successioni vnquam renunciasse. Ea propter ista renunciatio non potest extendi ad Iohannis Guilielmi successionem, de qua nunquam fuit cogitatum. Quia transactiones, siue renunciationes non extenduntur ad ea, de quibus non fuit dictum aut cogitatum. *l. si de certa. Cod. de transact. l. licet. Cod. de Iudic.* Gl. *in c. cum inter. extr. de Renunc.* cum actus agentium non operentur vltra

intentionem eorum. *l. non omnes.* & ib. Dd. *Si cert. petat. l. obligationum in fin. de act. & oblig.* Nec etiam obstat, quod dicitur de generali & vniuersali renunciatione facta. Nam in verbis superius ponderatis hereditas siue futura successio dicti Guilielmi non continetur. Ex generalibus enim verbis, Brüderlichs Erbguts / itum est statim expresse ad speciem personarum Hanß Georgen / vnd Hanß Christoffen / omisso Guilielmo. Quia ad hoc vt aliquid dicatur specialiter expressum, oportet, vt fiat digressio ad speciem, nec sufficit generaliter exprimere. Et quod successio Guilielmi in prædictis verbis generalibus non contineatur, pro fundamento præsupponendum est, quod ista renunciatio est stricti iuris, & in ea non veniunt, nisi quæ expressa sunt. Ludouic Roman. *consil. 168. in princ.* Philip. Decius *consil. 379. par. 3. incip. Requisitus pro consilio.* Vnde constat, quod de vi & proprietate verborum, quæ specialiter expressa sunt, in renunciatione, de qua agitur, hereditas dicti Guilielmi non comprehendatur. Quia renunciatio limitata in persona vnius ad hereditatem alterius non trahitur, vt tradit Roman. *d. cons. 168. l. in agris. de acquir. rer. domin. l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de Verb. Oblig. l. si domus. de seruit. vrb. l. suum. Cod. de iure deliber. l. cancellauerat. de his quæ in testam. delen. l. ita autem. de admin. & peric. tutor.* Huc pertinet quod expressum facit cessare tacitum. *l. cum ex filio. §. 1. de vulg. & pupil.* Verum in toto instrumento nusquam reperitur, Felicitatem successioni futuræ Iohannis Guilielmi renunciasse, cum ipsa in ipsius bonis nullum habuerit ius quæsitum. Nemo enim potest renunciare iuri nondum sibi competenti. *l. is qui. de acq. vel omit. hered. l. si ita scriptum. §. sub conditione. de legat. 2. c. Abbate. de sent. & re iudic. in 6.* Nec etiam potuit partem habere in bonis Guilielmi adhuc in vita existentis. Ergo non potuit ei parti, quæ non extitit, renunciare. Nam viuentis hereditas non potest adiri. *l. qui superstitis. de acquir. vel omit. hered.* & sic etiam

non

non poteſt repudiari Renunciatio porro, quantum ad Guilielmi perſonam, & eiusdem ſucceſſionem ſpectat, in inſtrumento prorſus omiſſa eſt. Ergo pro omiſſa habetur. Quia caſus omiſſus habetur pro omiſſo. *l. commodiſſime. de liber. & poſthum. l. ſi cum dotem. in princ. ſolut. matr.* Nec obſtat, quod per pactum ius etiam de futuro remittatur, quia illud verum eſt, quando conſtat de tali iure, quod remittitur, prout loquitur *l. 1. C. de Pact.* Sed hic non conſtat ex inſtrumento renunciationis, quod ius hereditatis dicti Guilielmi remiſſum fuerit, vt iam demonſtratum eſt. Sequitur ergo, quod præfati duo fratres, Iohannes Georgius, & Iohannes Chriſtophorus, nullo iure occuparunt bona ipſius Iohannis Guilielmi, nec habent vllum legitimum titulum, ſiue donationis, ſiue ex vltima voluntateem, ptione, aut alio legitimo contractu. Iniuſte igitur occupauerunt bona tertii fratris, quandoquidem viuentis hereditatem non poterant adire. *l. 5. de hered. vel act. vend.* Iaſon *in l. Gallus. §. quidam recte, n. 38. de liber. & poſth. l. 1. Pro herede.*

Tertio non obſtat, quod dictum fuit, non præſumi Felicitatem ad iſtam renunciationem, dolo, vi, ac metu inductam fuiſſe. Filii enim ipſius de dolo, vi, aut metu, non conqueruntur, ſed potius dicunt, totam rem inter ipſorum matrem & duos fratres fuiſſe actam ad tertium fratrem non ſpectantem. Priuatis enim pactionibus non læditur ius cæterorum. *l. Imperatores. de transact. l. ſi vnus. de pact.*

Quarto non obſtat, quod fuit obiectum, F. eandem Renunciationem corporali coram ſuo iudice præſtito firmaſſe iuramento. Quia per illud iuramentum ea tantum confirmata ſunt, quæ ad duos fratres ſpectabant, & in inſtrumento ſpecialiter expreſſa reperiuntur. Ipſa enim iurauit, ſe nolle duobus fratribus eorumq; heredib⁹ maſculis ſuccedere, ſed non iurauit, quod nollet fratri ſuo Iohanni Guliielmo ſuccedere. Quare iuramentum non poteſt extendi ad terti-

um fratrem, cuius successioni non fuit renunciatum. Nam iura nolunt iuramentum extendi ad ea, de quibus non fuit cogitatum in iuramento, & quæ tunc nõ extabant. Gl. & tex. *in c. inter. extr. de Renunc.* Quamuis etiam hoc pro Felicitatis filiis faciat, q iuramentũ & Renunciatio in dubio restringãtur ad ius cõpetens, secundũ tempus renunciationis, & ideo nõ excludant aliquem à petitione, respectu iuris, post renunciationẽ, & iuramenti creati, seu quæsiti, Abbas *in d. c.* Bart. *l. sed & si quis. §. quæsitum. in fin. vers. quæro. Si quis cautionib. l. fin. C. de nõ nu. pec. l. fin qui satisdare cog. l. fin. in princ. ad Municipal.* Bald. Fulgos. Angel. & Iason. *d. §. quæsitum.* Et posito, quod ipsa Felicitas renunciasset successioni fratris Iohannis Guilielmi (q tñ minime fecit) tñ renunciatio fuisset ipso iure nulla, cũ iuri de futuro non possit renunciari simplici renũciatione. *l. si ita scriptũ. §. si sub conditione, de legat. 2.* nisi renunciatio talis fiat per pactũ præsenti à præsente, *l. 1. iuncta Gl. magna post princ. ib. primo quia adhuc non competebat. C. de pact.* Pactum enim requirit cõsensum duorũ, sicuti quælibet conuentio. *l. 1. de pact.* At iste Iohannes Guilielmus mente captus, nõ interfuit pacto, imo nec ob dementiam suam consentire potuit, nec habuit curatores ad hoc à iudice datos, qui suo nomine cõsensissent pacto. Et iuramentũ ad plus nõ extenditur q̃ extendatur virtus promissionis. Ita Angel dicit *in cons. 315. statuto cautur, col. 1.* Oldrad. *cons. 238.* Bald. *cons. 29. lib. 3. casus vir donauit.* Rom. *cons. 269. Non est dubium. in princip.* Vnde quia successio de futuro ipsius Guilielmi in instrumẽto renunciationis omissa est, ille defectus per iuramentum suppleri non potest. Iuramentum non supplet defectũ, quia idipsum iuramentũ non operatur vltra intentionem contrahentium. Bald. *cons. 115. lib. 1. l. si quis inquilinos. §. vlt. de legat. 1. l. adigere. §. fin. de iure patron.* Nec iuramentum auget obligationem, sed intra suos limites ea permanente addit religionis vinculum. Oldrad. *d. consil. 238. per l. Titius. in fin. ad SC. Trebell.* Deinde non mouet, quod iuramentum

mentum facit valere actum eo modo, quo poteſt, quia id verum eſt in eo, quod agitur, ſed in præſenti caſu non agitur de iure, quod in futurum de Gulielmi ſucceſſione competeret. Et natura iuramenti eſt confirmare, quod actum eſt, & non extendere.

Quinto non obſtat, tales Renunciationes & pacta de non ſuccedendo iuramento firmata eſſe ſeruanda, ne periurium ſequatur. Quia ipſa F. dum viueret nunquam venit contra iuramentum, hoc in caſu præſtitum, neque filii ipſius talem vnquam induxerunt animum huiusmodi iuramento contraueniendi, ſed potius ius illud hereditatis poſt defunctam matrem de nouo quæſitum retinendi, cui ipſa Felicitas nunquam in tota ſua vita renunciaſſe, multo minus idipſum iuramento firmaſſe reperitur.

Sexto non obſtat, talem Renunciationem ſpontanee & deliberate factam fuiſſe &c. quia quod ipſa F. voluntarie in fauorem fratrum ſuorum fecit, renunciando ſuæ portioni ad conſeruationem familiæ, id non debet per captioſam interpretationem in odium filiorum ſuorum redundare, ac ſi ipſa etiam ſucceſſioni tertii fratris renunciaſſet, quod minime quidem factum eſt. Renunciatio enim non captioſe interpretanda. Schurff. *conſil. 96. centur. 1. l. cum Aquiliana. de transact.*

Septimo minime obſtat, filios F. non poſſe facto matris contrauenire, ex cuius hereditate lucrum ceperunt. Non enim contrauenit facto materno, qui obſeruat tenorem inſtrumenti Renunciationis, ad limites ſuos directo. Renunciatio expreſſe directa eſt ad duos fratres eorumque heredes deſcendentes, non etiam ad tertium fratrem: eã cum filii obſeruando ſequuntur, facto materno non contraueniunt. Quod vero ius ſuum de nouo quæſitum in hereditate tertii fratris proſequuntur, id non ad illas partes renunciationis ſpectat, quę duos illos fratres, eorumq; heredes

con-

concernunt. Ergo &c. Nouis enim morbis emergentibus, nouo remedio opus est.

Octauo non obstat, istum furiosum nullam adiisse hereditatem, & propterea ad alios nihil transmittere potuisse. Iuris enim est manifesti, furiosum heredem patris, etiam non agnitam hereditatem transmittere ad heredem etiam extraneum, sed hereditatem extranei non. Angel. *in l. Antistius. §. fin. de acq. vel om. hered. not. in l. fin. §. tali itaq; ordinatione. C. de curat. furios.* & ibi. Bart. *in §. sin autem.* & tenet. Bald. *in l. potuit. C. de iur. de liber.* Et iste furiosus non fuit exheredatus à patre, cum exheredari non potuit. Bald. *in l. humanitatis. vol. 4. C. de Imp. & aliis substitut.* Ergo potuit ei succedere; vt necessarius & suus heres. *d. l. cum furiosus. §. sin autem. C. de cur. furios.* Ad hoc facit quod fingitur etiam mortuo patre, dominium bonorum eius in vita fuisse apud filium, ita vt non opus sit noua aditione, & suitatis iure fingitur eadem persona cum patre, atq; hereditas etiam non adita transmittitur *contra l. quoniam. §. fin. C. de iure deliber. text. sing. in l. 2. §. filium. Pro herede.* Bart. *d. §. dicit filium possedisse per fictionem. l. in suis. ibi quodammodo. de liber. & posth. l. fin. de bon. damnat. §. sui autem. Instit. de hered. quæ ab intest.*

Nono non obstat, illos duos fratres fuisse legitimos tutores fratris sui Ioh. Guilielmi. Etiamsi enim fuissent, tamen non legitime subierunt onus administrandæ tutelæ. Nam cuilibet tutori vel curatori, antequam se immisceat administrationi, debet à iudice decerni administratio, *l. tres tutores. in fin. de admin. & peric. tuto. l. fin. §. illo procul dubio. C. Arbitr. tutel.* At istis fratribus non fuit decreta administratio. Ergo nulla fuit.

Secundo; quod vnusquisque tutor, vel curator debet facere inuentarium antequam administret de omnibus rebus pupilli, seu adulti, adhibitis personis publicis. *l. tutores. 2. C. de adminis. tutor. l. tutor. in princ. ff. eod.* Quod quidem habet locum

locum in omni tutore testamentario legitimo & datiuo, gl. *in l. tutores.* communiter approbata *in verb. personarum. in fin.*

Tertio, quod tutores & curatores debent conficere libros Rationum, continentes specifice debita, & credita. *l. 1. §. officio de tutor. & ration. l. Lucius. §. tutela. de administr. tut.* eleganter Bart. *in consil. 150. lib. 1. incip. cum prædicta examinarem*, vbi tradit formam talis libri Rationum. *l. antepen. de condit. & demonstrat. l. Neminem. C. de susceptorib. præpositis. lib. 10.* At isti fratres nec inuentarium, nec libros Rationum confecerunt, imo nec res pupilli administrarunt, sed potius ipsius bona sine auctoritate Iudicis pro suis occuparunt, & detinuerunt sine legitimo titulo. Ex quo nec nomen tutoris, nec negotiorum gestoris, sed potius inuasoris, & detentatoris rei alienæ meruerunt, rem suam procurantes, cum tamen nemo alieno damno debeat ditari, *l. iure naturæ. de reg. iur.* Hinc isti fratres fuerunt malæ fidei possessores, scientes portionem hereditariam Iohannis Guilielmi non ad ipsos pertinere, & propterea eam nullo tempore præscribere potuerunt. *c. fin.* & *ib.* Dd. *in c. vigilanti. de præscript.*

Nec obstat deniq; istos duos fratres Iohanni Guilielmo præstitisse alimenta, aliaq; vitæ adminicula. Respondetur n. quod Nutritoribus nec ciuili, nec honorario iure deferatur hereditas. *l. nutritoribus.* & *ibi.* Bald. dicit iure nutricationis successionem non acquiri, & alito non succedere alentem. *C. communia. de success.* Bart. *d. l. Nutritoribus.* dicit, quod si iste, qui nutriuit pupillum, ratione huius nutrimenti non potest vendicare successionem, multo minus ille, qui administrauit tantum patrimonium eius.

Concluditur igitur ex præmissis omnibus, ipsum furiosum Iohan. Guilielmum tam paternorum, quam maternorũ bonorum fuisse capacem, & Filios Felicitatis vigore prætensæ renunciationis nullo modo posse excludi ab hereditate d. Guilielmi.

Ita vt supra deductum & conclusum est iuris esse consului ego Martinus Pegius I.C. & Reuerendiss. Archiepiscopi Salisburgensis Consiliarius. &c.

Consilium X.

IVRIDICÆ FACVLTATIS TVBINGENSIS.

De intellectu clausulæ reseruatoriæ renunciationi annexæ.

NAch fleissiger Ablesung / vnd Erwegung aller Acten vnd Actitaten, so in gegenwertiger Sach / von dem Edlen J. von H. an statt seiner Haußfrawen Klägern an einem / vnd dann von den Edlen W. von R. als beklagten anders theils / ein reseruirte vnd vorbehaltene in krafft einer Heuratsberedung vnd pacti dotalis succession vnd zugang zu der Vätterlichen / Mütterlichen / vnd Brüderlichen / mit sonderer condition vnnd beding renuncirten vnnd verziegen Erbschafften belangend / am Keys. Cammergericht eingebracht vnd ergangen seyn / befinden wir dieselbig sehr zweiffelich / disputierlich vnnd also beschaffen / dz sie sich ohne sondere weitleufftige deductiō, vnd außführung / nicht wol will decidiren, vnd erördern lassen. Jedoch so wöllen wir vns / so viel jmmer müglich / der kürtze befleissen vnnd die hinc inde von beiden theilen weitgesuchte vnd zu der Sachen vndienstliche oder zum wenigsten vnerhebliche argumenta vnnd behelff stillschweigend vmbgehn / vnd allein die ansehnlichste / vnnd fürnembste disputirn, vnnd demnach vnser rathsam Gutbedüncken / vnd endliche Meinung subiiciren vnd anzeigen.

Vnd läst sich zwar anfänglichs die sach dermassen ansehen / als wann die vō obgedachtem Junckern J. von H. wider W. von R. einbrachte klag in Rechten einigen grundt / vnd bestand nicht haben kündte / vnnd daß derwegen obgedachter beklagter von solcher solle ledig erkennt / vnnd gesprochen werden / Auß vrsachen

daß

daß klagender Juncker an statt seiner Haußfrawen einer Erbschafft/ in krafft einer Heurats abredt/ so zwischen weilandt dem Edlen N. N. in Außsteurung seiner Dochter M. klagenden Junckers Fraw Schwiger seeligen/ vnd dem auch Edlen N. N. ergangen/ sich annasset / nemlich nach dem solch Heurath sonderlich abgeredt/ vnnd beschlossen sey worden / daß ehrngedachte Dochter M. nach empfangnem Heuratsgut sich aller jrer Vätterliche/ Mütterliche vnd Brüderliche Erbschaffte verzeige solle / so lang von N. N. absteigender linie Mannliche Eheleibliche Erben im leben/ vnd vorhanden seyn werden/ Wo aber sich begebe/ dz dieselbige alle tods verschieden/ daß sie M. vnd jhre Erben/ zu allen jren Vätterlichen vnd Mütterlichen auch Brüderlichen zufallenden Erbschafften/ vngeirret beschehenes verzigs ein freyē zugang haben solle/ vnd aber jüngst N. der letzte seines Vätterlichen Stammens todts verfahren seye/ daß jhme an statt/ vnnd in Namen seiner Haußfrawen weylandt N. seligen Erb/ vnd Verlassenschafft zu gebü. endem theil zugestellt werde / so doch/ wie es sich ansehen lest/ durch solche Heuratsgeding vnd Abredung niemand kein Erbschafft verlassen/ noch verschafft mag werden.

Pacto namq; hereditas non datur, sed testamento, *l. hereditas. C. de pact. conuent. l. pactum. de pact. l. ex eo. C. de inutil. stipul.* Dicuntur enim huiusmodi pacta contra bonos mores, & proinde merito reprobata. *l. pacta. C. de pact.* Et inducunt votum captandę mortis. *l. fin. C. eod.* Item tollunt liberam testandi facultatem, quam tamen tolli non decet, *l. si fratres. §. idem respondi. Pro Socio.* Late Alex. Iason Curt. & Cagnol. *in l. fin. C. de pact.* vbi hanc communem sententiam esse testatur, quod videlicet eiusmodi pacta nec iuramenti adminiculo sustineri possint. Idem probant Anchor. *cons. 403. n. 2.* Socin *cons. 74. n. 2. lib. 3* Decius *cons. 63. sub fin.* Zasius *cons. 1. n. 16. cum seqq. lib. 2.*

Gesetzt aber/ daß solche Heuratsgeding/ in welcher künfftiger Erbschafft halben disponirt wird / in Rechten zulässig vnnd

bestendig seyn solte / so möchte man doch sagen / daß klagender Juncker dißfalls obangezogner Heuratsabredũg sich im wenigstẽ nichts zubehelffen/noch in krafft derselben etwas an statt vnd von wegen seiner Haußfrawen zubegehren habe. Dann wann mann die Wort deß Verzigs mit fleiß besihet vnnd erwegt / so befindt sich in denselben klar vnnd offenbahr/ daß weylandt M. jhr / auff den fall jhr geliebter Juncker vnnd Vatter M. vnnd alle seine Mannliche Eheliche Leibs Erben / alle todts verfahren solten/ wiederumb ein freyen Zugang zu jrem Vätterlichen/Mütterlichen vnnd Brüderlichen Gut vorbehalten hat. Ibi: Was sie zu Vätterlichem/Mütterlichem vnd Brüderlichem gut Gerechtigkeit hat oder haben möchte/welche wort/wie es sich ansehen läst/vff diesen gegenwertigen fall sich nit wöllen andeuten / noch ad aptiren lassen. Dieweil einmal nach Absterben N. von N. sein Erbschafft auff beyde seine hinderlassene Söhne/so jetzo letztlich verstorben/gefallen vnd kommen/sie auch dieselbig adirt, vnd würcklich eingenommen haben/vnd also damit vnd dardurch die Vätterlich Erbschafft jren Namen vnd würckung verloren/vnnd mit der Söner patrimonio confundirt,vnnd jhr eigen gut worden/ auch nach jhrem Absterben nicht mehr für Vätterliche/ sonder für jhr der Söhne eigne Erbschafft zu achten / vnnd zuhalten ist / vnnd demnach jetzige Fraw Klägerin nicht jhr Brüderlich gut / sonder jhrer Fraw Mutter M. Bruders/ nemblich Juncker N. deß letzten deß N. stammens verstorben Gut vnnd Erbschafft auffricht/vnnd begert/welches den worten der Heurats Notul vnd Abred gäntzlich zu wieder seyn scheint.

Cum enim certi iuris sit,hereditatem patris aditam per filios desinere esse patris& incipere filiorũ esse hereditatem, *l.sed si plures.§.filio.de vulg. & pupill.*Bart. *l.fin.in princ. ad Tertull.* Bald.*l.1.col.fin.de acquir.rer.dom.* Alex. & Moder. *l.1.§.veteres.de acquir.poss.*Rom.*cons.40.n.2.*Aretin *cons.161.*late Socin. *cons.74. col.2.vol.4.*verba sane pacti dotalis, q̃ hoc casu de paternis & fraternis bonis loquũtur & disponũt, minime vidẽtur intentioni

tioni Actricis suffragari. Cum enim ea non sua paterna, aut fraterna, sed aui N. & auunculi N. bona, & hereditatem petere videatur: Cuius tamen aui bona & hereditas iam olim aditione per Guilielmum filium facta desiere, & in proprium ipsius patrimonium sunt redacta. Quia igitur à verbis contractuum & pactorum recedi non debet. *l. quicquid astringendæ. de verb. oblig. l. fideiussores. §. pro Aurelio. de fideiuss. l. cum precibus. C. de probat.* Bald. *consil. 343. col. 1. part. 1.* Crauet. *consil. 105. n. 2. vol. 1.* & cui verba dispositionis non conueniunt, nec dispositio congruere intelligitur, *l. ita autem. de administr. tutor. l. 4. §. toties.* & ibi Dd. *de damn. infect.* videtur sanè prima facie dicendum, Actricem in præsenti causa succumbere, Reamque partem omnino ab eius intentione absolui debere.

Vnd ob man gleich diesem zu wider anziehen / vnnd sagen wolte / wie daß die Fraw Klägerin nicht für jhre Person / sonder vermittelst / vnnd an statt weyland jhrer Fraw Mutter selig / in Krafft vielmals angezogner Heurats Abredung / die Vätterliche vnd Brüderliche Erbschafft begehren thäte: So mag man doch darauff antworten / nach dem jhr Fraw Mutter vor N. N. jhrem Bruder mit Todt abgangen seye / dz sie den in der Heurats Abrede außgedingten / vnd zu der Vätterlichen Erbschafft vorbehaltenen Fall nicht erlebt / vnd daß sie derwegen auch keine weitere Gerechtigkeit auff jhr Tochter jetzige Klägerin transmittirt habe / oder transmittiren könne. Cum enim hereditas patris K. nunquam fuit delata filiæ M. superstite fratre G. iuxta tenorem pacti dotalis, videtur sanè dicendum, quod ad ipsius filiam Annam nulla ratione transmitti potuerit. Hereditas enim nondum delata nō transmittitur, *l. ventre. de acquir. hered. l. cum antiquioribus. C. de iur. delib.* Alex. *in l. si auus. C. de lib. præter.* Bald. *consil 132. col. 2. par. 2.* Socin. *consil. 10. num. 3. vol. 3.* Da man dann weiter fürgeben vnd sagen wolte / wo gleich sie die Fraw Klägerin zu vielgedachter Vätterlichen Erbschaff iure transmissionis kein Zugang nicht habe / daß sie doch für jhr eigen

Person/vnd also ex persona vnd an statt jhrer verstorbnen Fraw Mutter zu solcher Vätterlichen Erbschafft kommen/vnd dieselbige anforderen/ vnnd erlangen möge/so mag man darüber antworten/ nach dem A. jetzige Fraw Klägerin zur Zeit N. N. jhres Anherren noch nicht im Leben gewesen sey/ daß sie derwegen für keine Erbin seiner Verlassenschafft geachtet vnd gehalten/ noch auch zu derselbigen zugelassen werden könte. Deficientib. enim masculis nõ veniunt nepotes ex filia ex propria persona, nisi tempore mortis aui fuerint nati, vel saltẽ cõcepti. *l.1.§.si quis. Vnd. cognati* Bart. *ad d.l.fin.ad SC.Tertull.* vbi Bart. verba faciẽs de eiusmodi statuto, quod videlicet filia dotata nõ succedat, quousq; supuixerit aliqs masculus, *sub n.3.* in hęc verba scribit: Retento, *inquiens*, statuto, q; dicit quousque: Quæro qd si filia decedat anteq̃ frater moriatur? an poterunt heredes eius filiæ adire hereditatẽ fratre mortuo? Respõdeo, siquidẽ volunt adire ex psona matris nõ possunt. Quia cũ hereditas matri nõ esset delata, nõ potuit transmittere, nec ius qdẽ deliberandi *l.cũ antiquiorib.C. de iur.de lib.* Si vero volunt adire ex psona ppria, possent nati tempore aui. *d.l.1.§.si quis.vnd.cogn.* Ex quib.Bart. verbis hic casus omnino videt᷑ decisus, vt videlicet Anna actrix, q̃ tempore mortis aui N. nondũ fuit nata, nedũ etiã concepta, ad eius successionẽ nõ videatur admittenda. Nam etsi Bart. *citato in loco* de statuto loquatur, tamen idem omnino dicendũ esse videtur in pacto, in quo disponitur, quod fœmina nõ possit succedere, quousq; superest filius masculus, veluti in p̃senti pacto dotali dispositũ esse legitur. Statuta.n. cum pactis conuertibilia esse dicunt᷑, nulla diuersitatis ratione id impediente. *l.non impossibile. cũ not.per Dd. de pact.* Gl. *in Rubr.C.de decr.Decur.lib.10.* Signor.de Homod. *consil. 241.col.2.* Zas. *cons.1.n.31.lib.2.* Cui adstipulat᷑ & id q; Bart. *in d. l.fin.§ fin.* scribit, q; videlicet eiusmodi verborũ tenor, filia dotata nõ succedat, quousq; superuixerit masculus, eundẽ effectũ habeat, siue à lege, statuto, vel testatore, aut cõtrahentib.

profe-

proferantur. Quibus omnino consequens esse videtur, hac proposita facti specie, qua pacto dotali cautum comprehensumq; legitur, filiam M. dotatam patri non posse succedere, quousque superuixerit ex eo natus masculus, Margaretha mortua, filiam Annam, tempore mortis aui nondum conceptam nedum natam, non posse ex persona eius propria ei succedere, & ad paternam hereditatem, verbis pacti dotalis in certum casum reseruatam peruenire.

Nach dem auch Fraw M. von jrem Juncker Vatter N. N. fl. Heuratgut empfangē/vñ darauff sich Vätterlicher/Mütterlicher vñ Brüderlicher Erbschafft vermittelst Eyds verzihen vnd begeben hat/so läst es sich ansehen / daß weder sie noch jhre Erben was weiters vñ mehrers an die Vätterliche Erbschafft zu begehren vnd zu fordern gehabt / noch auch jetzo haben köndē. Quando. n. filia renunciat paternę hereditati ob dotē. q̃ à patre accepit, intelligitur sane contemplatione legitimę suæ portionis in hereditate paterna sibi debita renũciationē fecisse, vt quia dos in locũ legitimę succedere eiq; commensurari atq; exæquari solet. Vndè eiusmodi renunciatio tam filiæ, quam ipsius liberis, nõ virtute simplicis renunciationis, sed virtute successionis, vt quia mater partem suam in hereditate paterna iam accepisse intelligitur, obesse & obstare dicitur. Bar. *l. 1. §. Qui habebat. 3. q. de bon. poss. contr. Tab.* Bald. *l. pactum. C. de collat. l. huiusmodi. §. si Titio. l. duobus.* vbi Alex. *de legat. 1.* pulchre Rober. Maranta *in disp. 10. nu. 40.* Late Decius *cons. 181. nu. 6. & 7.* Et quidem hoc casu filiæ à patre dotatæ omnis incongruæ atq; incompetẽtis dotis querela adimitur, vt quod pater pro pietate paterni nominis pro filia consilium cœpisse, atq; dotem genero atq; facultatibus parem dedisse præsumitur. Paul. de Castr. *cons. 275. n. 6. par. 1.* pulchre Decius *cõs. 26. n. 2. & 3. & cõs. 89. n. 4.* vbi multa iura & rationes hui⁹ rei cõgruẽtes vidère licet.

Weiter nach dē die Wort in vielgedachter Heuratsberedung auff weiland M. jetziger Fraw Klägerin Mutter applicirt wordē/ nem̃lich/was sie zu Vätterl. Mütterl. vñ Brüderl. Gut Gerechtigkeit

tigkeit hat / oder haben möchte / so möchte man anfänglich sagen vnd darfür halten / nach dem solche Condition vnd Anhang ist jr der Fraw M. Person / zusambt der andern angehenckter Condition, so N. N. vnd alle seine Mannliche Leibserben abgangen / hätten sollen adimplirt werden / vnd aber in der Fraw M. Lebzeiten solches nicht beschehen / daß die erste Condition erloschen wäre / daß nemblich jhr Fraw M. einige Gerechtigkeit oder Forderung an jhr Vätterlich Gut gebührt habe / vnnd daß demnach nunmehr in jhrer Erben jetziger Fraw Klägerin Person solche Condition nicht köndte verificirt vnd erfüllet werden.

Verba enim illa in pacto dotali posita, si quid iuris Domina M. ad aliquam nominatarum hereditatum habebit, aut habere poterit, conditionem introducere videntur. Relatiuum enim *quod*, iunctum verbo futuri temporis, conditionem inducit, *l. Stichus. de legat. 1.* Quia igitur Dominæ M. dum in humanis fuit, nullum ius in bonis paternis propter existentiam fratrum masculorum heredum competiit, aut competere potuit, sicq; conditio in eius persona non est impleta, videtur sanè dicendum eiusmodi conditionem ad filiam heredem Annam minimè transire, nec in eius persona iam adimpleri posse. Iure enim proditum est conditiones adiectas personæ sub nomine proprio ad heredes nō transire, neq; in eorum personis posse adimpleri. *l. cum ita. de cond. & demonst.* Vbi conditio [illegible]ndi certæ personæ, nomine proprio nuncupatæ, non debet impleri in persona heredis illius primo decedentis, nisi appellatiuo nomine fuerit nominatus. *l. qui liberi. §. hæc verba.* & Dd. *ib. de vulg. & pupill.* Bald. *in l. ven. n. 32. C. de condit. insert.* pulchrè Paris. *consil. 57 n. 10. part. 3.* Et generaliter traditum est, conditiones in forma specifica adimplendas & ad vnguem custodiendas esse. *l. Maeuius. l. cui fundus. de cond. & demonstr.* & Decius *consil 542. nu. 7.* Iacob. Ph. Port. *consil. 8. n. 10. vol. 1.*

Zu dem, dieweil ausser den einkommenen Actis bekanntlich

lich vnd offenbahr/daß weyland G. der letzte diß Stammens/bey den 40. Jahren seines Juncker Vattern Erbschafft rühiglich besessen vnd jnnen gehabt / vnd jhme niemandts einigen Eintrag daran gethan hat / so läst es sich ansehen / als wann er solche Erbschafft rechtmässig præscribirt habe/ vnd daß vermittelst solcher pscription die Fraw Klägerin von jrer Anforderung wol köndte abgetrieben werden. Hereditatis namq; petitionẽ, quæ aduersus pro herede vel p possessore possidentes exerceri possit, pscriptione longissimi tẽporis, sc. spacio 30. annorũ summoueri, nemini incognitũ est, *l. hereditatis.* vbi Dd. *C. de pet. hered.*

Vnd da man gleich dieser præscription zuwider fürgeben wolte / nach dem weiland G. gleich von Anfang / als er sich mit vnd neben seinem Bruder seines Vatters Erbschafft immiscirt, dieselbige adirt, vnd vielgedachte seine Schwester Fraw M. in Krafft obgemelter Heurats Abredung davon außgeschlossen/vnd dessen gute Wissenschafft gehabt habe/ daß auff den Fall er ohne Mannliche Eheliche Leibs Erben Todts verfahren solte / sie sein Schwester M. in jhrer Vätterlichen Erbschafft wider ein Regressum vnd Zugang habẽ werde/ dz er dem nach vmb solcher Wissenschafft Willen malam fidem gehabt/vnd solche zum Theil jr M. hinderfällige Erbschafft nicht habe können noch mögen præscribiren, vnd pleno iure an sich bringen. Dann man hierauff sagen vnd antworten möchte / nach dem viel namhaffte / vnd ansehnliche Juristen der Meynung seyen / daß in Fällen durch ein statut vnd consequenter durch Pact vnd Geding/ welches/ wie hieoben gemelt/einem statuto verglichen wirdt/ein Tochter nach empfangenem Heuratgut von der Vätterlichen Erbschafft/mit der Condition vnd Anhang/so lang Mannliche Eheliche Erben vorhanden seyen / außgeschlossen wirdt / die also verstanden vnnd gehalten werden solle/ dz nemlich wann zur Zeit deß Vatters Absterbẽ ein Sohn vorhanden seye/der sich d Erbschafft vndernem̃e/ vnd also in Krafft vorgehenden Pacts vnd Gedings sein Schwester außschliesse/daß hinfüro/weder solcher Schwester noch jhren

Kindern einiger Zugang mehr zu solcher Vätterlichen Erbschafft gestattet werden solle/vnangesehen/daß gleich nachgehendes solcher jhr Bruder oder desselbigen Söhne/ohn Mannliche Eheliche Leibs Erben verstürben.

Etsi enim G. vltimo huius familiæ obiici possit, eum propter notitiam pacti dotalis, cuius vigore, eo sine herede masculo decedente, sorori M. pro sua portione ad hereditatem paternā patefieri debeat aditus, in mala fide fuisse constitutum, atq; ob id hereditatem paternam minime præscribere potuisse. *c.possessor.* & ibi Dynus *in 6. de Reg. iur. c. fin. extr. de præscrip.* Tamen hæc obiectio facili & expedita responsione dilui posse videtur, in hoc atq; id genus similibus casibus, vbi statuto cautum, vel pacto comprehensum legitur, Quousq; donec, quandiu Masculi supersint, fœminam non succedere, quod fœmina per superexistentiam vti vocant Masculi semel exclusa perpetuo maneat exclusa, etsi deinceps heredes masculi sine masculis decesserint. Sic enim ex facto consultum respondisse Collegium Senense, referente Bald. *in l. si auus. C. de liber. præter.* & Collegium Paduanum, teste Angel. *in l. ei qui soluend. de hered. instit.* Quorum sententiam non leuioribus aliquot iuris æquitatisq; rationibus subnixam esse videre licet apud Socin. *cons. 63. nu. 14. vsq; ad fin. vol. 1.* Quamuis igitur aliorum Dd. sententia, diuersum existimantium, & crebrior fortassis, & verior etiam nonnullis videri possit, iurisque error præscriptionem impedire dicatur, *l. nunquam. de vsucap.* Id tamen minimè locum obtinere, quando scil. error ex valde dubio perplexo atq; intricato iure, multum variantibus Interpretum sententiis, emergit. Eiusmodi enim errorem iustum censeri, erroriq; facti adæquari, atque ob id præscribendi iustā prębere causam *c. cum d. lectus* cum notat. Gl. & Dd. *verb. constitutum, extr. de consuet.* Panor. *in c. de quarta. extra. de præscrip.* Bart. & alij *in l. cum prolatis. de Re Iudic.* Paul. de Castr. *in l. Celsus. de vsucap.* Alex. *cons. 92. sub fin. lib. 10.* Fr. Curt. *cons. 71. n. 15.* Socin. *d. cons. 63.* Quibus omnibus consequens est, G. rectè heredi-

hereditatem præſcribere potuiſſe, eiuſq; heredẽ filiam ream, vel ſolius huius præſcriptionis ope, tutam atq; ſecurã videri.

Ferner befindet ſich auß den Actis lauter vnd klar / dz eben auch dieſer ſtreitigen Sachen halber N.N. der klagenden Frawen M. jhr Eheman Juncker Wilhelm von N. zu Wirtzburg vnnd Anſpach mit Recht erſucht hat / vnd daß nach langgeübter Rechtfertigung letztlich mit Recht erkant worden / dz Juncker Wilhelm jhr M. vnd jrem Eheman nichts nit ſchuldig vñ von jrer Frawen M. Anklag vnd Anforderung ledig gezehlet vnd erkent worden / dz auch ſolche ſententia in rẽ iudicatã kom̃en vnd gangen ſeye / derhalben es ſich anſehen läſt / als wann beklagter Theil ſich vermittelſt ſolcher in jhr Krafft vnnd Wirckung ergangener Vrtheil adminiculo exceptionis rei iudicatæ gegen der jetzigen Fraw Klägerin wol defendiren vnd beſchützen köndte.

Res.n. iudicata dicitur, q̃ finem controuerſiæ pronunciatione iudicis accepit, q; vel cõdemnatione, vel abſolutione contingit. *l.1. de Re Iud.* Merito igitur, q; cõtra iudicij auctoritatẽ conuenitur, ſuffragio exceptionis rei iudicatæ defendendus videtur. *l.1. & 2. C. de re iud.* Et res iudicata pro veritate haberi ſolet. *l. res iudicata. cum notat.* per Dec. *de Reg. Iur.* atq; exceptio rei iudicatæ dicit̃ eſſe litis finitæ. Decius *conſ 436. n. 21.*

Zu dem vnd vber das alles dieweil G. ein Teſtament gemacht / vñ in demſelbigen ſeine eygne hinderlaſſene Tochter Fraw Mariã jetzige Beklagtin zu einer Erbin eingeſetzet / ſie auch ſolche erbſchafftin Krafft Teſtamẽts adirt vñ angenom̃ẽ hat / ſo möchte mã ſagẽ / dz ſolch väterlich Gut vñ Erbſchafft jr eygenthum̃ worđẽ / vñ dz ſie ð Fraw Klägerin nichts darvõ zugebẽ ſchuldig were.

Conſtat enim, heredes per aditionẽ hereditatis, rerũ hereditariarũ acquirere dominiũ, q; ſine ipſorũ facto, & voluntate ad alios non eſt transferendũ, *l. cũ heredes.* cũ notat. p Dd. maxime Alex. *nu. 5. de acq. poſſ. l. id quod noſtrũ.* vbi Decius *de R. I.*

Solches alles aber / ſo bißanhero noch ð läng vermeldt / vnd angezogen iſt / auch wol noch weiter möchte fürgebracht werden /

vnangesehen/halten wir nach Gelegenheit vnd Vmbständen gegenwärtiger Sachen bey vns darfür/ daß Fraw A. die Klägerin jhrer für vnd eingebrachten Klag im Rechten gegründt vnd befestiget/vnd daß beklagte Parthey derselbigen genieß jhr der Klägerin zu condemniren seye.

Dann wann man die Wort vielgemelter Heuratsberedung/ vñ dessen darein einuerleibtē Verzigs mit fleiß besicht/vñ gründlich erwegt/ so befindt sich ausser denselben hell/ lauter vnd klar/ daß weylandt Fraw Margretha anderer Gestalt/ vnd weiter nit für sich vnd jhre Erben/sich jrer Vätterlichē/Mütterlichen Erbschafften verziegen vnd begeben hat/ dann so lang von jrem Juncker Vattern N. N. Mannliche Eheliche Erbē vorhanden/ vnd im Leben seyn werden. Dann ob gleichwol nicht eben diese Wort/ wie solches der beklagten Parth Aduocat hefftig vrgirt.vnd darauff dringet/in pacto dotali gesetzt seyn/ nem̄lich ich N. verzeihe mich meiner Vätterlichen/Mütterlichē vnd Brüderlichen Erbschafft/so lang von meinem lieben Juncker Vattern Mannliche Eheliche Erben vorhanden seyn werden: So ist/vnd wird es doch für gnugsam gehaltē/ dz gleichförmige vñ verba ęquipollentia darin gefunden werden/ welche in effectu eben solchē Verstand in sich begreiffen vñ mit sich bringē. So man nur die verba formalia diß Inhalts(dz M. sich verzeihe alles vnd jeglichs jhres Vätterlichen/Mütterlichen vñ Brüderlichen Erbs vnd Guts/es were dann sach/ daß jr Juncker vnd Vatter N. N. vnd seine mannliche Eheliche Leibs Erben alle ohne Eheliche Mannliche Leibs Erben abgangen/vnd nit eheliche Mannliche Leibs Erben hinder jnen verlassen/ so soll jhr der Margreth/vnd jren Erben der Verzig keinen Schaden bringen) mit fleiß erwegt/ kan man mit keinem Grundt anderst sagen noch fürgeben/dann daß solche Wort diesen vnnd dergleichen Worten æquipolliren/ vnnd soviel im Verstand mit sich bringen/ nemblich ich N. verzeihe mich meiner Vätterlichen/ Mütterlichen vnd Brüderlichen Erbschafft/ so lang von meinem lieben Junckern vnd Vattern Mannliche Eheliche Erben vorhanden seyn werden.

Intel-

Intelligentia enim dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo obiectus. Et nihil obstat narrandi diuersitas, vbi eadem dicuntur, neq; verbum ex verbo, sed sensum ex sensu transferre oporteat, quia plerumque dum verborum proproprietas attenditur sensus veritatis amittitur. *c. intelligentia. cum 2. sqq extra. de vers. signif.* Et in terminis pactorum dotalium, nostra ætate nominis & famæ celebritate notissimus Iurecōsultus Carol. Molyn. *in co. sil. 15. num. 21.* respondit, intellectum verborum pacto dotali comprehensorum non ab eorum formula, sed à mēte sumendū esse, vbi alios etiam à se citatos videre licet.

Auß welchen Worten dann schließlich/vnd vnwidersprechlich folgt/nach dem sie Fraw Margreth anderst/vnd weiter nicht jhres Vätterlichen/Mütterlichē vnd Brüderlichē Erbs vnd guts sich verziegen/vnd begebē habe/dann so lang von jrem Junckern Vattern manliche Leibs Erben vorhanden/vnd im leben seyn werden/ daß nun mehr nach Juncker G. als des letzten des Vätterlichen Manlichen Stammens/absterben jrer hinderlassenen Dochter Anna/jetziger Fraw Eldgerin/an jr Fraw Mutter M. statt zu gebürender portion Weylandt N. N. verlassenschafft vnd gut ein Zugang gelassen/vnd gestattet werden soll.

Crebrior enim est Dd. opinio, vt si iure municipali aut statuto cautum extet, fœminam non succedere, donec, quousque vel quandiu Masculus supersit, quod nullo amplius masculo superuiuente, exclusio euanescat, fœminaq; ad successionem redintegretur, quasi vi, & potestate eiusmodi verborum, donec, quousq;, quandiu & similium, non simpliciter absolute & proprie, sed ad tempus tantum censeatur exclusa, & remota, vel potius suspensa Ita in terminis declarat & decidit Bart. *in l. fin. §. fin. ad S C. Tertull.* Bald *in tit. episc. vel Abb. §. 1. in vsib. feud. & in auth. sed et si quis. C. de secund. nupt.* Castr. Salyc. Alex. *in l. 2. C. de liber. præt.* Angel. & Immol *in l. ei qui soluendo. de hered. instit.* Iason *in l. Gallus. §. & quid*

 sitan-

si tantum. num. 58. de liber. & posth Bald. Castr. *in l. si quis posthumos §. si quis filium. eod. tit.* Anchor. *consil. 220. per tot.* Bald. *consil. 43. par. 2.* Fulgos. *consil. 8. col. 2.* Socin. *consil. 10. per tot. & consil. 76. col. 2. vol. 3.* Aretin. *consil. 144. col. 2.* Vbi dicit quod ista opinio iam diu est ab omnibus approbata. Decius *consil. 87. in prin.* Abbas *consil. 92. col. 2. part. 2.* Marian. Socin. *in consil. 92. nu. 13. cum seq. vol. 1.* vbi attestatur hanc opinionem diu approbatam, & receptam, in practica, quam in consulendo sequi debeamus. Ac licet præfati Dd. vt eos allegauimus, tantum in terminis statutorum de eiusmodi successione disponentium loquantur: tamen id rectissime etiam ad pacta extendi poterit, quæ cum statutis dicuntur conuertibilia citatis inibi iurib. & quoniã magis vrgent & probantur quæ in iure nostro ad speciem directa, q̃ quæ per generales regulas conclusa sunt, pinde adducimus ex facto consultũ ita in materia pactorum dotalium respondisse Aym Crauet. *cons. 127. n. 12. vol. 1.* & Claud. Cantiuncul *cons. 19. n. 9.* vbi dicit, exclusionẽ temporalem in pactis dotalibus non esse trahendã ad perpetuam. Quod aũt pactum dotale hoc casu à domina M. interpositum, ad eius quoq; filiam A. heredem præsentẽ Actricem spectet, eiq; prodesse debeat, nulla potest esse iusta dubitandi ratio. Cum iuris sit notissimi, contractus & pacta etiam ad heredes transire, item quod in dubio omnia videantur realia & non personalia. *l. iurisgentium. §. pactorum. de pact. l. si pactum. de probat. l. stipulatio ista. §. sic autem. l. quicquid. de verb. oblig.*

Es seyn auch die in vielgedachtem Heuratsbrieff gesetzte Wort / ibi in gleicher weiß / als ob sie gantz vnnd gar nicht verziegen hette / wol zu ponderirn, vnd zu erwegen. Et virtus termini ad quem fit æquiparatio, transfusa intelligitur in terminum æquiparatum. Bart. *l. 1. de legat. 1.* Bald. *l. omnia priuilegia. C. de episc. & cler.* Proinde cum hodie nullus amplius superstes sit masculus, res perinde eo loco habenda sit atque si Renunciatio à domina Margaretha nunquam fuisset interposita,

poſita, quo caſu ſane cum ea vna cum fratrib⁹, atq; ſororibus tēpore mortis patris ſuperſtitibus, & pro portione virili ſuccedere potuiſſet, nemini dubium eſſe poteſt, ea ante obitum patris defuncta, hoc ius conſequendi eiusmodi portionem ad filiam A. heredem præſentem actricem transmiſiſſe.

Es bringen auch noch weiter dieſe in der Heurats Notul begriffene wort in effectu ein ſolche condition mit ſich/welche cōdition /dieweil Juncker G. der letzte des Stammens / ohne manliche eheliche Erbē verſtorbē/adimplirt, vnd erfüllet iſt/ſo ſolle von rechts wegē jr der Fraw M. Dochter A. jetzige klägerin zu ſolcher Erbſchafft an ſtatt jr der Mutter für jr angebür zugelaſſen werdē.

Diſpoſitio enim conditionalis conditione impleta æquiparatur diſpoſitioni puræ *l. potior. §. 1. Qui potior. in pign. l. fin. §. Titius. de vulg. & pupil. ſubſt.* Bald. & Iaſon *in l. quoties. de verb. oblig. l. cedere diem. de ver. ſign.*

Zu dem wann mā anſehē will/warumb vnd auß wz vrſach Fraw M. ſich nachempfangnē N N. Gülden Heuratgut jrer Vätterlichē/Mütterlichen vnd Brüderlichē Erbſchafft verziegē vnd begeben habe/wird man anderſt nit ſagē können/ dann dz ſolches einig vnd allein zu Erhaltung des Adeliechen Mannlichen ſtammens deren von N. beſchehen ſey. Dieweil dann nun alle von N. mit todt abgangen/ vnd die vrſach des gethanen Verziegs dardurch erloſchen iſt/ſo folgt dz auch der Effect vnd die würckung gefallē Socin. *conſil. 28. num. 26. vol. 4.* Fr. Curt. *conſ. 40. nu. 3. & conſ. 80. nu. 2. l. pronunciatio. in fin. & l. familiæ. de V. S.* Bald. *in l. maximum. C. de liber. præter.* Caſtr. *in l. ſi vero. §. de viro. ſolut. matrim.* Ceſſante igitur cauſa ceſſat diſpoſitio, & quælibet diſpoſitio regulari debet à ſua cauſa. *l. cum pater. § dulciſſimis. de legat. 2.*

Vnd irret dieſem allem zu wider nicht / was hieoben vermeld worden/dz durch Heurats Pact kein Erbſchafft vermacht werden könne/dann ſolches allein zuverſtehen/ da jemands durch Pact/oder geding/von allem ſeinem oder mehrertheil ſeiner güter erblicher weiß diſponirt, vnd in ſolche jhm Erben inſtituirt vnd

ein

einsetze. Nun ist aber in unserm fall allein võ einer gewissen portion etlicher güter contracts vnd pacts weiß verordnung geschehẽ. Pactum super certis rebus saltem, & non super tota hereditate factum non improbatur. *l. legem. C. de pact. l. 2. C. de donat quæ sub modo l. vlt. de vsu & vsufr.* & ibi. Br. Decius *consil. 225. n. 4.* Crauet. *consil. 19. n. 17. vol. 1.* Et in contractibus quoq; fieri possunt substitutiones de certo genere bonorum. *l. vt heredibus. de legat. 2. l quoties. C. de donat.* Bald. *consil 249. col. 2. par. 2.* Crauet. *d. consil. 19. num. 8.* Castr. *consil. 347. nu. 2.* Deinde respondemus, illud quod obiectum est non obtinere in pacto reseruandæ successionis, pulchre Zasius *in l. stipulat. o. nu. 18. de verb. oblig.*

Es hindert auch nicht/ daß nachgehendts die Vätterliche vnd Mütterliche Erbschafft auff Fraw M. Gebrüder gefallen/ vnd also mit jhrem patrimonio confundirt, vnd jhr frey eigen gut worden. Dann hierauff zu antworten/ dz gedachte Erbschafft auff die zween Brüder nicht gantz volkommenlich oder absolute, vnd pleno iure sonder mit dem anhang gefallen vnd kommen ist/ daß auff den fall der Mannliche Stam̃ solte abgehn jhr Schwester Fraw M. widerumb jhren freyen zugang haben soll / eleganter Anchor. *consil. 220. num. 2. vers. non obstat.* Quæ enim tempore suspenduntur, eo finito, ad naturam suam redeunt.

Es kan auch weiter obangeregte vnsere Decision durch diß nicht angefochten werden/ daß Fraw M. den in der Heurats Abredt bedingten Fall nicht erlebt / vnd derwegen kein weiter Gerechtigkeit auff jhre Dochter transmittiren können/ cum hereditas nondum delata non transmittatur.

Primo enim responderi potest, fœminam temporaliter exclusam, vel potius suspensam, hoc ius, quod sibi competit, masculis videlicet non amplius superstitibus, ad suos heredes transmittere, late Bald *consil. 69. in secundo dubio. par. 1. & in consil. 426. fere per tot. par. 3.* Anchor. *d. consil. 220. nu. 3. ad fin. vsq.* Iason *consil. 105. col. pen. lib. 4.* Deinde cum in nostra

hypo-

hypothesi pactum intercesserit, ideo istud ius conditionale debetur in vim pacti, & censetur transmissibile. *text. in §. ex conditionali. Instit. de verb. oblig.* Ita ex facto consulti responderunt Socin. *cons. 147. n. 14. vers. 2. vol. 1.* Crauet. *cons. 127. num. 12. vol. 1.*

Es hat auch ferrner einigen grund nicht/ daß fürgeworffen ist wordē/ Nach dem jetzige Fraw Klägerin zur zeit jres Anherrns absterben noch nicht in Mutterleib empfangen/ viel weniger im Leben gewesen/ daß sie derwegen für kein Erbin desselben Guts geachtet werden könne. Ad hanc obiectionem respondemus, Nos non versari in terminis statuti, de quo Dd. *in dictis locis* loquuntur, sed in terminis pacti, quę hoc in casu, quod ad ius succedendi attinet, longo inter se interuallo distare solent. Nam pacta etiam ad heredes transeunt in infinitum, maxime cum heredum in iis expresse fiat mentio. *l. heredis, & l. sciendum. de verb. sign.* Bart. *in l. Titius. de suis & legit.* Socin. *cons. 10. n. 7. vol. 3.* consequens est, non solum natos verum etiam nascituros contineri, & ad hereditatem aui admittendos.

Deinde responderi potest etiam in terminis d. statuti, Nepotes ex filia Auo ex propria persona posse succedere, licet tempore mortis aui nondum fuerint concepti, nedum nati. Quamuis enim, cum simpliciter vocantur cognati, vel illi de familia à testatore ad aliquod fideicommissum ii tantum admittantur, qui reperiuntur de familia tempore mortis ipsius testatoris. *l. cum ita. §. in fideicommisso. de legat. 2.* Tamen quando fideicommissum est conditionale, sufficit quem esse cognatum, vel de familia tempore adimpletæ cōditionis. Ioh. Andr. *in Addit ad Specul. rubr. de Testament. vers. Item Lambertinus* & proinde sufficit etiam filiam Annam tēpore adimpletæ conditionis fuisse natam: eleganter Socin. *consil. 10. n. 12. vol. 3.*

Es ist auch diesem nicht zu wieder daß Fraw M. zum Heuratgut N. N. Gülden empfangen vnd darauff die verzicg gethan

Do habe/

habe / daß jhr Fraw Klägerin deßhalben kein Anforderung mehr gebüre. Nam responderi potest, iura ad hoc supra citata locũ obtinere in casu quo filia confitetur se accepisse dotem congruam, & quod nihil vnquam amplius, nec per se, nec per heredes suos petere velit, Dec. *consil. 18. n. 6. & 7.* Marant. *d. disput. 10. in princ.* Aliud est in nostro casu, quo renunciatio certis quibusdam finibus & limitibus legitur circumscripta, vltra quos extendi minime debet. Ita in terminis Bald. *consil. 437. col. 2. part. 1.* Castr. *consil. 86. n. 4. part. 1.* Aretin. *consil. 161. nu. 3.* Crauet. *consf. 42. n. 2. vol. 1.*

Es thut auch zur Sachen gar nichts / daß die Wort in dem Heuratsbrieff (was sie Fraw N. zu Vätterlichem / Mütterlichem / vnd Brüderlichem Gut für Gerechtigkeit hat) ein condition mit sich bringen / welche bey jhr Fraw M. lebzeit nit erfolgt seye / vnnd nunmehr in jhrer Dochter Annæ Person nicht könne verificirt werden.

Nam huic obiectioni paucis respondetur, negando videlicet quod eiusmodi verba conditionem inducant. Etsi enim Relatiui, quod adiunctum est verbo futuri temporis, natura sit facere conditionem, *l. si quis arbitrat.* & ibi Zasius *de verb. oblig.* quando tamen iungitur verbo præsentis temporis nunquam facit conditionẽ, sed demonstrationem, Bart. *in l. 1. n 28. de condit. & demonstr.* Cum igitur in præsenti pacto dotali dicatur, was sie M. für Gerechtigkeit hat / eiusmodi verborum formula nõ conditio, sed demonstratio significatur. Neq; mouere debet, quod adiicitur, oder haben möchte. Quia secundum materiam subiectam hæc verba necessario ita accipienda sunt, non vt conditionem sed vt demonstrationem iuris indubitate competentis præse referre videantur. Cũ n. alias etiam per verbum, *Si*, q; expressam conditionem facit, *l. si Titio. quand. dies legat. ced.* Bart. *in l. 1. n. 7. de cond. & demonstr.* secundum materiam subiectam conuentio pura intelligatur. *l. muto, §. sub conditione. de Tutel. l. si decem.* & ibi Dd. *de verb. oblig.*

Multo

Multo magis per verbum relatiuum, quod tacitā conditionem inducit, teste Bart. *d. l. 1. n. 30.* si id subiectæ materiæ ratio exigat, conuentio pura intelligi debet, ne plus videatur tacitum quam expressum. *l. ad certum. locati.* Bald. *in l. certi condictio. si cert. petat.* Alex. *consil. 54 n. 11. lib. 4.*

Et posito citra tamen præiudiciū veritatis, verba illa esse conditionalia, was sie M. für Gerechtigkeit hat / oder haben möchte / tamen certum est hanc conditionem etiā ad heredē dominæ M. videlicet A. præsentē Actricem transire potuisse. Nam quod supra in contrarium allegatū est, conditiones adiectas personis certis ad earū heredes non transire, locū obtinere intelligitur in eiusmodi conditionibus, quæ cōsistunt in potestate contrahentis, vel in potestate eius, cui apponitur conditio. Aliud est in conditionibus casualibus, quæ pendent ex aliquo euentu. Nam in contractibus implementum conditionum, quæ ex euentu pendent, transmittuntur ad heredes. Bart & alii *in d. l. si decem. de verb. obl.*

Es irret auch gar nit / was hieoben der præscription halbē vnd bona fide præscribentis ist angezogen worden. Dann nach dem weder Fraw M. noch jre Erben / zuvor / vnd ehe jr lieber Juncker Vatter / desgleichen seine Söhne alle ohne mannliche Eheliche Erben verstorben seyn / in krafft viel angezogner Heuratsabred etwas begehren / noch fordern haben können / so kan / vnd mag man wider sie einige Verjährung / vnd Præscription nit allegieren noch anziehen.

Quia non valenti agere non currit præscriptio. *l. 1. C. de Annal. Except. l. 1. in fin. C. de bon. mater. l. cum notissimi. §. illud. C. de præsc. 30. vel 40. an.* vbi est text. quasi in terminis nostris, q̄ vult, q̄ in obligationibus in diē, vel sub cōditione, q̄ fiūt p̄ cōtractū p̄scriptio nō accipiat initiū nisi postq̄ dies vel cōditio aduenerit. Et ratio ē, vt ibi Bald. & Salyc. dicit, q̄a impedito agere nō currit p̄scriptio. Quod adeo p̄cedit, vt si etiā statutū p̄cise induceret p̄scriptionem, tamē non haberet locū in eo, q̄ agere

non posset. Quia illa Regula: *Quod non valenti agere non currat praescriptio*: est naturalis. Quia vbi non est negligentia ibi non debet esse poena, Bald. *in Auth. Nisi tricennale. in princ. C. de bon. mater.* Curt. iun. *consil. 181. n. 5. cum seq.* Crauet. *consil. 116. n. 8. vol. 1.* Mar. Anton Natta *conf. 437. n. 5. cum seq.* vbi plura ad hanc rem accumulat, *Tom. 2.*

So viel dann die fürgewendte Exceptioné rei iudicatæ belangen thut/ nach dem N. N. der Fraw M. Eheman/ ante conditionem deficientium masculorum adimpletam, weyland N. N. den letzten diß Stammens/ dißfalls rechtlich ersucht/ vnd aber derwegen nichts erlanget/ sonder der Richter jhne absoluirt/ vnd ledig gezelt hat: So kan jetzt nach Absterben/ sein des letzten diß Stammens vnd Namens/ der jetzigen Fraw Klägerin solche except. Rei Iudicatæ mit keinem Grund noch Bestandt fürgewörffen/ noch auch sie dardurch von jrer Klag vnd Anforderung abgetrieben werden.

Quoties enim Reus absoluitur, ob id, quod actor ante diem vel conditionem adimpletam egit, adueniente die vel conditionis euentu, exceptio Rei iudicatæ minime obstare intellitur. *l. grege. § fin. de pignor. l. bouem §. penul. de adilit. Edict.* Panor & alii Canonistæ *in c. aduersario. extr. de Except.*

Es ist auch letzlich diß obgesatzter vnserer Decision nicht zu wieder daß angezogen worden/ wie der letzte des Stammens vnd Namens ein Testament gemacht vnd hinderlassen/ vnnd in demselbigen sein einige Dochter jetzige beklagtin zu einer Erbin instituirt vnd gesetzt/ vnd daß sie auch solche Erbschafft in krafft angezognen Testaments adirt vnd angenommen habe.

Dann hierauff mit kurtzem vnd gutem grundt geantwort mag werdẽ/ daß/ nach dem vorgedachter N. der letzte diß Stammens vnnd Namens nicht befugt gewesen sey/ durch ein Testament/ oder in andere weg etwas in jetzt der zeit streitigen/ vnnd in krafft vielgemeldten Heurat Notuls/ auff den bedingten fall/ der Fraw M. vnd jhren Erben hinderfälligen portionen vnnd

theilen

theilen zu disponiren vnd zu ordnen/vnd solche jemandts anders zuverschaffen/vnd zuuermachen/daß solch Testament vnnd darinnen begriffene Institution vnnd Erbsatz/auff diese hinderfällige/als frembde Güter/ nicht könne gezogen vnd verstanden werden.

Manifesti enim iuris, institutionem simpliciter factam de bonis non continere, neque includere bona restitutioni subiecta atque alienari prohibita. Bart. *in l. codicillis. §. instituto. de legat. 2.* Bald. *in l. 1. C. quæ res pignor. oblig poss.* Alex. *consil 16. n 4. & consil. 168. n. 6. lib. 2.* Decius *consil. 378. in princ.* Vt enim vnusquisque de suis propriis bonis, & non alienis (si testari velit) heredes sibi instituere cogitur. *l. 1. cum not.* per omnes Dd. *de Testament.* Paris. *consil. 26. n. 17. part. 2.* Ita etiam heredibus institutis non aliena sed propria bona reliquisse præsumitur, atq; intelligitur, vt patet ex citatis supra Dd. consil. atque resp onsis.

Vt supra conclusum, atq; decisum est, ita nos Decanus, & Dd. Iuridicæ Facultatis in inclyta Tubingensi Academia sentimus, ac iuris esse dicimus, saluo tamen vniuscuiusq; rectius, ac melius sentientis iudicio, in cuius rei fidem publicum Facultatis nostræ sigillum appendi curauimus. Actum in consilio nostro die 14. Mensis Augusti Anno Redemptoris nostri 1578.

LAVS DEO.

INDEX
RERVM ET VERBORVM IN HOC OPVSCVLO CONTENTORVM LOCVPLETISSIMVS, IVXTA ORDINEM alphabeticum congestus.

A.

Affi-

E.

Im-

FINIS.